

56 RABANUS MAURUS. De laudibus
sanctae Crucis. Pforzheim, Th. An-
helm, 1503, in-fol, 85 ff, demi-parche-
min mod. Impression en rouge et
noir 2.500 F

SR-II
75

Célèbre ouvrage, rare et recherché,
rédigé en vers et accompagné de la
transcription des mêmes vers, dans
une disposition singulière constituant
un véritable tour de force typographique.
L'ouvrage est en outre orné de
2 beaux hots représentant l'auteur of-
frant son livre au Rêve. Au début,
Préface de Wimpfeling et poésies de
Reuchlin et de Brant. Ex-libris mis
au titre.

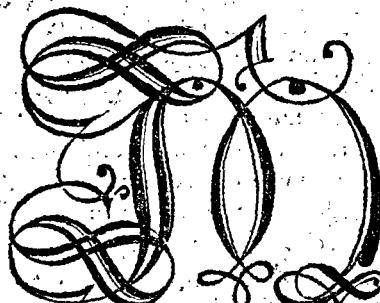
Weigel apparatus litter. N° 8781.

François Girardon.



Rabanus monachus





Agnencij Rabani
Raui De Laudib⁹ sancte Crucis
opus. eruditione versu prosaqz
mirificum.

Ex Cibis
Q. Fos. Wageneckhen.

Ghorchein.

Anno

et 503.

Collectio Poetarum veterum Ecclesiasticorum Fabriij
Chemnicenij. Camer Calantij De Passione Domini.
Secte genae, tignumque Crucis venerabile adora.

Jacobus Vimpelirius Sletstatinus, vniuersis bonarum
litterarum amatoribus. S. P.

Rabanus theutonicus: mirificum et artificioſiſſimū opus in laudem
ſancte Crucis. laborioſiſſimo carmine cōtexuit: in quo multa chriſtiane
ſidei mysteria. multos mysticos numeros. angelorum. vir-
tutum. donorum. beatitudinum. elementorū. temporū. plagare.
mensium. ventorum. librorum Moſi. huius nominis Adam. et aliarū nobiliorū
rerum vim et dignitatem. ſancte Crucis cōuenire et adaptari posſe demōstrat.
innectens verſum verſui. vt et figure ſuos habeant verſiculos. quibus imagi-
nes diuerſe repreſentantur. nec tamen legitimus ordo principalis carminis a
ſuo curſu vel tenore abrumpitur. aut intercipit: ita littere ipſe dupliſi plerūq;
ordini quadrant. Post quodlibet etiam carme ſolutus ſequitur ſermo. verſuū
admirandam profunditatem dilucide explanans. O preclarum et omni vene-
ratione dignum opus. quo nō inmerito Germiania (que talem virum peperit)
illuſtris redditur et glorioſa. Fac igitur peculiarem hunc librum tibi candide
lector obſcro. quiſquis vere christianus es: vt nouitatem videas. vt ingeniū
laudes. vt egregiam venā mireris. vt ad amorē Crucis et crucifixi accendaris.
vt deuotus eſſe incipias ei qui pro te paſſus eſt. vt teipsum oblectes in hac dulci
arbore. in qua mundi ſalutis peperidit. in qua eſt omnis ſpes noſtra. refugium
noſtrum. medicina noſtra. per quam ſaluati et liberati ſumus. fructum anime
tuę inmortalem ex dono dei indubie conſequere. Vale chariſſime in Christo
lector. Ex heremitorio diuī Guilhermi. in suburbano Argentinensi quinto idus
ſextiles. Anni ſalutis noſtre Millesimo quingentesimo primo.

161

Ioannis Reuchlin Phorcensis. LL. Doc.
Ad Thomam Anshelmum Impressorem
In Laudem Rabani de Sancta Cruce.
EPAENOS.

Te tem& o Thoma reputo Phorcencꝝ beatam
Qꝝ per vos Rabani de Cruice fulget opus.
Semina scribendi redcunt dispersa per orbem.
Ars quam venturis occuluere patres.
Accedat propius mens nescia turpe videre:
Hic latet in pulchro pulchrior æthra polo
Non crux Andromedæ Cepheidis: aut Caniana
Verris: in hoc dabitur conspicienda libro.
Sed cui fixus erat hominūꝝ deumqꝝ creator.
Mundus & innocuus criminis nostra luens:
Crux hec plus Rabani: quam Constantinia splendet
Quondam sydereis visio picta notis.
Aerea serpentis potuit sanare figura
Fixa Crucis: nostra tu mage tutus eris.
Formosas spargit series maculosa lituras
Partibus in variis: ut notet ordo crucem.
Quo Rabanus Coum facile devicit Apellen
Nil tibi Parrhasius: nil tibi Zeus erit.
Siue leges librum: Polydæla cuncta videbis.
Siue audire libet: cantilat harmonia.
Quare agite ambo duo, titulos crescatis in altos
Hoc folio Rabani splendidiore libro
Anshelmi Thoma, qui chartas imprimis arte
Tu qꝝ simul phorce: fons et origo mei.
Vrbs: honor artificum, fabricatrix ingeniorum.
O decus, O Rabani viue secunda parens.

Aa ii

Ad magni ingenij virum bonarum rerum indagatorē solertissimū fratrem
Nicolaum keinbōs: ordinis sancti Ioannis Hierosolimitani, plebanū durlace-
num: in mirificum opus Rabani Mauri Fuldensis abbatis, de laudibus Crucis
et sc̄tis siue commendatio Sebastiani Brant:

Quod mihi nuper opus Rabani Nicolae sacra
De Cruce misisti: dec̄z decore Crucis.
Non potui non multimodo mirarier ausu:
Ducere vel dignum laudibus immodicis.
Et decuit: quis enim Christiue Crucisue minister
Non etiam studeat laudibus ipse Crucis?
Sed quis digna tamen se dicere posse putabit
Carmina mirifice, saluificeq; Crucis?
Deficit in cunctis sensus, lingua, ingenij vis:
Mortali attemptant qui canere ore Crucem.
Ille tamen Rabanus doctus pater, optimus auctor.
Āc̄us idem, vario carminis auspicio.
Mysteriūq; Crucis, laudesq; decusq; pegit:
Et docuit cunctis rebus inesse Crucem.
A superis duxit primocq; parente: per omnes
Ille creaturas, atcq; elementa Crucem.
O quantū aggressus diuus pater ille laborem:
Quantū onus immensum sumpsit amore Crucis?
Peruigil insomnes noctes (dubio pc̄ul) egit
Vt laudes posset continuare Crucis.
Quo magis indignor: homines q̄c̄ temporis huius
Excoror: admiror, dedoleoq; leues.
Non modo secordes qui, desidiaq; fluentes
Non digne insudant, puigilantq; Crucis.
Qui etiam violant, temerāt, modo cōmaculantq;
Contempnūt, horrent, dilacerantq; Crucem:
Insuper & pedibus calcant venerabile signum:
Et Cruce signatos turpiter interimūt.
Quos sua poena manet tandem, Crucis interea nos
Cum Rabano laudes cōcīnere insq; iuuat.
Et domino grates referamus, habemus, agamus:
Qui Crucē nos p̄pria liberat, atq; beat.
Te quoq; charē pater, meritum Nicolae sequēt
Condignūt a superis, christicōlisc̄ p̄iis.
Qui Crucē signatam vestem geris: hinc Crucis arma
Diligis, obseruas, amplificare studes.
Das quoq; materiam, quo prodeat hoc opus olīm
In lucem: & vitam te duce suscipiat.

Iure igitur keinbōs dicitus: quia criminē ab omni
Immunis viuīs; nec tibi prava placent.
Vnde etiam laudes queris Crucis. atq̄ tropheum:
Instituīsq̄ bonis artibus ingenium.
Proinde vale nos vmbra Crucis defendat. & alis
Suscipiat famulos ptegat atq̄ suis.
Et que ppetuo Crux est veneranda decore:
Hęc quoq̄ perpetuo nos tueatur. Amen.
Ad christianos Iodoci Galli Tetraستichon.
Discite ab infernis sacra Crux quos sola redemit:
Qua dignum amplecti sit pietate crucem.
Cum nusquam affectus: labor. ingenii. & memorandi
Vis: ut sunt isto tam bene sparsa libro.
Eiusdem ad fidelem. industriū. diligenterq̄ impressorem
Phorcensem Thomam de Baden.
Pergeut ccepisti Calcographe docte magister:
Mirando miras imprimere ere notas.
Est tibi mens viuax: ars prompta. ex tempore certus
Vsus. & ingenium fertile. docta manus.
Hinc modo Rhabani quas duxti ex arte figuras.
Nemo alias nostro fingeret in orbe pares.
Ergo age: lima (velut ccepisti) accedat ad artem
Quam pene viuus habes: premia sola feres.
In laudem carminū Rhabani Theodoricus Grelemundus
Legum Doctor.
Rabanus calamo: tabulis indulxit Apelles.
Spirabat quicquid pinxit uterq; manu.
Huius edax rasit tabulas quascūq; vetustas:
Illiū aeterno tempore viuet opus.
Carminibus vitam p̄ic̄ta debetis idēa:
Linea si pereat, carmina non pereunt.
Aliud carmen eiusdem ad idem
Admirabiliter tornatos inspice versus
Rabani: latet si quis es ingenio.
Quomodo cūq; legas oritur cum carmine sensus:
Nam seruit multis littera quęq; modis.
Quodq; magis mirum est, numeris habitatut imago
Quęq; suis: vari hec non labor vllus erant.
Nam licet haud faciliter constent hęc carmina leger:
Illa tamē faciliter cuncta decore fluunt.

Elegiacum Ioannis Gallinarij heidelbergensis ad amatores
Christi. ut legant Rabanum de laude sancte Crucis:
Si quis auet pæana Crucis percurrere Christi:
Huc gressum celeri dirigat usq; gradu.
Maxima Theutonicæ Rabanus gloria gentis
Nobile mirifico carmine lusit opus.
Non similem Germana tulit, non Itala tellus
Et necq; Tartessus. nec Rhodanus. nec Arar
Non Helenæ flamas: non insœclicis Elisse
Perstrepit hic vulnus. Tantalidumue thoros.
Non sonat indomitæ feruentia prælia Martis:
Nec probat egis carmina facta modis:
Sacra triumphantis cecinit sed stigmata Christi
Arma, quibus stygium vicit & ipse ducem
Quæ sontes herebi manes, tenebreçq; nephande
Tartareus Pluto: Persephoneq; tremunt.
Ad musas. ut Rabanum corona ex omnibus aromatiū
generibus ornent cingantq; Elegiacum Ioannis Gal-
linarij heidelbergen.
Cingite virginea Rabano tempora lauro
Castalides yati: palladiacq; coma.
Non Hederæ virides desint. non myrtlea sylua.
Lilia, conueniant purpureq; rose.
Cinnama, serpillum, buxus, narcissus, ammonium.
Tus, violæ, nardus, balsama, myrrha, thymus.
Huc Terebinthe adeas, Iuglandes, roscq; marine:
Huc cum Syluano tu Cyparisse veni:
Nectite panchæs quicquid generatur in hortis
Quicquid habent Cilices: Ydaliumue nemus;
Quicquid Erythrea querit niger Indus in alga.
Pactolus quicquid vel Tagus ipse vehit.
Huc etiam croceos apportet Tmolus odores:
Huc et apum hybleos mellifera ora fauos:
Huc crystalla ferant gelido de vertice Thauri
Gryphes Hyperborei. Cäucasæq; ferg.
Huc electra ferant niuei de littore cigni
Eridani lachrymas, et phaetonciadum.
Vos et Hamadryades Nappeq; germina campi
Carpite odoriferi graminis omne genus.
Floribus intextis preciosas nectite gemmas.
Tempora Rabano cingite pierides.

Hexasicon eiusdem

Indole Dédalea Rabanus stamina duxit
Et Labyrintheo fila regenda modo.
Sis quamuis Theseus Ariadnes numine fretus
Dédalus ingenio; versibus ipse Maro:
Arte tamen nulla potes hunc equare poetam,
Tanto igitur vati gloria maior erit.

Pro Laude Carmis operosi & insolentioris. Georgij
Symler Wimpensis. Inopifcum:

Quanta Maguntinge Rabani nomina terrg:
Nomina, ppetum nūchitura fidem
Corniger auriferis Rhenus ubi labitur vndis
Et vada Theutonico littore Belga fecat
Dux hic noster honos (singat maiora vetustas)
Germanis rutilum nobilibusq; decus.
Edidit indicio quid nostra quid Itala tellus
Possit: ad insolitam dum citat ille chelyn.
Aurea iam sileant Tarpei saxa tonantis
Et Ptolomeq; machina dicta pharit
Dehinc Crete sileat & inextricabilis error
Quę potuisse ferunt dēdaleasq; manus.
Hic tibi sint resono miracula iuncta theatro:
Famaq; de thermis cōcelebrata vetus.
Si cupies Smirnę suspensam dicere molem.
Cum seffore graui Bellerophontis equū
Siue Ephesi. seu vis Rhodiq; meminisse colūng
Est opus hoc cūctis rarius ingenii:
Vim dedit in numeros illi formolus Apollo:
Nam cecinit mutis vix imitanda viris:
Andini liceat mirabere plectra cothurni:
Ignorare potes maius & Iliade.
Accendant Thebe, ciuilia busta Philippi.
Annibal, & culte laus Venusinii lyre:
Nil erit, ad nostram quecūq; tulisse mineruam:
Concedunt illis singula imaginibus
Eiusdem Tetrasicon
Debetur nostro laus hęc primaria vati:
Vtile christicolis quod patefecit opus:
Et pinxit roseo cunctis veneranda cruore
Signa Crucis: summi miliciamq; dei.

Vincencius in speculo historiali si. xxv. c. xxviii.
Rhabanus sophista, et sui temporis poetarum nulli secundus sit abbas Fulde-
sis: qui multa de scripturis sanctis differuit: qui etiam librum de laude sancte
Crucis figurarum varietate distinctum difficulti & mirando poemate compo-
suit; & sergio pape offerendum militat.

Anthoninus in chronica sua: parte secunda
titulo. xiiii. c. v. paragrapho. i.

Alludit & astipulatur eisdem fere verbis quibus vincencius usus est.

Odilo Abbas Cluniacensis. in sermone
de laude sancte Crucis: sic inquit

Rhabanus seculari scientia affatim eruditus: fide catholicus: spirituali scientia
ad plenum edocitus, tale de laude sancte Crucis texuit opus et texendo perfecit
quo preciosius ad videndum: amabilius ad legendum, dulcior ad retinendum:
laboriosius ad scribendum non potest inueniri.

Martinus in chronica sua sub Ludouico
pio, filio Caroli magni

Eo tempore floret Rhabanus monachus abbas Fuldensis, poeta magnus, & in
scientia theologiae predarius

Platina in Gregorii quarto

Sunt qui scribant rogatu Ludouici Gregorium sanctorum omnium celebritatem
Kalendis nouembbris instituisse: carmine rem magnopere a Rhabano monacho
theologo insigni carminibus et prosa laudatam fuisse: in his enim duobus dicendi
generibus vir doctus ut illa maxime tempestate satis valebat. Commentatus
est idem Rhabanus et librum Paralipomenon & Machabeos, habuit etiam
sermones sat elegantes ad populum: sed is potissimum laudatur quem habuit
in celebritate omnium sanctorum.

Wernherus Westualus carthusiensis Agrippinus In fasciculo
temporum sub Ludouico Primo.

Rabanus poeta & monachus post abbas Fuldenis. Deinde Archiepiscopus
Maguntinus doctor magnus claruit & plura scripsit.

Iacobus Philippus Pergameni in
supplemento chthonicarum.

Rabanus monachus & Maguntinus Archiepiscopus. Theologus clarissi-
mus et insignis poeta. In prosa & carmine plurimum valuit.

Ioannes Tritemius Abbas Spanensis
Descriptoribus ecclesiasticis.

Rabanus Theutonicus ex ciuitate Fuldeni in buehonia: vir in di- scrip-
turis eruditissimus. & in sacerularibus litteris nobiliter doctus: philosophus.
rhetor. astronomus & poeta subtilissimus: cui nec Italia similem. nec germania
peperit equarem. Scripsit tam carmine quam soluta oratione multa volu-
mina: maxime in scripturis sanctis sere super utroq; testamento. et de laude
sancte Crucis cuius exordium Rex regum dominus.



Sedis apostolice preses moderator & orbis
Immortale iubar, portus & aura tuis
Dexter ames terras : & que tibi munera prebet
Auctor inauditi carminis : ipse colas
Materiam sumplit qua non est dignior ulla
Que sit vel prosa, vel celebranda modis
Carmen Apelle dic viuat imagine forme
Donec erit terris aurea Roma caput
G:S

Intercessio Albini pro Mauro.

Sancte dei presul meritis in secula viuens.
Causam quam serimus suscipe mente pia.
Nempe ego cum fueram custos humiliusq; minister
Istius ecclie, dogmata sacra legens
Hunc puerum docui diuini famine verbi
Ethice monitis, et sophie studiis
Ipse quidem francus genere est, atq; incola sylue
Bochonig, huc missus discere verba dei:
Abbas namq; suus, Fuldensis rector ouilis
Illum huc direxit ad tua tecta pater
Quo mecum legeret metriscolasticus artem:
Scripturam et sacram rite pararet ouans.
Ast vbi sex lustra impleuit iam scribere temptans
Ad Christi laudem hunc edidit arte librum.
Quo typicos numeros tropicas et rite figuratas
Indidit, ut dona panderet alma dei
Passio quid Christi mundo conferret honoris.
Qualiter antiquum vincere et chelydrum:
Quod sic venturum sancti cecinere prophete
A clibri legis grammate rite dabant:
Et quia se meminit nutritum in domate claro
Istius ecce loci hinc tibi dona feret:
Quis licet indigna et sine villa, tu tamen ipsa
Patronus misis accipe queso pie
Altithrono et redde pignus quod prestitum ipse
Instanter poscens artifici veniam:
Qui quantum potuit, non quantum debitor ipse
Extitit, ut grates redderet ore deo
Crimine pro miseri largas tu funde potentis
Alme preces domino, siccq; iuuato tuum
Qui multa infanda semet egisse fatetur
Aetas lasciuia quanta patrare solet.
Sed spes firma manet, bonitas et magna tonantis
Ipsum quod saluet omnipotens medicus:
Sanguine qui proprio laxauit debita mundo
Abluit et fonte criminis multa sacro:
Tantum tu precibus ipsum meritissimis sacratissimis
Commenda Christo, sicq; beatus erit
Presentem et vitam peragat, lospesq; future
Seruetur patriq; protege sancte tuos.



PONTIFCEM S V M M V M SALVATOR' CHRISTE T V E R E
T S A L V U M N O B I S P A S T O R E M I N S E C V L A S E R V A

Pontificem summum salvator Christe tuere
Et salvum nobis pastorem in secula serua
Presul ut eximius sit rite Gregorius alme
Ecclesie custos, doctorq; fidelis in aula.

COMMENDATIO PAPÆ.

Sedis apostolice princeps, lux aurea Rhomæ
Et decus et doctor plebis, et almus amor.
Tu caput ecclœ es, primus patriarcha per orbem.
Præclarus meritis, et pietate potens,
Sal terre, mundi lux, atq; yrbs inclyta Christi.
Perpetue prebens lucis iter populo,
Vestra valet celum referare et claudere lingua
In terra positus clauiger ethereus.
Tu renouator ades patriæ, spes rector, honorq;
Dulcis amor cunctis, dignus amore dei.
Tempora sunt huius vite nunc plena periclit:
Bella mouent gentes, hostis vbicq; furit.
Vnde opus est valde tua q; protectio fortis
Succurrat miseris, quos inimicus odit.
Eripe sancte piis monitis, precibusq; sacratis
Commissum tibimet pastor ab hoste gregem.
Vt tua laus maneat, merces, et gloria semper.
Cum Christo in celis regna beata tenens.
Principi apostolico Petro coniunctus in eum.
In terris vicem cuius et ipse geris.
Offert munus Pontifi.
Prelati amate deo te papa Gregorius oro.
Intra oues proprias me ut miserum numeres.
Siscq; tui famuli protector verus, et ipsum
Aeterno domino restituas precibus.
Qui se totum offert, parua hecet dona ministrat
Commendans tibimet secq; suacq; simul.
Per te ut alma Cruci laus nunc acceptior extet
Principi apostolico munera missa Petro:
Quæ Christi ad laudem conscripta est tempore prisco
Ludere dum libuit carmine versifico.
Credo quidem memet per te conquerire posse
Vitam quam nequeo per propria merita.
Te deus æternus mundi mitissimus auctor
Tempore longeuo protegat atq; regat.
Vt valeas, vigeas sanus, et prospera captes
Hic, et in eternum regna superna metas.
Te vigilem seruet qui non dormitat in eum;
Nominis atq; tui restituat meritum.
Vt vigiler cautus pastor, Gregorius assis.
Sancte tuis ouibus, papa beate vale. Bb.

Rex regum dominus mundi in eione gubernans
Imperii acceptum regnans qui super perenni
Immortaliter est enim rima multa parentum
Laxasti in cruce iustitiae cum multa parentum
Omni bus ergo tu sis serui. Super astra beatam
Sperare habet in vita Iesu Christi to chris tis et edis
Donique est mo do eius quod eus patris est qui que
Nunc non men drite et humiliter amicis
Saecula dum ex tece quo dges fatur amica
Summix pio te deum nat. ite gerendum hunc
Perius omni q: tur o nunc id o qd collator legem
Acq:dec ecerot una uetus tu ex colator
Nam hoc faenus erogit a n d o
Orbs scia tut galea consueta es aris soredi
Augus topire ferat animam hinc laude decorum
Nam opimia madex tramviratus difuinaparet
Stips i es ut uadet q: triumphum posci mus omnes
I amal m u u stio iusticiae quod regnet ubique
Haec si licet induat atque ligat uagi ret amico
Dum adferre lori capl actum si ipsa paratum
Optemus nos semper amicu m piechris t us
Retutatu r qua nullus iaculo premis tafur
Fas vel ini ctopoterat hostiscri minedit
Defensor artis fed firmum monstrat amandum
Ius ornat ualancat ea esariso beine thauscum
Omen fit q: comneact utrum imperium manet orbe
En regna gra ium monne peractum munera donant
Ec pers adiatis sic quicceus sobolus ista
Gens plebeb sit lega propago succinam piedonate
Mus amv du at ecens maneat scit scutum et amare
Spem ex sul se prate nenen dodum fidei at ab
Rem haust uudonec facetas uadde pelli it ab arte
Que formo se furarenc bunt telane nefassim
Et sed are q: ceteras sol id and apto rci rui
Qua mes ts sol i dus permane regit a augu strouil
Transfor mat orbis cit isti csumclarat ibut
Iurecole end idum remore querit ophea para
Qua cho c int nome nubilimea ns deuocum abore
Nempetonaturge et que probe pectus diu amari
Sit tremore res equa bona e diu inomune re famae
Profici tind corbie madidum fretum in licita q:
Sic abi cit portum crucis dat laesum msc qitur q:
Hunc abi cni mindoda triumose imperialis eq:pius q:
Caesarib lar gemodovis uetus cas tra finim icia ast
Terres spem q: et timor talvinim ica fugans dat
Tupi uses grati nium pto numro gat haec gens
Adveniam istea nimus nobis adiusti parentis
Conscripti ssi dudum nam meritis tilaude libellum
Versibus et prostatib q: emnunc in duperator
Offeros sanctelibens cuius praecedit simago
Stans armata revictorem monstrat ubique

De Imagine Cesaris.

Rex regum dominus mundum ditione gubernans,
Imperijs ac sceptrum regnans qui iure perenni
Immortale tenes, cum criminia multa parentum
Laxasti in Cruce iusticę cum frēna locaras:
Omnibus ergo tuis seruis, super̄ astra beatam
Sperare hinc vitam Hiesu cito Christe dedisti:
Doni quę est modo Christe deus patrisq; tuicq;
Nunc nomen id rite tuum iam cuncta stupebant
Sēcula, dudum en vertice quod gestatur amica
Summi christicōlē duce signat rite gerendum hoc:
Per iustumq; thronum auido quod tollere legem
Atcq; decēt, totum Augustus niutu excolat orbem:
Nam hoc scenus tanto girando cardine prodit,
Orbs scia, t ut galeam consulti cesaris ore,
Augusto pure feret alnam hinc laude coronam:
Nam optima dextram virtus diuina paret arte.
Stips Hiesu tua detq; triumphum, poscimus omnes
Iam alnum iusto iusticie quod regnet vbiq;
Hec silice induat atq; ligatu giret amico.
Dum affert lorica placitum sic ipsa paratum.
Optemus nos semper amicum, quem pie Christus
Re tutatur quam nullus iaculo premit, ast fur
Fas, vel in illo proterat hostis crimine diro:
Defensor artis sed firmissim monstrat amandum
Ius ornatu laneat cesaris obtinet haustum:
Omen fitq; omne: actutum imperium manet orbe.
En regna graium omne per euum munera donant,
Et persa dat, siveque eius sobolis fatus ambit.
Gens plebs lęta propago succinnam pie donat
Musam iuuat edens maneat, scit scutum et amare
Spem exul sceptra tenendo, dum fidei dat vbiq;
Rem haustum donec sęda sua depellit ab arte.
Quę formose iura tenebunt tela nefas sint:
Et sedare qui et terre solidanda proteruiam:
Quam est solidus permane tegit Augustus ouile,
Transformat orbis Christi cum clara tributa.
Iure colendi dum memor q; trophea parans dat,
Quę hoc sint nomen vbiq; means, deuotum ab ore
Nempe tonat, vrgetq; probe pectus diu amari
Sit tremor estq; bone diuino munere famę.
Profitat inde orbe madidum fretum illicitag;

De l'Image Cesaris.

Sic abicit portum. Cruce dat lesum sequitur cęz
Hunc tibi enim indo datum o semper castus cęz pius cęz
Cesar large inodo visu tu castra inimici ast
Terres spem cęz timor altus inimica fugans dat.
Tu pius et gratus nimium prouum rogar hęc gens
Ad veniam ire animus nobis ad iussa parentis;
Conscripti dudum nam Christi laude libellum
Versibus & prosa, tibi quem nunc induperator
Offero sancte libens, cuius precedit imago
Stans armata fide victorem monstrat vbiqz.

DECLARATIO.

O Christe saluator rex regum et dominus minorū, qui mundum propria dictione gubernas, et sceptriū incorruptibile tenendo iure pccni super omnia regnas: tu criminā mis̄ta parentū nostrorum in Cruce delesti; qñ humano generi iusticie frēna cōstituisti. atqz tuis fidelibus in celis beatā vitam sperare, velociterqz adipisci posse dedisti. Ergo tui munieris est largissimi patris cęz tui s̄l potentissimi, quod nomē illud tuū ineffabile oībusqz seculis dudū terrible, nunc piissimi principis vertice gestā honesta religiōe, q̄ ab oībus venerat celeberrima. Hinc q̄c̄ ostēditur: quod eius auctoritate atqz defēsione Augustū imperiū firmiter teneat, et cuiqz auaro religioniqz christiane cōtrario, p̄ iustum iudiciū p̄tās aufertur: vt religiosi principis nutu tonis orbis regat. Nam largitio amplissima munere illius hoc vbiqz pdit: ad laudē venerādi impatoris terrarę pplos puocans, q̄tinus cōi consilio eius defensionē oēs parē q̄rant. Quod qdem nos tui famili Christe mitis saluator supplices petimus, quatinus p̄ vexillum sanctę Crucis, tua sacratissima virtus īp̄ius dexterā diuina ībuat arte, atqz triūphum vbiqz cōferat iusticie. Hęc q̄c̄ illū thorace fidei adamāte dūriore īdūit, que s̄l & ornatū decentissimū, et munimentū cōfert fortissimū. Vnde necesse est vt nos p̄iter cū oīni pplo christiano, eius amicicē grām optemus: quem dñs Christus ita protegens custodit, vt nullus insidiās eū aliq̄ mō nocere possit: vel famam eius iustissimā aliq̄ criminē maculare: sed defēsor omnip̄is adjutor boni studij eius et bone voluntatis, constātiam et verē innocēcie formā in eo nobis semp imitabilē pponit, vultqz vt nobilissimi Cesaris omē fōelicē habeat actū, hincqz eius imperiū terra s̄l et pelago tutū maneat. Nam gētes, ḡecorū dona p̄ciosissima illi deserūt, s̄litter et regna persarum nec non et ceterę gentes. ip̄ius simyl eiusqz prolis latus tuendo frequentant maxime gens Germaniqz & populus Francorum (de quibus eius nobilis prosapia originem traxit) in eius laudibus cōcinit, vitam illi et prosperitatem continuā exoptās. exul quoqz qui cūqz priscis tpibus a sede ppria ab errauit, eius triūphos amādo mō reditū velocem sperat; quia sceptra tenēdo fidei verbū spargit vbiqz donec populū suum a yetusto scelerū visu purget. q̄ iuuāte Christo firmis fidēi catholice iura tenebit: ne frustra verbū iacula pro-

DECLARATIO.

ferat, sed sicut arma potestia deo in omne opus bonum, et Christi fidei robora carnis pteruiam domet. O quam solidus fide & stabilis in christiana religione manet, qui oves sibi commendatas diligenter omni hora custodit, et pensu domini seruicij cultusq; diuinum strenue ab omnibus sibi obtempantibus expetit, dum supni regis vexillu cunctis honorandum esse ostendit. & ad predicandu Christi euangelium vbiq; doctores suos dirigit; q; duricordes sermonibus suis moliant, et ad percipiendum bonum odorē virtutū, diuina ḡa opitulatē pducant; vt luxus seculis pernāt, et in Christo spē collocatē ipsius passionibus cōmunicare appetat. Ecce tibi o impator clementissime atq; sc̄tissime p̄fens offero in unus omni deuotione subiectus: q; terribilis extas aduersariis, inimicorum terga psequens, et placidus es deuotis, clementer cōuersis venia tribuēs. Ois gens, omnis natio tua voluntate facere expetit: nos sc̄p; tui miseri famuli clementia tuam p̄nō obsequiis adire optamus. eiusq; votis obtemperare in omnibus desideramus. Nam libellū quē in honore sancte Crucis dudū, p̄la metroq; cōposui, nūctug. sere nitati offero supplex, dep̄cas. vt q; scuto fidei, lorica iusticie et galea salutis de ceteris ornatus: nos sub tua defensione Christo militates munire digneris, atq; ad portū salutis eterne in augmentū p̄miorum tuorum dñi adiuuāte pducere. Continet aut̄ p̄fensi mago serenissimi impatoris Hludouici, xv, versus metro dactilico tetrametro cōscriptos hoc mō. Hiesu Christe tuum vertice signum. Augusto galeam conferat aliam, Inuictam & faciat optima dextram. Virtus Hiesu tua det que triumphū. Iusto iusticie induat atq; Lorica placitū semper amicum. Quā nullus iaculo proterat hostis. Sed firmū maneat Cesaris omne. A cōtutum imperium omne per eum. Sic que eius sobolis læta propago. Succedens maneat sceptra tenendo. Donec scela sua iura tenebunt. Et terre solidus permanet orbis. Christi dum memoret nomen vbiq;. Et verbum domini predictet ylro: In circulo autē qui capit eius cingit duo versus adonici metri cōtentur isti. Tu Hludouicum, Christe corona. Crux vero quam dextera gestat, hos tenet versus metri asclepiadij. In Cruce Christe tua victoria vera salusq; Omnia rite regis. Scutum vero quod sinistra tenet, elegiacō metro conscriptum est hoc modo. Nam scutum fidei depellit tela nefanda. Protegit Augustū clara trophya parans. Deuotum pectus diuino munere fretum. Ille sum semper castra inimica fugat.

Bb iii

INCIPIT PROLOGVS.

Hortatur nos lex diuina ad deferendum domino dona, nec excipiē aliquem, sed ab omnibus sponte heā expedit oblationē: cū Moysi dominus p̄cepit ita dīcēs. Loquere filius Iſrahel vt tollat mihi primicias, ab omni hōdie q̄ offert vltro neus accipietis eas. Vbi nullus excusationi locus dat, qn̄ voluntas prop̄ta querit et nō necessitas iponitur, sed vniuersitatis p̄prio arbitrio religitur. Unde ipse hec legēs, aīm deuotū in pēdens, offerebā has primicias, in laudē sc̄te Crucis expēfas; q̄ colūna est celestis edificij, in qua videlicet cōstructa est domus Christi; ipsi arbitrii interno q̄ me conspicit nō sup̄ba intētione, sed humili deuotione q̄cquid sua gracia possum; in eius laudē volens cōferre; qui nō secundū faciem sed secundū cor iudicans, nō estimat quātitatē muneris, sed quantitatē deuotionis. Nec enī arbitror me posse aliqd sancte Cruci dēcoris cōferre, q̄ claritate suā cūcta clarificat; sed claritatē eius et maiestatem p̄petram, laudibus q̄buscumq; possum cōseruis meis p̄dico; vt sepius eam legētes at sedulo conspicientes, nostrā in ea redēptionē affidue itemus, redēptoriq; nō incessāter grācias agamus. Qui cū nullius eḡeret, sempiternūq; regnū vna cū patre et sp̄sancto h̄eret; semetipm exinanuit formā serui accipies; factus obediēs p̄i vsc̄ ad mortē, mortē aut Crucis. Semel q̄c̄ pro p̄clis nostris mortuūs est iustus, p̄ iniustis; vt nos offerret deo, faceretq; nos regnū et sacerdotes deo patri. Quia ppter rogo vt quicūq; tex- tum huius opis p̄spexerit, non statim ppter artificis vilitatē sp̄nēdo abiciat; sed si velit et possit legat, et oculo sanę fidei intuēdo atq; p̄ auctoritatē diuina- rum scripturar̄ et diiudicādo, qd in eo catholice et recte repererit disputatū, ei hoc tribuat a q̄ est omne bonū; si quid aut minus recte atq; incōsiderate inue- nerit platum, magis meę ipericie q̄ malicie deputer. q̄ catholicę fidei quantū possū rectitudinē temper desidero et inhiāter disco, eiusq; iura quantū sup̄na grācia cōcedit seruare cōtendo. Atq; ideo cui errasse videor humiliē suggero, vt vel viua voce si presens sim, vel per scripta si absens, errorem meū mihi intimare non tardet. Sī autem propter longinquitatem terrarum, seu ppter aliam aliquid impossibilitatem neutrū horū facere possit, siue etiam me a presenti vita cōstiterit excessisse, precor vt pro reati meo clementissimū iudi- cem deprecetur; quatinus ipse quē humanę infirmitatis nihil latet, erroris mei vincula dissoluat, et sue remissionis grācia peccatorum mihi veniam donet. Hocq; idem me, quamdiu vixero in hoc corpore acturum exopto, id est pro meis et pro aliorum erratibus quotidie preces fundere; vt ipse pius sua grācia et errantes corrigat, et erratorum indulgentiā tribuat. De cetero aut moneo lectorem vt huius conscriptionis ordinē teneat, et figurās in eo factas seruare non negligat: ne operis precium pereat, et vtilitas lectionis minuat. Quod vt facilius possit, vniuersitatis figure rationem in sequēti sibi pagina prosaico stilo intimare curabā: subternectens expositionē eius simul et versus, qui in ea cōscripti sunt. Si quē aut mouet cū vniuersitatis paginę, versus eiusdem numeri

PROLOGVS.

describere decreueri. cur aliquas notas siue punctos eis interseruerim. agnoscat me non tam necessitate quam voluntate fecisse. vt lucidior sensus et locutio in eis fieret. Nec hoc quidem vulgo nec frequenter feci. necline auctoritate maiorum. Nam non recordor alicubi me fecisse in ipsis versibus punctos. nisi vbi que pronomen. vel que coniunctio fuit. vel vs finalis sillaba dictionis quod idem et Porphyrius fecit: secundum cuius exemplar litteras spargere didici. et pro m littera alicubi virgulam super antecedentem sibi vocalem notau. Feci quoque et synalcepham. aliquando in scriptu in oportuniis locis sinalcepharum. quod et Titus Lucrecius non raro fecisse inuenitur. V quoque inter q et aliquam vocalem positam aliquando intercepit. similiter et h aspirationem. maxime cum taliter posita a grammaticis nihil esse iudicatur. et h non littera sed nota aspirationis esse conuincitur. Si autem metricis omnibus. qui solummodo metri genus et pedum regulam seruant. potestas non minima datur per metaplasmos et scemata atque tropos. et cetera que poetis abundantissime a grammaticis concessa sunt. cur non mihi qui non solum genera certa metrorum et pedes legitimos. sed etiam seriem et numerum litterarum. et figurarum modi diligenter seruare curau. Ante omnia quoque obsecro vnumquemque qui hoc opus legerit. ne inuidie stimulis contra me excitetur: ut laborem meum dissipare contendat. ne dum hoc quod ego ad laudem dei patare sategi. ille delere studeat: et sibi magis nocere studeat quam mihi: et dum sancte Crucis gloriam per mea militatem audire non sustinet: crucifixi regis offensam incurrens. redemptoris gratiam que in Cruce est non consequatur.

PREFATIO.

Musa citas studio gaudens nunc diceremus
 Nostracupit pariter carmine et talo quis
 Donapatri summique largus reddiditorbi
 Regis et altithronis sanctatrophae asimil
 Quae crux est sacra crucifixum inmine plena
 Omnibus aptaboniss stirps veneranda sat is
 Hance gopau per regen us in opse no re loqella
 Temp tau hi csmal us so hsdare et hoc oriar
 Nec me facta piant quod dignum munere tant
 Me fore ad hoc credam si e quo q mente probum
 Sed mihi largade bonitas spes maxima voti
 Est qua eme promptum laus dabat exilarans
 Pauperis et vidua non spreuit rara minuta
 Sed tulit ipsa probans arbitro mittenens
 Atque orbis dominans qui sancti solus et vnuus
 Cuncta venustabonahanc laude beauit amor
 Mandatum veterenempe est et leg equibus que
 Munera vta pta darent templa adhonestadei
 Pars dedit argentumpars aurum munaera clara
 Parstribuit gemmas pars quoqctructa dede
 Ligna oleum qdampigmentaque carade dere
 Multaq: magna domus monstrat vbi quem can
 Alcali letastulerant pilos que caprарum
 Nec fuerant spreti hidona ferendodeohaec
 Quapropter rogito nummatum diues vtistic
 Vilia cum portem hinc spernerenollitonus
 Ipselicit gazas in mensa conferat amplis
 Agminibus fultus templo rando deihinc
 His egono non motus conturbornam impie vultu
 Sed gratulans speculor cresceredona sibi
 Ille quoque exosa vthabat mea munera nolo
 Sed magis effosciat qualia cum quedeihae
 Exprobriat ipsedeo qide spicita cere regen
 Cuius regen us hice est cuius et omni shomo est
 En quantum tribuo tribuit mihi iesus amator
 Sint suafacta pte hic cunctaque hic rapiat

PRAEFATIO.

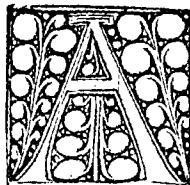
MUSA cito studio gaudens nunc dicere numen
 Nostra cupit, pariter carmine & alloquiſ.
 Dona patris summi, que largus reddidit orbis:
 Regis et altithroni sancta trophya ſimul.
 Que Crux eſt ſacra crucifixi numine plena
 Omnibus apta bonis, ſtirps veneranda ſatis.
 Hanc ego pauper, egenus, inops, en ore, loquella
 Temptauit hic famulus ſons dare et hoc oriar.
 Nec me facta piant quod dignum munere tanto
 Me fore ad hoc credam, ſic quoq; mente probū.
 Sed mihi larga dei bonitas ſpes maxima voti
 Eſt, que me pemptum laus dabant exhilarans,
 Pauperis et vidue non ſpreuit, rara minuta
 Sed tulit, ipsa, pbans arbiter omnitenens;
 Atq; orbe dominans qui ſancit ſolus & vnuſ
 Cuncta, venusta bona hanc laude beauit amor,
 Mandatum vetere nempe eſt & lege quibusq;
 Munera ut apta darent templa ad honesta dei.
 Pars dedit argenti pars auri munera clarat;
 Pars tribuit gemmas: pars quoq; tincta dedit.
 Ligna, oleum quidam, pigmentaç; cara dedere.
 Multaç; magna domus monſtrat ubiq; micans;
 Ast alii ſetas tulerant, piloſaç; caprarum:
 Nec fuerant ſpreti hi dohia ferendo deo hec.
 Quapropter rogito nummatū diues ut iſtic.
 Vilia cum portem hinc ſpernere nollit onus
 Ipſe licet gazas impienſas coferat amplis
 Agminibus, fultus, templa oneranda dei hinc.
 His ego non motus cōturbor nam impie vultu:
 Sed gratulans ſpeculor crescere dona ſibi.
 Ille quoq; exofa ut habeat mea munera nolo:
 Sed magis eſſe ſciat qualia cuç; dei hæc
 Exprobra ipſe deo qui deſpiciſ acer egenum:
 Cuius egenus hic eſt: cuius et omnis homo eſt:
 En quantum tribuo tribuit mihi Iesuſ amator.
 Sint ſua facta pie hic cuncta que hic rapiat.
 Finis prefationis. Sequitur liber primus. a

LIBER PRIMVS.

FOLIVM I.

Prima figura. De imagine Christi in modum Crucis brachia sua expandentis. & de nominibus eius ad diuinam scuad humanem naturam pertinentibus.

Ast s o b o l e s d o m i n i et d i s d o m i n a n t i u m u b i q : h i c
 E x p a n s i s m a n i b u s m o r e M f o r m a n t i s h a b e n d u m e n
 P e r d o c e t h u n c n u m r e x u s t i f i c a t c o l i t a t q e
 E r s i c m o r e f a r i g a n t s x o u c e n a m s u a m e m b r a h a c
 R i t e p r o b a n t p l c b e s i u r i s p o n d e t q e p a r e n t e m
 N a h u n c s c r i p t u r A e c r a n t o r u m c u l m i n e i e s u m
 E t p r o b o q uod r e x a s t r u d e a n n u e n t a m a l o r u m e s
 Q u e o c c i d i t r e g e m i s w i t a x a m e n a t q e p o t e n t e s
 T e l a r u p i t v a h i m a r t i l a e s a e d o g m a t a c o n p l e n s
 P r i m u m n o s s i m a l a c r e s u b i t e t m a l e q u i s q : h i c
 A c r e r n u d o m i n u t a c e t o a u t o r s a n c t h i c
 I r a d i s u m m i c u n c t a d e c e n t q u i a f a n g u i n e d c m t a m
 T e x t e p a d e r i p u i t p r a e d a m p r o b a s a n c t a p r o f u n d a m
 C r u c e s i c p o s i t u s d e d e r a r d e u s a r t e c o r o n
 P r i n c i p i u m h i c d e u s e m m a n u e l a c f i n i s o r i g e s r
 L u x e t i m a g o p a t r i s o s p l e n d o r g l o r i a c r i s t u s
 H o m o u s i o n p a t r i s o l v e r b u m e x l u m i n e l u m e n c u m
 A c q u a m a n d o m i n i s e u v i r t u s d u x q e p r o p h e t a e s t
 Q u e m v n i g e n a m i u s t e q u i m p r i m i g e n a o r e f a t e m u r
 N a z a r e u s q u u m o f f e n s i o f i t a c i c a n d a l i n i q u i s
 A n g u l u s a t q u e l a p i s s c a n s u r o h i n c i a n u a m u n d o
 I n d u t a e n v e r i t a s c i t e q u i d d o g m a t e c h r i s t u s
 I n d i c e t e x p o n a l e g c m p a r u s h a e c q u o q u e v e s t i s
 S i g n i f i c a t n a m q e h i c t e o i t u r i n g r a m m a t e r a r o
 S u m m i p o t e n s a u t o r q u i c o n t i n e t o m i a r e c t o r
 A t q u e m u n d u s p e r t i n e t a t r a a c p o n t e r a e t h e r
 N o s t r a q u a n t u r a a r t a a t q u e s o c i a t a c r e a n t i e s t
 N a m a u t o r e h a e c i l l u m p a l m o q i c l a u d i t e t a r u a
 O b r e g i t h u m a n o a u t c l a u d i u s i f u e c c e p o t e n t e m
 I p s e t a m e n o f r e n s u b i q : s u o e s t o p e r e o r b i h u i c
 A n g e l u s h u i c s p o n s u x i s t e s f i d e u o t i o p l e b i e t
 A t q : d o c e n s s a p i e n t i a p a c i f i c u s q u o q u e c u s t o s
 F o n s b r a c h i u m e t p a n i s d i u i n a q p e t r a m a g i s t e r
 S t e l l a o r i e n s q i e t c u r a p o g e n s i n t e n t a m e d e l a
 C l a u i s e t h i c d a u i d i a c t a v i a e t a g n u s h o n e s t u s
 S e r p e n s s a n c t i f i c a n s i n u s t r i s f i t m e d i a t o r
 V e r m i s h o m o i s q e r e t r a x i a b h o s t e t v i t a r a p i n a
 M o n s a q u i l a p a r a c l y t u s s i c l e o p a s t o r e t e d u s
 F u n d a m e n t u m o u i s a c r e d d e n s p i e v o t a s a c e r d o s
 M e l c h i p o n t i f i c i s f a d e c h u i n u m q u o q u e p a n e m e t
 Q i v i t u l u s a r i e s c a f i n e d e q u a e s t f a c r a f i n c t u s
 V i c t i m a p a t r e q : c u b e n c i t s a t u s a b s q u e c a d u c o
 Q i d a m n a s e n s i t e r i l i g n e a q u i o m n i b u s a n t e e s t
 Q i a f s t r a e s t f i d e r e a c d i f u s o m n i a l u c i f e r u a n t e
 V i r g i n e h i c e s t n a g u s m a t r e t u m t e m p o r e i n a r t o
 A t q u e h o m i n e m u t s e r u a r e t i a d r a h i c c r u c i s i u i t
 Q u i e s t s a t o r a a r t e r u s x p s b e n d i c t u s i n a e u m



St soboles domini et dominus dominantium vbiqz, hic
Expansis manibus more in formantis habendum en
Per docet. hunc vnum grex iustificat, colit atqz.
Et sic more fatigantis Cruce nam sua membra hac
Rite probant plebes, iuris spondetqz parentem
Nam hunc scriptura, et oro altorum culmine Hiesum.

Er probo; quod rex, aſt iudea inuenta malorum est

Quo occidit regem, is viuax tamen atqz potenter

Tela rupit vah martia, Eſaig dogmata complens.

Primum nos simus alacres, tubitet male quisqz hinc

Aeternum dominum taceat, o auctor sanctus hic corbe eſt;

Tradi summi cuncta decent, quia sanguine demptam

Dextera deripuit preda in proba, sancta, profundo;

In Cruce ſic poſitus dederat deus arce coronam.

Principium hic deus, emmanuel, ac finis, origo eſt.

Lux, et imago patris, os, splendor, gloria, Christus

Homo uision patri, ſol, verbum, ex lumine, lumen cum

Aequa manus domini, ſeu virtus, duxqz propheta eſt;

Quem ynigeniam iuſte, quem primigeniam ore fatemur;

Nazareus, cum offenſio fit, ac scandalum iniquis

Angelus, atqz lapis, ſcansuro hinc ianua mundo.

Induta en veritas veste, quid dogmate Christus

Indicet exponam; legem parua hec quoqz vestis

Significat, namqz hic tegitur in grammate raro

Summipotens auctor: qui continet omnia rector,

At quem mundus pertinet, astra, ac pontus, et ether.

Noſtrac; natura arta atque sociata creanti eſt.

Nam auctorem hec illum (palmo qui claudit et arua)

Obtegit humano aut claudit viſu, ecce potentem.

Ipsa tamen oſtensus vbiqz ſuo eſt opere orbi huic

Angelus, huic ſponsuſ, iſte eſt deuotio plebi et

Atqz docens ſapientia, pacificus quo ipſe custos.

Fons, brachium et patris, diuinacqz petra, magiſter.

Stella, oriens, qui eſt cura potens, intenta medela.

Clavis et hic David, Icta via, et agnus honestus.

Serpens sanctificans, illuſtris fit mediator.

Vermis horro iſqz, retraxit ab hoste (et vita) rapina.

Mons, aquila, paradytus, ſieleo, paſtor, et edus.

Fundamentum, ouis, ac reddens pie vota ſacerdos;

Melchi pontificis ſadechi viñum quoqz panem, et

Qui vitulus, aries, carne de qua eſt ſacra viñetus a ii

DECLARATIO.

Victima, patrecq; cum bene sit satus absq; caduco:
 Qui damnata sensit et lignea, qui omnibus ante est.
 Qui astra est sydera editus omnia luciferum ante,
 Virgine hic est natus matre, tum tempore in arto
 Atcq; hominem vt seruaret, ad aram hic Crucis iuit;
 Qui est fator eternus, Christus benedictus in eum.

Fcce imago saluatoris membrorū suorū positionē, cōsecat nobis saluberrimā dulcissimā et amantissimā sancte Crucis formam: vt in eius noīe credētes et eius mādatis obediētes, p eius passionē spē vītē gēnē hēamus: vt quocienscūq; Crucē aspiciamus ipius recordemur, qui pro nobis in ea paſſus est, vt eriperet nos de pītate tenebrarum, deglutiens qđem mortē vt vītē eterne heredes efficeremur, pfectus in celū subditis sibi angelis et potestatibus et virtutibus, vtcq; recogitemus qđ nō corruptibili argēto vīl auro redēpti sur̄ de vana n̄ta cōversatione pañē tradicōis, sed p̄ficio sanguine qđi agni incōtaminati et inmaclati Christi: vt simus sc̄ti inmaclati in cōspectu eius in charitate: vt p̄ hec efficiamur diuīc nature cōsortes, fugītēs eius q̄ in mūndo ē cōcupiscēcie corruptionē. Sūt q̄ppe et in ipa pagia noīa eiusdē redēptoris n̄ri verlibus cōprehēsa, qđam ex diuinitatis eius substācia, quedā vero ex dispēlatione suscep̄t hūanitatis assūpta: vt ostēderet qđ idē mediator dei et hoīm, et p̄t̄ est in deitate cōsubstācialis atcq; coęqlis, et matri in hūanitate suscep̄ta cōnaturalis atcq; cōsimilis: quia oēm naturā n̄ram ipse perfētē suscep̄t absq; p̄tō. Qualitas aut̄ eorū facile p̄ rōnem subēnexam pōt cognosci: vtrum ad diuīnā vīl ad humanam eius pertineant naturam. Christus namq; grēce a chisimiate est appellates hoc est vñctus. Sacerdotes ergo et reges apud iudeos sacra vñctione in veteritesta mento yngebantur, et ideo Christus vñctio appellat̄ q̄ rex et sacerdos est: quia nō oleo materiali sed oleo lēticie hoc est sp̄usctō vñctus ē p̄e oībus partícipibus suis. Christus vero hebraice Messias dicit, Hiesus hebreū grēce sother, latine salvularis vīlsaluator interpretat̄, p eo qđ cūctis gētibus salutifer venit. Emanuel ex hebreo in latinū, significat nobiscū deus, scilicet qđ p̄ virginē natus deus hoībus in carne mortali apparuit. Deus dicit, ppter vñ itā cū patre substāciā. Dñs pp̄t seruientē creaturā, deus aut̄ et homo quia verbū et caro. Vnigenitus aut̄ vocat̄ p̄ diuinitatis excellentiā, quia sine fr̄ib⁹s. Primogenitus, p̄ susceptionē hoīs in q̄ per adoptionē gracie hēre fr̄es dignatus est q̄bus eset pr̄ogenitus. Homousion p̄t̄ ab vñtate substācie appellat̄. substācia enī vīl essēcia grēce vīla dicit̄. Omoynum, vtrūq; enī coniunctū sonat vna substācia. Principiū, eo qđ ab ipo sunt oīa, et quia ante eū nihil est. Finis, quia dignatus est in finē sclorum hūnliter in carne nasci et mori, vīl quia quicqđ agimus ad illū referimus et cū ad eum puererimus vltra qđ queramus nō hēmus. Os dei est, quia verbū est eius. Nam sicut, p̄ verbis q̄ per lingua sūt sepe dicimus illa vīlla lingua, ita, p̄ verbo dei ponit̄ os, quia mos est vt ore verba forment̄. Verbum autem ideo dicitur, quia per eūm omnia pater condidit sive iussit. Veritas, quia non fallit, sed tribuit quod prōmitit. Vita, quia oīa viuificat, Imago dicitur, ppter parem similitudinē patris. Figura.

quia suscipiens formam servi, per operum virtutumq; similitudinem, patris in se imaginem atq; immensam magnitudinem designauit. Manus dei est: quod omnia per ipsum facta sunt. Hinc et dextera: propter effectum operis totius creature que per ipsum formata est. Brachium, quod ab ipso omnia continentur. Virtus, quod omnem patris potestatem insemet ipso habeat et omnia potest. Sapientia, quod ipse reuelet mysteria scientie et archana sapientie. Splendor: propter quod manifestat. Lumen, quia illuminat. Lux, quia ad virtutem contemplandam cordis oculos reserat. Sol, quia illustrator. Oriens, quia luminis fons, et quod oriri nos faciat ad vitam eternam. Fons, quia rerum origo est. vi^l quia faciat sicientes. Ipse quoq; A et O, quia inicium et finis. Paracletus id est aduocatus, quia pro nobis intercedit apud patrem, et ad culpas nostras remouendas curam gerit. Sponsus, quia de celo descendens adhesit ecclesie, ut esset duo in carne una. Angelus dicitur, propter annuntiationem paternae auctoritatis, unde et apud prophetam magni consilij angelus legitur, dum sit deus et dominus angelorum. Missus dicitur, quia verbum caro factum est. Homo dicitur, quia incarnatus est. Mediator, quia de morte ad vitam nos perduxit. Prophetæ, quod futura reuelavit. Sacerdos, quod pro nobis hostiam obulit. Pastor, quia custos est. Magister, quod ostensor. Nazarenus vero a loco. Nazareus, a merito id est sanctus siue mundus: quia peccatum non fecit. Siquidem et aliis inferioribus rebus nominum species ad se trahit Christus, ut facilius intelligatur. Dicitur autem panis, quia caro. Vitis, quia ex sanguine ipsius redempti sumus. Flos, quia electus. Via, quia per ipsum ad deum imus. Ostium, quia per ipsum ad deum ingredimur. Mons, quia fortis. Petra, quia firmitas est credentium. Lapis angularis, quia duos parietes ediuerso id est de circumcisione et preputio in unam fabricam ecclesie fungit, vel quod pacem angelis et hominibus facit. Lapis offensionis, quod veniens humilis offenderunt in eum increduli, et factus est petra scandali. Fundamentum autem ideo vocatur, quia fides in eo fundata est, vel quia supra eum catholica ecclesia costructa est. Agnus dicitur, propter innocentiam. Ovis propter mansuetudinem. Aries, propter principatum. Hodus, propter similitudinem carnis peccati. Vitulus, pro eo quod pro nobis est immolatus. Leo, pro regno et fortitudine. Serpens, pro morte & sapientia. Vermis idem, quia resurrexit. Aquila, propter quod post resurrectionem ad astra remeauit. Nec mirum si vilibus significationibus figuretur, qui dum sit patri cognitus ante secula filius, naturæ nostræ vilitatem non spernere natus est in tempore, hominis filius. Verbum enim caro factum est et habuit in nobis. Sunt ergo versus quinque qui in linea humani corporis specie fornicatus circumdantes conscripti sunt, quorum primus incipit a medio digito dextre manus et sic in indicem transit, postea in pollicem se erigens et per brachium dextrum ascendens, in vertice capituli finit: Quia talis est. Dextra deorsum in cuncta creauit Iesus. Secundus a capite descendens similiter in medio di-

DECLARATIO.

gito sinistre manus finit iste: Christus laxabit e sanguine debita mundo. Tercius a quarto dígito dextre manus qui medicus vocatur incipiens, et per auricularem dextrum brachium subtus ducens, in latere dextro vscp ad ventrem medium descendens, rursuscp a dextro genu in radice pedis desinit, ita. In Cruce sic positus desoluens vincia tyranni. Quartus, in radice pedis dextri exterius incipiens inter media crura ascendens ad radicem vscp pedis sinistri exterius peruenit, ita. Aeternus dominus deduxit ad altra beatos. Quintus ite a radice pedis sinistri exterius vscp ad genua ascendens, et a ventre medio per latus et brachium sinistrum vscp ad medicum digitum pertingit, ita. Atque salutiferam dederat deus arce coronam. In veste quidem femora circumdante, sunt versus hi duo elegiaci. Veste quidem parua hic tegitur qui continet altra. Atque solum palmo claudit vbiqz suo. In cesarie vero capit is eius scriptum est. Ille est rex iusticie. In vultu quoqz et mento papillis et umbilico continetur istud: Ordo iustus deo. In corona autem caput cingente istud. Rex regum et dominus minorum. In Cruce namqz que iuxta caput eius posita est sunt tres littere, hoc est: AM. et QO. quod significat inícium et medium et finem ab ipso omnia comprehendendi.

LIBER PRIMVS.

FO. III.

卷之三

II. figura. De Crucis figura que intra tetragonum est scripta, et omnia se comprehendere manifestat.

Cruxq; ex excellentis tot get dominar is olymp
Caefestes plebes et claras accipis ifflic
Regnare gendopoliter crucifixinutetardor
Vndiq; te almi ficitrubeascusang'nisysu
Xristi qui a proptere xrege vocaberetudo
Dumque humana tibi ex quiris diuinaque
Vnius altithronide quo to in laudishonor
Xristicolas socias at sacro famine evia
Multiplices laudes endas ac culmine cael
Interris cantus quo offfert orbis setexu
Sanctificat mundus uentreponrethicsol
Exaltati ubilans cumontibus arida canes
Ruracanuntstellismotutucarmina dona
Ortuse toeca fus aquilo sicauster et au
Laeticiam regnitene asquodsumine lumen
Altapolipandas consignes numen est isti
Tantadeidonadispensans quonia fecit
Cruxqua ex pies caribenedictatriumph
quantatibidederattantorū factoramore
Viuficantis enim dōnodeus ipseparauit
Etbeneteextuleratdirenecicerrepupp
Rancidus is valeatdeceptorduxetini qui
Exemptamris sitpraedamqilueisabaethra
Detrus amqediu voluitpunire necando hi
Enpiacruxdomini decantans quispiemus
Magnificare vallettantāteetdicefatu
Pulchranites scultutevisugloriacingit
Taxus dira fugit calamussetpinushonor
Inclinanthumilesetcedros mirramelyro
Ofactūpauit antnar dusemiracypresus
Maxtixtus guttaammo mumbalsamabidell
icta emiae stater super suavotaferunnt
ominetua spieriformaiorvirtutepiisho
Donascummercedemeen xpianetribuna
Cruxq; dederasruptaplebemireabauern

Crux quę excellis toto et dominaris olymbo
 Cęlestes plebes et claras accipis illic
 Regna regenda poli. crucifixi nutus et ardor
 Vndiqꝫ te almificat. rubeas cum sanguinis vſu
 Christi qua propter ex rege vocabere tu dux:
 Dumqꝫ humana tibi exquiris diuinacqꝫ tactu
 Vnius altithroni deuoto. in laudis honore
 Christicolas socias: ac sacro famine viuax
 Multiplices laudes en das a culmine celi.
 In terris cantus quos offert orbis. et exul
 Sanctificat mundus. ventus. te pontus. et hic sol
 Exaltat iubilans cum montibus arida cantum
 Rura canunt. stellis motu tu carmina donas.
 Ortus et occasus. aquilo. siccus. austus. et aura.
 Leticiam regni teneas quod lumine lumen.
 Alta poli pandas. confignes numen et istic
 Tanta dei dona dispensans. qui omnia fecit:
 O Crux que Christi es caro benedicta triumpho:
 Quanta tibi dederat tantorum factor amiores:
 Viuificantis enim dono deus ipse parauit
 Et bene te extulerat. dire ne dicere puppup
 Rancidus is valeat deceptor. dux et iniqui.
 Exemptam risit predam qui lucis ab ethra:
 Detrusamqꝫ diu voluit punire necando hic:
 En pia Crux domini. decantans quis pie musa
 Magnificare valet tantam te: et dicere fatu:
 Pulchra nites cultu. te visu gloria cingit.
 Taxus dira fugit. calamus se et pinus honorif
 Inclinant humiles: et cedros myrrha melyro
 Olfactum pauitant. nadus et myrrha; cypressus;
 Mastix. tus. gutta. ammonum. balsama. bidella.
 Victę maiestate super sua vota ferunt te.
 Nomine tu asperior. maior virtute. pii hoc
 Donas: cum mercede meent Christi ante tribunal:
 O Crux quę dederas rupto plebem ire ab auerno.

DECLARATIO.

Asthec signata Crucem Christi in quatuor cornibus cuncta complecti predictat. siue que in celis siue que in terra siue que sub terram sunt, omnia videlicet visibilia atque invisibilia, viuentia et non viuentia, quia quatuor Crucis cornua siue quatuor loca intinente, in quibus rationales versantur creature, id est celestium terrestrium et infernorum et supercelestium, de quibus et Paulus apostolus loquitur, ut in nomine Iesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum. De tribus Paulice testimonium est, videamus et quartum. Laudate dominum celi celorum et aquae que super celos sunt laudent nomen domini. Rursumque dicuntur celestia et alias supercelestia. Siue quatuor species totius creaturae, id est esse, vivere, sentire, et intelligere, in quibus omnis creatura subsistit. Nam alia tantum sunt, sed nec vivunt nec sentiunt neque discernunt, ut sunt lapides. Alia sunt et vivunt, sed nec sentiunt neque discernunt, ut sunt arbusta et omnia germina terrae, alia vero sunt, vivunt et sentiunt, sed non discernunt, ut sunt bruta animalia, quibus vis est sentiendi, sed non subest ratio intelligendi, alia autem sunt, vivunt, sentiunt et discernunt, ut sunt angeli et homines; qui essentia subsistunt, vita vivunt, sensu sentiunt, intellectu discernunt. Sunt et ipsius animae quatuor affectiones, quibus animantia vel ad bona vivunt vel ad mala, has et antiqui subtiliter inuenierunt, et eorum invenientia probantes posteri suscepérunt, id est timere, ac dolere, cupere acletari. Hec ergo si sancte Crucis presidio ordinantur atque munierint, in religiosis hoibus salutifera esse probantur, licet eas vicia esse stultitia quorundam sapientum huius mundi existimari. Quod si ita esset et eas nisi patres oīno non possunt habere aut patiti, recte non affectus aliquis possent dici sed morbi. Aut cum tales animiorum motus inueniantur in sanctis apostolis et prophetis, quis ita desipiat, ut eos affectus vicia credat, ex quibus deo placuerunt illi, qui viciis plus quam certi homines restiterunt. Itaque Paulus apostolus de timore sic loquitur. Timeo autem ne sicut serpens seduxit Euam astutia sua, sic et vestris sensus corrumpantur a charitate que est in Christo. Idem de cupiditate fiducialiter dicit. Cupio dissolutus esse cum Christo. Sed et de tristitia quam alii dolorem appellati doctor gentium ait. Quia tristitia est mihi magna et continuus dolor cordis meo, pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem. Nam et ad Romanos scribens ait, Gaudete in vobis, sed volo vos sapientes esse in bono et simplices in malo. David quoque propheta de timore ita ait. Timor domini sanctus permanet in seculum seculi. Item. Timete inquit dominum omnes sancti eius. De tristitia vero ita ait, Contristatus sum in exercitatione mea. Item de concupiscere idem dicit. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore, et concupiui salutare tuum domine. De leticia quidem idem psalmista exhortans sanctos dei dicit, Letamini in domino et exultate iusti, gaudete iusti in domino. Hunc ergo timorem vel dolorem, hanc cupiditatem siue hoc gaudium qui reprehendere voluerit,

ipsum reprehendit apostolum & prophetam, qui per tales affectiones non solū deo placuerit: sed etiā quosdā alios ad id ipsum exhortati sunt, et qui extorres horum fuere, inter crininosos quod essent sine affectu culpauerunt. Nō ergo has affectiones habendo: sed eis male vtendo delinquimus, quia humaniorum affectū p̄prietas, hominis indicat creatorem: qualitas vero, bona vel mala significat voluntatem: ac si motus qui in omnibus affectiones sunt, hęc eēdē ipse in bene vtentibus virtutes, et in male vtentibus passiones sive perturbationes at ut quidam volunt egritudines sunt: illeqz eis bene vtitur qui non suā sed deiquerit facere voluntatem: ut iam non sibi viuat sed ei qui per sanguinis sui effusionem in cruce illum redemit: qui cum apostolo dicere potest, Ego enim per legem legi mortuus sum ut deo viuam: Christo cōfixus sum Crucis: Viuo autem iam non ego viuit vero in me Christus, quod aut nunc viuo in carne in fide viuo filii dei, qui dilexit me & tradidit semetipsum prame. Omnia ergo hęc sanctę Crucis cōueniunt, quia in ea omniū creator passus est Christus. Nā passio Christi celum sustentat, mundum regit, tartarum pfodit. In ea confirmantur angeli, redimunt populi, cōteruntur inimici, stabiliuntur subsistentia, animātūr viuentia, cōseruantur senciētia, illustrant̄ intelligentia. Inde timor ductus a p̄cena, fideles liberat: tristitia salubris, p̄cētētes a peccatis mundat, concupiscentia boni, virtutum fructus germinat, gaudiū vitę spe confidentes letificat. Omniū quippe auctor hanc sanctam sibi p̄uidēbat machinam, hanc cōstrui voluit: ut in ipsa restauraret et coadunaret oīa per Hielum Christum dominium nostrum. Sūt quoqz versus duo in ipsa Cruce conscripti, quorum prior est, O Crux quæ summi es noto dedicata tropheo. A summo in imā descendēs. Alter vero: O Crux quæ Christi es caro benedicta triumpho, a dext̄ra in sinistrā Crucis tēdēs. Sūt etiā tetragono circa Crucē quatuor versus, q̄z primus qui suę̄ Crucē est hic; O Crux quæ excellis toto et dominaris olympos. Qui vero infra hicest, O Crux quæ dederas rupto plehem ire ab auerno. Qui autem in dextra hoc est in anachrosticē positus est hic est, O Crux dux misero latoque redemptio mundo. Et qui in sinistra hoc est in telesticē hic O Crux vexillum sancto et pia cautio sacerdotio. Notandum autem quod O litterā quæ circuli habet similitudinē idcirco in quatuor angulis tetragoni & in quatuor cornib⁹ Crucis, necnon et in media Crucē posuimus: ut ostenderetur omnia sanctam Crucem sua potentia concatenare, et in veneratione Christi copulare quæ sursum et quæ deorsum sunt.

III. figura. Denouementib[us] angelorum et de nobis cor in Crucis figura p[ro]positis.

Salve sancta salus christi totupassio late
 Crux veneranda deo doctrinix sapientia lumen
 Laus veri caravirtus philosophia clarahis
 Quos dant rauas soliv[er]teulmen condit olympi
 Sidereos que choros[er]t candidasceptradie
 Nāq; salushominum es rerum renouatio pulcra
 Tebeatorb[us] totus alaincyltanempepolorum
 Omne genuperte caelestum exflectierambit
 Terrestrumatq; inferiuxta suavinculanorū
 Sceptraduces regnacuruantis nomine iesus
 At michael princeps habitangūdux etinalto
 Tememorat virtute[er]risimulaetheracuncta
 Et regeret regerest s[ecundu]m inimis alma quod arara
 Quoclip[er]eo exultat fratre aquafortis inibit
 Horridabeliadraconis ouans cūmilib[er]al mis
 At q[ui] tuas laudes quaeret sibi praemia victor
 Nam iure hanc statuit[er]tsus pensam ac t[em]p[or]e modique
 Sor[er]sque crucem alem hanc aram vera aquib[us] que
 Virtutū vestrans promat vita ipsa senatum
 Scriptabonaius tecum surgunt in cruce vīta
 Xp[er]s scadpetr affide in imium auera que senos
 Duce retinclinans humili stumvenit abaree
 Et docuit verbis factis documentare liquit
 Accruces sacrapiacopleuit[er]t cuncta creator
 Hoc gabriiela laicet dans claram famen ad aurē
 Virginis orabas[er]canglus et paranympbus
 Iesum saluatemiāt angens laude et triumphum
 Ora fael medici[n]adie in umre dedi thaeccrux
 Redderet p[ro]fessu[er]barciu[er]stuncrite figuram
 Monstrabla scaco quae lumen areddiditorbi
 Credim[er] ergo crucis an[ti]qua in laudibus esse
 Cū noua consonu[er]t p[ro]f[er]entum cantio laudem
 Angelis in officiū et ve[le]ebant iure ministeri
 Hinc rogocaeloru[m] agme benedicite christo
 Qui cruce saluauit mundum dans regnabitatis
 Et vestrū numerum compleuit[er]t capitolorum

LIBER PRIMVS. FO. VII.

SAlve sancta salus Christi o tu passio leta.
 Crux veneranda dei doctrinæ sapientia lumen
 Laus veri cara virtus philosophia clara his
 Quos dant arua soli vel culmen condit olympi
 Sidereoſc̄ choros et candida ſceptra dieſit
 Namq̄ ſalus hominum es rerum renouatio pulchra;
 Te beat orbs totus ala inclyta nempe polorum
 Omrie genu per te cœleſtum et flectitur ambit
 Terreſtrum atq; infer iuxta ſua vincula norum;
 Sceptra duces regna curuantis nomine Iefus;
 At Michael princeps habitantum dux et in alto
 Te memorat virtute dei ſimul ethera cuncta
 Eſt regere et tegere ſtes numinis alma quod ara;
 Quo clipeo exultat framea qua fortis inibit
 Horrida bella draconis ouans cum millibus almis;
 Atq; tuas laudes queret ſibi premia vicitur
 Nam iure hanc ſtatuit ſuperficiem acutusq; modusq;
 Sororū Crucem talem hancaram vera quibusq;
 Virtutum ut teſtans promat vita ipſa ſenatum.
 Scripta bona iuste conſurgunt in Cruce vita;
 Christus ſe ad petram ſidei nimium auſtac̄ ſenos
 Duceret inclinans humilis tum venit ab arce
 Et docuit verbis factis documenta reliquit
 Ac Cruce ſacra pia compleuit cuncta creator
 Hoc Gabriel alacer danis clarum famen ad aurem
 Virginis orabas archangelus et paranympthus
 Iesum ſaluantem iam tangens laude triumphum
 O Raphael medicina dei num te dedit hec Crux
 Reddere poſſe iubar cuius tuncte figuram
 Monſtrabas cęco que lumina reddidit orbi;
 Credimus ergo Crucis antiqua in laudibus elle;
 Cum noua conſonuit psallentum cantio laudem
 Angeli in officium et veniebant iure miniftri;
 Hinc rogo cęlorum agmen benedicte Christo.
 Qui Cruce ſalauuit mundum dans regia beatis
 Et vestrum numerum compleuit in arce polorum.

b

DECLARATIO.

Merito quippe sanctorum angelorum ordines et celestis milicie exercitus, nomine et numero sancte Crucis concordant: ut eterni regis victoriam collaudent, et magnitudinem leticie sue honesto officio predicent, cum non solum in hora nativitatis Christi laudasse, et post in deferto illi ministrasse sacer euangelij textus commemoret, verum etiam in tempore passionis ac resurrectonis eius, debito ei officio ipsos affuisse manifeste narret: maximieque illos credi oportet huius rei esse deuotos, quia quanto dignius in eius militia militant, tanto deuotius eius triumphum laudat. Nouem ergo sunt ordines angelorum ut sancta scriptura nobis commendat: hoc est. Angeli. Archangeli. Virtutes. Principatus. Potestates. Dominationes. Throni. Cherubin & Seraphin. Sed ad hec exponenda beati Gregorii pape verba ponamus: Esse namque angelos & archangelos pene omnes sacri eloquij paginae testantur. Cherubin quoque & Seraphin, sepe ut notum est libri prophetarum loquuntur. Quattuor quoque ordinum nomina Paulus apostolus ad Ephesios enumerat dicens. Supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem. Qui rursus ad Colosenses scribens ait. Siue throni siue dominationes siue principatus siue potestates. Dominationes vero principatus ac potestates iam ad Ephesios loquens descripsérat, sed ea quaque Colosensibus dicturus premisit thronos: de quibus nec dum quicquam Ephesis fuerat locutus. Dum ergo illis quatuor que ad Ephesios dixit, id est, principatibus et potestatibus virtutibus atque dominationibus, coniunguntur throni. Quinque sunt ordines qui specialiter exprimuntur, quibus dum angeli et archangeli, cherubin atque seraphin adiuncta sunt, procul dubio nouem esse angelorum ordines inueniuntur. Vnde et ipsi angelo qui primus conditus est per prophetam dicitur. Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia et perfectus decoro, in deliciis paradisi dei suisti. Quo norandum, quod primus angelus non ad similitudinem dei factus, sed signaculum similitudinis dicitur, ut quo subtilior est natura, eo in illo imago similius insinuetur expressa. Quo in loco mox subditur. Omnis lapis pretiosus operimentum tuum. Sardius. Topazius, et Iaspis. Chrysolitus Onix, et Berillus. Saphirus Carbunculus, et Smaragdus. Ecce nouem dixit nomina lapidum, quia profecto nouem sunt ordines angelorum. Quibus nimis ordinibus ille primus angelus, ideo ornatus et coopertus extitit: quia dum cunctis agminibus angelorum prelatus est, ex eorum comparatione clarius fuit. Sed hec dispositio in Cruce nouem ordinum angelorum quid nobis sacramenti innuat, prosequamur. Teneret ergo hec species sancte Crucis in inferiori sua parte, duos ordines id est angelos et archangelos, in brachio dextro duos, hoc est virtutes et potestates, in brachio sinistro item duos, id est, principatus et dominationes, in medio unum id est thronos, in superiori parte item duos hoc est cherubin et seraphin. Quae etiam nomina ad domini nostri Iesu Christi gloriam predicandam satis conueniunt eiusque magnificentiam et poten-

tiam narrandā decenter cōpetūt: Quē enim Angeli & Archangeli in īfīma
parte Crucis positi denunciant, nīsi eum qui de celo in terrā descendit, magni
videlicet consiliū angelum ad annūciādū māsuetis missum, vt fortior fortē
alligāret, eiusq̄ vasa diriperet. Et quē alium Virtutes, Poteſtates, Prīcipatus
et Dominationes predican in brachiis Crucis positi: nīsi eū de quo ſcriptum
eft. Dextera domini fecit virtutem; et itē. Data eft mihi omnis potestas in celo
et in terra, itēq̄. Et factus eft p̄ncipatus ſup humerū eius et vocabit nomen
eius admirabilis consiliarius, deus fortis, pater futuri ſeculi, p̄nceps pacis, et
item. Et dominabitur a mari uſq̄ ad mare et a flumine uſq̄ ad terminos orbis
terre. Throni ergo in medio crucis positi, quem aliū in ſe ſedere notant, nīſi
illum qui dictū eft ap̄lo teste. Thronus tuus deus in ſeculum ſeculi, virga recta
eſt virga regni tui, et pſalmista. Sedes inquit ſup thronos qui iudicas equitatē.
Et quē cherubin ſeraphinc̄ ſignificant in arce Crucis positi, nīſi eū de quo di-
cit apostolus, In quo ſunt omnes theſlaui ſapienſie et ſcientie abſconditi, et itē:
Deus noster ignis cōſumens eft. Cherubin quippe plenitudo ſcienſie, et ſera-
phim ardentes vel incendentes interpretantur. Sed hecnon ita predicanus de
ordinib⁹ angelorum, quaſi uñigenito illos coequemus: ſed per ſubiecte cre-
ature officia & nomina diſpenſacionis: illius ſacramēta veneramur. Eft enim
ipſe deus & dñs angelorum; ante oīa videlicet ſecula ex deo patre genitus: hoc
eſt de ſubtantia patris, qui in nouiſſima etatū ſclī ex virginē matre natus, na-
turam in ſe ſuſcepit humanam, ad debellandū ſelicitē mundi p̄ncipem miſſus,
vt expoliaret p̄ncipatus & potefates, palam triumphans eos in ſemetiſpo
quem pater uſcitauit a mortuis, et cōſtituens ad dexteram ſuam in cœleſtibus:
ſupra omnē p̄ncipatum & potefatem & virtutē & dominationem, et omne
nomen quod nō ſolum in hoc ſeculo ſed etiam in futuro, oīa ſubiecit ſub pedi-
bus eius, et ipſum dedit caput ſupra oīa ecclēſię que eft corpus ipſius. Nouem
ergo litterę maiores, que in hac pagina ſpeciem Crucis faciūt, hoc ſonant.
CRVX SALVS, habentq̄ ſingule ſingulos ordinēs angelorū: quod facile
cuilibet patebit qui litteras nouit, et nomina nouem ordinū non ignorat.

b ii

III: figura. De Cherubin et Seraphin in Crucem scriptis et significatione eorum.

Ocherubin seraphin de caelis omne nies susiam
 Exaltate nisi snam hinc vester famine lucet
 Cūd iuina cuicis verae stia us haec via vita
 Fructu lucis christi verus quiet soci ad stia us
 Vicittri pia tunc rex nunc q: ecclia atybiq:
 que stis sibi incar: oras iante f: andob: c
 Ocelesti amonstramulit aha claudet supernum
 Volumen opena ruma amauina ocelet am
 Sacratissimata quedecus arae firmano q: voto
 Edunt q: ales it virtus a bonaqua et tribuit rex
 Consultu haec christus recum conbus sit in qua
 Enpassus euictos q: fugauit calice potentes
 Et districter upite ex eus iste laus tracelydri
 Et veteres sautori terf: it dedi tipab: nignus
 Qisster: adamson regnab: aophi in arce
 Quae ora probant virt: et numen huic ibi ferre
 Auxilia ienebris in carcere iusta beatum
 In cruce factorem con fixum in stipite regem
 Enthronushic regish a ecconciliatiomund
 Vexillum framea fors bellis insigne decorum
 Proterithocho stesa rma confringit iniqua
 Subleuat atque suo s: ir tutis praemiadonat
 Nam hinc culigniss cito que testa late
 Sancte cherubin haec q: aracal: sequitur de q:
 Hichae casparadant signoritatem sora
 Sancta arca piuntuna quo q: facias aope fiung
 Variatum huius q: conat f: acula cum
 Laetaq: edens f: is du cunct haed facie abando
 Enalissentim tradunt alma alta que pandunt
 Pennis osque suum serafiniutiā proprie tempus
 Quocarnaliseat luxus dicant vita queh inc
 Tensa a brachia salutis officiiodant
 His q: trahiat q: vehicle lso q: iudicio ipse hinc
 Tum dispenans in tuto m legeti p: aprobando
 Quae iam no[n] ante auct: et caraprobauit ubiq:
 Decrue non ritubant iustorum nunc iavatum
 Decrue non fallunti storum signanimatorum

Cherubin seraphin de celo nomen Iesu iam
 Exalte, ignis nam hinc vester famine lucet.
 Cum diuina Crucis vera Crucis laus, hec via, vita,
 Fructus lucis Christus verus, qui et socia est laus:
 Vicit tristia tunc rex, nuncq; exultat vbiq;
 Qui est seraphin carus: ora fiant celebrando hic
 O celestia monstra multa hac laude supernum:
 Vnum est pennarum aram aisu, nam condamata
 Sacratunt atq; decus are firmant, quoq; voto
 Edunt, que sit virtus, ac boita que tribuit rex
 Consultu hac Christus re cum combussit iniqua,
 En passus cunctosq; fugavit calce potentes:
 Et districta rupit excusilli claustra chelydri,
 Et veteres actus tergit, dedit ipsa benignus
 Quis steterat Adam sons regna sabaoth in arce?
 Que ora probant, virtus, et numen, huic ibi ferre
 Auxilia in tenebris, in carcere, iussa beatum
 In Cruce factorem, confixum in stipite regem:
 En thronus hic regis, hec consiliatio, mundi
 Vexillum, framae, sors belli, insignie decorum
 Proterit hoc hostes, arma confringit iniqua:
 Subleuat atq; suos, virtutis premia donat:
 Nam hinc exul ignis, scito que tela laterent
 Stant cherubin, hec que are assistunt, arcq; que
 Hic hec labbara dant signo rite, et satis ora
 Sancta ará sapiunt, vna quoq; sacra ope fiunt,
 Vincta triumphum que conatus ferula condunt:
 Letacq; distensis du cunt hec facta beando
 En alis sensim tradunt alma, altaq; pandunt
 Pennis oscq; suum seraphin, vt iam prope tempus
 Quo carnalis eat luxus dicant, viciacq; hinc:
 Tensa ae brachia saluantis hic officio dant:
 Hisq; trahi atq; vehi celo que iudicio ipse hinc
 Tum dispensans in tutum leget ipsa probando
 Que iam nota arte auctu, et cara probauit vbiq;
 De Cruce non titubant iustorum nuncia vatuum,
 De Cruce non fallunt iustum signa animantum,

DECLARATIO.

IN hac itaq; pagina Crux domini. simul cum figuris seraphin et cherubim circa se positis. depicta conscripta cernitur. Que ideo in hoc opus hic introducuntur ut ostendatur quanta prouisione ac dispensatione. diuina clementia humano generi semper salutem suam procurauerit. cum et in ipsis spiritibus angelicis per prophetica revelationem. speciem redemptoris nostrae ante videri voluit. et per opera prophetica in tabernaculo triplici aditis constructa. idest in ipsis cherubim iuxta arcam ultra velum positis. eternam propiciacionem mundo insinuare decreuit. Proinde. licet multa multi de habitu et situ horum animalium interpretati sint. & alia atq; alia diuerso stilo non diuersa fide scriptitarint: mihi tamen non incongrue videtur (salua maiorum traditione) ipsa animalia habitu suo. sancte Crucis exemplari figura. cum et interualla ipsius localiter seruent. & sursum atq; deorsum in dextrâ atq; sinistrâ situ suo similiter protendant. Deniq; seraphin propheta Esaias inter alia ita narrat dicens. Vidi dominum sedentem super solium excelsum et eleuatum. et ea que sub eo erant replebant templum. Seraphin stabant super illud. sex alegyni et sex alegy alteri. duabus velabant faciem. & duabus velabant pedes. ex duabus volabant. et clamabat alter ad alterum et dicebat. Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum. plena est omnis terra gloria eius. Quid ergo situs iste senarum alarum seraphi presfigurat nisi Crucis Christi imaginem? Ille quippe alegy que superiorem partem corporis sui idest faciem velabant. quod sursum ad caput erecte sint. necesse est et ob hoc superiorē partem Crucis demonstrent manifestum est. ille autem que insinuam partem idest pedes. velabant. quomodo nisi deorsum dimissas esse credendum est. et ob hoc inferiorem partem Crucis significare. Ille autem due que ad volandum extenses sunt. quid aliud quam transuersum Crucis lignum in quo brachia et manus extese sunt domini significat? Et proinde in polito ue sex alarum seraphin. manifeste totius Crucis Christi signaculum expressum esse nemo sapiens dubitat. Bene que ipso incedentes vel ardentes interpretantur: quia illam formam demonstrant in qua superate sunt omnes aduersari potestates: et totius mundi peccata consumpta atq; deleta sunt. immo ignem illum electis dei commendant. quem se dominus in terram mittere et ut arderet se velle testatus est. Et merito tria voce ad laudem sancte trinitatis omnes electos cohortabantur. hoc est eos qui ante aduentum saluatoris fuerunt. et qui in presentia incarnationis eius vixerunt. quicq; ad huc usq; in finem mundi post ascensionem eius in celos ad fidem conuertendi sunt: quia omnes una passio Christi simul redemit de Iudeis videlicet atq; gentibus. De cetero cherubim illa que in tabernaculo siue templo fabricata erant. quid aliud extesione alarum suarum quam Crucis Christi imaginem preferebant? De quibus bene in libro regum narrat. quod facta essent decem cubitorum altitudinis. et decem cubitos haberet a summitate alegy usq; ad alterius summam. Ad cuius etiam instar humani corporis forma comparari potest. cuius

penie tanta latitudo est in extēsione brachiorē a summitate digitorū vnius manus vscq; ad summitatem digitorū alterius manus, quāta est altitudo sive lōgitudo a planta pedis vscq; ad verticē capitis. Hęc ergo iuxta arcam et ppiciorū stābāc, quia verā ppicationē in incarnatiōe saluatoris humano generi demōstra bāc. Hęc et in modū Crucis alas extēsas semp habebāt, quia perpetuā infamia re dēptionē in passione Christi saluādorū rite intimabāt. In Cruce q̄c h̄c versus est in longitudine a summo deorsum vadens. En arx alma Crucis: fabrica sancta salutis. Iste quidē in latitudine. En thronus hic regis hęc conciliario mundi. In seraphin quocq; et cherubin versus elegiaci conscripti sunt. Nam in seraphi illo quod supra dextrū cornu Crucis stat hij sit versus. Signa Crucis Christi ast seraphin celestia monstrat. Penniarum atq; sītu hac cuncta sacrata probat. In eo vero quod supra cornu sinistrū, hij. Nam hęc socia exultant celebrando hac laude supernum. Conclamātq; tribus sceptra sabaoth vocibus. In cherubin namq; dexteriōre versus istū sunt. Hinc signant cherubin hęc labbara sancta triumphum. Distensisq; alis brachia tensa notat. In sinistriōre equippe istū. Quę latere assistunt arce & sacra opercula condunt. Factaq; propicia officio ipsa probant. b iiiii

V. figura. De quatuor figuris tetragononicis circa Crucem positis, et
spirituali edificio domus dei.

Cru	xrogosactadeis	gnam h in umine peet
Laudibus v tclaraca	ntem tuar iet tropaea	
Quomodo t errenis ab	caelis foeder aducas,	
Pactum confirmes et	loeti v incularumpas	
Ovos agmen apostolice	vmtum martyrum et ordo	
Iure domus x p i p o	quos seculmen in ipsum	
Cond istis imap o	alma est vocer e perfa	
Sanct asalutar i s et	rux fundam in e summo	
Insita construc tac	ruci fixirobor refixa	
Quae vere humana gen	us ad vitam dedicauit	
Firma taque colu mnae	xito stendere phylax	
Aeternam perse para	dissi osurgere formam	
Tegminis et aul am sp	ons iusti quoq; regis	
Cristetropaeano uam	mox iure crux revia que	
Brigis in mundo quo di	iusti foederaler uerit	
Spernati damnatum vi	ncat pietate dolosum	
Qui fauor atq; timor y	irrata palma corona es	
In clytac rux domini	xpi fundamen et aulae	
Pulchriores tot over	nantifloribus aruo	
Celsior accedropari	oet preciosior albo	
Quadratis ungis inf	firmotramite petras	
Etrite patriarchar	ius plebsque priora	
Fundamenta trahit in	fundat domatis omnis	
Quae benedeuota cord	ascit dogmate primu	
Vincire te ectum regna	antiverba prophetae	
Compluerant v iuam imp	peri isaulapiere regi	
Vteri sto i a forma assent	in scammate trito	
Omnis namq; simuli scandit ob nomen adastr	scandit fulminis arcton	
Haec cedula i e fusa d lae tam fulminis arcton		
Et voce firmata vi get bona structio vitae		
Iunctio lignat dathae et omne iussame are		
Quavia du x ducit ad lucis se pratenenda		
Quo templum dedicat laetabonamans si oxi		
Quattuor atq; crucis auget cumrupib; istis		
Perfectamq; edomum de ducens angulus ipse		

CRUX rogo sacra dei signa mihi numine pectus:
 Laudibus ut clara cantem tua rite trophe;
 Quomodo terrenis ab celis foedera ducas:
 Pactum confirmes. & leti vincula rupas.
 O vos agmen apostolicu, tu martyru et ordo.
 Iure domus Christi posuit quos culmen, in ipsum
 Condistis imia plebs alma est voce repta:
 Sancta salutaris et Crux fundamine summo
 Insita, constructa, crucifixi robore fixa:
 Que vere humanu genus ad vitam dedicauit:
 Firmataque coluna exit ostendere philax.
 Aeternam perse paradiso surgere formam:
 Tegminis et aulam sponsi, iusti quoqz regis
 Christe trophe noua moxi iure, cruore, viacqz
 Erigis in mundo, quod iusti foedera feruet.
 Spernat damnatu, vincat pietate dolosum:
 Cui fauor atqz timor, virtus & palma, corona es,
 Indytia crux domini, Christi fundamen & aule.
 Pulchrior es toto vernanti floribus aruo:
 Celsior ac Cedro, Pario & preciosior albo:
 Quadratas iungis in firme trahite petras:
 Et rite patriarcharu ius, plebsqz, priora
 Fundamenta trahit, in fundo domatis omnis:
 Que bene deuota corda scit dogmate primu
 Vincire, rectum regnanti verba pphetz
 Cöpluerant, viuam imperiis aulam pie regi
 Ut Christo iam formascent in scamate trito:
 Omnis namqz simul scandit ob nomen ad astra,
 Hecaula Hieslus ad letam fulminis Arcton
 Et voce firmata viget bona structio vite:
 Iunctio signat, dat hec omne iussa meare:
 Qua via dux dicit ad lucis sceptra tenenda:
 Quos templo dedicat leta bona mansio Christi:
 Quatuor atqz Crucis auget cum rupibus istis:
 Perfectamqz domu deducens angulus ipse.

DECLARATIO:

IN hac igitur pagina Crux sancta per mediū tendit. quatuor quadrāgulas formas circa latera eius positas habens: ad ostendendū utrīq; celestis edificij structuram, ecclesię videlicet dei viui, quę et domus eius est, cōlūna & firmamentū veritatis. Ad hāc ergo domum p̄tinēt electi angeli, quorū nobis silitudo in futura vita p̄mittiāt, dicente dñō. Illi aut̄ qui digni hābēti seculo illo et resurrectiōe ex mortuis, neq; nubūt necq; ducūt vxores, necq; enim vltra mori poterūt. Aequales enī angelis sunt, et filij sunt dei. cū sint filij resurrectiōis. Ad hanc p̄tinēt ipse mediator dei et hominum homo Christus Hiesus, ipso attestātē cū ait Soluite tēplū hoc, et in tribus diebus excitabo illud. Q[uod] exponēs euāgelistā subiūxit. Hoc autem dicebat de tēplo corporis sui. Dicit aut̄ Ap̄lus de nobis. Nescitis quia tēplū dei estis, et sp̄us dei hitat, in vobis. Si ergo ille tēplum dei p̄ assumptā hūanitatē factus est: et nos templum dei p̄ inhītantē sp̄m eius efficiimur; constat utrīq; quia figurā omniū n̄m et ipsius videlicet dñi, et mēbroū eius quę nos sumus, tēplum illud materiale tenuit quod Salomon non rex edificauit in Hierusalem: sed ipius tāquā lapidīs āgulariis singulariē electi, et p̄ciosi in fundamēto fundati: nr̄i aut̄ tāquam lapidū viuore sup̄ edificatorū sup̄ fundamentū ap̄lorū et p̄phetarū, hoc ē sup̄ ipm̄ domiūm: qđ ostēdit ap̄lus dices. Fūdamētū enī aliud nemo potest ponere p̄ter id quod positū est, qui est Christus Hiesus. Qui p̄pterea recte fundamētū domus dñi p̄t vocari: quia sicut ait Petrus. Nō est aliud sub celo nomē datū hōibus in quo oporteat nos saluos fieri, et itē. Ad quē inquit accedētes lapidē viuū ab hōibus quidē reprobataū, a deo autē electū et honorificatū: et ipi tāquā lapides viuū sup̄ edificam̄ domus sp̄ualis in sacerdotiū sanctū, offerētes sp̄uales hostias acceptabiles deo p̄ Hiesum Christū. Possunt ergo huius fundamēti primi lapides acfundatiōi habiles, patriarche et p̄pheter apli et martyres nō incōgrue accipi: qui siue p̄dicādo, siue opando, siue patiēdo fidei fundamēta nobis iecerūt, et quorū auctoritatē in doctrina, exēpla in actibus, imitationē in tollerantia cetera turba fidelū sequiāt. Nā sicut apli et martyres post salvatoris ictus, passionē, resurrectionē atq; ascensionē in celos p̄ totū orbē spiritale edificiū domus dei Christū p̄dicando, siue etiā p̄ Christo moriendo fabricati sunt: ita atē aduentum eius in carne patriarche atq; p̄pheter in priore populo, et in his regionibus in quibus degebāt, semp̄ aliorū vitā verbis atq; exemplis in melius cōuertere fatigebā, quatenus digna cōuersatiōe deū habere mererent̄ habitatore, ipm̄q; sibi esse sentirēt deū, ppiciū, sub cuius dominatione positi cognoverunt omnipotētē. Bene ergo in libro regū scriptum est de illa typicī templi edificatione: quod p̄ceperit rex ut tollerent lapides grandes, lapides preciosos in fundamentū templi, et quadrarent eos. Lapides ergo preciosi sunt sancti viri, qui meritis sunt preclarū. Quibene quadrari iubentur, ac sic in fundamento ponī. Quadratum nāq; omne quoctūq; vertitur fixum stare consuevit. Cui nimirū figure assimilātur corda electoru: quę ita in fidei firmi-

tate consistere didicerunt. vt nulla occurrentiū aduersitate nec ipsa etiā morte
 a sui rectitudine status possint indinari: quales videlicet doctores ecclesia non
 solum de Iudea. verum etiam de gentibus perplures suscepit. Recte quidem in
 sancta Cruce hec edificatio demonstratur. quia in ipsa id est in passione Christi
 tota ecclesia catholica fundata. fabricata perfecte. atq; dedicata est. nechoc edi-
 ficiū vnquam veniret ad effectū. nisi per Crucem liberaretur genus huma-
 num. nec ipsius sacerdotis digne cōpleretur officiū. nisi ipse sacerdos in Cruce
 fieret sacrificium. In ipsa autem Cruce continetur hic versus scriptus: Inclita
 Crux domini Christi fundamen et aulæ. In tetragonis vero circa Crucem po-
 sitis versus conscripti. nō per circuitum penitus girant. hoc est vt finalibus lit-
 teris ad inceptiuas per anfractum redeat. Sed omnes in dextro angulo suo su-
 perius incipientes. per sinistrum supra ad sinistrum infra in decem et nouem
 litteris descendunt. postea iterum in dextro angulo superius a vicesima littera
 incipientes. et descendendo per dextrum inferius vadentes ad sinistrum: vscz
 infra decem et septem litteris pertingunt; et sic unusquisque verlus quattuor te-
 tragonorum. xxxvi. litteras continent. qui vticz numerus est tetragoni plani
 et lenarj in semetiō multiplicatione confecti. sicut in sequentibus demosta-
 bimus. Est autem versus hic tetragoni subtus dextrum cornu positi. Te patri-
 archarum laudabilis actio signat. Subtus sinistrū vero positi tetragoni iste est.
 Plebsq; prophetarū diuino famine iussa. At eius qcz qui supra dextrū cornu
 Crucis positus est talis est versus. Agmen apostolicū pandit tua rite trophea.
 Suprā sinistrū vero talis Martyrū et ipse chorus effuso iure cruore:

VI. figura. De quatuor virtutibus principalibus quomodo ad Crucem pertincent.
et quod omnium virtutum fructus per ipsam nobis collatis sunt.

Omnipotens virtus summa sapientia christi
Orna sicut otus arce crucis dominus pietas mundum
Dispensa sicut uis sanctis pili adona salutis
Namq; quadriga pietatis bene cor nub: apta quatuor
Virtutum pandit seriem de dicant et triumpho
Victoris regis ostendens sanguine cunctas
Proficerat species fructus pietatis in orbe
Est virtus habitus animorum metus et decus omne
Nobilitas vita eratio et moderatione linguae
Quae crux almapis iustitiae laude probanda
Cunctas similes placitode promissi singulavoto
Sanctatu o docuit tenetrum prudentiam mundum
Ex te iustitia beneficere uenit spernere gaudet
Terror emzabul is can didi benedictus amorem
Ad pia consilium a mente aufert fraude oratam
Vnde a carnale tempore ityimmet tollere pugnare
Vicit otanis us fortis hinc quoque ad inclitavi su
Attendit a due r'saferens it cum ipse savetando
Pestiferaveti ascelerum cum noxiaca edis
Ostendens et psallere iābona temporis apose
Signa deis circet mandata edisserere ac spe
Efectuolucem conquirere hinc modo sanctos
Arretra eque aures caelestibus optimadigne
Conducant quoddonaparente germinarur
Efollis fructus correptaque squalidari
Vimina lucce dante regia ferula promant
Hos ergo fructus pietatis sacra tissima se uit
Gratiapurgauit patientia et arte probauit
Pactum coniunxit et lex patris almarigauit
Produxit bonitas nāvi uideagraminachristi
Sacra uit cultus et laus constantia cunctos
Fulcibat culmos noua granaper omnia virtus
Iam humilis condit nutritq; modestia plenam
Inspica frugēdat perseuerantia fructum et
Tempore matrum me andentem concite christus
Tum crux parte iustitia et propenumine eviso
Mittens iam falsē concludet in horre amessē

O Mnipotens virtus, summa sapientia Christe.
 Ornas qui totum arce Crucis dominus pie mundum,
 Dispensasq; tuis sanctis pia dona salutis;
 Namq; quadriga piis bene cornibus apta quaternis
 Virtutum pandit seriem, dedicante triumpho
 Victoris regis ostendens sanguine cunctas
 Proficere ac species fructu pietatis in orbe;
 Est virtus habitus animi morum et decus omne.
 Nobilitas vite, ratio et moderatio lingue.
 Quæ Crux alma piis iusta das laude probanda
 Cuncta simul placito depromis singula voto:
 Sancta tua docuit tenerum prudentia mundum:
 Ex te iusticia bene feruens spernere gaudet
 Terrorem zabilis, scandit benedictus amorre
 Ad pia consilia, mentem ausert fraude voratam:
 Vnde ac carnalem poterit vim & tollere pugnam
 Vitora, nisu forti, hinc quoq; ad inclita visu
 Attendit, aduersa ferens it cum ipsa vetando
 Pestifera vetitas scelerum cum noxia cedis
 Ostendens, & psallere iam bona tempora posse.
 Signa deiscire, & mandata edisserere ac spe
 Et facto lucē conquerirere hinc modo sanctos
 Arresteq; aures cœlestibus optima digne
 Conducant, quod dona parent & germina ruris
 Esfoliis fructus, correptaq; squalida rite
 Vimina succendant, et regia fercula promant:
 Hos ergo fructus pietas sacratissima leuit
 Gracia purgauit, patientia & arta probauit.
 Pactum coniunxit, & Iex patris alma rigauit.
 Produxit bonitas, nam viuida grama Christi.
 Sacrauit cultus, & laus constantia cunctos
 Fulcibat colmos, noua grana per omnia virtus
 Iam humilis condit, nutritq; modestia plenam
 In spica frugem, dar perseverantia fructum et
 Tempore maturum carentem concite Christus:
 Tum Crux per te iusticia & prope numine viso
 Mittens iam falcam concluder in horrea messem.

DECLARATIO.

Quantos ergo et quales fructus lignum sancte Crucis germine suo proferat, dignum est etiam in hoc sacro carmine modo commemoratione, cuius fructus eternus est et radix perpetua, cuius odor mundum repleat, et sapor fideles saginat, cuius splendor solem superat, et candor nium obfuscatur, cuius cacumen polum excedit, et cuius infimum inscruta penetrat, cuius firmitas humilia locunditas exaltat, & cuius potentia exaltata humiliat. Omnis enim virtutum per ipsum & in ipso collata est mundo, quia in ipso rerum perfectio completa est. In ipso celstitudinem suam prudenter demovitat, in ipso soliditatem suam iusticia revelat, in ipso potestiam suam fortitudo consignat, in ipsomoderamina sua temperantia collaudat. Hic etiam prudenter acquisitionem sapientie & comprehensionem veritatis deuotius concedit, atque hinc prouidentie, intelligentie & memorie dona, omnis fidelis percipit. Hic iustitia fidei fundamentum posuit, atque hinc pietatis et religionis, gracie quoque et vindicationis equitatem vnicuique distribuit. Hic fortitudo blanda et aduersa magnificentissime contemnit, atque hinc fidentie, patientie et perseverantie exempla proponit. Hic temperantia in libidinis ac pertinacie insolentes impetus frigida discipline incit, atque hinc pudicitie et continentie, clementie quoque et sobrietatis multiplicia dona desiderantibus impendit. Hoc videlicet lignum ab ipso plantatum est, de quo dicit propheta ligni comparationem faciens. Et erit tamquam lignum quod plantatum est seclus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo, et folium eius non decidet, et omnia quecumque fecerit prosperabuntur. Decursus ergo aquarum sunt quotidiani transitus deficientium populorum. Et de semetipso veritas dicit. Si in viridi ligno hec faciunt, in arido quid sicut? Lignum ergo seclus decursus aquarum est cum foliis et fructu, quia protectionis sue nobis umbraclum proferens apparuit creator in carne, et humanum genus per resurrectionem ad vitam erexit, quod per defecum quotidie ibat ad mortem. Vere enim istud lignum dedit fructum in tempore suo, quando saluator noster passione et resurrectione sua completa, ecclesiast per totam mundi latitudinem in se viteni veram coadunata cunctis virtutibus fecit abundare, ipso hoc testante. Ego sum inquit vitis et vos palmites. Qui manet in me et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. Spiritales enim hic gignuntur fructus, quos enumerat apostolus dices. Fructus autem spiritus est, charitas, gaudium, pax, patientia, longanimitas, bonitas, benignitas, fides, modestia, continentia, castitas. Bene ergo in sancta Cruce spiritalis adhibetur fructus, quia omnium bonorum in ea crucifixus est auctor. Nam ex parte carnis dum in ea mori voluit Christus, salutem integrum humanum percepit genus. Granum frumenti in terram cecidit, & gloriosam martyrum segetem protulit. Vnus stips portauit hominem suspensum, & totus mundus ad celeste dedicatus est regnum. Iudea gens insolens non timuit perimeret regem, & totius orbis gentes

ipsum suscepereunt redemptorem, quia in semine Abrahæ benedicent omnes familiæ terre. Quatuor ergo hæc figure in. ynā Crucis formā dispositæ, quatuor principalium virtutum continent nomina; prudentiæ quoq; iusticiæ, fortitudinis, & temperantiæ, ex quibus omnis virtutum series procedit. & in quibus ratio bonæ vitæ consistit. Sunt ergo memoratæ figure secundū trigoni speiem cōiunctiæ, sed variis gradibus distinctæ. Facti sunt enī in duobus lateribus vniuersiæ formæ septē gradus, vt ostenderetur oīs virtutū ascēsus in diuinis charismatibus cōstare, & nullum nisi per sancti spiritus gratiam eas posse impetrare. Tenet quoq; hæc positio sāctæ Crucis, in trigonis suis quatuor versus xxxvi, litterarum, idest in singulis singulos: quorum primus qui in supremo positus est trigonus, tenet hunc versu, incipientem a dextro angulo superius, et circum euntem per ceteros angulos, vscq; ad illum vnde incipiebat, ita, Arce Crucis domini summa prudentia s̄istit. In infimo autem trigono incipit versus hic, a dextro angulo desubtus, et vadit per ceteros circum, vscq; ad ipsum a quo inicium capiebat, ita, iusticia & prona mandat se parte tenendam. Dexterga autē partis trigonus cōtinet hūc versu, ab infimo angulo primum sursum ascēndo, siccq; circum eundo ceteros vscq; ad inicium suum, ita, Forti sed in dextro cornu fert spiculatu do. Sinistri vero triāguli versus, a medio angulo inicium sumit, gradiens primum ascendendo vscq; ad alterum angulum, indeq; per circuitū ad caput suum reuertitur, ita, Cum in leuo moderans disponit iura modesta, Modestia igitur p syncopâ scripta, pro temperatiâ ponit, species pro genere,

c ii

VII figura. De. iii, elementis; de. iii, vicissitudinibus temporum. de. iii, plagiis mundi, et de. iii, quadrantibus naturalis diei, quomodo omnia in Cruce ordinentur, et in ipsa sanctificantur.

Omnia iam splendente lumine eris sit
I I lustrata crucis et factae factabendo
Concelebrant uictoris iuvonta superno
Debita per foluant deuotere gna canentes
Cuncta tenere modum sub magna non umime esu
Quicquid in orbe meate daci. Squicquid vbi q:
Est sapientia noster viuit et surare seruat
Hocterra ponit us hoc sidera Graminaventi
Imperios suber untho esunt ante que fuerunt
Imber nubis grando glacie sibi ixat que pruina
Fontes et riufului setro siubarabsq: hoc
Creatae arcta ona castellata que aer aq: q
Enatim umethonua haroru rsus dicteve era
Ac modulo scandus odas cantat quoque ius
Omnia crux et rati at facta non opere iure coronet
Laude dei non discordet sed dicathones da
Eius opus gaudens spissces dixi q: edra conces
Colles et luci montes speciorum arbosharenas
Cumque feris vespa e verme cibis estiaricatu
Et placidae vulnus euseuam ente volucres
Xristi colaeq: ysaul apolittera q: sat af
Vobis viri lumen duens vnde i que ad hostes
Nuna ciasfera prexit ita cum sedore peccatis
Fam. Idem alibi cipalma monosci hinc pto
Dat felicitati us trisha ecclia nuntia cunctis
Parcens rite hostia facta tuus iuerem multos
Sed iure damna t quo sauctus sepsit in ius
Inde decepariter oraymni Zantial laudes
Votaq: dec lame integrates enve stra polorum
Turba et tuopolus quem profert te h: vbi q:
Vos ratio consors pariter direxit ad das
Gaudia vosca elica elestia regnabona que
Iam forte capiunt et votis ualde reqirunt
Ende dicto cives tervobis saluator et ipse
R exproprius praesul iet que creator eius

Mnia iam splendent vero de lumine Christi
 Illustrata, Crucis et sacræ facta beando
 Concelebrant, vt victori sic vota superno
 Debita persoluant, deuote regna canentes.
 Cuncta tenere modum sub magno numine Hiesu,
 Quicquid in orbe meat edacis quicquid vbiq;
 Elit, sapis & sentit, viuit, et iura reseruat;
 Hoc terra, pointus, hoc sydera, grama, venti;
 Império subérunt, hoc sunt, anteq; fuerunt
 Imber, nubis, grando, glacies, nix, atq; pruina;
 Fontes, & rivi, puluis, et ros, iubar absq; hoc
 Crete, arcton, actu, stelle atq; aera queq;
 En almittim, & non vaah aro, rursus dicite vera:
 Ac modulos, cantus, odas, cantet quoq; instus;
 Omnia Criux trahat, et sanò pie iure coronet;
 Laude dei non discordet, sed dicat honesta
 Eius opus gaudens, pisces, diripi dracones;
 Colles, & luci, montes, pecora, arbos, harena.
 Cumq; feris, vespe, vermes, et bestia rictu:
 Et placide vultu, seu sua mente volucres;
 Xpicole quis aula poli, terraq; sata fit;
 Vobis virtus lumen ducens vndiq; ad hostes
 Nuncia fert, prex fit aut vnda, sed ore peritus
 Fama idem ab abicit palmiam noscē hic rapto
 Dat felici, dat iustis hęc nuncia cunctis:
 Parcens rite hosti, dat fatu viuere, multos.
 Sed iure damnat, quos auctus sepsit iniquus;
 Inde decet pariter ora ymnizantia latides
 Votac; declament grates, en vestra polorum
 Turba, et tu populus quem profert tellus vbiq;
 Vos ratio consors pariter direxit ad odas:
 Gaudia vos celi cœlestia regna bonaque
 Iam sorte capiunt, et votis valde requirunt;
 Endedit hoc vester vobis saluator, & ipse
 Rex proprius presul letusq; creator Hiesus;

DECLARATIO.

Recite igitur quaternarium numerum perfectione sacram pene nullus ignorat. & ideo bene illum in forma Crucis Christi transfiguratum totus orbis veneratur. Siquidem medium quattuor elementis constare manifestum est, id est igne, aere, aqua & terra, et totum orbem quattuor terminari partibus siue angulis notum est, oriente scilicet & occidente, aquilone et meridie. Quattuor quoque sunt vicissitudines temporum id est ver, estas, autumnus, hyems, et quattuor quadrantes naturalis diei id est quater sex hore que tamen his iniciis dino scuntur, mane vide licet & meridie, vespere et intempesto. Sed quomodo Crucis conuenienter possit hec dispositio coaptari intimandum est. Si ergo erectam Crucem voluerimus aspicere, igni quod supremum est elementorum in arce illius collocemus, aerem quoque & aquam que media sunt in elementis, in transuerso Crucis ligno quod per medium stipitis recti ducitur consignemus, terram vero que gravissima est et inum in creaturis tenet locum, inferiori parti Crucis deputemus. Hęc quippe omnia elementa sicut quadam naturę propinquitate sibimet coniungentur, & mundi integritatē perficiant; ita etiam quatuor partibus Crucis sibimet sociantur, ut perfectam speciem eius demonstrent. Si autem quattuor plagiis orbis eam velimus assignare, iacentem meciāmur necesse est ita, ut primam partem eius orienti, extremam occidenti, dextram aquiloni, sinistram austro deputemus. Similiter quoque quattuor vicissitudines temporum naturalis diei, eadem dispositione in Cruce possunt adunari; ut una species anni siue diei congrue in his queat ostendi. Ver enim atque aurora ortum lucis et conscientia in terra germina ordine suo proferunt, & ob hoc bene orienti deputantur. Estas autem atque meridies propter feruorem austro coaptantur: quia dum in eisdem celi partibus sol erigitur, flagantiore mundū torret calore; autumnus namque & vespere iure occidenti mancipantur, eo quod tunc omnium fructuum terre messis finitur, et tota diei spacia terminantur. Hyems ergo et intempestus septentrioni assimilantur; eo quod tunc terra frigore torpeat, et magis quieti quam alicui operi tempus opportunum sit. Igitur dum omnia per Crucem constat esse recuperata, et per Christi passionem renata ac meliorata; rite ad eius laudem cuncta conueniunt; quia ipse est cum patre et spiritu sancto unus deus, cui soli benedictiones ille competit, quas tres pueri in camino ignis ardenter omnes creature ad laudem creatoris exhortando, concinebat atque dicebant. Benedicte omnia opera domini dominum & cetera de quo & psalmista dicit. Laudent eum celi et terra mare et omnia que in eis sunt, quia secundum apostolum ex ipso et per ipsum & in ipso sunt omnia, ipsi honor et gloria in secula seculorum. Cur vero in rotis quattuor elementa siue quattuor tempora seu quattuor plagas mundi depinxerim, hec ratio est; quia omnis mundi machina temporalis est, et quadam permixtione elementorum atque successu temporum variabilis siue mutabilis Salomone attestante quia ait, Omnia tempus habent

et suis spaciis transeunt vniuersa sub celo. Nunc ignis aerem siccatur. aqua humidiorem facit. nunc terra aquarum alluusionibus afficitur. nunc solis ardore siccatur. Aqua quippe natura mobilis est. et quandam circumflexum cursu conficit. Omnia flumina inquit ecclesiastes intrant in mare. & mare non redundat. ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur. vt iterum fluant. Ignis quoque similiter naturalem motum habet. vnde ad altiora se semper erigit accensus. et locum sibi super aera querit. Discurrent fulgura. et crebris micat ignibus ether. Tempora namque circulis transeunt. & vicissitudines quatuor terrorum mensium orbibus eunt. Annus quoque ab eo quod semper vertatur et in se redeat nomine accepit. Dicitur & orbis terre et vertigo poli terras atque equo rati circuituoluere. Girans girando vadit spiritus. et in circulos suos reuertitur. Quinque tenent zones celum. obliquus qua se signorum verterit ordo. Sunt quoque et ipsi versus in rotis cōscripti sphericis circularis numeri idest. xxxvi. qui per secatum scenario multiplicato in senarium terminat. quorum primus in supremo circulo hic est versus. Ver orientis ignis aurora hac parte reluent. In infimo vero hic. Autumnus zephyrus. tellus et vespera hic sit. Dextra namque h. Arcton hymens limpha media nox ecce locate. Et in sinistro hic versus. Aer aetas austus archiecclie sit meridiesque;

c iiiii

VIII figura De mensibus duodecim, de duodecim signis, atque duodecim ventis, et de apostolorum predicatione, deinceps ceteris mysteriis duodenarij numeri, que in Cruce ostenduntur.

Christus soluator cristi
Consilium virtus magna
Patris diuinaprofessio
Iusortum factura fabri
Hinc que bonum quicquid
Iusticiae quicquid arca
Quicquid rite profat
Angelus aeterno bonus
Sunt hinc quodquid est usum
Saeclo eius reuocans en
Complectit dominans
Hinc debet ut genus hum
Noret hos radios quo
Crux aluan set redde
Ecce ortum lucis nocuu
Qot qotiam radios ver
Perpetuum lucis fulge
Hoc candore satismic
Grexit apostolicus de
Hocq; fides christiana
Cordabene hominum vot
Iustipollente sperme
Conici entradium man
Et tribuunt populi sc
Afferribunt christoc
Christus rex dominus
Scandens alta crucis
Istam tunc specie plan
It radi dicit et voluit gra
Ergo quater ternos ab
Hoc ventos in calice
Signaque bissema Prince
Ac duodenas vi Sorian
Tractadi eius patien
Omnia nam certi crucis
Ipsaq; sancti apostoli tra
Proponit signata laud

stus rex auctoritatis
aet benedictiolumen
per tetrahitonem hinc
ummo scalustushonorem
erummi rumque videtur
equi qui dmanet orbe
tprofert ordinem und
am Suffert et iniquus
anum deinceps erate ex hoc
omni acristushonore
onsignat munera tu
anum et lumen iste sul
rigithae benedicta
sqemi am prim: habebat
quo abscesserat adam
enistose celebabant
cunt forte crabro que
erunt armata prophetae
coratur luce coruscant
dethocollere eluent
aquolumine gliscunt
sticasignabonumque
at is credere obipsum
miuras superna Notare
nsortiaducere uitae
iuinus muneres suimus
uroborafundit; in hoc
et tandem pandere caelos
to sconquirier illi
qua rumet Imitemundi
cis benedix erati pse
psst in pandogubernat
plaga suscipit horis
sfectio totalaborat
loriasse patare soluit
sgaudia iurraq; terrae
tprobatis sagedonat

Christus saluator Christus rex arce serenus.
 Consilium: virtus magna & benedictio, lumen;
 Patris diuina proles, certe trahit omne hinc
 Ius ortum, factura fabrum mos castus honorum.
 Hincq; bonum quicquid verum mirumq; videtur
 Iusticiq; quicquid arce quicquid manet orbe.
Quicquid rite probat & profert ordine mundus.
 Angelus atq; bonus: que iam suffert et iniquus
 Sunthinc, quodq; deus vanum deiecerat ex hoc
 Seclo ius reuocans, en omnia Christus honore
 Complectit dominans, consignat munera nutu:
 Hinc decet ut genus humanum & luminis exul.
 Noret hos radios: quos erigit hęc benedicta
 Crux salvans, & reddens quem iam primus habebat
 Exortum lucis, nocuus quo abscesserat Adam;
Quotquot iam radios vere en istos celebrabant
 Perpetua lucis fulgescant sorte crebro que.
 Hoc candore sati micuerunt arma prophetę
 Grex et apostolicus decoratur luce corusca.
 Hocq; fides Christi candet, hoc sole relucent
 Corda bene hominum, vota quo lumine gliscunt
 Iusti pollentes per mystica signa bonumq;
 Concient radium mandatis credere ob ipsum.
 Ecclibunt populis cum iura superna notare
 Ascribunt Christo confortia ducere vitę:
 Christus rex dominus diuinus munere summus
 Scandens alta Crucis en robora, funditus in hoc
 Istam tunc speciem plantando pandere celos
 Tradidit, & voluit gratos conquerir illis:
 Ergo quater ternos ab aquarum & limite mundi
 Hoc ventos in calle Crucis benedixerat, ipse
 Signaq; bissena princeps stupando gubernat,
 Ac duodenā suis oriens plaga suscipit oris
 Tracta diei spacia, en his sectio tota laborat
 Omnia nam Christi Crux gloria septa resoluit;
 Ipsaq; sancta poli stans gaudia iuray terre
 Proponit, signat, laudat, probat, ipsaq; donat.

DECLARATIO.

Dodenarius ergo numerus quam bene & apte sancte Crucis conueniat, non parue rationis est intelligere: quippe cum duodecim vniuersitatis sunt qui mundum perflant. & duodecim signa zodiaci, quibus septem planetae circulos suos ordinate & disposite pergunt, et duodeci menses, quibus annuus cursus peragitur: artificialiterque diei hiore duo decim, quibus Sol totam superficiem terre illustrat: duodeci quoque patriarchae ex quibus omnis multitudo filiorum Israhel propagata est, que terram reprobationis secundum sortes, xii, tribuum possedit, a quibus exorti sunt prophete, diuini partus precones. Vnde & ipse saluator carnem suscipere, et inter homines nasci dignatus est: qui lux in hunc mundum veniens, xii, apostolos ejus ex ipsa gente elegit Sol iusticie, in horarum similitudine illustrans per cunctas plagas orbis, ad sancte trinitatis fidem predicandam direxit. Et in edificio celestis Hierusalem eiusdem numeri sacramentum multipliciter insinuat, quod Apocalipsis quidem ostendit, ubi ita scriptum est. Et ostendit mihi ciuitatem sanctam Hierusalem, descendenter de celo, a deo habentem claritatem dei: lumen eius simele lapidi precioso, tamquam lapidis iaspidis, sicut cristallum: et habebat murum magnum & altum, habens portas duodecim & in portis angulos, xii, & nomina scripta, que sunt nomina, xii, tribuum filiorum Israhel: Ab oriente porte tres, ab aquilone porte tres, ab austro porte tres, & ab occasu porte tres: & murus ciuitatis habens fundamenta, xii, . et in ipsis, xii, nomina xii, apostolorum & agni, & reliqua. Sancta enim ecclesia in hoc edificio spirituali significatur, que est celestis videlicet Hierusalē, & urbs regis magni, cuius artifex et conditor est deus, qui fundamentum eius simul et consumatio est, qd pro nobis etiam potifex fieridi gnatius est, ut proprij sanguinis hostia eiusdem incenia ciuitatis ablueret piter atque dedicaret. Omnia que cuncteque habet propria pace ipse possidet, vnde & in pectore sumi pontificis, xii, lapides preciosi, quarterno versu dispositi, & duodecim patriarcharum nominibus inscripti vibebant imponi, ut pulcherrimo mysterio paderetur, omnia spiritualia charismata, que singuli quicunque sanctorum viriti ex parte perficiebant, in mediatore dei & hominum Christo Hiesu, pariter & perfecte fuisse completa. Quod in euangelio quoque Iohannes testatur. Et verbum inquit caro factum est, et habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre, plenū gratia et veritate. Et paulo post, et de plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia, quia lex per Moisem data est, gratia et veritas per Hierosum Christum facta est. Habet ergo hec species sancte Crucis in cornibus suis ternas lineas, ut demonstraret, quod sicut ipsa dextra levacq, in directo tramite suo vicinas & coadherentes lineas habet, ita ventorum, iii, cardinalium principalitas, in dextra & in sinistra versus alios positione suacosociat, sic et quattuor tempora, ternos menses singula habentia, siue equinoctiis siue solsticiis media, iuxta quoddam dirimuntur, quod illi planum erit, qui grecorum seu egipciorum

DECLARATIO.

FO. XVIII.

de temporibus raciones sedulus discere curat. Sunt autem in ipsa Cruce duo
yhsus hexametri, quorum prior in longitudine a sumo deorsum vadens hic est:
In Cruce nunc menses, venti, duodenat⁹ signa. Qui autem in latitudine trahit
iste est. Grex & apostolicus decoratur luce choristica. Sunt quidem et alii duo
versus pentametri in lineis adiacentibus cornibus Crucis, quorum unus per
anfractum longitudini Crucis supra infraq⁹ copulatur ita. Sunt quoq⁹ confo-
cia hic stips, plaga, et orbis opus. Alter vero dexter⁹ ac leue parti in latitudine
sociabitur ita. Sancta valer celebri ast Crux daret calle bonum hoc.

IX figura. Dedi bus anni in quatuor hexagonis et monade comprehensis; et de bisextili incre-
mento, quomodo in species sancte Crucis adornentur et consecrentur.

~~Sole et luna de eum hic christum en bencidit et ciefum
Cruxque est tye ster honos sAabilitis lux pacifer ordo
Laus probitas serice sper cuncta est secula lumen
Vos quedi em haec noctem que simul perpendit visora
Stringiti sat q:hui uscenten aadvincut a greffum
Stirps que habet haec senos decies et q:inq:ies vnum
Atq: thoro in proprie d ecies quo querite gricenos
Namque his sol rota que senos citur in de reluna et
Tempora que his tota et semel omnis circuit annus
Binos que et decies q:inoshabe this globus sorbes
Septimana ea atque habet vnius quoquelimitisoram
Annus ad hanc q:di emper sumt enim setordohic
Nam hora ita d hanctempus annaliscursus et astral
Iam huc que quadrans alis crux tota quemnotata te
It quater et saen is arce circumuo latumbris que
Ad crescunt numero in uitus q:emos tenderit et sol
Calles super vacuum hoc ecce aequi noctia signant
Tus acras stirps q:claradie ornas cunctatenebris
Crux quoque sancta mica shinc et christus subiq:
Ora crucis complete libasbara thrum orbem aram
Arto ordine sceptrum haec Cat queae theracel sanam
Hac que de cus mundi est regit a strapolihinc
Dona magna salusho cedebac claustraqueaeli
Lausho minima e codis planate unicet adie i hausta
Lux abiit cum summa iugis primum astra aditensol
Atq: sacra me effigi em h ostis in ardua si stitie sum
Namiudae a fremens sat is extulit arbore possumet
Quo ho posse sente tragoniqua erere partib: orbis
Gentes et populi ex qua tuormari i svndique summis
Haec quedape vitaemonstrantur de cruce cunctis
Quod facientur ibi et decies decuplata refumant
Donapatriis sumiatq: nouenos tumae therere cernant
Angelicos populoso singuli et vndique fulgeant
Hinc moneovt cantus et ospijsa scriptaque agamus
Quatinus exitium specum mo rsas per a in orbem hu
Iam fremit haec pelli vna de exilio hinc valeat iam
Post quoque regnade re fetsuper era iam lucenitentes
Prendamus laeti hinc exumet resonemus ouantes
Auctorem christum domini numen i potenti setalmi
Nempe patris natum verum alnum atq: arce supernum
Sit quoque haec nos traratio laus semper retardor~~

Sol et luna deum hic Christum en benedicite Hiesum.
 Crux que est yester honor, stabilis lux, pacifer ordo.
 Laus, probitas, series, per cuncta et secula lumen:
 Vosq; diem hac noctemq; simul perpenditis hora,
 Stringitis atq; huius centena ad vincula gressum.
 Stirpsq; habet hęc senos decies & quinquies vnum.
 Atq; thoro in proprio decies quoq; rite tricenos:
 Namq; his Sol rota que se noscitur indere. Luna et
 Temporaq; his tota & semel omnis circuit annus;
 Binoscq; & decies quinos habet his globus orbes.
 Septimanę atq; habet viiius quoq; limitis oram
 Annus ad hancq; diem versum tenet omnis. & ordo hic:
 Nam hora it ad hanc tempus annualis cursus et astra.
 Iam huc que quadrans alis Crux tota quem notat arte
 It quater & signis arce circumuolat umbris, que
 Accrescunt numero inuitus quem ostenderit. et Sol
 Calle superuacuum hoc ecce equinoctia signant.
 Tu sacra stirps que clara die ornas cuncta tenebris:
 Crux quoq; sancta micas hinc en & Christus vbiq;
 Ora Crucis conplet. celsi ibas baratrum orbem ara
 Arto ordine sceptrum hac atq; ethera celsa, nam
 Hęc que decus mundi est. Sem regit astra polihinc
 Donat magna salus hoc sede hac, claustracq; celi
 Laus hominum hęc odis planat cuncta diei hausta.
 Lux abiit cum summa iugis primum astra adit en Sol.
 Atq; sacram effigiem hostis in ardua sifit Hiesum.
 Nam ludę fremens satis extulit arbore pomum, et
 Quo hoc possent tetragonū querere partibus orbis
 Gentes & populi ex quatuor maris vndicq; summis:
 Hęcq; dapes vitę monstrantur de Cruce cunctis.
 Quod facientur ibi, et decies decuplata resumant
 Dona patris summi, atq; nouenos tum ethere cernant
 Angelicos populos, o singuli & vndicq; fulgeant.
 Hinc moneo ut cantus totos pia scriptacq; agamus.
 Quatinus exicium spe cum morsa aspera in orbem hic
 Iam fremit; hac pelli vna & de exilio hinc valeat iam;
 Post quoq; regna dei & supera iam luce nitentes
 Prendamus, lętū hinc rerum & resonemus ouantes
 Auctorem Christum dominum omnipotentis, et almi
 Nempe patris natum, verum, alnum atq; arce supernum
 Sit quoq; hęc nostra ratio laus semper, et ardor: d

DECLARATIO.

Ego hec figura sancte Crucis per quattuor hexagonos et per modum admodum inter medios positam, omnes dies anni complectitur. Siqdem annus solaris habet dies, ccc.lxv. et quadrantes. Diuide ergo hos per iiiii. quater .xci. ccc. lxiii. sunt, et remanet unus dies et quadrans. Dividit illum unum diem per .iii. quater sex hore, xxiiii. sunt, quod est integra dies a solis ortu usque ad alterum solis ortum. Diuide ipsum quadrantem, quater enim hora & semis sex horas compleat, quod est bissexti per singulos annos in incrementum, ac inde sit si totum annum in quattuor partiatris, quod una quecumque pars dies .xci. & horas septem ac semissim contineat, atque hec fiat vera partitio quattuor viciis studinum, idest veris, estatis, autumni, & hyemis, ut singulæ dies, .xcii. & septem horas ac semissim habeat. Notandum tamē quod in hac figura quadratis demonstratio aliter non sit, nisi sub intellectu et examinatione sex angulorum, ut hore singulæ singulis deputentur angulis. Si enim quattuor hexagonos in angulis suis perspexeris, xxiiii. horas in his notabis: qua scilicet plenitudine horarum dies bissextus conficitur. & non absurde hec ratio huic rei discreta est. Si enim in quattuor annis quadratilis portio ad unius diei peruenient sumam, rite in quattuor hexagonis quater sex horarum Crux ostendit & normam. Recte ergo hexagonus diuinitus huic dispositioi ordinatus est: quia senarius numerus in tota anni serie plurimum valet. Ad hoc quoque demonstrandum ponamus partem unius capituli de libro sancti Augustini quarto de sancta trinitate. Annus etiam unus si .xii. menses integrum considerentur, quos triceni dies compleant, talem quippe mensem veteres obseruauerunt, quem circuitus lunaris ostendit: senario numero pollet. Quot enim valent sex in primo ordine numerorum, qui constat ex vnius ut perueniatur ad .x. hoc valent .lx in secundo ordine, qui constat ex deniis, ut perueniatur ad .c. Sexagenarius ergo numerus dierum, sexta pars anni est. Proinde per senarium primi versus multiplicatur, tamquam senarius secundi versus, & sunt sexies sexaginta, trecenti et sexaginta dies, qui sunt integrum, .xii. menses. Sed quoniam sicut mensem circuitus lunæ ostendit huiusminibus, sic annus circuitu solis animaduersus est. Restant autem quinque dies et quadrans diei, ut sol implete cursum suum, annumque concludat. Quattuor enim quadrantes faciunt unum diem, quem necesse est intercalari excursio quadriennio (quod bissextum vocant) ne temporum ordo turbetur: etiam ipsis quinque dies & quadrantem si consideremus, senarius numerus in eis plurimum valet: & primo sicut fieri solet ut a parte totum computetur, non sunt iam dies quinque sed potius sex, ut quadrans ille accipiatur pro uno die. Deinde quia in ipsis quinque diebus sexta pars mensis est: ipse autem quadrans sex horas habet. Totus enim dies idest cum sua nocte, vigintiquatuor hore sunt: quarum pars quarta, quem est quadrans diei, sex hore inueniuntur. Ita ergo in anni cursu senarius numerus plurimum valet. Merito itaque sancte Crucis aptata est series dierum: quia per ipsam illuminata sunt corda hominum. Ipsi

competit copulatio hexagonoruim: quia in ipsa constat perfectio rerum. Ad ipsam ordo temporalis lucis conuenit: quia per ipsam lucem eternam homo inuenit. Ad illam nonagenarius numerus cum monade cocurrerit. quia per illam angelicus ordo ad sui numeri plenitudinem peruenit. Ad ipsius quoque medietatem ex quatuor partibus hexagoni directi unitate copulatur: quia per ipsius maiestatem omnes gentes ex. iiii. plagi mundi in unitate fidei sociatur: ipsiusque completo opere celestis atque terrestris creatura una charitate coniungitur. Ipsi honor et maiestas: per cuius clementiam huc cuncta perpetrata sunt. laus et gloria in secula seculorum. Habet quippe haec species sancte Crucis. in longitudine per duos hexagonos metrum saphicum. quod est penthametrum. endecasyllabum. et sunt eius tres ypsilon pares. Recipiunt autem singuli hos. iiii. pedes binari syllabare. trocheum. spondeum. trocheum. iamnum et ultimum trisyllabum bachium. Post tres autem versus additum dicolos dactilicus. hoc est dactylus et spondeus. Suntque in supremo hexagono huius versus. Tercy etenones decies senos. Et semel quinos habet uniuersum. Tempus: annalis Crucis circuitus. Ecce dies hic. In secundo quoque huius. Sed plagi posti satis exagoni. Quartuor mortuant decies nouenos. Singuli totos pie cum monade. Et super unum. Notandum autem quod superiores versus quia. C. litteram que in medio hexagonoru est sibi attrahunt xci. litteras habent. sequentes vero. xci. Illi autem duo hexagoni qui transuersa partem Crucis faciunt metro elegiaco compositi sunt. quorum prior hos versus habet. Stirps quoque sancta Crucis complet certum ordine sceptrum. Hecque decus mundi et magna salus hominum huc posterior vero istos. Cuncta tenet Christus barathrum orbem atque ethera celsa. Nam regit astra poli hic clavis cuncta diei.

d ii

X. Figura. Denuomo Septuagenario et sacramentis eius: quomodo Crucis conueniant.

Quid ferat en vita mortuorum
 Debita quid laxet quid vincat
 Nunc decet ut verax spes illarum
 Carmined epromag crucis arduitate
 Hoc merito vox fauce omnishoc personata
 Os digitum electrum votacionis in qua loquella
 Quod cecidit bellotorum usus draconox ius ille
 Arte evenenata hominem trux qui ex pulite den
 Traxerat atque cadens de calciliu cruciferae
 Terciam ad infernum fumantia sulfure stagna
 Astrorum partem secumquia fraude superbis
 Temptauit superos sonus similares supernum
 Ingelida statuensa quilonisse detribunal
 Agnushuncquelupum superauit iure potenti
 Eripuit praedam studia que ferociapressit
 Imo at gentes ex placito ad sacra nuntia cutta
 Conuertit meliora nota scaelesti a donans
 Ne albo ore tuleat huic casto fabula iam si in
 Robore consurgit quidogmata sensit aperita
 Ne areatos cantu suppliet rex arida haustaque
 In que sacralaude fecundat germinis auctor
 Isstae in per fidiam causat prae munere celestis
 Virtus larga crucis dimittens debita mundum
 Denique hoc numerorum manifestare debet ioto to
 Quod fuerit mundus danielis septuaginta hoc
 Ebdomadae signantur praecuaricatio certum
 Acciperet finem peccatum non noxa et iniquum
 Iusticiamque aeternam adduceret ipsa creator
 Ieremias de cies septenos scripsit et annos
 Post qos ipses uos avinclis solueret auctor
 At moises sanos monitudo discrueverat ipse his
 Quos docuit tolerans seniores septuaginta
 Saecula pacificans crucifixus illustrast ob eato
 Famine euangeli ide catalogiet foede reclaro
 Nec eris in scripta impostror ipsa figura en
 Inquinis sensus summis desquod pie cunctos
 Magnifice et placite iusto tibi iure fauere

Vid serat en vitam, corruptio quid vereatur
 Debita quid laxet, quid vincla tenacia cedat.
 Nunc decet ut verax spe hilaris hoc musa beato
 Carmine de promat: Crucis ardua dicat & acta.
 Hoc merito vox fauce omnis hoc personet arte.
 Os, digitii, plectrum, vota, cor, lingua, loquela:
 Q uod cecidit bello toruus draco, noxius ille
 Arte venenata hominem trux qui expulit eden:
 Traxerat atq; cadens de celi lucifer arce
 Terciam ad inferni fumanitia sulphure stagna
 Astrorum partem secum: quia fraude superbus:
 Temptauit supero sons se similare supernum
 Ingelida statuens Aquilonis sedē tribunal:
 Agnus huncq; lupum superauit, iure potenti
 Eripuit predam studiaq; ferocia pressit:
 Imo at gentes ex placito ad sacra nuncia cura
 Conuertit, meliora notans, celestia donans:
 Ne albo ortu ledat huic casto fabula iam si in
 Robore consurgit, qui dogmata sensit aperta
 Ne areat os cantu, supplet rex arida haustacq;
 In que sacra laude fœcundat germinis auctor:
 Ista en perfidiam causat præ munere cellit
 Virtus larga Crucis, dimittens debita mundo:
 Deniq; hoc numero manifesta redemptio toto
 Q uod fuerit mundo, Danielis septuaginta hoc
 Ebdomade signant: ut preuaricatio certum
 Acciperet finem, peccatum, & noxa, et iniquum:
 Iusticiamque eternam adduceret ipse creator:
 Hieremias decies septenos scripsit & annos
 Post quos ipse suos a vinclis solueret auctor:
 At Moises sanos monitu discreuerat ipse his
 Q uos docuit tolerans seniores septuaginta:
 Secula pacificans, Crux lustras tota beato
 Famine euangeli, decalogi, & fodereclaro:
 Nec eris inscripta impos reor ipsa figura, en
 In quinis sensibus summis des, quod pie cunctos
 Magnifice & placite iusto tibi iure fauere.

DECLARATIO.

Septuagenariū quippe numerū presens forma sancte Crucis sparsis
 litteris cōscripta demōstrat. quo nobis intimat. oīa mysteria q̄ idem
 numerus cōtinet honori sancte Crucis decētissimō cōuenire. Nā. lxx
 anni captiuitatis q̄s Hieremias ppheta pdixit pplo sacrilego futuros.
 qd aliud significat: quā omne tēpus istius vitę. q̄p per septenariū dierę numerę
 discurrat. quo ppheta p̄m̄ primi hominis dānati sumus. et p̄cenis erūnisc̄ affli-
 gimus et variis tribulationib⁹ arq̄ agustiis quotidie afficimur. Sed quia finē
 captiuitatis post. lxx. annos idem ppheta p̄nunciauit: hoc n̄i fallor iſinuat: qd
 in fine mūdi captiuitas n̄a pfecte dissoluet. qn̄ nouissima et inimica destructur
 mors. quādo s̄l et de animę decorē et de corp̄is īmortalitate sine fine. cū Xp̄o
 gaudebitus: atq̄ ideo in sc̄te Crucis forma h̄c ratio oportebat demonstrari.
 quia ip̄a p̄ Christi passionē huius gracie nobis cōtulit effectū. Cui rei concor-
 dāt ipsa verba pphete. q̄ ait. H̄c dicit dñs. Cū cœperit impleri in Babilōe. lxx.
 anni. visitabo vos. & suscitabo sup̄ vos verbū bonum. & redicā vos ad locum
 istū. ego enī sc̄io cogitationes pacis et nō afflictionis. vt dēm vobis finē bonū
 et patientiā. et īnuocabitis me. et ibitis et adorabitis me. et exaudiā vos. q̄retis
 me et nō iueneritis. cū q̄siteritis me in toto corde v̄o īueniar à vobis ait dñs.
 et reducā captiuitatē vrām. et cōgregabō vos de vniuersis gētib⁹. et de cūctis
 locis ad q̄ expuli vos. et reuerti vos faciam ad locū a quo transmigrare vos feci.
 et reliq̄. Quid est enī qd dicit ppheta: cū cœperit impleri in Babilone. lxx. āni
 visitabo vos et suscitabo sup̄ vos verbū bonum: n̄i quod dicit ap̄lus. qn̄ aut̄
 venit plenitudo tp̄is. misit deus filium suum factū ex muliere. factū sub lege.
 vt eos q̄ sub lege erant redimeret. vt adopcionē filiorū recipiētis. et item. in
 nouissimis diebus locutus est in filio suo. quē cōstituit heredē vniuersorū. per
 quē fecit & sc̄la. Cū cœperit impleri dixit. nō cū cōpletifuerit. quia nō in cō-
 sumatiōē mūdi. sed in nouissima etatū sc̄li incarnatus est Christus. et per ver-
 bum euangelij illuminauit credētes. atq̄ per passionem et resurrectionē suam
 restaurauit genus humanū. Quod enim bis in hoc capitulo reuersionē pdicat.
 hoc est in eo quod dicit. et reducā vos ad locū istum. et paulo post subiūgit. et
 reuerti vos faciam ad locū a quo transmigrare vos feci. potest intelligi. quod
 animę reuersionē ad regem in priori sententia: et in secūda corporū resurrectō-
 nem ad gloriā īsinuet. Post mortē ergo sanctorez aīē mō in parādisū vadunt.
 et in fine mundi recipientes corpora sua. regnū intrābunt eternū. Septuagita
 vero ebdomadas numerauit Daniel vsc̄ ad Christū. quādo finem acciperet
 delictum & p̄uaricatio: et adducere ē iusticia semp̄na. Verū vt h̄c apertius
 elucescat. ipsa iam angeli ad pphetam dicta videamus. Septuagita inquit heb-
 domadę abbreviatę sunt super pp̄lm tuum. & super vrbem sanctam tuam. v̄i
 cōsumē p̄uaricatio. et finem accipiat peccatū. et deleatur iniqtas. et adducatur
 iusticia semp̄na. & impleatur v̄sio et pphetia. et vngat sanctus sanctorum. et
 reliqua. Nulli dubiū. quin h̄c verba Christi incarnationē designent. qui tulit

DECLARATIO.

FO. XXII.

peccata mundi. legem & prophetas impleuit. vincutus est oleo leticię pre partibus suis. Numeret igitur iste hebdomadę p septenos annos distincte. a vi cesimo anno regni Artaxerxis regis. quādo Neemias pincerna eius ipetravit ab eo restaurati muros Iherusalē. templo m̄sto ante Cyro p mitēte cōstructo. quę ipse abbreviata esse describunt. hoc est secūdū lung cōputum duodenore mensiū lunarium. hinc sunt anni quadringēti nonaginta. qui ad solem redacti faciunt annos. cccc. lxxv. ad eius vero baptismū qn̄ vincutus est sacerdos sc̄torum. descendēte super eū spūsanctō sicut columba. nō solum hebdomadas. vii. et. lxii. fuisse completas. sed et partē iam septuagesimę hebdomadis inchoatā. Et post hebdomadas iquit. lxxi. occidet Christus. & nō erit eius populus qui eum negaturus est. Non statī post. ix. duas hebdomadas. sed in fine septuagesimę hebdomadis occisus est Christus. quam ideo quantū conicere possumus segregavit a ceteris. quia de hac erat plura relaturus. Nā & Christus in illa crucifixus. et a populo perfido nō modo in passione. sed cōtinuo ex quo a Iohanne predicari cœpit negatus est. Cōfirmabit aut̄ multis pactū hebdomadibus. vna ipa videlicet nouissima. in qua vel Iohannes baptista vel dñs & apostoli p̄dicando m̄stos ad fidem cōuerteriūt. Et in dimidio hebdomadis deficiet hostia et sacrificium. hoc est. xv. anno Tyberij c̄esaris. qn̄ inchoato Christi baptismate hostiū purificatō Christi fidelibus paulat̄ vilescere cœpit. & merito. quia quanto magis appropinq̄bat veritas. vmbra secedebat. Dignū etiam erat ut quādo ip̄e saluator in Cruce fieri voluit hostia legalis. pecudū desineret victima. & quādo verus agnus dei Christus p totius mundi peccatis immolatus est. typicus ille deficeret. qui pro vnius gentis liberatione in testimoniuū occisus est. Itē lxx. p̄sbiteros Moisēs dñi mandato populo p̄tulit. vt ostenderet lolummō qui per spūsanctō graciā legem spiritualē intelligunt. idoneos esse aliis magisterium prebere. & hoc in sanctę Crucis decebat numero ostendi: quia non est inuentus neq̄ in celo neq̄ in terra neq̄ subtus terram qui aperiret librum. & solueret septē signacula eius. respicretq̄ illū: nisi agnus qui in medio throni stat tāquam occisus. habens cornua septem & oculos septem: Leo quidem de tribu Iuda radix David. qui clauem tenēt claudit & nemo aperit. aperit & nemo claudit. qui datus est in lucem gentiū vt aperiret oculos c̄corū. vt educeret de cōclusione vincitum. de domo carceris. sedentē in tenebris & vmbra mortis. Sunt quidē hic in figura sanctę Crucis. v. sperule dispositę. que simul numerū. lxx. continent sigillatim vero vnaquęq̄. xiii. harumq̄. iii. vnum versum tenent in longitudine a summo incipientem & in ima desinentem. ita: Crux pia cōstructa hic superasti vincula mortis. Item in latitudine tres sumu-
lē alium versum tenent ita. Magna bona & sancta hic superasti criminā seclī.
Medietas quoq̄ Crux vtricq̄ verū communis est. d. iii

XI figura. De quinque libris Mosaicis, quomodo per Crucem inveniuntur, exponitur.

Te pater alme polidoctorem carmine insisto
 Rectoremque voco felicibus annue cooptis
 Tu pius et clementis sensum dans verbaque casta
 Vt tua quid prima signet expandere possum
 Atercuis aeternam laudem legi sive secundae
 Ius demonstrandum votaritusque perrennes
 Cum primum haec critegeneratione maxima rerum
 Exortae sunt ex inuisis crucis almarer fulsi
 Gloriacione dono lux alma beatitudine et aruahae
 Cunctas simul recreat tua quoniam dexter a xpss
 Et vera lucis dans munera cum cruce saeculi
 Nam genesi sis vita laudat mirabile lignum hoc
 Inter cunctas fuit plantatum quod paradiſo
 Viuificans lignum natribus et munera fructus
 Hoc patris atque acutum multus ad altare
 Orate texodus hoc iurafatis ast numerorum
 Eue herat que ecclia sacerdotium eruscantiorum
 Nuptacanit triuifile uibiventat mare ludus
 Vdatt transitu hostie eius obmagnalia cantat
 Et plebs carmen ei optime puremirat trophaea
 Laudem in amore redipitq; triumphi te ouum
 Hoc mare testatur victrices orbita calles
 Adveterem hoc lignum legi dulce auita bysum
 Bis petram excedit viuam produxit et vnde
 Namque a male checa nam deuici primus ira
 Signum huius pariter nominem de leuitate illi
 Botrum hoc vecte pium renotave exit terque
 Vectorum votis etouantibus omnia laudant
 Donade iter his gaudia ainesse pularum
 Quis bene mysterii iadicit veldice recuncta
 Rite valeat crux donatu acquinon sat is omnis
 Linguacreaturae poterit de promere laude
 Hostiae patris aeterni dedicas auera tara
 Vita et serpentem exaltasti et tu pie cristi
 Monstraasti populo detet quiddicere possu
 Cunctabonadeerasdemebas et mala cuncta

Tepater alme poli doctoreni carmine in isto
 Rectoremq; voco, felicibus annue ceptis
 Tu pius et clemens sensum dans, verbacq; casta.
 Vt tua quid prima signet lex pandere possim
 Ad Crucis eternam laudem legilq; secunde
 Ius demonstrandum, yota, ritusq; perennes:
 Cum primum hec rite generatio maxima rerum
 Exorta est, ex iñuisis Crucis alma resulsa
 Gloria cum dono lux alma beatit et arua hec
 Cuncta simul recreat tua que nunc dextera Christus;
 Et vera lucis dans munera cum Cruce scelis:
 Nam genesis vite laudat mirabile lignum hoc
 Inter cuncta fuit plantatum quod paradiso.
 Viuiscans ligna tribuens et munera fructus:
 Hoc patri atq; Ysaac vexit multandus ad altare
 Orat et exodus hoc iura satis est numerorum,
 Eueher atq; cui acerdoti vmerus canit ore
 Nupta canit triuis leuibus, ventat mare, ludus
 Vdat transitu hosticus, ob magnalia cantat,
 Et plebs carmen ei optime, pure, mira trophya
 Laudem in amore dei psallitq; triumphi: et eoum
 Hoc mare testatur victrices orbita calles:
 At veterem hoc lignum legis dulcauit abyssum:
 Bis petram excudit, viuam produxit et yndam:
 Namq; Amalech canam deuicit primitus iram:
 Signum huius pariter nomen deleuit, et illi
 Boctrum hoc vecte pium renota vexit yterq;
 Vectorum votis et ouantibus omnia laudant
 Dona dei terris his gaudia inesse epularum:
 Quis bene mysteria dicit vel dicere cuncta
 Rite valet Crux dona tua: cui non satis omnis
 Lingua creature poterit depromere laudem:
 Hostia te patris eterni dedicauerat aram:
 Vite serpentem exaltasti et: tu pie Christum
 Monstrasti populo: de te et quid dicere possum
 Cuncta bona dederas demebas et mala cuncta:

DECLARATIO.

Quisquis legis primę plenam desiderat habere noticiā, necesse est ut huius figurę per omnia memor sit, et eius factum mente sepius reueluat; et cōparans priora posterioribus recolat scriptum, omnia in figura contingebant illis. Scripta sunt autem ad correctionē nostram, in quos fines s̄eculorum deuenérunt: et quod exemplari et vmbra deseruit̄ celestium, et item, vmbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsa imaginem rerum. Vmbra enim non sine vero corpore fit: sed tamē ipsa in se veram et integrā speciē corporis nō exprimit. Quia ppter oportet ut quisquis veritatis amator est si vmbra prius videat, ad verū corpus cuius ipsa vmbra est, ocius oculos conuertat: ne dum penitus in vmbra intuitu hearet, veritatis fructum negligēs perdat. Lex ergo haustum s̄tientibus p̄buit: sed sine ligno potabilis nō fuit. Ostēdit quippe dominus Moisi lignum: quod mittens in aquā, omnem amaritudinem in ea absumpit; et que prius sitiētes populos vano alliciebat aspectu, ligno immisso, omnes dulcissimo refrigerabat potū. Itaq; secundum apostolum lex quidem est sancta, et mandatum sanctum, et iustum et bonum; sed lex spiritualis est, vt idem dicit apostolus, et non in vetustate littere sed in nowitate spiritus debet intelligi. Littera enim occidit: spiritus autem vivificat. Lex ergo spiritus vite, ī Christo Hiesu liberauit nos a lege peccati et mortis. Nā quod impossibile erat legis, in q̄ infirmabāt per carnem deus: filium suum mitteris in similitudinē carnis peccati, et de peccato peccatum damnauit in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus sed secundum sp̄ritum. Scriptum quippe est in lege: Maledictus omnis qui non permanerit in omnibus que scripta sunt in libro legis vt faciat ea. Sed quoniam in lege nēmō iustificatur apud deum, et quicunq; ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt: Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum, quia scriptū est, maledictus omnis qui pendet in ligno: vt gentibus benedictio Abrah̄ fieret in Christo Hiesu, vt pollicitationem spiritus accipiamus per fidem. Igitur cum destrūcta sit maledictio legis per Crucem, et eius amaritudo per ipsam conuersa in dulcedinem: dignum est etiam vt in eius effigiem disponantur libri legis: vt congruentia operis in hoc innotescat, et mysterij sacramentum appareat. Ergo in capite hoc est in culmine factē Crucis sit positus liber geneseos, quia ipse caput est et primus omnium librorum, narrans quod in principio fecit deus celum et terram, vtic̄ per filium suum coeternum sibi deus pater idest per verbum suum: de quo dicit psalmista: Verbo dei celi firmati sunt, et sp̄iritu oris eius omnis virtus eius. Hinc dicit et euangelista Iohannes. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. In ima vero parte Crucis hoc est in pede, sic positus nouissimus quislibet librorum legis, idest deuteronomium, quod interpretatur renouatio legis: vtic̄ significans euangelium in quo cuncta que lex figuraliter atq; typice protulit, veraciter ac spiritualiter sunt enodata, ac nostri

saluatoris ore reserata, Iure ergo in capite Crucis genesedos. & in fine deuteronomii consistunt: quia eum quem lex narrat in principio temporis cum patre oratione condidisse, in fine temporis hunc euangelium refert cuncta per Crucem renouasse. Exodus vero bene in dextra ponitur, in quo exitus filiorum Israhel de egypto conscribitur. & ibidem plura a domino facta miracula narrant, iuxta illud psalmista. Dextera domini fecit virtutem. & item: qui percussit egyptum cum primogenitis eorum, et eduxit Israhel de medio eius, in manu fortis et brachio excelso. In sinistra quoque liber numerus est positus: quia ipse sinistras congregationes Chore Dathan et Abyron contentiones contra Moisen et Aaron levasse describit, & per domini potentiam cicias compressas. At leuiticus in medio omnium stans. Crucis medietatem tenet: quia illum pontificem designat in plurimo ritu sacrificiorum, qui in ara Crucis semetipsu obtulit hostiam immaculatam deo, ad exhaurienda multorum peccata, et pro transgressoribus exorans, exauditus est pro sua reuerentia. Ergo in quinque tetragonis quinque libri legis per quinque versus hic notantur, qui sunt iuxta ordinem tetragonorum loco sexto. & per senarium in semet multiplicato. Sexies enim seni faciunt in plana figura extum tetragonum, quod facit, xxxvi. Est quoque versus tetragoni arce Crucis positus iste. Te genesis Crux alma beatua munera laudat. Secundus vero est; qui in tetragoni dextra cornu positus hic. Exodus atque canit transitus carmen amore. Tercius namque in medio Crucis est situs hic, lura saeculorum leuiticus optime psallit. Quartus quidem in sinistro cornu scriptus est ita. Ast numerus cantat magnalia mira triumphi. Ultimus etiam qui in ultimo tetragono, idest in base Crucis descriptus est, ita sonat. Nam deuteronomium renouantis gaudia dicit.

XII figura, De nomine Adam prothoplasti, quomodo secundum Adam significet:
et eius passionem demonstret.

Pergo salutiferam speciosodice cere veg su
Mus a crucis dominii laudes solamen et tactum
In quam orsi vicit aeternitatem cuncta ad misericordia
Lux rediit mundum oeniam et cum munere venit
Adam nam primus tulipomni adigna de coris
Progenie extota non cuacumpabula sumpsit
Cuncta venausta bona remearunt carabeata
Cum aduenit iesus ad ampietinarua secundus
Vnius, ex homini si celere tot damna tuleret
In rebus cuncti periret mortem inores
Vnius atque hominis dono saluavitur ubique
Credentes sonnes fruatur iaculicessuperna
Denique regnauit per lignum noxiacuncto
Mors etiam mundo dominans et sorte beatum
Captiuat regnum per lignum ac per diu omne
Est nō cuo multos amisserrati in proba quoindā
Est otius in buxthristus vita numeris thinc
Orbi in mundo domam speciem totam ac prius hincis
Constituit et collens diras arashu i cinctus
Est dederat lucidem cordis et planus ex parte
Primus homoterra noster et pignorato tota
Terrena agenit mortis quis debilitati quiet
Posterior verus fuerat caelestis et adam
Caellestis quem aetate cuius generatio tota
Hic dominus mundi terra eponi que polique
Regnata eternum donat cum regnabit aetatis
Quattuor ipsis edabit otius conditor adam
Iure plaga sorbis ista nquam denomineditas
Cuius lux virtus domini num est tantur ubique
Enanatoldy sis arcton me sembra haec sic
Designant odis arte endee et ut pie cuncta
Auctore mdominum cognoscant laude beata
Et celebrent cristum quod vere filius ipse
Summis sit patris et dexteraverat onanties
Cuius cura bona est tactum medicina salutis

LIBER PRIMVS: FO. XXV.

DErge salutiferam specioso dicere versu
 Musa Crucis domini laudem, solamen et actum,
 In qua mors victa est, cuncta dimissa piacula.
 Lux rediit mundo, veniam et cum munere venit;
 Adam nam primus tulit omnia digna decoris;
 Progenie ex tota, nocua cum pabula sumpsit;
 Cuncta venusta bona remearunt, cara beata
 Cum aduenit Hieslus Adam pie in arua secundus:
 Vnius ex hominis scelere, tot damna tulere
 In rebus cuncti, perituri et morte minores;
 Vnius atq; hominis dono salvantur vbiq;
 Credentes omnes, fruituri ac luce superna:
 Deniq; regnauit per lignum noxia cuncto
 Mors eciam mundo dominans et sorte beatum
 Capitua regnum per lignum ac perdidit omnes;
 Et nocuos multos amiserat improba quondam,
 En toro tribuit Christus ut ianua sit hinc
 Orbi, mundo: nam speciem totam ac pius hic is
 Constituit tollens diras aras huic intus
 Et dederat lucem cordis, et pangere pactum:
 Primus homo terrenus erat, et pignora tota
 Terrena genuit mortis quis debita liquit;
 Posterior verus fuerat celestis et Adam;
 Celestisq; manet cuius generatio tota.
 Hic dominus mundi, terrg, ponticq, policiq;
 Regnat in eternum donat cum regna beatis;
 Quattuor ipse dabit totius conditor Adam
 Iure plagas orbis, tanquam de nomine dictas:
 Cuius lux virtus dominum testantur vbiq;
 En anatol, dylys, arcton, mezembria, hec sic
 Designant odis arte, en decet ut pie cuncta
 Auctorem dominum cognoscant laude beata;
 Et celebrent Christum, quod vere filius ipse
 Summis sit patris, et dextera vera tonantis;
 Cuius cura bona est, tactus medicina salutis.

DECLARATIO:

Quid ergo sibi velit hęc figura et hęc conscriptio. oportet intelligi. Nomē enim primi hominis id est Adam, in figura et forma sancte Crucis dispositum est: de quo exortę sunt omnes gentes, et omne genus humanū originem traxit: qui secundum apostolū est forma futuri videlicet Christi. de quo idem apostolus ita dicit. Factus est primus Adam in animalia viuentem, nouissimus Adam in spiritum viuificantem. Et paulo post. primus inq̄t homo de terra terrenus, secundus homo de celo cęlestis: qualis terrenus, tales et terreni: et qualis cęlestis, tales et cęlestes. Igitur sicut portamus imaginem terreni, portemus et imaginem cęlestis. Et cur hoc dixerit, statim causam subiunxit. Hoc autem dico fratres, quoniam caro et sanguis regnum dei non possidebunt, neq; corruptio incorruptelam possidebit. Recte enim nomen Adam in Crucem cōfiguratim ponitur, in qua omnē genus humanū per Christum liberatum esse cognoscitur, nec in alia forma species redēptionis nostrę magis conuenit haberi quam in illa, vbi plage totius mundi potuerē comprehendēti. Quę scilicet facta Crux est, que faciens totum orbem metitur, de qua poeta ait. Quattuor inde plagas quadrati colligit orbis. Splendidus auctoris de vertice fulgetous. Occiduo sacre lambuntur fidere plantę. Arcto dextra tenet, medium leua erigit axem. Cunctacę de membris viuit natura creantis. Et cruce confixus dominus regit vndicę mundi. Hoc idem et in nomine prothoplasti olim designatū fuit, scilicet Adam. In cuius vocabulo quattuor litteris, quattuor orbis terrarum partes per grecas appellations demonstrantur. Si enim grecę dicantur oriens, occidens, aquilo, meridies, sicut plerisq; locis sancta eos scriptura comīmemorat in capitibus verborum inuenies Adam. Dicuntur enim grecę memoratē quattuor mundi partes, Anatole, dyslis, arctos, mezembria. Ita quattuor nomina, si taquam versus quattuor sub inuicem scribis, in eorum capitibus Adam legitur: et inde intelligi datur dominum orbis eum esse creatum, et significare eum qui in Cruce quadrata totius orbis futurus erat redemptor et reparator. Vnde et secundus Adam dicitur. Habet quodq; idem nomen in se mysterium incarnationis Christi, si numerus in litteris eiusdem nominis secundum grecorum regulam, qui ad litteras suos numeros computant, intendatur. A enim in numeris apud Grecos significat vnum. Δ quattuor. Α alterum vnum. M. xl. Coniunge hos numeros quattuor, siunt .xl. vi. et hoc est quod Iudę in euangelio respondisse leguntur .xl. vi. annis edificatum est templum hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud, quod euangelista intelligentis dixit. Hoc autem dicebat de templo corporis sui, quia dñs noster Hieſus Christus de Adam corpus accepit, nō de Adam peccatum traxit: templum corporeum inde sumpsit, nō iniūitatem que de templo pellenda est. Ipſam autem carnem quam traxit de Adam, (Maria enim de Adam, et domini caro de Maria) Iudę crucifixi sunt, et ille resuſcitatus erat ipſam carnem triduo quam illi in Cruce erant.

occisuri, et ita illi soluerunt templum. xlvi. annis edificatum? et ipse in triduo refuscitauit illud. Benedicamus igitur nos deum patrem omnipotentem: qui per verbum suum sibi coeternum formauit nos. Benedicamus et dominum nostrum Hiesum Christum filium dei vnigenitum: qui per mysterium incarnationis suę in Cruce reformauit nos. Benedicamus et spiritum sanctum: qui per gracię suam illuminatos vite eterne consignauit nos: unum et solum deum omnipotentem: eternum. immensum. inestimabilem. incomprehensibilem. immortalem. inuisibilem: illum unum desideremus. a quo et beabimur: illum solū ex toto corde. tota mente. tota virtute diligamus. in cuius amore icterum iocundabimur: ad illum tantum curramus. illicq; solum in hac peregrinatione ingemiscamus. qui nos in celestibus in conspectu glorie maiestatis sue remunerabit. et sine fine glorificabit. Ipsi gloria. et honor. et potestas. et imperium in secula seculorum Amen. Ast hic in quatuor litteris gradioribus nomis Adam. per priores litteras quinquaginta et unam. talis conscriptus est versus. secundū ordinem litterarum nominis Adam legendus ita. Sancta metro atq; arte en decet ut sint carmina Christo hinc.

e ii

XIII Figura'. De diebus conceptionis Christi in vtero virginis: quattuor Crucibus demonstratis,
hoc est, cc. lxxvi; et eiusdem numeri significatione.

A	rborodorepotens	frondosoverticecelata
Qua	summaþerefacer	oufluitoridinebertas
Ortu	sdisatusetpat	cuinullusinorbemest
Flori	busesetfoliis	milleogerminediuues
Omn	excedensalt	asgrauitudinesfiluas
Cum	totampie	magnusveltithonosq; decusq;
Ambit	uvverus	onoraetusloquitureavoto
Stans	homoliu	orhochationidenegataer
Demon	ishorrendus	remscirilaudemoueri
Arbor	solate	tenensyarioscirtutecolores
Purpureo	regisub	tacturoscidafulgens
Aeter	noesradiostant	intenampievincere
Ede	sturritateexho	edudemestnonnebeat
Machina	etipsadetia	araetquiuisitsvprema
Larho	cneestetmiralucernahoc	otaatotat
Agn:	hocstatuit	signansquoqueriteuiando
vera	salusistaquodverus	fonsbonitatis
B	tbenedictioq; sacra	vitamorpictasque
Sancta	salutisluxetvita	redemptiovera
Inq:do	mu princepsdonumdat	paciisinorbem
Iurraq	amicitiiae	hincfirmauitdepositq;
Assci	taantiquinisu	q;texitiemsmostc
Inle	cebrilusucirc	caignemnoxiaenimfici
Pellax	deegipitets	ocordemubiinqietato
Consp	exitvotoiãarridi	densvinxitaper
Otu	cruxspeciosaopinuspulchrioromnia	
Quae	evincisnemora	ocaedrisaltioripfis
Monstr	rasnamenumero	radianciantidona
Aduent	uiesusquam	beata
Istuler	itdabatiisse	ecumpieevenit
Egrediens	yluahu	etblandonuminessem
Signauit	caelosterrae	etcondereregna
Vt	dudumsanctilingua	acecinereprofetae
Fecerit	thiceelsadoct	ordumecondiditima
Imperiū	humeri	stantofitq'odpiereg

Arbor odore potens frondoso vertice lata.
 Quia summa vere sacro y fluit ordine bertas.
 Ortus datus et par cui nullus in orbe est
 Floribus et foliis, milleno germine diues.
 Omnes excedens altas grauitudine sylvas:
 Cum totam pie magnus vertit honorq; decusq;
 Ambit verus honor, Ignotus loquitur ea voto
 Stans homo, liuor hoc nacioni denegat atrii
 Demonis horrendus, rem sciri laude moueri.
 Arbor sola tenens varios virtute colores,
 Purpureo regis sub tactu roscida fulgens
 Aeterno es radio, stant in te nam pie vincere
 Edes turrig, ex hoc dudum est nonne beata
 Machina et ipsa dei, ara, et qui visit supra
 Lar hoc ne est, et mira lucerna, hoc ocia tota
 Agnus hoc statuit, signans quoq; rite viando
 Vera salus ista, quos verus fons bonitatis
 Est benedictio que sacrauit, amor, pietasq;
 Sancta salutis lux, et vita, redemptio vera.
 Inq; domu princeps donum dat pacis in orbem,
 Iurac; amicicie hinc firmavit, depositusq;
 Ascita antiqui nifus, que texit hiemps mors, cum
 Illecebrilusu circa ignem noxia, enim sic
 Pellax decipit, et socordem vbi inquietato
 Conspexit voto iam arridens, vinxit aperte:
 O tu Crux speciosa, o pinus pulchrior, omnia
 Que vincis nemora, o cedris altior ipsis:
 Monstrans e numero radianti dona beata
 Aduentu Hiesus que intus probus ocia nutu
 Istulerit, dabant iisse beate cum pie venit
 Egrediens vulua huc, et blando numine semer
 Signauit, celos terrena et condere regna:
 Ut dudum sancti lingua ceciner prophete:
 Fecerit hic celsa doctor, dum condidit ima
 Imperium inque humeris tanto sit quod pie regi:

DECLARATIO.

HE igitur Cruces quatuor triplici tramite conscriptæ, ostendunt in semetipſis per litterarum ſeriem, numerū dierum, quo domini corpus ſecundum ecclſie fidem in utero virginis conſtructum atq; compactum eſt: templū videlicet illud, quod a Iudeis deſtruendum, et a ſe in triduo reſuſcitandum predixit ipſe ſaluator: quod ut maniſtius fiaſt, ponamus vnu capitulo ex libro ſc̄i Augustini, de ſancta trinitate, quarto: quo iſtud ſcriptum eſt. Nec in merito inquit in edificatione dominici corporis, in cuius figura templum a Iudeis deſtructum, triduo ſe reſuſcitaturū eſſe dicebat, numerus ipſe ſenarius pro anno poſitus intelligitur. Dixerunt enim, xvi, annis edificatum templum: et quadragies ſexies leni. fiunt. cc. lxx vi, qui numerus dierum compleat nouem menses et ſex dies, qui tanq; decem menses parientibus feminis impurantur: nō quia omnes ad ſextum diem poſt nouem menses perueniunt, ſed quia ipſa perfectio corporis domini, tot diebus ad partum perducta comperitur: ſicut a maioribus traditum fuſcipiēs ecclſie cuſtodiit auctoritas. Octauo enīm Kalendas Aprilis, conceptus creditur, quo et paſſus, Itz monumento nouo quo ſepultus eſt, vbi nullus erat poſitus mor- tuorum, nec anteā nec poſtea, congruit uterū virginis quo cōceptus eſt, vbi nullus ſeminatus eſt mortalium. Natus traditur octauo Kalendas Ianuarias. Ab illo ergo die vſq; ad iſtum computati, cc. lxx, et: vi, reperiuntur dies, qui ſenarium numerū quadragies ſexies habet: quo numero annorum templum edificatum eſt: quia eo numero ſenarium corpus domini perfectum eſt, quod mortis paſſione deſtructum, triduo reſuſcitavit. Dicebat enīm hoc de templo corporis ſui: ſicut euidentiſſimo et robustiſſimo euangeliorum testimonio declaratur. Hęc Augustinus. De cetero autem illud intuendum eſt, q; congrue idem numerus forme ſancte Crucis cōueniat, in qua templum dominici cor- poris a Iudeis ſoluebatur, et ab ipſo domino reſuſcitandū parabatur. Ad hoc enim venit Christus, vt in carne quam pro mundi redēptione fuſceperebat mo- rereretur: ad hoc mortuus eſt, vt in ipſa reſureret. Quapropter irituerilbet, quomodo memoratus numerus ideſt, cc. lxx et. vi, in quattuor partes diuīſus, cornua ſancte Crucis vniuersaliter exprimat, et per ſingula Crucis imaginem proferat. Ix, enim et. ix, in vno quoq; cornu conſiſtunt, quod etiam non diſ- crepat a ſuperiori rationis ſimilitudine, qua dictum eſt, cc. lxxvi, numerum. ix, menses et. vi, dies complere. Sicut enim nouenarius et ſenarius numerus in toto excellebat, et ſecundum eorum dominationem, omnis ſumma compu- tabatur, ita et in partibus nō minus eadem denominatio ſimul cum mysterio illuſceſit. Quid enim in nouenario, niſi nouem ordines angelorum, et quid in ſenario, niſi homo qui in ſexta die creatus eſt inſinuat, Vtraq; enim crea- tura in Crucis effigie denotatur, quia vtraq; per ſaluatorem in Cruce reparat et ab vtraq; mysteriū incarnationis domini honorabatur: quia in die na- uitatis eius, ad laudem et leticiā vtraq; incitabaſ. Vnde Lucas dicit. Et ſubito

facta est cum angelo multitudo celestis militis, laudantium deum, et dicentium
gloria in excelsis deo: et in terra pax hominibus bona voluntatis. Et paulo post
Et reuersi sunt inquit pastores. Laudantes et glorificantes deum in omnibus
quae audierant et viderant, sicut dictum est ad illos. Quatuor ergo Cruces in
hac pagina, per quattuor loca pietatis atque conscripte sunt, hoc modo. Longitudo
enim Crucis vniuersaliter a summo deorsum, tribus lineis singillatim legendis
descendens, unum verbum continet, xxxviii, litterarum, similiter in latitudine
per transuersum, tres lineae a sinistra in dexteram tendentes, unum versum faciunt
et ita fit ut litterae quae in medio Crucis sunt, utriusque versui communes sunt, noue-
narium exprimant numerum: ille vero que in cornibus composite sunt, sexagenarium.
Est autem versus hic in longitudine Crucis supremus, xxxviii, litterarum,
Forma sacrata Crucis venerando fulget amictu. In latitudine vero iste
totidem litterarum, Magnus vestit honor letus loquor hoc nationi. In fine
quippe Crucis, in longitudine hic versus est, Corporis ergo sacri construacio
in arte beata. In latitudine quoque iste, Enumeratio radians que intus probat
esse beatam. At in dextre Crucis longitudine hic legendus est versus Nunc
canam et exorans Iesum abdere et vda piare. Et in latitudine iste, Vera salus
ista est benedictio sancta salutis. Nam in sinistre Crucis longitudine talis est ver-
sus, In toto ipse manens tenet ipse que vivit in omni, atque in latitudine talis.
Fons bonitatis amor pietatis redemptio vera.

e 44

XIII Figura, De annis ab exordio mundi usque in annum passionis Christi, in notis grecarum litterarum secundum formam sancte Crucis dispositis, simul cum sacramento quod in hoc reuelatur.

Dignum opus et claram victoris ipsa ller regis
Vexillum signum dominantis laudet triumphantum
Quoniam dux ripuit nos cuiusque est scepter tyranni
Distructi reproba nos rex et regnum in aula sa
Quo bene sustentat causa triumphalis que solumque
Cuius in orbis sacra ex fuerit nostra altatio quando
Mysterio ad currere nascientis ab origine in emundi
Annorum acli series haec attulit atque hinc
Iure sacrae fidei plebes concurre rescriptis
Credentes fecit probat conditor omnia condens
Tempora cum numero concordantia sunt a sacra o
Cuncta qui a domino renouauit saecula prisca
Sanguinem nam re creans perficit cuncta crux ore
Iambonus in primis tunc in xix itaque ex adiebus
Principivt genesi spes sancti dogmate pandit
Quod hominem faciens completest facta creator
Si e quedies sexta hominem reparando redemptor
Sabbata demonstrans celebrauit sabbata vero
Emperat hunc numerus sussum quod passio falso
Obperat in deprempta temptante haec usus
Occumbat curarum vtvincta est pars sita dium
Quod numquam post haec fallacis factio plebis
Imos tentat et pandet pietatis sed probavit
Dogma taveradei per cuncta haec et temporam mundi
Sanctificare crucee benedicere regna futura
Quae cles saluatoris benedicta potentia patris
Nempe datur uscissum monouapremia christus
Quos monitis flexit docuit quos verba salutis
Quos piacorda fides operis quo sinu laevit
At crucis haec species tribuit sol amanuafidis
Materiam laudis bonitate te incircereant
Qui ipius omnis potens vestimenta editante salubrem
Quando hominem voluit paradi sum sorteteneret
Et post lapsum fugam misericordia non loquitur ipsum
Fraude perire lupi haec maxime conditor arcem
Se de cruce a dicit amorem votum odicauerat orbi huic
Virtutum ut numero eue heret ad scepter a superna
Spes amor atque fides somnes quo sanxit ab aeuo
Perpetuo dignos christi vivere et venerabilem suhinc

Dignum opus et clarum victoris psallere regis.
 Vexillum insigne dominantis laude triumphum?
 Quo mundum eripuit. noci quo et sceptra tiranni?
 Distruxit. reprobans rectoris regmina falsa
 Quo bene sustentat celum. pylagusq;. solumq;
 Cuius in orbe sacra exfuerit nam altacio. quando
 Mysterio ad currens nascentis ab origine mundi
 Annorum sedis series hec attulit. atq; hinc
 Iure sacræ fidei plebes concurrere scriptis
 Credentes fecit. proba conditor omnia condens
 Tempora. cum numero concordans cuncta sacrato
 Cuncta quia dominus renouauit secula prisca
 Sanguine nam t'ecreas. perfecit cuncta cruento;
 Jam bonus in primis tunc finxit que exa diebus
 Principium ut genesis pie sancto dogmate pandit
 Quod hominem faciens complesseret facta creator:
 Sicq; die sexta hominem reparando redemptor
 Sabbathum demonstrans. celebrauit sabbata vere:
 En patrat hunc numerum suffsum quod passio falso
 Oppetat. inde premat temptantem hanc vñi am arti
 Occumbat curarum ut vincita est pars sita dirum.
 Quod nunquam post hec fallacis factio plebis
 Iam ostentet. pandat pietatis sed proba. virtus
 Dogmata vera dei per cuncta hec tempora mundi.
 Sanctificare Crucem benedicere regna futura
 Que esset saluator. benedicta potentia patris:
 Nempe datus eis summo nouia premia Christus:
 Quos monitis flexit docuit quos verba salutis:
 Quos pia corde fides operis quos insula vestit:
 At Crucis hec species tribuit solamina fidis
 Materiam laudis bonitatem hinc scire creantis:
 Qui pius omnipotens vitam dedit ante salubrem:
 Quando hominem voluit paradisum sorte tenere:
 Et post lapsa fugam miserans quoq; noluit ipsum
 Fraude perire lupi. hanc maxime conditor arcem:
 Sed Crucis ad vitam voto dedicauerat orbí. hinc
 Virtutum ut numero euheret ad sceptra supernas
 Spes amor atq; fides omnes quos sanxit ab quo:
 Perpetuo dignos Christi venerabile visu huic

DECLARATIO.

IN hac pagina contineat numerus annorum ab exordio mundi. Vscq; in annum pas-
tiōis et resurrectionis dñi: scilicet i lris Grecis, que in Crucis figurā disposite
sunt: q; est. v. cc. xxxi, secundū fidē chronicō Eusebii ac Hieronimi. Si quidē
secundū eoz cōputationē, sunt anni ab Adam vscq; ad dilutum. v. cc. xlii, a
diluvio aut vscq; ad Abrahā. anni. dcccc. xlvi, ab Abrahā aut vscq; in anno. xv. Tiberij
Cesaris, q; dñs in Iordanē ab Iohāne baptisatus est, et salutarē viā pp̄lis anniū
cauit, signis atq; virtutibus vera cōpbans esse q; diceret. sūt anni. ii. xlvi. q; si oēs
iūcti faciūt annos. v. cc. xxviii. Adde tres annos, qm̄ in. xvii. Tiberij Cesaris āo.
ad passionē dñs venit, et a ludge crucifixus, tercīa die resurrexit, sūt oēs anni. vi.
cc. xxxi. Quis si diuidant secūdū lras sup̄scriptas in Cuce, mysteriū nobis verie
rādūm innuīt. Quattuor igit̄ sunt lras q; Crucis effigie conficiūt. Γ, videlicet. Z
T, et X, sed tres posteriores quaē sunt posite, idest p singlā cornua semel. Γ, q; q;
in medio Crucis semel est posita: Quare si p̄tās in numeris cōsidereāt earum, hic
dispositio gracie sup̄nē nobis donia demonstrat. Si qdem. Γ, Gr̄corū ternariū
numerū significat. Z, septenariū. T, tricenariū; et; X, millenariū. Sed quid nobis
in Γ, nisi fides trinitatis inuīt, quid p. Z, nūl spes fideliū; et qd p. T, nūl charitas.
quid vero p. X, nūl eterna beatitudo significat. Recte enī per. Γ, q; prima hanc lra
rum, et in medio Crucis posita est fides oñditur, quia fundamento honorē operū;
et iniciū salutis nr̄g, fides rectā est. Impossibile est enī sine fide placere deo, quia iu
stus ex fide viuit, p. Z, q; bene spes intimaē, quia oīs fideliū intētio, ad eternam
req̄em q; per septenariū significat, anhelat dicēs cū ppheta. Sicut uia mea ad deū
fotē viuū, qn̄ veniā, et apparebō aī faciē dei: Charitas q; rite p. T, exprimit.
q; sancte Crucis tenet imaginē. In Crucis enī ope magna charitas dei p̄tis ostēsa est:
qui p̄prio filio suo non p̄cepit, sed pro nobis oībus tradidit illū, sicut ip̄e salvator
de se dixit in euangelio. Sicut enī deus dilexit mundū, vt filiū suū unigenitū daret, vt
oīs qui credit in eu nō pereat, sed habeat vitā eternam. Et aplūs, Cōmendat autē
deus suā charitatē in nobis, qm̄ adhuc cū essemus p̄tōres. Christus p nobis mor
tuus est. Multo igitur magis iustificati in sanguine ipsius salui erimus ab ira p̄ip̄t.
T, igit̄. ccc. nūc significat: qd sunt sexies quinq̄geni. In quib; nūc eris qd aliud q;
pfectio charitatis iūnuat. Quinq̄genarius enī numerus, propter penthecosten
spūsancti grām demonstrat. Et senarius humerus pfectus est, charitas dei (vt aī
aplūs) diffusa est in cordibus nr̄is p spūsanctū q; datus est nobis. p. X, igit̄ lram,
que millenariū numerū exprimit, apte beatitudo cōna significat. Nā millenarius nu
merus, p significatiōe pfectiois solet ponī in scripturis, quia nimis numerū q; d̄ra
tū solidū facit. Dece q; p̄pē decies duxta, centum faciūt. Que videlicet figura iam
q; d̄rata, sed adhuc plana est, verē in altitudinē surgat et solida efficiatur. Multiplica
c. p. x, et sūt mille. Quo pfecto numero stabilis et inseparabilis et velut conq̄dra
ta iustorū in celis vita designat, quia ex oī parte pfecta est, cū et animarū finita leti
cia, et corporū imortalitate p̄fruuntur: qn̄ speciē status sui perfecta habēt, idest in
lōgitudine eternitatis, in latitudine charitatis, in altitudine diuinā cōtemplationē.
Deniq; de ipsarum litterarū characteribus libertaliquid ad sensum dicere, que

memor as numeros notat, et situ suo Crucis effigiem demonstrant. Siquidem quod sursum erecta est, et in summo plana est, bñ significat fidem quod sursum erigia ad dominum debet, et statim metis firmare: sed tñ cū magne humilitatis custodia seruari: ne passim in incerta vagando, in errorē cadat: Quas ex rascis res aplius ostendit dices. Fratres state in fide, viriliter agite et confortamini. Item alibi. Nō plius sape quā oportet sapere, sed sape adsobrietate. Vnicuique autem sicut deus diuisit mensuram fidei ergo bñ intimat spem quod fines suos in anchora morte curuat: ostendens nos debere spe ad celestia immobister coherere, ne nos tempestas persecutioñi, siue turbo tempestatis, seu illecebra voluptatum, ab eterno vite desiderio possit euellere: de quo Applus ad hebreos scripsit. Fortissimum inquit solacium habemus, qui consurgimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchora aīg habemus tutam ac firmam, ac cedentem vsque ad iteriora velamini, ubi p̄cursor probobis introit. Hie sacerdus ordinis Melchisedech, pontifex factus in eternum ergo l̄ra que studinē Crucis habet, et dupliciti compingit forma: bene duo precepta charitatis nobis insinuat. Pars enim eius quod sursum ascedit, quod vadit per transuersum, sed illa pars quod sursum erecta est, diuinum nobis commendat amorem, ut deus et crescentes in omnibus toto corde, tota anima, tota mente diligamus: illa vero quod per medium ducit, ita tñ ut in erecta parte sursum consistat, non in nobis insinuat amorem, quod diuino amore debet ordinari, ut amicos diligamus in deo, et in ipsis prop̄ deum. De qua re Applus Iohannes nos instruit. In hoc inquit cognovimus charitatem dei, quoniam ille probobis animam suam posuit: et nos debemus animas prop̄ fratribus ponere. Et ite. Hoc mandatum habemus a deo: ut qui diligit deum, diligat et fratrem suum. vero quod grece chile, latine mille significat: non directis lineis, sed circumseruentibus scribitur, quoniam mille significat. Ita M. quia aliud numerum indicat, in directis lineis scripta. Hanc ergo perfectōne scripturam in celis diximus significare: quod circumscriptis lineis scribitur, ut ostendat gaudij celestialis nullum esse terminum, ubi sanctorum laus sine fine manebit: de quibus ait prophetam Eliqui habitant in domo tua domine, in seculum secundum laudabunt te, quoniam secundum Esaiam prophetat, stabit semper scriptor coram deo, quasi celi noui et terra noua, et quoniam erit mensis ex mense et sabbati ex sabbato, aut prioria nostra Christi sunt: et bene hoc concuerit huius ratioñi. Ipse enim gaudiu m noster, cui dicimus cum prophetam Letificabis nos in gaudiis cum vultu tuo, in quem et desiderat angelus, prop̄ spicere. Igis ipsarum litterarum series a, in incipiens, id est a medio Crucis, per .iiii. plagas ducit: hoc numerum significans, quod post passionem Christi, eius discipuli incipientes ab Hierusalem, ceperunt euasum gelium in toto orbe predicare: et diuina charismata cum multis genibus distribuere: ut ex cunctis terrarum pribus fideles ad premia eterna, per fidem et spei et charitatis dona mererentur regnare. Sunt quodammodo duo versus hic scriptum Crucis in notis memoratis numeris conscripti: quod prior in longitudine arce Crucis deorsum legendus est ita: En crucis haec species Iesus bene monstrat honorem. Alio vero per transuersum eius limitem, secundum ordinem recitatus est: ita: Computat hunc numerum Iesus quo est paulus in artus. Hie sacerdos buco nomine, quod grammatica nota Crucis media continet, utrumpque versu communis est, ut euidenter ostenditur.

XV. figura. De quatuor euangelistis et agno, in Crucis specie constitutis.

Nat e patris summi qui t la ferocia frangis
 Dam i hirite crucis victrici acarmina fari
 Nāca e le stānīmā mīlīs volat ore iohānes
 Trans penetrans aqūlla et ver oomine vidit
 Eoum solēver humauit in arce polo rum hoc
 Gracia sicut q: iohāni ante omnes viu id a f atu
 Donat a v t q: a rthomīnes sibi sumeret auctor
 Scripferit atque in principio deus vmet alm:
 Sēpercū patre q ipio erat vita que salus que
 Sit natus factus que caro domina tor in orbe
 Hunc leo ohunc vitulus regēdant pontificē q:
 Vt leo qui fortis retulit certamine p rāda
 Hostiā et obtulerat sūmūserite sacerdos
 Mystic a dona suis confortib: optimedonāis
 Nem pedatorum my serios eptem et pie panum
 Dat matris a quoq ev iu de canu
 Otu regēm iu S T i se re a gnu da p i e l e a s
 Hoc signat q: si des deieccē aponerifīcē que
 Dat vox claque dōsquitollit cūfuit in di es
 Formantis manus et pareto die bus herodis
 In bethleē genit matre ammirabilis infans
 Ipse satu maria min dō dittissimacurahuic
 Nobilis atque puer person a vetustadierum
 Quivenit de dom de bosrah i c y est ecruenta
 Calcaturus erat qui solus torcular auctor
 In cruce pensandi quis sustinet astra supern:
 Vt crux alma fore et diuinohae munere diues
 Nāscribens benemataus edito rdinge prim:
 Qui infacie firmat iohane ab origine edāid
 Progenitivē se hominem signauit q: mpse votū
 Cum monstra uitin ordinis p i s fid: abraā
 Quod gen: hoc dede rītpis t illo fraudis in i q:
 Expulsionamristelibergenus omne re extum
 Contineat hoc vere rationis credere signum
 Nem pede et dūducisti tus quianascier illa
 Promissus sti ples et saluator max imus orbis

NAte patris summi qui tela ferocia frangis
 Da mihi rite Crucis viciticia carmina fari.
 Nam celeste animal mitis volat ore Iohannes
 Transpenetrans aquila; et vero omine virilis.
 Eorum solem verbum hausit in arce polorum hoc
 Gracia sicutque Iohanni ante omnes viuido fatu
 Donata vicius artus hominis sibi sumeret auctor
 Scripsiterit; atque in principio deus vnius et alius
 Semper cum patre qui pio erat: vitaque falsaque.
 Sit natus, factusque caro, dominator in orbe:
 Hunc leo, hunc vitulus regem dant: pontificemque:
 Ut leo, qui fortis retulit certamine prequam:
 Hostiam et obtulerit summus se rite sacerdos,
 Mystica dona suis confortibius optime donans:
 Nempe datorum mysterio septem et pie panum:
 Dat Marcus septem spiritus quoque viuide cantu.
 O tu regem iusti ecce agnum da pie Lucas:
 Hoc signatque fides dei ecce ea, pontificemque:
 Dat vox clarum hedos qui tollit cum suit in dies.
 Formantis manus & par ecce diebus Herodis
 In Bethleem genitus matre ammirabilis infans:
 Ipse satus Maria, mundo ditissima cura huic:
 Nobilis atque puer persona, vetusta dierum
 Qui venit de Edom de Bozra, hic veste cruenta
 Calcaturus erat qui solus torcular, auctor
 In Cruce pensandus qui sustinet astra supernus:
 Ut Crux alma foret diuino hec munere diues:
 Nam scribens bene Matheus dedit ordine primus
 Qui in facie firmatus, hunc ab origine Dauid
 Progenitum esse hominem signauit, quem pie votum
 Cum monstrauit in ordine stirpis fidus Abraham:
 Quod genus hoc dederit pistillo fraudis inique
 Expulso nam rite liber genius omne retextum
 Continet hoc vere rationis credere signum
 Nempe decet dudum Christus quia nascier illa
 Promissus stirpe est, saluator maximus orbi:
F

DECLARATIO

Hic quoque quatuor illa animalia prophetica circuī agnū stantia, similitudinem Crucis exprimunt; quæ visio Ezechielis atque apocalipsis Iohannis cōmemorat; quæ Ezechiel in medio ignis, vel electri esse scribit et Iohannes in medio sedis et in circuitu sedis. Sed Ezechielis verba de his prius videamus, qui inter alia ita scripsit. Similitudo autem vultus eorum facies hominis et facies leonis, a dextris ipsorum quatuor; facies autem bouis a sinistris ipsorum quatuor; et facies aquile desuper ipsorum quatuor; et reliqua. Iohannes vero ita scripsit. Et in medio sedis et in circuitu sedis quatuor animalia plena oculis ante et retro; et animal primum simile leoni; et animal secundum simile vituli; et tertium animal facie habens quasi hominis; et quartum animal simile aquile volati. Et paulo post subintrodixit aliam visionem ita dicens: Et vidi; et ecce in medio throni et quatuor animalium et in medio seniorum agnum statem tamquam occisum, habentem cornua septem et oculos septem, qui sunt septem spumas dei missi in omnem terram: Cum in quatuor animalibus et in quatuor eorum faciebus propheta & apostolus concordent, licet in aliquibus differant, que modo non vacat dicendum per singula: Videamus quid ille situs significet horum quatuor animalium, que Iohannes scripsit in circuitu sedis esse et agni, qui in medio throni stat. Nonne Crucem dominum ergo dicitur in circuitu sedis quatuor esse: non aliud reor illum significare velle quam in quatuor partibus id est ante et retro dextra et sinistra, quantum ad positionem loci pertinet ceterum in loca litera aliquid huiuscmodi diffiniri non potest. Hee ergo quatuor partes quid aliud significant, quam quatuor cornua Crucis, si iacente illam considerare velimus. Agnum vero qui in medio se dis est, quid aliud quam mediæ Crucem tenere intelligimus? Ipse enim in ea confixus est qui abstulit peccata mundi: Quatuor quippe hec animalia, quatuor euangelistas significant ut ecclesia tradidit auctoritas: hoc est Matheus, Marcus, Iohannes, qui iure in sancte Crucis specie conscribuntur: quia passionem domini & resurrectionem in libris sancti euangelij omnes concorditer testantur. Matheus iure in ipso positus speciem hominis tenet: quia in principio euangelij sui genealogiam saluatoris describens, ex terrenis parentibus eum carnem assumere intimauit. Marcus vero & Lucas, quasi iam altius constituti, regiam in eo praetatem et sacerdotalē dignitatē significant: quod prior hoc est Marcus, spem leonis habet: in quo vox leonis in heremo rugientis audit. Vox clamantis inquit in deserto: parate viam domini rectas facite semitas eius. Nam Amos dicit, dominus de Syon rugiet: et de Hirsim dabit vocem suam: Leo est rex bestiarum, unde Salomon dicit, sicut frenitus leonis, ita furor regis: et in genesi patriarcha Iacob de Iuda, unde reges, et unde Christus carnem assumptus, dixit, catulus leonis Iuda, ad precepta filii mei ascendiisti, requiesces accubuisti ut leo et quasi leona. Quis suscitabit eum? Non auferet sceptrum de Iuda et dux defensoribus eius donec veniat qui mittendus est: et ipse erit expectatus gentium: Alter quoque hoc est Lucas, vituli similitudinem tenet: qui a Zacharia sacer-

dote inicium sumens, ipsum dominum etiam de cognacione sacerdotum secundum hominem natum testatur, cum angelum narrat ad Mariam matrem ejus dixisse. Et ecce Elizabeth congnata tua cōcepit filium in senectute sua; et a Dau id per Nathan genealogia saluatoris ducens, ipsum sacerdotem esse insinuat, Iohannes autem speciem aquile in se ostendit: qui iure in arce Crucis consistit, qui ad altiora volans, secretiora Christi diuinitatis mysteria explorat, et quasi in ipsu deitatis solem, metis oculos figens, statim in principio euāgelij sui de diuinitate Christi exorsus est, ita, In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum. Quatuor ergo euāgelia a .iii. euangelistis cōscripta, .iv. flumina paradisi de uno fonte procedentia significat, quia sicut ipsa ex una matrice fontis procedentia totam terram rigauerint, ita ab uno vero fonte, hoc est Christo, a quo qui semel bibit, non sitiet in eternū, .v. euangelia emanatia, et pro predicatorum ora diffuentia, totum mundum ad virtutum fructus germinandum irrigant. Hec sunt diuini cursus, .vi. rote, quae sequebantur, .vii. animalia, .viii. facies et .ix. alas habentia. Quod autem prophetas dicit: quod apparuerint rotas una super terram iuxta animalia habens, .viii. facies, et statim subiungit plures numero et aspectus earum et opus eorum quasi visio maris, et una similitudo earum, .viii. et reliqua. Potest ad intellectum huiusc rationis transferri. In rota enim una, .viii. species rotarum apparuerunt, quia .viii. euāgelia in una passione saluatoris concordarunt. Tanta enim similitudo erat rotarum, .viii. sequentium animalia, .viii. ut una rota, verissime credere, tantac similitudo est in narratione euāgelistarum, ut uno spiritu dictata facilime approbetur. Quod per .viii. partes earum ibant rote et non reuertebantur cum ambularent, quia per .viii. plagas mundi docendo discurrunt euāgelia, nec regrediebantur abnegare quod docent; quia veritas tenorem obseruat rectitudinis, nec deflecat in obliqua falsitatis. In ipsis quippe .viii. animalibus sunt scripta sibi cōuenientia, hoc est ius et auctoritate eorum significantia, quid de domino saluatorē predicent. Nam in specie hominis deorsum scriptus est hic versus: Matheus hunc hominem signavit in ordine stirpis, Leo vero hec habet verba, Marcus regem signat. Imago quoque vituli hec cōtinet. Dat Lucas pontificem. Ast aquila in arce Crucis consistens hūc sonat versum: Altius volans aquila et verbum hausit in arce Iohannes. Teneat et .viii. chartas hec eadem animalia, in quibus principales eorum sentēcias denotantur, vnde .viii. euāgeliōrum primae partes demonstrantur. Agnus quippe qui in medio stat, habet in capite et in cornibus scriptum. Septem spiritus dei. Quod idem significat septem cornua et .vii. oculi, In corpore vero reliquias tenet et sententiā baptiste Iohannis de se. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. In Cruce nempe quam gestat in capite ostendit scriptum grecum nomen: YOS. Quod interpretatur filius significans quod hec imago non agnū quemlibet cōmūnem, sed dei filium demonstrat.

XVI Figura. De Septem donis spiritus sancti. que propheta Esaias enumerat.

Spiritus alme venisu per adi rectus a barce
 Vt tibi de uota mente et bene credula corda
 Tu dedice sat is qui sps es quoque vita e que m
 Ex patre promissum sapientiam mittere semet
 Promissi tchристus antiquum laudem nouum que
 Altithroni donum carceri pactio sponsae
 In cruce quasponsus regalis sanguinis ostro
 Dotauit de sponsa uit in scammate saecli hoc
 Cuidas ergo bone intellectus singularia carpi
 Mysteria inter nedoctus atque omnia pensat
 Qualiter ipsa patris sapientia christi in orbem
 Tepignus dederit que sponsa enobilitar
 Esse sua evolutum pslauctores omnem han
 Formasti et molctueoris picis interiora et
 Non erit nullatibini illucos crucis aberis illa
 Namque creatura inuisa non spectibus almis
 Quae rite es aia scio esse septahis dare su mis
 sps fin sps for sps tqu sps
 sapietelle constitutus cienepietimor
 nti ctu bli nitia ati is
 Vitete bise nimin sensu inde res ex auctorifit
 Christus dans clarum andat ubi in etamoris
 Vt deusextotocordis psal natur honore ipse
 Almus ametur amoris scientia cui deturomnis
 Ex invit frati scuncis plectentur amore
 Quod crux alma de benefactos cemates signat
 Nam pars sursum erecta de i pie mandata more
 Transuer sapem da equa meū fratretenendā
 Constituit sancta epie attis summus amator
 Cristus qui cruce extat infixus hosti apacis
 Propter amicorum pius arbitrorbis amore
 Dilecta ponens anima atque exemplare reliquit
 Hunc usus sanctificans psal allend semper amore
 Spiritus in demihit timor omnis noxius absit
 Quatinus auctor crucis diuinae gloria mecum
 Carmine permaneat tu ipse bisi carmine my tum
 O se trite fac sciae stemp saltereeantum

S Piritus alme venis supra directus ab arce.
 Ut tibi deuotam mentem, et bene credula corda
 T u dedices vatis, qui spiritus es quoque virg.
 Q uem ex patre promissum sapientia mittere semet
 Promisit Christus, antiquum laude nouumque
 Alt*i* throni donum, char*e* & pia pactio spons*e*.
 In Cruce quam sponsus regali sanguinis ostro
 Dotauit, despousauit in scammate sed*li* hoc:
 Cui das ergo, bene intellectu singula carpit
 Mysteria, interne doctus atque omnia pensat;
 Q ualiter ipsa patris sapientia Christus in orbem
 Te pignus dederit, quem spons*e* nobilis arram
 Esse su*e* voluit, dum spiritus auctor es, omnem hanc
 Formasti et molem, tu conspicis interiora et
 Non erit villa tibi, ni illico scrutaberis illam:
 Namque creatura inuisa in conspectibus almis
 Q uem rite Esaiam scio et septem, his dare summis
 Vite te bis enim in sensum indere se fator infit
 Christus, dans clarum mandatum bini et amoris
 Ut deus ex toto cordis psallatur honore, ipse
 Almus ametur, amor que scientia cui detur omnisi:
 Exin ut fratr*i*s cuncti amplectentur amorem:
 Q uod Crux alma dei benefacto schemate signat:
 Nam pars sursum erecta dei pie mandat amorem:
 Transuersa pacem dat, quam cum fratre tenendam
 Constituit, sancte pietatis summus amator
 Christus: qui in Cruce erat infixus hostia pacis:
 Propter amicorum pius arbiter orbis amorem
 Dilectam ponens animam, atque exempla reliquit:
 Hunc tu sanctificans (psallendus semper) amorem
 Spiritus, inde mihi timor omnis noxius absit:
 Q uatinus aucta Crucis diuine gloria mecum
 Carmine permaneat, tu implebis carmine mutum
 Os: & rite facis celestem psallere cantum filii

DECLARATIO

Scriptum est in Esaiā. Egredietur virga de radice leſſe, et flos de germe eius ascēdet: et requiesceret super eum spiritus dñi, spiritus sapientie et intellectus, spiritus consilij et fortitudinis, spiritus scientie et pietatis: et replebit eum spiritus timoris domini. Septiformis igitur gratia spiritus sancti per prophetam annumeratur: que super florem illum iucundissime requiescere dicit. qui in canticis cantorū sponsorum dicit: ego flos campi et liliū conuallii. Virgā quoque et florem de quo propheta narrauit. Iudei ipsum dñm dicunt pro potestia regniatis et pulchritudine: nos autem virgam dicimus sanctam Mariam de stirpe leſſe, progenitam: quæ nullū habuit sibi fruticē coherentem, quia nullū habuit carnalis copulę cōiugem; florē vero dominū Hiesum, qui de cortice humanae nature splēdidissimus erupit, quia sine forde peccatorum ex virginali vtero natus, presulit: qui et in carnis sue castitate candore lilij demōstrauit, et in sanguine passionis rose rubore ostēdit. Sup illū ergo reqescit spūs dñi, hoc est ēterna habitatio permanebit: quia in eo hītatois plenitudo diuinitatis corporaliter. Non enim ad mensurā dat deus spū: sed vixit eū deus pater oleo letitiae p̄cosortibus suis: et de plenitudine eius nos oēs accepius. Quomodo igitur de Christo scriptū est, quod accepit spū sanctum a patre, et ipm dederit: utrāq; natura in eo mōstrata est: et humana scilicet et diuina. Accepit ut homo dedit ut deus Nos aut accipe hoc donū qđem possumus, p modulo nrō, effūdere aut sup alios nō vtiq; possūs: sed ut fiat, dñm sup eos qđ id efficiat inuocamus: Sed q̄ri pōt cur pphā a spū sapientie nūerare incepit, et in spū timoris desierit: cū psalmista dicat. Inicium sapientie timor dñi. Q uod ita solui potest: Propheta ergo cū de flore virge q̄ de radice leſſe egressura erat, prophetauit, id est Christo, quia ipm in diuinitate coeternū patri intellexit, et totius boni et sanctitatis immo oīm rerū auctore cognovit: vt cū tāta plenitudine sanctitatis a celis ipm ad nos vscq; descēderet significaret, et in nrām id est in humanae natūram graciā diffūdere mōstrareret: ab ipso fastigio spiritualiū donoꝝ incipiēs ad īmā vscq; pgredit. Quae est enī maior gracie: quā ipm omnipotētē creatorē: a quo et p quem et in q̄ sunt oīa, et ipm sapientiā eternā a qua et per quam et in qua illustrant̄ omnia, pro modulo nrō plene atq; pfecte cōspicis: aut q̄ minor quā ppter p̄cenā gehennē a p̄cū se hominē cōpescere: Nec dū enī in gradus supiores ascēdit q̄ in isto p̄cenā afficit: quia timor penā hēt. Qui aut timet, nō est pfectus ī charitate. Sed nō nisi p istum hnānā infirmitas adsupiora valet cōscendere: Atq; ideo dicit psalmista, Inicium sapientie timor dñi: quia primitus debet homo p timore a peccatis se cohērcere. Sciens scriptū q̄ deus vnicuiq; reddit secundū opa sua, quodq; impij ibūt in suppliciū eternū, iusti aut in vita eternā: et sic amore mercedis ēterne in ceteros gradus ascēdere, id est in secundū gradū, vt pius sit et mitis, fidem hnās rectā, et nulli malū p malo, sed semper qđ bonū est reddēs: necq; maledicēti remaledicēs, sed ecōtrario benedicēs: In terciū quoque vt scientiam habeat, bona eligere et mala reprobare, diuertere a

malo, et facere bonū: seq̄ pacē et odiū spernere: In quartū vt fortis sit, firmo
 iusticie incedēs gradu, et nō patiatur se vllis corrumpi, psp̄ris atq; vllis affici
 aduersis: In quītū vero gradū, vt oīa vero cōsilio agat, et secūdū id qđ scriptu
 ra diuina docet obediens faciat, idest vt dimitat debita, pximis suis, quatenus
 dimitat sibi deus peccata sua; misereatur alterius, vt hui misertus sit deus; faciat
 amicos de māmona iniqtatis, vt cū deficiat recipiāt eum in eterna tabernac̄a:
 seminet terrena, vt meot c̄elestia: perdat modo animam suam in hoc mūdo,
 vt in vitam eternam custodiat eam, et his similia. In sextū vt intelligat deum:
 idest tota cordis intentione illum perquirat, tractet, inspicat, et omnes malos
 cogitatus cordis suo adueniētes subito euellere festinet, et parvulos suos ad pe
 tram allidet Christum. Cum autem in septimū ascenderit gradū, idest in sapi
 entiam: iam ipsum hominē exhibebit perfectū, et ex seruili cōditione in filium
 transit; et nō necesse habet vt aliquis doceat illum; sed sicut scriptū est vnc̄tio
 eius docet eum de omnibus; et delectatus pfecta dilectione dei certus effectus
 est cū apostolo, quod nec̄ mors, nec̄ vita, nec̄ angeli, nec̄ p̄cipatus, nec̄
 instātia, nec̄ futura, nec̄ fortitudo, nec̄ altitudo, nec̄ profundit, nec̄ crea
 turā alia poterit eū separare a charitate dei, que est in Christo Hic dñs nostro:
 Q uod aut̄ bis hic numerat eadē. vii. dona spirituſāctū: duo nimirū significat
 p̄cepta charitatis, que per spirituſāctū diffundit in cordibus nostris: siue duo
 testamēta, que per eundēspiritum dictata atq; cōscripta sunt: q̄ in vna Cruce
 idest in vna passione Christi cōpacta atq; coadunata sūt. In Cruce ergo Chri
 sti duo efficiunt: vnum quia ome diuortiū et inimicicia in ipsa diffoluta sūnt:
 pacificataq; omnia sūnt in ip̄a que in celo et que in terra sūt. Descripsi ergo hic
 florigerā Crucē quattuor coloribus precipuis, idest hiacinthino, purpureo,
 byſlino, et coccineo, vt floris illius iocūdissimi decorem demōstrarem, quem
 prophetica locutio narrat de stirpe regia exortū: qui speciosus forma p̄filiis
 hominū existens, omnium virtutum decorē in semetip̄o vltra oēs mirabiliter
 ōndit. Necenī vllū ſc̄tor̄ fas est credere, ad excellētiā charitatis eius puenire
 potuisse: quia illum ſolū ſine peccati macula cōstat natum esse: et qđ ceteris ex
 parte conferebat gracia, illi totum ex integro prebebat natura. In hiacintho
 guippe intelligimus celestem eius inter homines cōuerſationem: in purpura
 passionis sanguinē: in cādore et byſlo corporis eius inuolatissimā castitatē:
 in coco quoq; precipuā ac perfectam charitatē. His quidem omnibus homo
 Christus Hiesus inter homines natus serenius resplendebat, quia totius deco
 ris pulcritudine intus forisq; plenus erat. Proficiebat iḡt puer Hiesus, sapiētia
 et ḡtate et gracia apud deum et homines; et vir factus p̄p̄l̄ testimonio laudatus
 erat dicētis. Bene oīa fecit: et ſurdos fecit audire, et mutos loq. Qui doctrina
 sua mundū illūstrās atq; egrotos eius sanans, per mortem destruxit mortem:
 et triumphas resurrexit in gloria, ascēdit in c̄los, ſedet ad dexteram dei patris.
 Inde venturus iudicare viuos et mortuos, et faculum per ignem.

XVII Figura De Octobeatitudinibus euangelicis

Sancta beatapotenſvitaelausgloriachr illi
 Cruxvenerandadecituproſpera functioſaceli
 Dignabonaatquepiexpoafficerasqui amembra
 Stipiteſuſpensafſlictosſubcarceriſymbr a
 Deriperasperpopulosregnunſublimere poſtum
 Quisdederasquoniamſpectatio longa polorum
 Redditaiurepiisbeatoſtemmaedignoſ
 Nambonaquaeterrāmpiusarbiteroreſereno
 Seminadiſparſitſacramul tiplicauitamauit
 Quaequeſedensmontiſorauitinaſemag iſter
 Discipulistitribuenſpacempiaſoſedera in riſ
 Incipiēbare nimalmifico euncoſordineſanctiſ
 Virtutūhiſtituliſdominiuſpiapanderedicta
 Vt benedicta patris proliſhōc dogmaſeigneſ
 Cruxquiatorabonaconpleteſtetoptima per ſe
 Dat docet almaannectitamantibusatquebeata
 Sic felix diuinam ardore treuenſpreme cordam
 qjices facet iuſtiq iamhoſte pioalgidaſerua
 Plenteſqui cupidoſnamhiſſurſum omne ad eum q
 quiſi conſula eterna acſi timiſeratiocernent
 Dolatioiſdq: reſecti opaſtiolargaae eti naſe
 Non altoactio conpetitorē repenſque ſupeſtū
 Opſeſenuncvalethīcafq hocſatis in te naſum
 Longe abſunthum ilijueſol equodpronuſadora t
 Cum verbum haud ſolum mitesſe dinordi nemores
 Omni tenenſpoſciſtemper hoctempore que omni
 Ergo beatorum est habitare in luce volent ut
 Octenohoc numerovſuper arduadonare qirant
 Ho cq: reſurgentes regnum qui aſicruce evaden
 Cruxviaſcalarota patriaduxportat riuſphus
 Vitabeata hominum numeri torum et maximam erces
 Bi naqua terpoſita enregnipiaformula pandit
 Sancta bonos benedonapoſtumſcandendom eri
 Cuncti potenſqed ei dominiuſho comni potentiſ
 Spirituſi pſemodiſvult paciſſcanderere ſedem
 Septenofsq: graduſſuper iſerexerataſtis quo
 Altapolihinc pſe poſſe benignoſpanderetire
 Quos comitatur amorratio lux laus bonavirtus
 Gloriaſtemma thronuſqiſadditurarecpoloru

SAncta beatā potens vitę laus gloria Christi
 Crux veneranda dei tū, prospera functio seclī.
 Digna bona atq; pia. Christo afficeras quia membra
 Stipite suspensa. afflictos sub carceris vmbra
 Deriperas populos, regnum in sublime reposum
 Q uis dederas : quoniam spectatio longa polorum
 Reddita iure piis beat olim, et stemmate dignos:
 Nam bonaq; in terram piis arbiter ore sereno
 Semina dispersit sacra, multiplicauit amauit:
 Queq; sedens montis oravit in arce magister.
 Discipulis tribuens pacium, pia federa iuris:
 Incipiebat enim almifico tunc ordine sanctis
 Virtutum his titulis dominus pia pandere dicta
 Ut benedicta patris proliis hoc dogmata sigiet.
 Crux quia tota bona complectit, et optima per se
 Dat, docet alma, annectit amantibus atq; beata:
 Sic felix diuinam ardore tremens preme chordam.
 Qui hic es, fac et iusticiam, hoste pio, algida serua:
 Flentes qui cupidos, nam his sursum omen adeumiq;
 Q uis consul eterna ac sit miseratio cernent:
 Dolatio, idq; refection, pastio larga, et in arce
 Non alto actio competit ore, repensq; supernum
 Ops est nunc, valet hic atq; hoc fatis, interna cum
 Longe absunt, humili ve solo, quam pronus adorat
 Cum verbum haud solum mites, sed in ordine mores
 Omnitenens poscit semper hoc temporeq; omni:
 Ergo beatorum est habitare in lucc volentum, et
 Octeno hoc numero ut super ardua dona requirant,
 Hocq; resurgentes regnum: quia sic Crucē vadent.
 Crux via, scala, rota, patria, dux, porta, triumphus.
 Vita beata hominum meritorum, et maxima merces:
 Bina quater posita en: regni pia formula paridit.
 Sancta bonos bene dona polum scandendo mereri:
 Cunctipotensq; dei dominus hoc omnipotentis
 Spiritus ipse modis vult pacis scandere sedem:
 Septenosq; gradus superis erexerat astris, quo
 Alta poli hinc pie posse benignos panderetire.
 Quos comitatur amor, ratio, lux, laus, bona virtus.
 Gloria, stemma, thronus, quis additur arce polorum:

DECLARATIO

Octo ergo beatitudinū series hic in specie sancte Crucis notaē, vt cūcto fidelium populo innotescat; vbi salutis suę habuerit inicium et vbi pfectōis suę inuenetur sit suplementum. qn p passione Christi accepit remissionē pctōrum, et per resurrectionē eius vitā et immortalitatē speret eternam: qn beatitudinis qc̄p celestis a nullo alio requirat integritatē quā ab illo, a quo cōscutus est denuo redēptionē. Merito ergo sancte Crucis hęc cūcta sacramēta cōueniunt, quia p illā liberati paciū fidei et societatis populi inceunt. Ibi insinuatur a morte redēptio, ibi demōstra sancta mora conuersatio, ibi itimatur oīm virtutum pfectio, ibi pmittit ad eternā vitam resurrectio, ibi eternę vitę sperat adēpcio, et verę felicitatis acqslitio. Nā qm̄ post enumerationē ad tractatū spūaliū carismatū de octo beatitudinibus sermo nobis hēri placuit. videāus quō heq̄ due res sibi cōueniāt, et si hītudo sancte Crucis hāc cōueniētiā in se demōstrarē valeat. Facit enī beatus pater Augustinus in libro quē de sermone dñi in mōte placuit nomiāre, huīus cōueniētiā talem cōmemorationē ita dices. Videā ergo mihi etiā septiformis operatio spūsancti, de quo Elaias loqui his gradibus sentēciis cōgruere: sed interest ordinis. Nā ibi numeratō ab excellentioribus cepit: hic vero ab inferioribus. Ibi nāc̄ incipit a sapientia dei, et desinit ad timorē dei, sed inicium sapientię timor dñi est. Qua pp̄ter si gradatū tanq̄ ascendētes numeremus. primus ibi est timor dei, secunda pietas, terciasc̄ia, quarta sortitudo, quintū cōsilium, sextus intellectus, septima sapientia. Timor dei cōgruit humilibus, de qbus hic dicit. Bt̄ pauges spū qm̄ ipsorū est regnum celorum: id est nō iſlati, nō supbi, de qbus aplūs dicit. Noli altū sape sed tunc, id est noli extolliri. Pietas cōgruit mitibus: q̄ enī pie q̄rit honorat sc̄iam scripturā, et nō reprehēdit qd nondū intelligit, et pp̄ter ea nō r̄sistit, quod est mitē esse, vnde hic dicit. Bt̄ mites. qm̄ ipi hereditate possidebūt terrā. Sc̄ia cōgruit lugētibus: qui iam cognouerūt in scripturis qbus malis viac̄i teneāt, q̄ tanq̄ bona et utilia ignorātes appetiuerūt, de qbus hic dicit. Bt̄ qui lugēt nūc qm̄ ipi cōsolabūr. Fortitudo cōgruit esuriētibus et sitiētibus. Laborāt enim desiderātes gaudiū de veris bonis, et amorem a terrenis et corporeis auertere cupientes, de quibus hic dicit. Bt̄ qui esuriūt et sitiūt iusticiā, qm̄ ipi saturabunt. Consilium cōgruit misericordibus. Hoc enim vnu remediu est de tantis malis euadēdi, vt dimittamus sicut et nobis dimitti volumus, et adiuuemus in quo possimus alios, sicut et nos in quo nō possimus cupimus adiuuari, de quibus hic dicit. Bt̄ misericordes: qm̄ ipi misericordiā cōsequent. Intellectus cordis cōgruit mūdis corde: tanq̄ purgato ocu- lo quo cerni possit qd corporeus oculus nō vidit, nec auris audiuit nec in cor hoīs ascēdit, de quibus hic dicit. Bt̄ mūdo corde: qm̄ ipi deū yidebūt. Sapientia cōgruit pacificis, in quibus iam ordinata sunt oīa, nullusq̄ motus rebellis est: sed cūcta obēperant spiritui hominis, cū ipse obtempat deo, de quibus hic dicit. Bt̄ pacifici, qm̄ filij dei vocabunt: et paulo post subiunxit: Ecista quidem in hac vita possunt compleri: sicut completa esse in apostolis credimus. Nam illa omnimoda in angelicam formā mutatio q̄ post hanc vitam promittitur, nullis verbis exponi pōt.

Beati qui psecutionē patiūt pp̄t iusticiā: qm̄ ip̄oꝝ est regnū celorum. Hęc octauia sentēcia q̄ ad caput redit: pfectuꝝ hoīem declarat. significat forgaſſe et circumſiōne octauio die in veteri testamēto. et dñi resurrectiōem post ſabbatū. qui eſt vtiꝝ octauus dies. idemq; primus. Bene ergo oīs virtutū ſerīes in gra- diis diſtribuit: quia oīs vita fidelium per incrémentū atq; ad augmēta ad altiora ſubleuat, donec ad ſumā pfectiōis ideſt charitatē pueiat. illā videlicet q̄ pfecta foras mittit timorē. per quā meret iā habitatore in ſchīre deū: quia deus chari- tas eſt. et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo: quādo iam ſedata tentationū tēpeſtate. tota in dei cōtemplatione erit. Hinc dicit psal. Ambula- būt de virtute in virtutē: videbiſt deus deorū in ſyon: et alibi. factus eſt in paſce locus eius et hītatio eius i ſyon. Et hocrite p ſpūlā cariſmata innotescit: quia p ſpūlātī graciā om̄e datū optimū. et om̄e donū pfectū nobis cōcedit. Re- cete qdē hīj gradus. i ſcī Crucis forta disponūt: quia p ip̄am ad celeſte regnū vere cōſcedit. Sed quia duę partes ſacré Crucis ſunt. vna que erecta ſtat. altera que p transuersū vadit: ita gradus ip̄i octo beatitudinū a nobis in illa dispositi- ſunt. vt ab imo vſq; ad mediū in erecta eius parte ascēdaſt. et tū. trāſuerſam illius ptem. ascēſiōis ordo ducaſt. Deinde in erecta eius pte. in ea que trāſuerſo eminet. ascēſus ille finiatur: qd cui libet facile patebit ſi verſus. q̄ in ea cōſcri- plimus rite itellegerit. Pōt quippe et in ip̄a diuiſiōe ptī. cōuenies earū diſpo- ſiō cognosci. Nam in erecto ſtipite in imo. paupes ſpū collocāt; et in ſupmo qui psecutionē patiūt pp̄ter iusticiā: qbus vtricq; regnū celorum pmittitur: quia per verā humilitatē ſolūmodo. rite ad martyriū palmā et ad regnū celeſte perueniit: atq; p iusticia que Christus eſt. aduersa cūcta patiētissime tolerātur. In trāſuerſa vero pte a beatis qui lugēt nūc vſq; ad beatos q̄ mūdo corde ſunt trames cēdit: quoꝝ prioribus cōſolatio. ſe quētibus viſiō dñi pmittitur: qd recte vnu esse intelligit. Illi enī vere cōſolātur. qui eterni regis viſiō ſine fine perfruūt. Sancti ergo viri in pſenti vita. quāto magis ſe exterius despiciendo deiecerit. tāto amplius interius cōtēplatiōis reuelatiōe paſcunt. Q uos enim exterius in fletu cōtinet cōuallis hūilitatis: eos interius ſubleuat ascēſus cōtem- platiōis. Igīt octo hic octogoni i pparibus nūeris cōpacti. octo verſus cōtinent xxxvii. Iarū octo beatitudines cōtinētes. q̄rū primus q̄ in base Crucis poſitus eſt talē hēt yſum. Regna poli dñs vult pauperis eſſe beati. Secūdus vero poſt hūc talem. Atq; ſolū mites ſemp habitare ſupernū. Tercius q̄c̄ ordine octō- gonus eſt ille. qui in trāſuerſo Crucis tramite primus eſt. hunc tenēs verſum. Felices ſtētes quis cōſolatio in alto eſt. Quartus qui huic pxiſmus eſt cū hoc yſu. Nam iuſti cupidos eterna refectione cōpler. Luxta quē eſt quītus cum iſto. Mente pios ſurſum miſeratio larga repelat. Sextus q̄ppe ille eſt. qui trāſuerſum tramite claudit. Corda ſerena deum cernent et in arce ſuperna. Septimus qui in ſupererimēnte Crucis parte inferior ſiſtit hic. Pacificos dominus proliſ complectit amore. Supremus quoꝝ omnium octogonus. hoc conſcriptus eſt verſuſ. Pro Christo affliſtos regnum iam ſpectat olimpi.

XVIII. Figura. De Mysterio Quadrigenarii numeri.

Pandesalutare mendominovincen tetriumphum
 Lingua figuram manus labium vox sylla basensi
 Magna crucis dominique em gloria posci tibi q;
 Sidera celo super et quo pertingit abyssus
 Lux bipuram anet quod etras silentia noctis
 Perpetua elatitan vbino xq; dies q; vicissim
 Succedit eduntq; sibi quod tempore cunctus
 Labitur orbis vbi variabilis in ditorde est
 Quattuor isto vincere levik sufficit asthaec
 Paginadigna cruci paeconiatramite denas
 Hasque quadragenals sancto de calle monades
 Arteligane simplus natus quoque luce exena
 Myisticaq; as virtus ornata consecrat honorat
 Temporis instantis numerushic ritus figura
 Gestat quo tota chris nos sub principes sancta
 Ecclesia rabido pie fert contraria te lahae
 Opponen shostibellatrix conficiaprestans
 Virtutumq; pueris virtus ibilla uscunceta
 Cum fideis chiro matheae citu halaq; verbo
 Loricā ligate bene iustitia einguit aliam
 Atq; salutaris galeam hanc invegetice egestat
 Ipsa crucis claras faciunt insignia frontem
 Frontis et aduersa efundunt formosa decorē
 In cruce saluator saeuūnam vicera thos tem
 Biuse tho enumeros suaderto almatra hebat
 Ex dapibus cunctis sic iunias obriachristus
 Strinxerat ripuq; eartode fauces superbis
 Raptor is hominem quemcastrimargiatraxit
 Infacinus dirumi mitemtum lattulitiram
 Huic philarigiria levise teneodoxi atrus fit
 Quem a regnodo minusa eternare dementio ie fusi
 Sed presisti hostem praedams saluauit ab ipso
 Dapsilis atque humilis mitis et sobrius ipse
 Cuius pugnat alius cuius victoria sancta est
 Cuius in arce thronus aspectus in fama cuius
 Crux ouator bishonore crux est erectio mundi
 Crux mihi carmen erit christi vicitori a clara

LIBER PRIMVS. FO. XXXVII.

PAnde salutarem domino vincente triumphum
Lingua, figura, manus, labium, vox, syllaba, sensus.
Magna Crucis domini quem gloria poscit, ybiqz,
Sidera celsa super, et quo pertingit abyssus.
Lux vbi pura manet, quo teta silentia noctis
Perpetue latitant, vbi noxqz diesqz vicissim
Succendunt, ceduntqz sibi quo tempore cunctus
Labitur orbis, vbi variabilis inditus ordo est.
Quattuor isto vincere vix sufficit, ast hec
Pagina digna Crucis preconia tramite denas.
Hanc quadragenias sancto de calle monades
Arte ligare simul plenas quoqz luce serena.
Mystica quas virtus ornat, consecrat, honorat;
Temporis instantis numerus hic rite figuram
Gestat, quo tota Christo sub principe, sancta
Ecclesia rabido pie fert contraria tela hic,
Obponens hosti bellatrix conscientia perstans.
Virtutum & pugnis vicia sibi laus ea cuncta
Cum fidei scuto domat, hec ritu hastaqz verbo
Loricam ligat, & bene iusticie induit almarum
Atqz salutaris galeam hanc in vertice gestat:
Ipsa Crucis claram faciunt insignia frontem:
Frontis & aduersae fundunt formosa decorum:
In Cruce salvator seu nam vicerat hostem
Eius, & hoc numero sua deserto alma trahebat
Ex dapibus cunctis ieunia sobria Christus:
Strinxerat eripuitqz atro de fauce superbi
Raptoris hominem, quem castrimargia traxit
In facinus dirum immitem simul attulit iram:
Huic philargiria leuis & cenodoxia trusit
Quem a regno dominus eterna redemptio Hiesus:
Sed pressit hostem prædam salvauit ab ipso:
Dapsilis, atqz humiliis, mitis, & sobrius ipse:
Cuius pugna saluis, cuius victoria sancta est:
Cuius in arce thronus, aspectus in infima, cuius
Crux ouar orbis honor, Crux est erectio mundi:
Crux mili carmen erit Christi victoria clara.

g

DECLARATIO:

Quadragesimus itaq; numerus secundum hunc modum spectem Crucis format, et mysterij sacramentum cognitum dispositione declarat, qui in quattuor summis diuisis, denarii p singulas ordine manifesto demonstrat. Hoc enim ad mysterium pertinet, quia sequitur in quattuor partibus denarij plenitudo inuenitur; ita etiam in singulis sanctis euangelij libris decalogi perfectio omnibus fidelibus insinuat. Que tamen iuncte decades vnam speciem Crucis faciunt; quia unitate fidei et dilectionis societatem decalogus legis et euangelij maiestas concorditer astraunt. Postro ipse denarius; ab uno vlcq; ad quattuor progrediente numero consummatur idemq; ut in quadragenarium surget per quattuor multiplicatur: hoc nimur significat. qd legis consumatio non sine euangeliō fiat, nec euangelica doctrina attestatione legis careat. Finis enim et perfectio legis Christus ad iusticiā omni credenti. Ipse est enim pax nostra qui fecit vtracq; vnum, et medium parietē macerie soluens, inimicicam in carne sua lēgem mādatorū decretis cuauans: vt duos condat in semetipsum in vnum nouum hominem, faciens pacem vt reconciliat abos in uno corpore deo, per Crucem interficiens inimicicas in semetipso. Quia ergo numerus iste laboriosi huius temporis sacramentū est, quo sub disciplina regis Christi aduersus diabolū dimicamus, et iam declarat illud quod quadraginta dierum lēiūnō humiliatiōne animq; cōsecrauit: et lex et prophetē per Moisen et Heliam qui quadragesimā diebus lēiūnauerunt. & euangelium per ipsius domini lēiūnū, quibus quadrāgita diebus etiam temptabatur a diabolo. quid aliud quam omne huius sc̄culi tempus temptationē nostram in carne sua, quam de nostra mortalitate assumere dignatus est prefigurat? Ab hora quoq; mortis eius vscq; ad diluculum resurrectionis, constat horē. xl, si ipsa nona connumeretur: post resurrectionē quoq; non amplius quam dies. xl cum discipulis in hac terra esse voluit. Hinc eorum vīte ad huc humana conuersationē commixtus, et cum illis alimēta mortaliū iam non moriturus accipiens, vt per ipsos quadraginta dies significaret se occulta presentia quod promiserat impleturū, quando ait. Ecce ego vobiscum sum vscq; ad consumationem sc̄culi. Cur autem iste numerus hanc temporalē vitam terrenāq; significet? illa interim causa de proximo occurrit, quāvis sit alia fortasse secretior quod tempora annorum quadruplicatis vīcibus currunt: et mundus ipse quattuor partibus terminatur, quas aliquando ventorum nomine scriptura commemorat ab oriente et occidente, ab aquilone et meridiē. Ad huncigitur mundus, ad istam terrenam mortalemq; vitā hominū, ad nos regendos in temptatione laborantes, venientem regem Christum Matheus suscipiens exorsus est ab Abraham et enumerauit. xl, homines. Ab ipsa enim gente hebreorū que ceteris gētibus vt distinguueret, deus de terra sua et de cognatione sua separauit Abraham. Christus venit in carne, et ab ipsa cuncto mundo salutarem pertulit Crucem. In hoc annorum termino Isaac sociata est Rebecca, et

per ipsius numeri mysterium, Christo accopulata est ecclesia; Hoc numero dierum missi duodecim viri explorauerunt terram reprobationis, et eodem annorum numero castigati sunt increduli & detractores in sterilitate solitudinis; quia sep̄e per presentis vires laborem quo probantur electi, cruciantur reprobi. Item secundum huius numeri medietatem, idest a viginti annis eligebant filij Israhel in militiam domini (vt Pentateuchi narrat historia) vt ostenderetur quia mox ut oriri cooperū sanctis bella vicerorum, non parvus statim adest labor certaminum: qui autem sunt Christi ait apostolus carnem suam crucifixurunt cum vicis et concupiscentiis. Metitur ergo hic numerus secundum positionē sancte Crucis in templo salomonico sancta sanctorū, idest viginti cubitos in longitudine, et viginti cubitos in latitudine, vt ostendatur ipse esse sanctus sanctorum, qui in Crucis quadrifide cōfixus est stipite, vt rappiciaret delicta populi, & sanctificaret totius orbis gentes, habitans inter eos et saluans omnes credentes in se. Merito ergo Crux ipsa sancta sanctorum dici potest, que ab omnibus sanctis in terra veneratur et colit, necnō & ab ipsis sanctis spiritibus angelicis qui de redemptione nostra gratulantur, omni honore (vt credimus) digna deputatur, qui recordantur Christum propter obedientiam Crucis exaltatum, et tradidit illi nōmen quod est super omne nōmen, vt in nomine Hiesu omne genu fleatur celestium terrestrium et infernum. Est autem quadragenarius ipse in quattuor triangulis hic comprehensus, secundum geometrice figure potestarem, continens versum quadraginta litterarum in hunc modum.

g ii

XIX figura. De quinquagenario numero et sacramento in eo manifesto.

Crux mihi carmen est tauri res adibet et fideles
Laus crucis ore manat de uota ducta temente s
Vos quib; est christus qib; est sapientia curae
Lux aeterna de i qui bus incorruptio amoris fit
Hic sonata artificis virtus operis que beatiss
Hic deo rexultat hic gloria fingitur artis
Vester honor virtutum quia via via fulget origo
Vestra manet palma ure inmortalis in aeternis
Clara quiae sunt vobis victori ac christus ubique
Ipse salus vestra est undictam fecit in atrio
Provo bismorien si uite ob pressi iniquum
Morte interficiens mortem dux tartara vicit
Hu chucha ergo rotivo lucriconcurrit eurus suen
Vester erit medicus emerux medicabilis salto
Stipite gestauit extensis brachia curae et
Poscitur curari et geminas expandit e palmas
Ipsi us ergo vale et actu cito in hora a cadem
Reddered et rapia re piede hinc alma quietis
Summa cu vesti virtus ha piensa di beres salutem
Ars quid escendi tre apiscatur fuisse a vta arte
Dampnatum ovis sancte angeli cui uant signabat a
Quinqua salutarem numerum hic ginta beatae
Dat crucis haec species diuinorum numerorum plena
Quis signat veniam quis abbatela et aquietis
Qui legis prisca et post azima festat tributa e
Est inde et post sancta sollempnia passio haec
Ipse paraclet imis iuniorum qui enumine plenus
Pacis amore reprobus patris signacula profert
Perfectus decor est pectus ei perfectus honoris
Quinque crucis praebeat amisdenasque monades
X numerat semperque uictus apta et amica figura
Quinque libri legis sextant mandata quedena
Omnia in empecrucis concordant tramite dictu
Lex numerus tempus mysteria facta a caracter
Omnes ergo crucem pariter laudemus ouantes
Soluamus votahinc crucifixio et debitare regi
Sanguine qui propriolaxauit criminamundo

CRUX mihi carmen erit, aures adhibete fideles;
 Laus Crucis ore manat, deuotas ducite mentes
 Vos quibus est Christus, quibus est sapientia curg.
 Lux eterna dei, quibus incorruptio amoř fit:
 Hic sonat artificis virtus, operisq; beati
 Hic decor exultat, hic gloria singitur artis:
 Vester honor viuit, quia viuida fulget origo:
 Vestra manet palma iure immortalis in ethra:
 Clara quia est vobis victoria Christus vbicq;
 Ipse salus vestra, et vindictam fecit in atro
 Pro vobis moriens, iusteq; opprescit iniustum
 Morte interficiens mortem dum tartara vicit
 Huchuc egroti volucri concurrete cursu, en
 Vester erit medicus quem Crux medicabilis alto
 Stipite gestauit, extendit brachia curg, et
 Poscite curari, et geminas expandite palmas:
 Ipsius ergo valet tactu cito in ora ac eadem
 Reddere dextra pia trepido, hic alma quietis
 Summa cui est virtus, sapiens adhibere salutem
 Ars, qui descendit respicit physica vt arte:
 Damna timoris eant, rediuiuant signa beata:
 Quinqua salutarem numerum hic ginta beate
 Dat Crucis hec species, diuino munere plena:
 Qui signat veniam, qui sabbata legit quietis:
 Qui legis prisq; post azima festa tribute.
 Est index, et post sancta solemnia pasche
 Ipse paracleti missi vndicq; numine plenus,
 Pacis amore probus, pacis signacula profert
 Perfectus decore, specie perfectus honoris:
 Quincq; Crucis prebet ramis, denascq; monades
 X numerat, semperq; Crucis apta et amica figura:
 Quincq; libri legis extant mandataq; dena,
 Omnia nempe Crucis concordant tramite dictu:
 Lex, numerus, tempus, mysteria facta, character,
 Omnes ergo Crucem pariter laudemus ouantes:
 Soluamus vota hinc crucifixo et debita regi.
 Sanguine qui proprio laxauit criminā mundo.

DECLARATIO

Hec igitur pagina quinquagenarium numerum continet. in quinque litteris expressum; que et denarij notat summa, et Crucis exprimit figuram, in cuius honorem totum opus conditur. Hic iubilei tenet obseruantiam, et verę remissionis que per Crucem toto orbi concedit index est: hic post typici pasche célébrationem et occisi agni solēnia trāsitusque domini in egypto, céléberrimam festiuitatem legis datę in mōte Synai testis est: et post verum pascha agnij Christi immolationem, paracleti super apostolos missi demonstrator est: hic sabbatum sabbatorū post completionem septem ebdomadarū monade addita designat. et eterne requieci que vere vna est gaudia demonstrat, vbi terra corporum nostrorum vere suum celebrabit sabbatum: quia nulla presentis vitę dāmina sentiet ultra laborum, sed in laudiis eterne trinitatis suum exercebit officium: quia suę incorruptionis gaudium nullum habere terminum. Quapropter inerito queritur, quomodo quinquagenarius numerus ex numero quadragenario surgat. Quadrage narius itaq; est numerus ex his, qui vocantur impariter pares, qui diuiditur in equas pares, cuiuscq; pars in alias equas diuidi potest, necno et partes partii diuiduntur, sed non vscq; ad unitatem progredit. Aequalis illa diuisio est. Ergo eius medietas. xx. quarta pars. x. quinta pars. viii. octaua pars. v. decima pars quattuor. vicesima. ii. quadragesima. i. Vnum enim et. ii. et. iii. et. v. et. viii. et x. et. xx. quinquaginta faciunt. Sed hoc incrementū minoris numeri in maiore quid aliud significat, quam profectum nostrum? Prédiximus ergo quod quadragenarius numerus, hanc temporalem vitam et presentem designet: quinquagenarius vero quietem future patrie et eterna gaudia demonstrat. Quid aliud nobis per hos duos numeros insinuat, nisi vt hanc vitam sancta cōuer satione ducētes, orationibus et vigiliis atq; ieiuniis instantes, misericordie qç operibus et elemosinis insudātes, plena fide, spe integra, perfecta charitate ad illam que in celis expectat nos patriam properemus: vbi quies eterna absq; ullo labore possidetur, vbi verū gaudiū sine villa tristitia cōtinetur, vbi quicquid boni hic ex parte aliqua perceperimus, totum atq; integrum sine fine perficietur. Porro autem denarius numerus creatoris atq; creature significat sciētiā. Nam trinitas creatoris est. Septenarius autem numerus creaturā indicat propter vitam et corpus. Nam in illa tria sunt, vnde etiā toto corde, tota anima, tota mente diligendus est deus, in corpore autē manifestissima quattuor apparent quibus cōstant elemēta. Bene ergo numerus ista significāt in Crucis exprimitur nota, quia in illa per mediatorem dei et hominū recōciliati et co adunati sumus creatori nostro, et in filios adoptionis eterno patri translati. Recteque iubilei numerus exprimitur in Crucis figura, quia tota racio illius spiritualiter Crucis aptatur. Nam seruitus indebita Israhelitarum in illo relaxatur, et per Crucem generis humani captiuitas et seruitus; qua peccato nequiter atq; idolis seruiebat destruitur, et verę libertati qua deo soli seruitur, homo qui ad

imaginem dei creatus est redditur. In iubileo quoq; ad antiquum possessore vedita possessio reuertitur. et in passione domini homini prior possessio idest paradisus redditur. quam per pomum vetitum ipse male commutauerat. escā accipiens et vitam perdens. Ibi quippe preceptum est filii Israhel. ut se abstinerent a rurali opere. et hic cōcessum sanctis dei ut vacet a terra cupiditate. Clangebatq; buccina filii Israhel in ipso iubileo. septimo mēle decima die mēsis propiciatōris tempore in vniuersa terra sua. et sacrificauerunt quinque gesimum annum. et vocauerūt remissionem cunctis habitatoribus terre sue. Insonueruntq; tuba predicationis apostoli et ceteri predicatorēs euāgeliū. spiritu sancti gratia repleti. legem spiritualiter interpretantes. et docentes in toto orbe penitentiam et remissionem peccatorum accipere per nomen Christi omnes. qui credunt in eum. Ostendit quoq; ipse saluator hoc verē remissionis tempus. quando Nazaret veniens in synagoga legebat capitulum de Esaya propheta ad se pertinens. ita dicens. Spiritus domini super me quod vnxit me. euangelizare pauperibus misit me. predicare captiuis remissionē. et cecis visum. dimittere contractos in remissionē. predicare annū domini acceptū et diem retributionis. Annū autem acceptū et diem retributionis. omne predicationis eius quo in carne versatus est tempus intellige. quando cecis lux vera que illuminat omnem hominem veniētem in hunc mundum. ad cognoscendum veritatem verbo et miraculis aperuit visum. et in Cruce moriens dimisit captiuos contractosq; in remissionem. quia destructis vinculis mortis resurgens in gloria. Ascendēs captiuam duxit captiuitatē. dedit dona hominib; Q uod autem hec testimonja ad ipsum pertineant. testatur euangelista Lucas. cum subiūgit saluatorē hōc dēm auditoribus suis affirmasse. ita dices. Cœpit autē dicere ad illos. quia hodie impleta est hēc scriptura in auribus vestris. et omnes testimonium illi dabāt. et mirabantur in verbis gracie quæ procedebant de ore eius. Continetur autem in quinque X notis unus versus quinquaginta litterarum hīc. Quinque iuuat apice Aſt ſacra dicere. de Cruce et hec nam est. Per singulas notas denis litteris ſupputatis. Sed hoc in pronunciatiōne. Ceterum autem in ſcripto. viii. grammata vnicuiq; note deputantur. Nam media littera ſingularum notarum communis est ytricq; trāmiti. et ei qui dextroſum. et ei qui ſinistrorum yadit.

g. iiiij

XX figura. De numero centenario et vicenario; et mystica eius significatione.

Sanguinis ergo sacerinos fusionis lauit et vnda
 Sordibus acunctis deterrsite et omnia christus
 Noxiā passus labestulit hic quoque nostras
 Delens aratum contra orbem tunc irographum
 Lumen euangelii similitabile condidit auctor
 Quod facin scriptou et atomia yana recusat
 Qod vitam signans in cuncto expenditur orbe
 Lumen virtutum ascescens dominantis vbique
 Indicatoratum pandens quo mysticascripta
 Monstrant dona dei quanta omnia lib: obruito re
 Ast decies duodenatenethic clauda caracter
 Grammatane choc vnase mel sed hoc quaerit yna
 Magnanotans fide imysteriam magna que fidis
 Gaudia demonstrans medicina emunere grata
 Et social edecus quod spiritus auctor in ore
 Ardens lux dederat concordimuner et linguae
 Hincque alacer coetus sacratum iactat vbiique
 Hoc nomen et expanse d'ens quod sagittarii abisso
 Mundiplena altare retrahat et frumentum ut omnes
 His frēniscruis utq: insignia cristus vbiique
 Digne commendet homini qua emagnare signat
 In multis dona adiungens pro bapraemia nati
 Enorbiis dominiq vi condit proemia in auctor te
 Multuplicat dignis iustecumpatres superno
 Regnator regnans cunctadicatione gubernans
 Qui pignus dederat paracletum iure salutis
 Ut regat seruer perducat adatria vita et
 Psallite deuote vitambenepsallite christo
 Gentes et linguae eve rume cognoscite regem
 Virtutem patris qui occubitus dira potentia
 Morsq: sui et stimulare rerum scitote parentem
 Haec laus culmen habete xupergermine parta
 Aeternam regiem iste est naturae in diuino
 Seru et vindicat antum est speret dona beata
 Gloria haec virtus et summa est causa quicquid est
 Iste que iura beneconseruat liberachicest
 Quibon a summatcupitrite et mediocri aducit

Sanguinis ergo sacri nos fusio lauit et vnda
 Sordibus a cunctis, detersit et omnia Christus
 Noxia nam passus labes tulit hic quoq; nostras
 Delens aratum contra orbem: tum chirographum
 Lumen euangeli imitabile condidit auctor:
 Q uod facinus scripto vetat, omnia vana recusat:
 Q uod vitam signans in cuncto expenditur orbe,
 Lumen virtutum ascensu et dominantis vbiq;
 Indicat, oratum pandens, quo mystica scripta
 Monstrant, dona dei quanta omnibus obtulit ore:
 Ast decies duodena tenet hic lauda caracter
 Grammata, ne hoc vna seruel, sed hoc quater vna
 Magna notans fidei mysteria, magnaq; fidis
 Gaudia, demonstrans medicina munera grata:
 Et sociale decus, quod spiritus auctor in ore
 Ardens lux dederat concordi munere lingue:
 Hincq; alacer cetus sacramentum iactat vbiq;
 Hoc nomen, rete expandens quod sagena in abysso
 Mundi plena alta retrahat et frenet ut omnes
 His frenis Crucis, vtq; insignia Christus vbiq;
 Digne commendet homini, quem magna resignat
 In multis dona, adiungens proba premia natu:
 En orbis domini qui condit premia in actu et
 Multiplicat, dignis iuste cum patre superno
 Regnator regnans, cuncta dicione gubernans:
 Q ui pignus dederat paracletum iure salutis.
 Vt regat, et seruet, perducat ad atria vite et
 Psallite denique vitam bene psallite Christo
 Gentes ac lingue, verum et cognoscite regem,
 Virtutemq; patris, qua occumbit dira potenti
 Morsq; sui et stimuli, rerum scitote parentem:
 Heclaus culmen habet ex vero germine parta:
 Aeternam requiem iste est naturae inditus ordo.
 Seruet ut indita tantum, et speret dona beatas:
 Gloria hec virtus, & summa est causa quietis:
 Isteq; iura bene conseruat, liber a hic est
 Q ui bona summa cupit, rite & mediocria ducit:

DECLARATIO.

Denique sancte Crucis formā greca līra lauda in hac pagina p. iiii. loca posita exprimit: quę & tricenarius numerū apud grecos significat. Hęc ergo quia quater hic ponit. cxx. numerus efficit. cuius sacramētum magnū est. Nam legūtur ante diluvium. cxx. anni ad pœnitētiā hominibus decreti. & salomonici tēpli altitudo. cxx. cubitorū erat. et sup cxx. viros in die pentecostes spūssanctus venit. In quattuor enī notis idipsum efficiētibus. quattuor euāgelia significant. in q̄bus singulis tricenarius numerus inuenit: quia fides sancte trinitatis et pfectio mādatorū in singulis sc̄i euāgeliū libris plenissime predicāt. Proinde illud quod archa Noe cū ex dei precepto construebat. et ad salvationē electorū ad similitudinē sancte Crucis impīis diluvio peritūs preparabat. in. cxx. annorū calculo pœnitētē tēpus hominibus an̄ decretū est. qd aliud significat? q̄d ita tantū a fluctibus huius seculi possumus permanere illesi. si euāgelice doctrinę in fide sancte trinitatis digne operātes deuotis mētibus obediamus. Hoc aut̄ quod oīs tēpli altitudo. cxx cubitorū fuit. ad idem sacramentū respicit: qd et primitiā in hierosolimis ecclēsia post passionē. resurrectionē et ascensionē dñi in celos. in hoc numero virorū graciā sc̄i spiritus accepit. Itaq̄ procedētē naturalis numeri progressionē ab uno vsc̄ ad. xv. & collectis in unum omniū locorū summittatibus. cxx. fiunt. XV. nāq̄ que ex. vii. et. viii. cōstant. solēt nonnūquani ad significationē referri vīte future. q̄ nūc ī sabbatismo gerit animarū fidelū. pfectetur aut̄ in fine sc̄i resurrectionē corporum immortaliū. Quia ppter apte numero cētenario et vicenario. magna electorū būtido in futura vita designatur. apte in hoc terciū domus dñi cēnaculū consummat̄: quia post presētes fidelū labores. post acceptā in futuro requiem aīarum. plena totius ecclēsī felicitas in resurrectionis gloria complebit̄. Ad qd mysteriūque p̄tinet ut diximus. qd resurgēs a mortuis atq̄ ad celos ascendēs! huic nūero virorum spūmāsanctū in linguis igneis misit: eosq̄ q̄ diuersitate linguarū ab iniuīe discrepauerāt. repete oīm cogitatione loquelerum cōmūnem in laude sua fecit habere sermonē. Nam et ecclēsia suo tēpore resurgēs a morte. atq̄ ad celos ascendēs in carne incorruptibili: plene ac perfētē dono spūssanctū illustrabi: qn̄ iuxta p̄missum apli erit deus oīa in oībus. Tūc plena erit adunatō linguarū in oībus. ad p̄dicanda magnalia dei: quia cōsonantē ac voce oēs diuine gloriā maiestatis quā presentē vidēt collaudat̄: tuncq̄ vox illa psalmi perfētē complebit̄. qua spūssanctus p̄ pphe tam oēs gētes ad laudē dñi prouidēdo exhortat̄ ita dices. Laudate dominum omnes gentes. et collaudate eū oēs ppli. qm̄ cōfirmata est sup nos misericordia eius. et veritas dñi manet in eternū. qn̄ quotq̄ de oībus gētibus ad vitā predestinati sunt eternā. oībus scandalis de ecclēsia Xpi p̄ angelorum officia eieclī. vñti capitī suo vñlaudē omnia mēbra cōcorditer et ppetuo cantabunt. Notandum quoq̄ est. quod nō solum lauda littera hic per quattuor loca posita. cxx. numerum in suo solo caractere ostendit. xxx. per singulos. sed etiamversus ipsi qui in illa cōscripti sunt. vñusquisq̄ triginta litteras continet.

Est quippe versus hic in supra laudarum; Est orbi toto dominiam passio
vita, iste quoq[ue] in infima. Arvo Crux vna spes libertatis ab ira. Hic namq[ue] in
dexteriore. Lux leta lucet diuino munere plena. Atq[ue] hic in sinistriore. Vex
rac nutu signat & premia regni.

XXI figura, De septuagenario numero & binario cum eius significationibus

Lex quoque vera de i*vincenda est sorte beatam*
Ecce crucis Christi qua soluitur orbis ab ira
Dicitur ad vitam post mortum caput que quietis
Aruigenae primi lapsum post naufragium ipse
Nam quia per vetitum morsu*vicit noxialis* lignum
Et genus humana numfera latet absumpti erat omne
Faucibus amoris per lignum tolleretur tythoc
Iure crucis placuit reparant ipone re palum
Dira quodque a trox madidogluttiuerat aluo
Euomeret sic colueret q*ehinc debite poena* as
In uas i*trapuit dominatum quod male trux fur*
Id voluit signare modis in dogmate scriptis
Testamentorum deus auctor opus crucis ipse
Praedixit docuit se esse et complesse fatetur
Magnipotens crux hinc deo seto a coruscum
Excipere in luce monstra dat aille dicato
Rite faros iultis secundataper aerate stans
Gentes ac populos ad celum sae prouocata stra
Exemptos notat et noctis orat valacres scit
Non paruum facere hinc regni ducta ad altaria
Hostes fit expulso i*victrix nec fallit finarte*
Sed solum generis dominans miracula listit
Omnia regna sibi propter sua dona ministrat
Deuota et placida manus tua quietare dempta
Quod habet en lingua sorbis et iura loquela
Hoc numeros signat ad i*tumuenientibus* atque
Tramitis hoc pandit saluatoris discipulorum
Nam octies sunt nouies variantes dicitur orbis
Hinc quenou empie relli liquias in luce beatum
Spirituum datur o*roctauayt supplere creator*
Vellit rite die hoc et claudere saecula fine
Omnianamq*orbis sceleracionis sumpsit in ipso*
Flammi uomo crucis ardore paciendo creator
Sed tamen ex carnis parte a*stdiuinare luxit*
Naturam in scripto soberiū produxit et totum
Legem ne pessuam crucis ordine fecit a matam
Iure leuems suauem te*scandendimunere* editem

LIBER PRIMVS: FO. XXXXIII

LEx quoque vera dei vincenda est sorte beata
 Ecce Crucis Christi, qua soluitur orbis ab ira.
 Ducitur ad vitam, portum capit atque quietis
 Aruigenus primi lapsum post naufragus ipse:
 Nam quia per vetitum mors vicit noxia lignum.
 Et genus humanum fera late absumpserat omne,
 Faucibus a mortis per lignum tolleret ut hoc.
 Iure Crucis placuit reparanti ponere palum.
 Dire quodque atrox madido glutuerat alio
 Euomeret sicco. Iueretque hinc debita poenas.
 Inualit rapuit dominatum quod male trux fur.
 Id voluit signare modis in dogmate scriptis
 Testamentorum deus auctor, opus Crucis ipse
 Predixit, docuit se et compleasse fatetur
 Magnipotens. Crux hinc ideo se tota coruscum
 Excipere in lucem monstrat, dat calle dicato
 Rite faros iustis se cuncta per aera testans.
 Gentes ac populos ad celsa et prouocat astra.
 Exemptos notat, et noctis oratu alacres scit
 Non paruum facere, hinc et regni ducit ad alta.
 Hoste fit expulso victrix, nec fallit in arte
 Sed solum generis dominans miracula sifit.
 Omnia regna sibi propter sua dona ministrat
 Deuota, et placida, mansueta, quieta, redempta:
 Quot habet en linguis orbis, et iura loquelet.
 Hoc numero signat aditum venientibus, atque
 Tramitis hoc pandit saluator discipulorum:
 Nam occies ut nouies variet os dicitur orbis.
 Hincque nouem pie reliquias in luce beatum
 Spirituum datur octaua, ut supplere creator
 Velix rite die hoc, et claudere secula finem
 Omnia namque orbis scelera consumpsit in ipso
 Flammiuomo Crucis ardore, paciendo creator
 Sed tamen ex carnis parte ast diuina relaxit
 Natura inscripto, sobrium produxit et ortum:
 Legem nempe suam Crucis ordine fecit amaram
 Iure leuem, suauem, et scandendi munere ditem;

DECLARATIO.

HAec igitur figuram plenam esse mysterio oportet intelligi, in qua per quattuor heptagonos. lxxii. numerus demonstratur. secundum cuius pluralitatem gentium linguis diuisas esse vera opinio est. et libros canonicos veteris ac noui testamenti intra eius summanam comprehensos esse, non dubium est. Designauit autem et ipse dominus exceptis. xii apostolis. alios. lxxii. discipulos. et misit illos binos ante faciem suam in omnem locum et ciuitatem quo erat ipse venturus. ut numerus designatorum discipulorum concordaret multititudini gentium. et divisioni linguarum. quatenus omnes gentes fidei lumen perciperent. et gracie Christi mererentur esse participes. Sicut ergo. xxxviii. horis totus orbis peragitur atque illustratur. ita mysterium illustrandi orbis per euangelium trinitatis in. lxxii. discipulis intimatur. Vices enim quater terni septuages dipodiis. Sed hec distributio apte figure sancte Crucis mancipatur. quia per ipsam sacramentorum Christi dispensatione totus orbis glorificatur. ipsa in quattuor heptagonis haec mysterium ratione notatur: quia ipsa in. iii. sancti euangeli libris diuina carissima per. iii. plagas orbis dispensat. ipsa in utroque tramite id est in eo qui sursum et in eo qui transuersum vadit. per duos heptagonos sexies senarii ostendit. quia omnem perfectionem per se nobis prouenire sive in Iognanitate spei. sive in amplitudine charitatis seu in perseverantia bona actionis. seu in cellitudine contemplationis. satis nobis annuit. Ipsa in toto octies nouenarium in se multiplicatum continet. quia ex omnibus gentibus in octenario numero. hoc est corporum resurrectione ad augmentum nouem ordinum angelorum. electos dei peruenire edocet. O vere bona et vere sancta Crux Christi. quis te rite tota enarrare potest. aut quis condigne laudare? que celestium archanorum pia es revelatrix. que mysteriorum dei sacra es confervatrix. queque sacramentorum Christi idonea es dispensatrix: In te angelorum gaudia sua accumulata conspicunt. in te homines iura salutis sue cognoscunt. in te inferi iusta retributione fraudis sue percipiunt. Oibus equa es. oibus bona. oibus iusta. propter ita renouas. presentia illustras. futura premissas. perdita requiris. quesita inuenis. inuenta custodis. lapsa restituis. restituta gradu munis. munita in viam pacis dirigis. Tu quidem eterni regis es victoria. et celestis militie leticia. terrigenarumque potentia. tu peccatorum es remissio. pie tatis exhibicio. et meritorum augmentatio. infirmorum remedium. laborantium auxilium; et laffortim refrigerium. sanorum incolumentas. quietorum serenitas: et fortunatorum felicitas. Tu Crux egrotos medicas. tu gaudium mestos consolans. tu sanitas dolentes letificans. tu status credentium recte. tu firmitas operantium bene. tu beatitudo perseverantium rite. Sancta. pia. bona. iusta. benigna. rationabilis. laudabilis. venerabilis. amabilis. fortis. suavis. mitis. sapientis. patientis. potens. Quicquid ergo digne corde de redemptione nostra potest cogitari. vel quicquid lingua rite loqui. omnia ad laudem tuam decetissime possunt aptari; quia quicquid in te laudatur; crucifixo in te Christo regi deputatur. et

quicquid Christo honoris datur, ad reverentiam summi patris refertur. cuius ipse unigenitus filius est, de quo ipsa veritas in euangelio testatur. O nimirum recipit inquit, recipit eum qui me misit, et item, qui me spernit spernit eum qui me misit, et qui non honorificat filium, non honorificat patrem. Omnis quippe qui negat filium, nec patrem habet, qui autem continetur filium et patrem habet; Quorum simul cum sancto spiritu una est maiestas, una potestas, honor et claritas in sempiterna secula. Est namque versus in erecta Crucis parte, id est in duobus heptagonis a summo deorsum descendens, et per transuersum heptagoni legendus hic. In Cruce lex domini decoratur luce coruca. Alter in transuersa eius parte in duobus heptagonis comprehensus, et similiter per transuersum eorum legendus iste. Gentes et lingue locantur laude sacra.

h ii

XXII figura. Demonogrammatē in quo Christi nomen comprehensum est:

Cr̄istus amor votum mihi qui pia munera dathae
 Carminis hic pretū h̄ic via portio fidaq̄ et is
 Quibon auctoritate probans operantia et taliarite
 Dona suis famulis largitura ad istaque cunctos
 Hortatur misericordia sp̄o ndet p̄ie conditor arcem
 Iam posse impetrare polisceptra alta q̄e regna
 Si spes firma fides summi et cupit h̄ic cleā a nante
 Castus amor ne camat memorans haec p̄e editor sa
 Dona q̄ idem haec venientia huic orbe mīte iucunda
 Sparserat in mundo ante riore valentia fructu
 Quodocuit mundum dedi clavis ne inde d̄eterior ahic
 Praecep small et ab ire locadans iuram agi ster
 Nosceret euangelium et d̄rum mansuetus ceremore
 Vt deus arcepolietius st̄us cum aduenientis tunc
 Auctor ab aethere ius t̄is dare proemia patris
 Dextratunc meritis capiat bona munera dignis
 Iste quidem numerus astantis signatus rumque
 Aduentum dominii incarnebat quando tyrannum
 Quandovir h̄ic factus tam abonare ediditorbi
 Postq̄ esuum cunctis batis p̄is maprobae diditore
 Huc summō est quando s̄ aluanus patre in st̄iturus
 Iudex ethomo sa p̄ixistum proemias sanctahinc
 Fert prius his alta rectus q̄evideres superni
 Nempe sacram faciem quos verus h̄untia auctus
 Esse bonis meritis ipsa illudum cantica partos
 Quaecantares sole fortis salmant scripta serena
 Apocalipsi shabent d̄i lucida ibi agmina ferre
 Gloria virtus et celso omne dicit q̄e per aeuum
 Alleluia sonat qui sohtamen auila erithaudha
 Et deus et dominus placans dūs noster ybique ēst
 Quodiuu etis nos scriptio talme st̄a risar ce
 Cū apparet debito uans se ruorum hinc et r̄italmi
 Turbanū illper dēnsa cōscandalainabm̄quetira
 Deuotos famulos frumenta vtmittat in horreum
 Felix qui valet atq̄e liceat cui scandere caelum
 Et laetum dominū benec h̄ristintendere revultum
 Cuiman et altus amor perfectiore redditu romni
 Angelicis que choris permixtus gaudet ybique
 Laudibū seterata canōdōpsallere christo
 Canticar itenouahoc studiū deponer nesciit
 Regna quia a eterna factum est benegaudi nouit

Christus amor votum mihi, qui pia munera dat hęc
 Carminis, hic precium, hic via, porcio fida quietis;
 Quis bona cuncta probans ope, tanta et salia rite
 Dona suis famulis largitur ad istaque cunctos
 Hortatur miserans, spondet pie conditor arcem
 Iam posse impetrare poli sceptra, altaque regna.
 Si spes, firma fides summi, et cupit hic ea sancte
 Castus amor, nec amat memorans hęc perditus orsa;
 Dona quidem hęc veniens huc orbe līte iocunda
 Sparserat in mundo anteriore valentia fructu
 Quo docuit mundum dedicans, ne indeteriora hic
 Preceps maller abire loca, dans iura magister
 Noscere euangelij, et dirum mansueti cere morem;
 Ut deus arce poli et iustus, cum aduenerit istuc
 Auctor ad etherei iustis dare præmia patris.
 Dextra tunc meritis capiat bona munera dignis;
 Iste quidem numerus sanantis signat ytrumque
 Aduentum domini, hinc arcebat quando tirannum,
 Quando vir hic factus tanta bona reddidit orbi.
 Postque suum cunctis baptisma proba edidit ore:
 Hunc summo est quando saluans patre iustus iturus
 Iudex, et homo sal pīx istum præmia sancta hinc
 Fert prius his alto dare, et vīcē videre superni
 Nempe sacram faciem: quos verus nunciat auctus
 Esse bonis meritis psallendum cantica partos:
 Quę cantare solet sors alma, ut scripta serena
 Apocalipsis habent, dilucida ibi agmina ferre
 Gloria, virtus, excello omne die atque per eum
 Alleluia sonat, quis oh tamen aulam erit haud hac:
 Et deus et dominus placandus noster vbique est
 Quod iuuet is nos scriptio, ut alma est aeris arce
 Cum apparebit ouans seruorum hinc, et rapit almi
 Turba nihil perdens ac scandala inabmoquet ira
 Deuotos famulos frumenta ut mittat in horreum;
 Fœlix qui valet atque licet cui scandere celum,
 Et letum domini bene Christi intendere vultum:
 Cui manet altus amor perfectio redditur omnis.
 Angelicisque choris permixtus gaudet vbique
 Laudibus, et certat cantando psallere Christo:
 Cantica rite noua hoc studium deponere nescit:
 Regna quia eterna sic tum et bene gaudia nouit.

DECLARATIO.

Quid itaq; hęc figura sit, et quid significet, vt exponat necesse est. Vna quidem ista est figurarum quę appellantur notę sentenciarū: specialicq; vocabulo hęc a gręcis vocantur chrisinon, ex voluntate vniuersitatis ad aliquid notandum inuenta. Sed maiore dignitate a Christianis ad exprimendum nomen Christi assumitur, quasi duę litterę pris-
 me nominis eius uno monogrammate simul sint comprehense, idest **X** et **P**. Cur autem modo a nobis in hoc opus sit assumpta hęc racio est. Notatur enim in ipsa ille numerus dierum quo predicasse mundo Christus creditur, et ille qui ante aduentum eius secundum, ab antichristi temporibus usq; in finem mundi futurus. secundum Danielis prophetiam ab orthodoxis ecclesię magistris ex-
 positus est vt in **P** littera prior numerus idest. M. cc. lx. quod sunt. iii. anni
 et semis inueniatur, quo temporis spacio Christus mundo predicasse cognoscitur. Mēses enim trium semis annorum idest tricies quadragenī et bini; M
 cc. lx. dies efficiunt, sub quo numero ciuitas sancta calcari a gentibus in apocalypsi describitur, et mulier a facie draconis fugere in solitudinem, ubi habet locum paratum a deo, vt ibi pascatur eodem numero dierum, qui numerus mystice omnia christianitatis tempora complectitur, vt patrum habet firma traditio.
 Quia Christus cuius hoc corpus est tatum in carne temporis predicatorum, quo siue sub spe eternorum peregrinatione presentis heremī gaudet, seu persecutio-
 nis molestiam ab infidelibus vel a fallis fratribus patitur, **X** itaq; littera illū numerum continet, quem Danielis prophetia predixit in antichristi tempore futurum idest. m. ccc. xxxv. dies. Ita enim ibi scriptum est. Et beatus qui experietur et puenit usq; ad dies mille, ccc. xxxv. Quod beatus Hieronymus ita exponit. Beatus inquit qui imperfecto antichristo supra mille. cc. xc. dies idest tres semis annos dies. xlv. prestolatur, quibus est dominus atq; saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post imperfectiōnem antichristi. xlv. dierum silentium sit, diuinę scientię est, nisi forte dicamus. Dilatio regni sanctorū probatio est pacientię. Sed quia manifestior racio est supradicta, si ipsas litteras quę in hac figura conscripte sunt et positione sua monogramma conficiunt, simul cum earum numero secundum ordinem conscribamus, spaciū calamo ad hoc concedatur. Litterę autem in **P**, posite hoc sonant. O. COTH. IHCYC.
AΛΗΘΙΑ, tria videlicet nomina Christi quę latine interpretantur, salutaris, saluator, veritas. Sed duo nomina gręca posteriora integra serie literarū conscripta sunt, idest. IHCYC. et **AΛΗΘΙΑ**, tertia autē idest. COTH. Secundum morem gręce conscriptionis tribus (excepto Oarticulo) litteris notatur: Scilicet Het **P**, et ita sunt omnes littere quę in **P** conscripte sunt numero. xv
 quarum prima est Onumerum notans. lxx. secunda **C**. cc. significans, tercia **H**
 octo, septima **C**. cc. octaua **Y**, cccc. nona **C**. cc. decima **A** vnum. vndecima
A, xxx. duodecima **H**, viii. terciadecima **O**. ix. quartadecima **I**. x. quintade-

cima A, vnum demonstrans. Quæ copulate omnes, faciunt numerum mille cc. lv. et ad huc remanet ad supradicta plenitudinem numeri. v. que in ipsa ad huc caractere. B inueniri possunt ita, si dividatur ipsum. idest ut suprema pars que in se imaginem litteræ habet, quater narium numerum signet, et infra illa que latinum format, vnum numerum potestate latinorum ostendat, et ita mil- lenarius et ducetenarius et sexagenarius numerus in inuenitur. autem que altera pars est monogrammatis tria nomina similiter continet domini, in octo litteris cōscripta idest ΘΕΟC. XPHCTYC. IHCVYC. Litteræ autem hec sunt. viii. exprimens C. cc. X. dc. P. c. C. cc. I. x. H. viii. C. cc. deno- tans, qui simul fiunt mille. ccc. xxvii. et ad huc remanent. viii. qui augmentur. Si littera que in medio litterarum octo sita est vicem clavi obtinet. cum nu- mero octonario de addatur. Sunt quoque tres versus in monogrammate, in maioribus litteris cum minoribus intus conscripti. quorum primus ab O in- cipiens per omnes maiores litteras in circuitu vadit. que figuram supra in ostendit, et duo nostra grecæ tenet hoc est. Ο. COTHP. IHCVYC. in no- uem litteris cōprehensa. Nam alma debet radiant scripta hinc quod nomine Christi. Secundus quoque in reliqua parte. idest in linea, que recta deorsum vadit, et nomine. ΑΛΗΘΙΑ tenet, in sex litteris grecis scriptus est iste. Sancta salutaris laudat hec scriptio Christum. Tercius ergo qui in littera. viii. litte- ris in quibus sunt tria nomina notata hoc ē. THEOC. Xpc. IHS. continet ita; Christus homo est placidus semper arbiter hic quoque mundi est.

h iii

XIII figura. Denumero vicenario et quaternario, dec^e eius sacramento:

Nobilis eccemica t[er]ris regis nomen in epictus
 Atque notis signant victoris facta potentis
 Cornua laeta crucis strinosis cuncta versu
 Quae numerant sex insigni qua ter aetatem non ades
 Perfectum quod eclusus sit endunt rebus inesse
 Omnia: omnipotens quas condidit atque redemit
 Claradi es illa est qua conditor omnia finxit
 Non minus haec cluget doctor qui auctoritate beavit
 Tum bona cuncta bona; compleuit facta creator
 Nunquam pie cuncta pius operabene dixit amator
 Quattuor ergo plagi aslaudat senarius orbis
 Sexmica t[er]ris numeris perfecti primi et ipsi se est
 Diuidit ipsi sediem totum constringit et ipsi se
 Annimensisq[ue] bis sexti illis atque quadrantis
 Hic numerator ad estat tollens temporanum
 Saecula fine capite claudit limitem mundum
 Vitam perpetuam tuncre regna et lucida ductor
 Da supra astrapi iisdem tenuis debita vultu
 Indere consignans ieiunia proemias scistu
 Ex omnimundo his quo stanta addona coruscans
 Conduxit fidei lux vii uset in diidi thaustrus
 Verus amor decoratius stibea atque opus alnum
 Ergo plagi is orbis consignata bona: a stibie
 Adpositus numerus enundique perger e plebes
 Ad crucis auxiliumpianum in apofcere iesus
 Perfectum quod eclusus perfecto dogmate discant
 Perfectae fidei quod facta bene signata sequantur
 Omnia nempedem verum haec est tantur vbi que
 Perfectum perfectaque idem formon sade corum
 Quae evertigopolitor natqua e condito llympus
 Quae mare, qua et plus quae caelum continet aula
 Ast quoque nos homines in rebus portio parum
 Rite crucem cantus saluantem et vox sonemus
 Quibus nos fecit qui quaque auxit qui querere demit
 Carmine et in celebri reboscantem: amore
 Qos sati ipsi scopere sacro et tutamine nobis
 Iam in pendit sua si trius fit ostendit amauit

Nobilis ecce micat flos regis nomine pictus,
 Atqe notis signant victoris facta potentis
 Cornua leta Crucis, trino sic condita versu:
Que numerant sex insigni quater arte monades
 Perfectumqe decus ostendit rebus inesse
 Omnibus, omnipotens quas condidit atqe redemit;
 Clara dies illa est, qua conditor omnia finxit;
 Non minus hec lucet doctor qua cuncta beauit;
 Tum bona cuncta bonus compleuit facta creator;
 Nunc pia cuncta pius opera benedixit amator;
Quartuor ergo plagas laudat senarius orbis;
 Sex micat in numeris perfectus primus, et ipse est
 Diuidit ipse diem totum constringit, et ipse
 Anni mensisqe bisextilis atqe quadrantis
 Hic numerator adestr. attollens tempora nutu:
 Secula fine capit, et claudit limite mundum;
 Vitam perpetuam tunc regna et lucida ductor
 Dat super astra piis, dimittens debita, vultu
 Indere consignans Iesu pia premia, scis tu
 Ex omni mundo his quos tanta ad dorla coruscans
 Conduxit fidei lux, viuus et indidit haustus.
 Verus amor decorat iusti beat atqe opus alnum:
 Ergo plagi orbis consignat ab omnibus ast hic
 Ad positus numerus en vndiqe pergere plebes
 Ad Crucis auxilium, pia numina poscere Iesu
 Perfectumqe decus perfecto dogmate discant;
 Perfecte fidei quod facta benigna sequantur;
 Omnia niempe deum verum hec te stantur vbiqe:
 Perfectum perfecta quidem, formosa decorum
Que vertigo poli tornat, que condit olympus.
Que mare, que tellus que celo continet aula:
 Ast quoqe nos homines in rebus porcio parua:
 Rite Crucem cantu saluantem & voce sonemus:
Qui bene nos fecit, quiqe auxit, quiqe redemit
 Carmine et in celebri crebros cantemus amores:
Quos satis ipse opere sacro & tutamine nobis
 Iam inpendit, sualit, ostendit, iussit, amavit.

DECLARATIO.

Ecce Crucis domini quattuor cornua senarius numerus decenter cōcludit, et totam perfectionem perpetrat operis ostendit: quia in ipsa eternum conditor consumacionis sue fecit iudicium, cum accepto poculo consumatum est dixit. Rechte enim ibi consumatum esse scriptum est, vbi humanū genus libet atum est: quia non solum hominibus passionis Christi factum profuit, cum ipsi redemptionis gratiam consecuti sunt, sed etiam cœlestibus angelorum turbis, cum in eo numeri sui plenitudinem adepti sunt. Quater enim seni, xxiiii. reddunt, quo numero horarum celestis sphere ambitus circumfertur, et naturalis diei cursus siderum circumeuntur deprehenditur, quo numero libri veteris testamenti in canonicam auctoritatē apud hebreos recipiunt. Ruth et Cynoth librorum vice cōnumeratis, quo numero in fortis leuitica tribus per David distributa est, et cunctos filios Aarón per vices deo ministrare decretum est, et merito, ut numerus electorum pontificum p̄monstraret eternum Christi sacerdotium, qui pontifex factus secundū ordinem Melchisedech, in ara Crucis immaculatam se obtulit hostiam deo, agnum videlicet illum qui abstulit peccata mundi, cuius sanguinis aspersione sancta et sancta sanctorum mundata sunt, et vera expiatione peccatorum omnium fortes ablutes sunt. Huius eiusdemque numeri seniores in circuitu sedis illius potentissime. De qua apocalipsi narrat, unde procedunt fulgura, voces et tonitrua sedisse describuntur, ecclesiam videlicet designantes per geminū testimoniū de patriarchis et apostolis generatā, que ob iudicariā eius in Christo dignitatē in circuitu illius sedisse cernitur. De qua dicit saluator regni sui potestiam demonstrans. Et ego inquit si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum. Traxit quippe ad se cuncta saluator, cum in Cruce positus, omnem sibi subiecit potestatem, de qua resurgens tercia die, discipulis suis locutus est. Data est inquit mihi omnis potestas in celo & in terra. De qua & apostolus testatus est, Christus inquit fētū est p̄ nobis obediēs patri vscq; ad mortē, mortem aut̄ Crucis, ppter quod et deus exaltauit illū, et dedit illi nōmē quod est sup omne nōmē, vt in nomine Hiesu omne genu flectat, celestū terrestriū et infernum, et oīs lingua confiteat, quia dñs Hesus in gloria est dei patris. De throno ergo isto procedunt fulgura voces et tonitrua, quia post passionē saluatoris resurrectionē et ascensionem ad celos, discipuli eius sicut Marcus scribit p̄feci, predicauerūt vbiq; deo cooperāte et sermonē cōfirmante sequētibus signis. Quorū vnuis cōgregatis aduersū se iudicis magna auctoritate respōdit. Notū sit inquit oībus vobis et vniuerse plebi Israhel, quia in nōmē Hiesu Christi Nazareni quem crucifixistis, quem deus suscitauit a mortuis, in hoc iste astat vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est a vobis edificantibus qui factus est in caput anguli, et nō est in alio aliquo salus, nec enī aliud nōmē est sub celo datum hominibus in quo oporteat nos saluos fieri. Et doctor gentium Corinthiis ait. Non enim iudico aliquid me inter vos scire nisi Christum et hunc crucifixum et reliqua. Et item ad Galatas ait, Mihi autem absit gloriari nisi in

Cruce domini nostri Hiesu Christi. per quem mihi mundus crucifixus est & ego mundo. Sunt quocqz in quatuor trigonis circa Crucem. quattuor nomina tritophatoris celestis conscripta: que sancta Crux in modum foliorū repādi liliū per cornua dilatat. et a medio scilicet sui incipiens. hoc est a duobus nominibus Christus Hiesus. ita quidē ut in arce Crucis sint et in imo duo nomina vice foliorum. id est fortis. virtus. atqz in dextera & sinistra alia duo. id est vi-
ctor. clarus. siccqz duo versiū scripti inueniuntur in Cruce ab uno trigono in
alium. quorū iste est textus in longitudine. Fortis compleuit Christus sua fa-
mina virtus. In latitudine qcz. Victor consignans Iesu pia præmia clarus.

XXIII figura: Denumero centenario, quadragenario, et
quaternario, eius significacione.

At nunc vos cantate nouum benedicite christo
 Plebs cantum dilectae deo sanctissimus ordo
 Psallite non alii vos metimis tibi auctoritate carmen
 Immortalis decus saelestehocante tribunal
 Antequater sae nos seniores quattuor atque
 Diuersae forma eante anima l'iaure superna
 Primitiae christo inmaculata tonum inis agno
 Atque deo vero immaculata et sorti shonores
 Estis vos emptae que cohorte sanginis ostro
 Caelo exterrigeni scantatis ritetropaeum
 Citharis modulans astvultum laude serenat
 Vestram manus sacravocib;atriare pletybiq;
 Ceuo cestoni thrufus isclamori bus et ram
 Tamquam et multarum vallis vox replete q'arum
 Lingua que vestra dolit ignarane nouit in qua
 Ante thronum dominis C'it is sed dice redigne
 Laudes carmi nae artatis bene hic eve preparati
 Persignaque enos pernitivest ergre mirex
 Nam hoc nullus diffidit duXnis solus et auctor
 Inde si sofamine q'hi modo Splendid adonat
 Munera cantate hinc illiprob' sordopii que
 Virgine oin habitum aR'es quoq; feminata lactans
 Infans satq; anus pariter iuuenesque senesque
 Qui non pollute stisne xu' umquam mulierum hic
 Q'apropteriam it is vbi in stis proemia donat
 Omnipotens pergit iesus quo virginis agnus
 In pratis de pascit ouatque mrite sequentes
 Sidera cel'sa super opa scuapascit is ariet
 Nunc iam vestra caput virtutum praemia vita
 Iure stola quam virginis enresat tulit vnam
 Nempe aliam in fine agnus cum corporere eddet
 Poscite posco fuctus vos met per signab et
 Opopuli turmae plebs agmina natura cohortes
 Quis super astral locum sed esq; tenetis in arce
 Quod nobis vestral aus re exer conferat agnus
 Praemia laeta deus cum sanctis luce superna
 Audiret liceat vestrum per secula cantum

LIBER PRIMVS. FO. XXXIX.

AT nunc vos cantate nouum benedicite Christo
 Plebs cantum, dilecta deo sanctissimus ordo.
 Psallite non aliis vos met imitabile carmen;
 Immortale decus celeste hoc ante tribunal.
 Ante quater senos seniores, quattuor atq;
 Diuersæ formæ ante animalia, iure superna
 Primicie Christo, immaculato numinis agno
 Atq; deo vero, immaculatæ et sortis honores:
 Estis vos empes que cohortes sanguinis ostro:
 Celo ex terrigenis cantatis rite tropheum.
 Citharis modularis ast vultum laude serenat:
 Veltra manus sacra vocibus atria replet ybicpt:
 Ceu voces tonitru fusis clamoribus ethram.
 Tamquam et multarum valles vox replet aquarum,
 Linguaq; vestra dolis ignara, nec nouit iniqua:
 Ante ihronum domini scitis sed dicere digne:
 Laudes, carmina, et artatis bene hic ve parati
 Per signa, que non spernit vester gremio rex
 Nam hoc nullus diffudit dux nisi solus et auctor.
 Inderiso famine qui hoc modo splendida donat.
 Munera cantate hinc ille probus ordo, piicp
 Virgineo in habitu mares, quoq; femina lactans;
 Infans, atq; anus pariter, iuuenesq; senescq;
 Qui non polluti estis nexus vñquam mulierum hic;
 Qua propter iam itis vb iustis premia donat
 Omnipotens, pergit Hiesus quo virginis agnus
 In pratis, depascit, ouat, quem rite sequentes
 Sidera celsa super o pascua pascitis agri: et
 Nunc iam vestra capit virtutem premia vita:
 Iure stolam, quam virginis en res attulit vnam.
 Nempe aliam in fine agnus cum corpore reddet:
 Poscite posco Crucis vos met per signa beata
 O populi, turmæ, plebs, agmina, turba, cohortes,
 Qui super astral locum sedesq; tenetis in arce:
 Quod nobis vestra laus rex, et conferet agnus
 Premia leta deus, cum sanctis luce superna:
 Audire vt liceat vestrum per secula cantum:

DECLARATIO.

Continet ergo hec figura sancte Crucis in quattuor pētagonis formata, numerum, c. xliii, litterarū, in quattuor versibus conscriptū: secundum cījus pluralitatē millenario multiplicato in apocalipsi multitudo illa signatorum, ex omni tribu filiorum Israhel computatur, numerusq; ille albatorū, qui cum agno super montem Syon stabant denotatur: primo videlicet in signatorum milibus innumerabilis significatur totius ecclēsiē multitudo, que de patriarchis, vel prosapia carnis, vel fidei est imitatione progenita. Si enim inquit vos Christi, ergo Abrahē semēn estis. Ad augmentum autē perfectionis pertinet et ipsa, xii, duodecies multiplicari, et ad summā millenario perfici, qui est denarius numerus quadratus solidus: significans stabilem ecclēsiē vitam. Ex quo igitur dominus passus est, contritū est imperium mundani principatus, et ad hoc gentium cōfractū est imperiū: ut signo fidei cui restiterant facies sanctorum libere dēnotarent. Signum itaq; fidei est Crux Christi, ad cuius similitudinem thau littera formata est, de qua in Ezechiele ita scriptum est. Et gloria domini Israhel assumpta est de cherub: que erat subter eum ad limen domus, et vocavit virum qui induitus erat lineis, et attramentarium scriptoris habebat in lumbis suis, et dixit ad eum. Transi g medium ciuitatem in medio Hierusalē, et signa thau super frontes virorū ge mentium et dolētiū super cunctis abominationibus que sunt in medio eius. Edixit illis audiente me. Transite per ciuitatem sequentes eum et percutite, non parcat oculus vester, necq; misereamini, senem, adolescentulū, et virginē, parvulum, et mulieres interficite vsq; ad internicionem: omnem autem super quem videritis thau ne occidatis, et s̄liqua. Recte enim omnis iniquus mucrone infidelitatis inter ficitur, quis signum fidei bono opere in semetipso ostendere neglexisse conuincitur, et merito iste quisq; honorū opus operādo per Crucis Christi potentiam libera; quia dominus fidei, quam in baptismo percepit, iniulatam usq; in finem mādata Christi implendo conseruasse cognoscitur. Deinde grēx ille dealbatorum in eiusdē numeri quantitate annumerat, et sancte virginitatis in electis copiosa numerositas intimatur. Sed finitū tamē numerum pro infinito hic positum, quisq; sanum sapiens intelligere debet: secreti significatione mysterij virginali aptum examinā. qđ deum ex toto corde, ex tota anima, totaq; mente diligens, corporis quoq; quod ex. iiiii, cōstat elementis illi est integratē sacratus, ter enim terni, viiiii, et quater quaterni, xvi. Sedecies autē nouem, c. xliii, implent, vt cum de his qui in arctioris vite gradu constituti, merito in Syon mōte cum agno tam perfecta multitudo cernat: de ceteris ecclēsiē membris non dubitetur. Et cantabant quasi canticum nouū ante sedem, et ante quattuor animalia et seniores, et reliqua. Illi quasi cithara sua cantant deo, qui angelice priuilegio castitatis totos se domino faciūt holocaustum, et tollentes Crucem suam sequuntur agnum quocumq; ierit, cantabuntq; quasi canticum nouum, quod nemo alijs potest canere: quia singula,

riter canticum agno cantare, est cum eo in ppetuū precunctis fidelibus etiam de carnis incorruptione gaudere. Quod tamen electi certi canticum audire possunt, licet dicere nequeant: quia per charitatem quidem in illorum certitudine leti sunt: quantius ad eorum premia non assurgant. Vetus quidem erat cantum, beatus qui habet seimen in Syon, & domesticos in Hierusalem: et ite. Crescite & multiplicamini et replete terram. Nouum enim est Letare steriles que non paris, erumpere & clamare que non parturis quia plures filii desertere magis quam eius que habet virum. Et item idem propheteta dicit. Etnō dicat eunuchus ecce lignum aridum, hec dicit dominus eunuchis, qui custodierūt sabbata mea et elegerunt que volunt tenuerunt fcedus meum, dabo eis in domo mea et in muris meis locum et nomen melius filiis & filiabus, nomen semper nū dabo eis quod non peribit: et ite: Beate steriles que nō genuerūt, et vbera que nō lactauerunt, et reliqua. Habent quippe nomine eius & nomine patris eius scripturā in frontibus suis: quia in cōfessione sancte trinitatis dedicata ecclesia frōte sua fidei suae gestat insignie, quod per sanctę Crucis mysterium in christianoru[m] frōtibus pingit et frequēti manus inscriptione signat. Ecce vniuersitatis p[ro]p[ri]etatis pentagonum: xxxvii: litteras continet: sed non ideo quod hic numerus quinque angulorum figuram facit. Nam xxxv, p[er]tagonius est: sed ad intimandum aliquod sacramentum ita positus est: Quina ius ergo legem signat. & quaternarius euangelium; ac quattuor pentagoni cum adherentibus sibi quattuor unitatibus iiii, cornua cōplent: quia passione Christi et resurrectione cōpleta lex simul et euangelium, in totā mundi latitudinē predicanda doctoribus cōmissa sunt: vñ in exemplum datos virtutisq[ue] testamenti patres, fideles vbiq[ue] in vniuerso orbe castitatem seruando imitare satagebant, qui agno sociati super montem Syon quasi canticum nouum in citharis suis cantabant. Ergo quattuor unitates que pentagonis extrinsecus adharent in quattuor litteris vni nomine cōsociētibus, id est Crux demonstramus: vt et p[er]tagonis suis aduersus cōplendos coharent: et ad ius suu[m] demonstrandū libi mutuo uno nomine necterent. Est q[uod] h[ab]et y[es]sus in eminēcio p[ro]pte Crucis. Inmaculata cohors cantas tu vocibus illic. Et in ima hic, Rex vbi[us] l[et]is ouat quo pascit virginis agnus. In dextravero iste Carmina que nullus diffuso famine cantas. Et in sinistra iste. Hic vester greci ni solus et splendidus ordo.

XXV figura. De Alleluia et Amen. in Crucis forma ordinatis:

Laus pia perpetua sanctorum in luce supererna
 Assister regen is al si quidquod dicere digner
 Nam de te valeant aida que implere decenter
 Orabonis possint moduli set cantibus almis
 Nempe ergo tecum canticum isto in carmine viuo
 Versibus ex optans Cantando et redde revo ta
 Sed tunc tuas superexcellens munera nos tra
 Maiestate potens vincis terres priavincis
 Sidera celo sapolinec satyalety illu shonor i
 Namque tu facere condignane addere yerbam
 Temptauique ideo hinc ex caeli mystica yoto
 Duce reverbatibicon templans apta figurae
 Disposu signis distis per soetramite canit us
 In seruian gelicos intexit versibus apertis
 Nempe amen in medio vita esignacula spondet
 Alleluia crucis circumdans cornua compleat
 Et sacram effigiem celesticarmino esignat
 Nam iusti hi nesciunt quae deuotete munera rotata
 Exsuperant narrant suncspeiardofytore
 In misfus bonadet palmae et morsiliare remota
 Aufugiat primam nocuit quae aliud astir pem
 Humanigen eris truculent ab sorbitat que
 Progeniem totam et de traxit finima profundi
 At nos quotquot amoris caelos eleuat istinc
 Rite sacrum dominiplacemus carmine vultum
 Carminen amq; illo quod det in sedibus altis
 Qod cantanti justicantabunt perpetueto et
 Hoctum rite placet si pleni ius fatonantis
 Mentibus et specie faci set famine linguae
 Nam tantum sermoha ecclia in non praemiacara
 Accipiet sed veraben oper faminavirtus cum
 Haec claus non bona laus sed verificatio falsa
 Sit quaemagna canita itavult paruameretur
 Ergo age vos critum lavate fideliter odis
 Caelestes populi virtutes vosque potentes
 Iustorum et plebes qui in caeli sistiti sarce
 Psallite amen alleluia per saecula christo

LIBER PRIMVS. FO. LI.

LAUS pia perpetua sanctorum in luce superbia
 Assis terrigenis, aliquid quod dicere digne
 Iam de te valeant; audacq̄ implere deceper.
 Ora bonis possint modulis, et cantibus almis:
 Nempe ego te cecini Crux isto in carmine viuo,
 Versibus, exoptans cantando et reddere vota:
 Sed tu cuncta super excellens munera nostra
 Maiestate potens, vincis terrestria, vincis
 Sidera cel̄a poli, nec sat valet vultus honori
 Namq̄ tuo facere condigna, nec addere verba:
 Temptauic̄ ideo hic ex celis mystica voto
 Ducere verba tibi, contemplans apta figur:
 Disposui signis, disperso et tramite cantus
 Inserui angelicos, intexi et versibus ap̄tis:
 Nempe amen in medio vite signacula spondet:
 Alleluia Crucis circumdans cornua complet,
 Et sacram effigiem celesti carmine signat:
 Nam iusti hinc sceptra devote munera tota
 Exuperant narrantes nunc spei ardor ut ore
 Inmissus bona det palmo, et mors illa remota
 Ausigiat primam nocuit que liuida, stirpem
 Humani generis truculenta absorbut atq̄
 Progeniem totam et detraxit in ima profundis,
 At nos quotquot amor in celos eleuat istinc:
 Rite sacrum domini placemus carmine vultum:
 Carmilio namq̄ illo, quod erit in sedibus altis:
 Quod cantant iusti, cantabunt perpetue voto et:
 Hoc tuum rite placet, si implemus iussa tonantis
 Mentibus, et specie, factis, et famine lingue:
 Nam tantum sermo hec iusti non premia cara
 Accipiet, sed vera bene per famina virtus cum:
 Heclaus non bona laus, sed veri fictio falsa
 Sit que magna canit, alta vult, parua meretur
 Ergo age vos Christum laudare fideliter odis
 Celestes populi, virtutes, vosq̄ potentes
 Iustorum plebes, qui in celis sistitis arce.
 Psallite amen, alleluia per secula Christo:

DECLARATIO.

Istic ergo laus illa, quā sanctorū vox in eglis credit perpetuo deo cantare. sancte Crucis in scriptu, imitatur figuram alleluia videlicet et amen. quā Iohānes apostolus & euangelista in apocalipsi scribit: post interfectionē et dimercionem meretricis magnę, que seducebat omnes gentes in fornicatione sua. & cum qua reges terre fornicati sunt, se audisse vocem turbarū multarum deuote in celo cecinisse. et sepius iterasse. Ita enim ibi scriptum est. Post hoc audiū quasi vocem magnam turbarum multarum in celo dicētū. Alleluia, laus & gloria et virtus deo nostro est, quia vera et iusta iudicia eius sunt, quia iudicauit de meretricie magna que corrupit terram in prostitutione sua, et vindicauit sanguinem seruorum suorum de manibus eius. Et iterum dixerunt alleluia. Et fumus eius ascendit in secula seculorum. Et ceciderunt seniores xxiiii. et. iiiii. animalia. et adorauerunt deū sedente super thronū dicentes. amen; alleluia; et vox de throno exiuit dicens. Laudem dicite deo nostro omnes servi eius. & qui timetis eum pusilli et magni. Et audiū quasi vocem turbę multę. et sicut vocem & quarum multarum. et sicut vocem tonitruorū magnorum dicentium alleluia: quoniam regnauit dominus deus noster, omnipotens. gaudemus et exultemus et demus gloriam nomini eius. quoniam venerunt nupcias agni et vxor eius p̄parauit se, et datum est byssinū vt cooptat se, byssinū splendēs candidū. byssinū enī iustificationes sunt sanctorū. et reliq̄. Hęc enim oia licet predicta sint, de futuro in eglis sanctorum gaudio post resurrectionem: tamen ea iam nunc ex parte canit ecclesia spe iam salua facta: tunc autem perfecte cum discessio facta fuerit. & cum apertius vindicata. Post vniuersale ergo iudicium domini separabuntur penitus ab hedis, & ibunt impij in supplicium eternum. iusti autem in vitam eternam. Nunc quidem sanctorum anime post mortem in paradisum vadūt. et impiorum in peccātū domino manifestante in pauperie & diuite: sed corpora mundi finem expectant. et dantur nunc iustis singule stole albg. cum in animabus suis requiem percipiunt eternam: tunc autem dabuntur binę stole, quando corpora eorum immortalitate dedita, simul cū animabus regnum accipient sempiternum. Nupcias ergo tunc vere apparebunt agnī. cum tota ecclesia domino in thalamo regni celestis sociabitur, & tunc perfecte istud frequentabitur cantū: quando totius ecclesiæ gaudium erit perfectum. Hęc ergo duo verba hebraica; idest alleluia & amē cū interpretari queānam alleluia laudate dominum interpretatur. Amen quoq̄ in fidem sue veritatem transffertur, propter reuerentiam tamen sanctitatis prime illius lingue seruatur auctoritas. atq̄ alleluia in dominicis diebus totocq; quinquagesime tempore, propter spem resurrectionis que in domini est laude futura, cotinuet. canit ecclesia. Amen vero propter impetrandam eandem perpetuam vitam: immo omne bonum quod in presenti liceat in futuro a domino optat accipere. ad sacerdotis deprecationem seu benedictionem, rite deuotio respōdet fidelium. Apro ergo conuenit sancte Crucis harum dictiōnū dispositio: quia per ipsam

omnium rerum in laudem domini adunata est confessio, angelorum adimpletur numerus: celestis augeatur exercitus, sanctorum congregatur populus. Eterne eis vite conceditur aditus, & verusta dissoluitur maledictio, quia noua conditur benedictio. Vnde in memorato libro: xxiiii. seniores et. iiii. animalia agno decantabant canticum nouum dicentes. Dignus es domine deus accipere librum & aperire signacula eius, quoniam occisus es & redemisti nos deo in sanguine tuo. ex omni tribu et lingua & populo et natione. & fecisti nos deo nostro regnum & sacerdotes; et regnabit super terram; et vidi & audiri voce angelorum multorum in circuitu throni & animalium et seniorum, et erat numerus eorum millia millium dicentium voce magna, dignus est agnus qui occisus est, accipere virtutem et diuinitatem et sapientiam & fortitudinem, et honorem & gloriam et benedictionem. & omnem creaturam que in celo est & super terram & sub terra, et que sunt in mari, et que in eo, omnes audiunt dicentes sedentibus in throno et agno. Benedictio et honor, & potestas in secula seculorum. Et quatuor animalia dicebant. Amen. Est autem versus hic in alleluia scriptus, & per seriem litterarum eiusdem dictio ita legendus. Crux eterna dei es laus, viuis in arce polorum. Amen quoque quatuor litteris suis per quatuor cornua Crucis primum incipit ex alleluia: litteris octo complenda.

XXVI figura. De prophetarum sententiis, que ad passionem Christi,
et ad nostram redemptionem pertinet.

Ergo prophetarum bene	te crux fames honorat
Praedicate exaltare tres	sona tu a facta futura
Inspirata sacro unc	lebs qod protulit ore
Spiritus et sanctus illi	lis mandauera in tuis
Omnia cum christum reparare	de re regnabeni gnis
Confixum dominum conc	ed e regna pedesque
Daudi perfosas illi hi	cpalm asque pedesque
Dixerat atque cibofelt	radier potuota et tum
De quatuor lignore gemas	sserit omibus ipsum
Huic puerohumeris es	e imperiuoraresayas
Corpus percussum manu	um extensum orebeato
Conspic tam faciemper	endens funus et astum
Atque leuatam ad te dispe	rsos currere iisrahel
Hieremias agnum defec	ribit ceuholo casatum
Adtractum si hevo cepi	um ligno que cibandum
Hiezechiel cernit vis	uta augramate signum
Eruer e plebem atque cruci	is durcentis ad instar
Sicutus sancta salus vir	tutes vifaprophetis
Esplacita super iscrux	xhuices nauitamundo
Nam daniel christum di	xit hic plebe ab initia
Multandum est fine m de	hinc noxi a tota tenere
Osee es aluandum populu	immortis quoque emorte
Praedicat atque iohel	illa praedix erat hora
Et tolle met stellas luce	emnon fundere terris
Hoc idem est infausta f	est a praedix erat amos
Abdias insidias ionas	quoque funera finxit
Micha de imonte num aum	untia ultio quid sit
Cornua sancta crucis sa	abbacuc praedicator
Sofonias quedi em dudu	m dominia auditamaram
Aggeushincqepolos di	xitterram quem oueri
Zacharias iefunirenot	at per sor didavestis
Plagias in manibus fixas	splangere quem multos
Malachias cernit summum	um dominare per orbem
Ardenti que ergo mundum	met suda reminiistros
Haec tu a facta probi endicebant ore priores	dicebant ore priores
Crux alma vates haec ed	id itauctor in his que
Tupia conplerashae co	omnia passio christi

Ergo prophetarum bene te Crux famen honorat.
 Predicat, exaltat, resonat tua facta futura.
 Inspirata sacro tunc plebs quod protulit ore
 Spiritus et sanctus illis mandauerat intus.
 Omnia cum Christum reparare loquuntur, et in te
 Confixum dominum concedere regna benignis.
 David perforessas illi hic palmasq; pedesq;
 Dixerat; atq; cibo fel tradi et poculo acetum:
 Decep tuum ligno regem asserit omnibus ipsum:
 Hunc puerorum humeris esse imperium orat Esaias
 Corpus percussum, manuum extensum, ore beato
 Conspicutam faciem perpendens funus et astum
 Atq; leuatam ad te dispersos currere Israhel:
 Hieremias agnum describit, seu holocaustum
 Ad tractum sine voce pium, lignoq; cibandum:
 Hiezechiel cernit yisu tau grammate signum
 Eruerit plebeum, atq; Crucis ducentis ad instar:
 Sicutus sancta salus, virtus es visa prophetis:
 Es placita superis Crux huic es nauita mundo:
 Nam Daniel Christum dixit hic plebe ab iniqua
 Multitudini, et finem de hinc noxia tota tenere:
 Osee saluandum populum mortis quoq; morte
 Predicat, atq; Iohel illa predixerat hora
 Et solem et stellas lucem non fundere terris:
 Hoc idem est infesta festa predixerat Amos:
 Abdias insidias Ionas quoq; funera fixxit:
 Micha dei montem Naum inniciat ylcio quid sit:
 Cornua sancta Crucis Abbacuc predicat ore:
 Sophoniasq; diem dudum domini audit amaram:
 Aggeus hincq; polos dixit terramq; mouerit:
 Zacharias Iclum renotat per sordida vestis
 Plagas in manibus fixas, plangereq; multos:
 Malachias cernit summum dominare per orbem:
 Ardenterq; rogo mundum et sudare ministros:
 Hec tua facta probi en dicebant ore priores
 Crux alma vates, hec edidit auctor, in hisq;
 Tu pia compleras heco omnia passio Christi,

DECLARATIO.

IN hanc quippe paginam libuit testimonia quedam, ut prophetarū dictis congregare, que de passione Christi prophetata sint, et ad sanctę Crucis gloriam pertingerent. Hęc licet multa inueniri possint, tamen propter opusculibꝫ breuitatem a nobis hic omnia denotari non poterunt; sed ea tamen introduximus que dictant oculis in mentem venerant, et a querente facilius inueniri poterāt. Dauid ergo propheta atq; psalmista, multa huiuscmodi habet testimonia. Hic de modo passionis domini taliter in psalmo. xxi, dicit ex persona Christi, Foderunt manus meas et pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea. Ipsi vero considerauerunt et conspexerunt me, diuiserūt sibi vestimenta mea et super vestem meam miserunt sortem. Et item in psalmo. lxxii et dederunt inquit in escam meam fel, et in siti mea potauerūt me a ceto. Et qđ in ligno passurus esset in psalmo. c. xlvi, ostendit dicens, Cōmoueatur a facie eius vniuersa terra, dicite in nationibus dñs regnabit a ligno, et reliqua. Elaias qđ hinc ait. Paruulus enī natus est nobis, et, f. d. e. n. et factus est p̄cipatus super humerū eius, et reliq;. Et item. In die illa erit radix lesse, qui stat in signū populorum ipsum gentes deprecabunt, et erit sepulchrum eius gloriosum. Et paulo post. Eleuabit inquit signū in nationibus et cōgregabit p̄fugos Israhel, et dispersos Iuda colliget a quatuor plagiis terre, et reliqua. Et item. Dominus posuit in eo iniquitatē omnium nostrum, oblatus est quia ipse voluit et nō aperuit os suū, sicut ouis ad occisionem ducebat, et quasi agnus corā tendente se obmitescet et non aperiet os suū, et item ex persona domini dicit. Corpus meū dedi percutientibus et genas meas vellentibus, faciē meam nō auerti ab increpaniibus et cōspuentibus in me, et reliq;. Et iterum Expandi manus meas tota die ad populū incredulum, qui gradit in via non bona post cogitationes suas. Hieremias aut̄ ex persona domini dicit. Ego quasi agnus māsuctus qui portat ad victimam, et non cognoui quia cogitauerunt sup me consilia dicentes, mittamus lignū in panē eius et eradamus eū de terra viuetū, et nomē eius nō memoretur amplius, et itē. Spiritus inquit oris nostri Christus dominus captus est in peccatis nostris. Ezechiel ergo signaculum Crucis in figura T litterę expressit dicens, et dixit ad virum qui induitus erat lineis, Transi per medium ciuitatem in medio Hierusalem et signa tau super frontes virorum gementium & dolentium super cūctis abominationibus que sunt in medio eius, et reliq;. Et bonū illū pastore exprimēs qđ posuit aīam suā p̄r ouibus suis ait, Hęc dicit dñs, Ecce ego ipse regram oues meas et visitabo eas, sicut visitat pastor gregē suū in die qn̄ fuerit in medio ouū suarū dissipataꝫ, sic visitabo oues meas et liberabo eas de oībus locis in qbus disp̄se erāt, in die nubis et caliginis, et educā eas de p̄plis et cōgregabo eas de terris, et inducā eas in terrā suā et pascā eas in mōtibus Israhel, et paulo post. Ego inqt pascā oues meas et eas accubare faciā dicit dñs, qđ pierat regram et qđ abieciū erat reducā et qđ fractū erat alligabo et qđ infirmū erat confortabō, et quod pingue et forte custodiam, et pascam

illas in iudicio. Daniel vero cronographus certissimus, tempus incarnationis domini et redemptionem nostram fideliter intimauit, angelo sibi hoc reuelante. Septuaginta inquit hebdomade abbreviate sunt, super populum tuum et super urbem sanctam tuam, ut consumet prevaricatio et sine accipiat peccatum, et deleatur iniurias et adducatur iusticia sempiterna, ut impleat vilio et prophetia, et vngat sanctus sanctorum. Scito ergo et animaduerte ab exitu sermonis, ut iterum regdificet Hierusalē usque ad Christū ducē hebdomadę vii. et. Ixii. erūt, et paulo post subiunxit ita. Et post hebdomadas. Ixii. occidet Christus et nō erit, et ciuitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce futuro. Et tunc ostenderet illa hebdomadā annorum excellere ceteris, in q̄ Christus euangelium predicauit et miracula fecit, in qua et passus est et surrexit a mortuis: seorsum de ea locutus ait. Confirmabit autem pactū misericordie hebdomadis una, et in dimidio hebdomadis deficiet hostia et sacrificium, et in tempore erit abominationis desolationis et usque ad consumationem et sine pseuerabit desolatio. Osee q̄z deuotionē gentium et coadunationem ecclesie per Christū congregatē manifestissime predicat. Et erit inquit in loco ybi dicit non populus meus vos, dicetur eis filii dei viuentis. Et congregabuntur filii Iuda et filii Israhel pariter, et ponent libimet caput unum, et reliquias. Et de extremitate nostra ab inferis mortisq; intersectione, promissionem domini declarat dicens. De manu mortis liberabo eos & de morte redimam eos. ero mors tua o mors, mors tuus ero in ferne, Iohel namque dominus passionis et saluatoris fidelium demonstrat ita dicens. Sol et luna obtenebrati sunt et stellae retraxerunt lumine suum, et dominus de Syon rugiet, et de Hierusalē dabit vocem suam et mouebuntur celi & terra, & dominus ipes populi sui, & fortitudo filiorum Israhel, & sciens quia ego dominus deus vester habitans in monte sancto meo, et erit Hierusalē sancta & alieni non pertransibunt per eam amplius, & reliqua. Hinc Amos ait. Et erit in die illa dicit dominus, occidat sol meridiē et te nebrescere faciat terram in die lumenis, et conuertā festiuitates vestras in luctum et oia tantica vestra in planctum, et reliquias. Et paulo post In die illa inquit suscitabo tabernaculum David quod cecidit, & regdificabo apturas murorum & ea que corruerant instaurabo, & reliqua. Abdias autem dolos Iudeorum contra dominum exprimens & ecclesie salvationem, Omnes inquit viri foederis tui illuserunt tibi, in ualuerunt aduersum te viri pacis tue, & qui comedent tecum ponent insidias superte, & reliqua, & paulo post. In morte inquit Syon erit saluatio et erit sanctus & possidebit domus Jacob eos quos se possiderant. Et item subiunxit. Ascendetque salvator in mortem Symi iudicare mortem Esau, & erit in domino regnum. Longe quoque propheticam dominus ipse ostendit dicens. Sicut fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, ita erit filius hominis in corde terre: Micheas quidem conuentum populorum ad Christum predicatorum ipsum montem dominum a ducem ostendens. In nouissimo inquit certum erit mōs domus domini p̄paratus in vertice montis, et reliquias titis. Tu Bethleem effrata Paula es in milibus Iuda, ex te mihi egrediet dux quos sit dominator in Israhel, et reliquias. Naum ultorē

DECLARATIO.

dominum predicit inimicis. et bonū pīls et amicis. Deus inquit emulator est. et vlciscens dominus et habens furem. vlciscens dominus in hostes suos et irascens inimicis suis. et reliqua. Et item pietatem ostendens ait. Bonus dominus et confortans in dñe tribulationis. et sciens sperantes in se. Abacue lustrator fortis et rigidus. stat super custodiā suam et figit gradū super munitionē. ut Christum in Cruce contempletur et dicat. Operuit celos gloriā eius. et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit. cornua sunt in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias prope esse aduentū diei dñi narrat et horam passionis eius et resurrectionis. Iuxta est inquit dies domini magnus. iuxta et velox nimis. Vox diei domini amara. tribulabitur ibi fortis. et paulo post. Tribulabo ait homines et ambulabūt homines ut ceci. quia domino pecauerunt. Et item. Quia propter expecta me dicit dominus. in die resurrectionis meū in futurum. et reliqua. Aggeus desideratum annunciat omnibus gentibus. ad hoc modicum est dicit dominus et ego commouebo celum et terram et mare et aridam. et reliqua. Zacharias vero memor domini sui. videt Hielū in vestibus sordidis. et lapidem oculorum. vii. candelabrum quoq; aurcum. et reliqua. Dicit quoq; ex persona domini. Appenderunt mercedem meam xxx. argenteis. et item. Effundam super domum David spiritum gracie et precum. et aspicient ad me quem confixerunt et plangent eum planctu quasi super vnigenitum. et reliqua. et item. Adam exemplum meum ab adolescētia mea. et dicetur. Quot sunt plage iste in medio manus tuarū. et dicet. His plagatus sum in domo eorum qui diligebāt me. Framea suscitare super pastorem meum. et super virum coherentem mihi dicit dominus exercituum. Persecute pastorem et dispergentur oves gregis. Et item. Et erit dominus rex super omnem terram. In die illa erit dominus unus. et erit nomen eius unum. Massachias salubre in aduentum domini narrat. et statim inquit veniet ad templū sunim dominator. et angelus testamenti quem vos vultis. ecce venit dicit dominus exercituum. et quis poterit cogitare diem aduentus eius. et quis stabit ad videndum eum. Ipse enim quasi ignis conflans et quasi herba fullonum. et sedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios Leui. et conflabit eos quasi aurum et quasi argentum. et erint domino offerentes sacrificia in iusticia. et placebit deo sacrificium Iuda et Hierusalem. et reliqua. Est quoq; versus hic in Cruce scriptus .xxxvii. litterarum. Es placida superis Crux huic es nauita mundo. Qui ad directum hexameter est. et reciprocus nulla exceptio syllaba sit idem pentameter.

LIBER PRIMVS.

FOLV.

XXVII.figura. De Apostolorum dictis ex eadem re in nouo testamento.

Nec minus ergo tu acu	s	todi iur a caracter
Rite noui testam ent	i	et pia mune rapa ndit
Quae deus altus homo	d	diuin os detul it orbi
Perte crux sacra vot	o	venera n da frequen ti
Promis sum complen se	t	vera x dogma tava tum
Sed dominum testans l	e	gis veteris q: noua eq:
Qui geminum mundop a	t	everbo fecit aby sum
No shi larata catus at	i	ians voto anteriores
Qui si labatur vera x	b	onus omni bus aequus
Vndeque apostolicus	i	ustaperfamina fida
Almatropae atua ser	m	oc rux laudat vbi que
Princeps orbis sonat	e	xi mo pector e petrus
Taliter en laudes fa	t	upius optime dicens
Est frates christi pa	r	ovobis stipite passi
Exemplum tr adens cl	a	rum vestigia qod vos
Bius per gat i scui us	f	ac r avul ne rafanant
Hinc credo accipiat	o	rantis famina i esus
Sidonius se eti h o n	n	os arte mibi etodis
I pse qui amiti s non s	o	ordent mune raha ecce
Afti aco bushi nc nos	h	hortatur famine pu ro
Exemp lump onens chri	i	stum de fine laborum
Hinc q: mones scribent	s	alt: dux oreio hannes
Castus amormaneate	t	sobria vota seren et
Iesus vtest pa ssus d	e	vote propter amorem
Sic nos mente pia soci	i	opati amur amore hic
Iesum perty picumpi	c	verump salti esum
Iudas ductorem et pe	f	sum fidis et iniquis
Paux illum haud paul	u	sorau it temet in ore
Crux sacra cum dixit	s	ei amnes scire loq: lam
Tessine ne claudem sc	i	redare fau cib: vlliam
In caelis terra rismag	n	umpert artaranomen
Te propter christi sp	o	ondet satrite valere
Sic et apostolic lau	d	at concorditer ordo
Vatis busanti qis con	i	ungis cunctarapina
Passio sancta pie ie	s	uper saecula cristi

Nec minus ergo tua custodit iura character
 Rite noui testamenti: et pia munera pandit
 Que deus altus homo diuinus detulit orbì.
 Per te Crux sacra voto veneranda frequenti
 Promissum cōplens: et verax dogmata vatuum:
 Se dominū testans legis veterisq; noueq;
 Qui geminū mundo pate verbo fecit abyssum:
 Nos hilarat actu faciens voto anteriores:
 Qui solabatur verax: bonus: omnibus equis:
 Vndeç apostolicus iusta per famina fida
 Alma tropæa tua sermo Crux laudat ybiq;
 Princeps orbe soñat ex imo pectore petrus
 Taliter en laudes fatu pius: optimè dicens
 Est fratres Christus pro vobis stipite passus
 Exemplum tradens clarum: vestigia quod vos
 Eius pgatis: cuius sacra vulnera sanant
 Hinc credo accipiant orantis famina Hiesus
 Si do nisus ei et si honos artem ibit et odis:
 Ipse quia mitis: non sordent munera hēc ei.
 Ast Iacobus hinc nos hortatur famine puro:
 Exemplum poneis Christum de fine laborum.
 Hincq; monet scribens altus dux ore Iohannes.
 Castus amor maneat & sobria vota serener
 Hiesus: vt est passus deuote ppter amorem:
 Sic nos mente pia socio patiamur amore. hic
 Hiesum per typicum pie verum psallit Iesum.
 Judas ductorem & pessum fidis & iniquis.
 Pauxillum haud Paulus orauit: temet in ore
 Crux sacra cum dixit: se iam nescire loquelam
 Te sine neclaudem scire dare faucibus vllam:
 In celis terris magnum per tartara nomen.
 Te ppter Christi spondet sat rite valere.
 Sic & apostolicis laudat cōcorditer ordo.
 Vatibus antiquis cōiungis ciuicia rapina.
 Passio sancta pie Hiesu per secula Christi.

DECLARATIO:

Noui autem testamēti tam copiosa sunt exēpla scriptorū, de salutisera dñi nři passione et resurrectiōe: vt nō facile de tāta mſtitudine q̄s te ſtimonia euidentiora excerptere queat. Quia que potiflissimū eligat neſciat. cū tot ſint, qđ in vnu libellū cōgregari nequeāt: et oīa tāte dignitatis, vt que maniſtiora de his ſint et pbaciōra, necq̄ peritī digne eſtimare poſt ſint. Sed ſicut de veteri testamēto id est de pphetarum libris aliqua excerptimus: que pſagio future et nō dū cōplete passionis dñi eſſent; ita et ex nouo ea tantum excerptamus, que ad sanctę Crucis magnificentiā et laudē predicādam cōueniant, et que ad bonitatē creatoris et misericordiā redēptoris noſtri, pro noſtra libera- tione glorificandā pertineāt. Ea enim q̄ illi predixerāt futura iſtipredicāt iam ſcīa atq̄ completa. Ab vtrōq̄ enī testamēto sanctę Crucis predicari cōuenit actus, quia vtriusq; diſpēſator et mediator eſt Christus. Ipse ergo q̄ inuifibilis p̄ inspira- tionem ſpiritus ſui pphetarum mētes regebat viſibile corpus affumēs; verbis et exēplis apostolos docebat, qui p̄ patriārchas et prophetas pplo ſuo ſalutē et vitā pmisiſ. Ipſe homo factus per Crucis ſue potentiā, pmissionē compleuit q̄ dixit p̄ ppheta. Cōfortat manus diſſolutas et genua debilitā roborate, dīcete pulillāmīs cōfortamini nolite timere. ecce deus vester vlcionē adducet retributionis, deus ipē veniet et ſaluabit nos. et reliq;. Ipſe per apostolū iā factū oñdit cū dicit apo- ſtolus Petrus. Vos ſcītis viri ſrēs qđ factū eſt p̄ vniuersitā Iudeā. incipiēs enī a Ga- lilea poſt baptiſmū qđ p̄dicauit Iohannes Hieſum a Nazareth: quō vnxit eū deus ſpūſancio, et virtute q̄ ptransiuit beneficiēdo et ſanādo oēs oppreſſos a diabolo- qm̄ deuſ erat cū illo, et nos teſtes ſumus oīm q̄ fecit in regiōe Iudeorū et Hieralt. que occiderūt ſuſpēdentes in ligno. hūc deus luſcitauit tercia die et dedit eū ma- nifestū fieri nō oī plō ſed teſtibus p̄ordinatis a deo. nobis q̄ māducauiuſ et bibiuſ cū illo poſtq̄ reſurrēxt a mortuis et p̄cepit nobis p̄dicare et teſtificare quia ipſe eſt q̄ cōſtitutus ē a deo iudex viuorū, et mortuorū. Huic oēs pphete teſtimoniūm p̄hibet remiſſiōe accipe p̄ nomē eius. oēs q̄ creditū in eū. Tale qđ in epiſtola ſua idē Petrus aīt. Christus ſel. p̄ p̄cū ſrēs mortuus ē iūſtus, p̄ iūſtis. vt nos offeret deo mortificatos qđem carne. viuificatos aut ſpū. et itē. Christus inq̄t paſſus eſt p̄ nobis. vobis relīquēs exemplū vt ſeq̄uini vestigia eius. et paulo poſt ſubjūxit. Tradebat aut iudicati ſe iūſte. q̄ p̄cū nřa ipē p̄tulit in corpore ſuo ſup̄ liguum: vt p̄ctis mortui. iūſticie viuīauſ: cuius liuore lanati eſtiſ. Iacobus quoq̄ frater domi- ni ad idem exemplum nos hortat dices. Exēplū accipite laboris et paciētie pro- prophetas. q̄ locuti ſunt in noīe dñi nři Hieſu Christi. Ecce b̄tificamus q̄ ſuſtinuerunt ſufferentiā lob audistiſ. et ſinē dñi vidistiſ qm̄ miferator et mifericors dñs. Et Iohannes ap̄l̄ cōfidentiam de mifericordiā eius nobis tribuit dices. Filioli mei, hēc ſcribo vobis vt nō peccetis. ſed et ſi q̄s peccauerit aduocatū hēmuſ apud pātre m Hieſu Xpm̄ iūſtū. et ipē eſt p̄piciatio p̄ p̄cū ſrēs. nō p̄ ſrēs aut tñm ſed etiā pro totius mūdi, et itē. In hoc cognouiuſ charitatē dei, qm̄ ille p̄ nobis aīam ſuam po- ſuit, et nos dēbēuſ p̄frībus aīas p̄oere. Iudas aut ap̄l̄ et frater Iacobi, ſub exē- ple ſuccēſſoriſ Moſi demōſtrauit Hieſum Christum eduxiſſe nos per Crucem de ſpirituali Aegipto id est de poteſtate tenebrarū. et incredulos perdiſiſſe ita dicens. Cōmonere aut vos volo ſcientes ſemel oīa, quia Hieſus populi de terra Aegipti

saluans secundo eos qui nō crediderūt perdidit; angelos vero qui nō seruauerunt suum prīcipatū, sed dereliquerunt suum domiciliū, in iudiciū magni dīei vinculis eternis sub caligine referuerunt. Paulus vero apostolus et doctōr gentiū, qui nouissimus omnīū apostolorū est in vocatiōne, sed plus omnībus laborauit, tam multiplex est in locutiōne sua, commendās nobis Christi passionē et resurrectionē et redēptionē, per sanguinē eius et dominationem eius in celis et in terris, vt pene totus in hoc versetur. Sed quia ab hac laude excipi nō opōret, qui ceteris omnībus plura de eo scripsit, et tam idoneus est in illa, vt facile in breui cōstringi possit ceteris p̄termissis: ea tamē que de Cruce specialiter vñluppauit pōnamus testimonia. Dicit ergo ad Chōrinthios, nō enim misit me Christus baptisare, sed euāgelistare, nō in sapientia verbi vt nō euācuatur Crucis Christi: Verbū enim Crucis peuntibus quidēm stulticiā est, his autē qui salvū fiunt idest nobis virtus dei est, et reliqua; et item, Nō enim iudico me aliquid inter vos scire nisi Christū Hiesū, et hūc crucifixū. Item ad Galathas ait, Mihi autem absit gloriari nisi in Cruce domini nři Hiesu Christi, per quē mihi mutus crucifixus est et ego mūdo. Itē ad Ephefios. Ipse est pax nři qui fecit utraq; vnum, et mediū parietem soluēs inimicicias in carne sua, legem mādatorū decretis euacuās, vt duos condat in semetipſū in vnum hominē faciens pacem, vt reconciliet ambos in uno corpore deo p̄ Crucem, interficiens inimicicias in se metipo; et reliq;. Itē ad Philippenses, humiliavit inq; semetipm Christus factus obediēs vñq; ad mortē, mortem aut Cruciis, propt̄ qđ et deus exaltauit illum, et donauit illi nomē quod est sup omne nomē; et reliq;. Itē ad Colosenses, maiestatē Christi p̄dicans ait. In ipso condita sunt vniuersa, que in celis et in terris visibilia et invisibilia, siue throni, siue dominatiōes, siue principatus, siue potestates, omnia p̄ ipsum et in ipso creatā sunt, et ipse est ante omnes, et omnia in ipso cōstant. Ipse est caput corporis ecclēsie, q̄ est principiū priogēitus ex mortuis, vt sit in omnībus ipse primatū tenēs, quia in ipso cōplacuit omnē plenitudinem diuitatis habitare, et p̄ eum recōciliare omnia in eo pacificās p̄ sanguinē Crucis eius, siue que in terris siue que in celis sunt. Eratē dicit in eadē epistola, Donās nobis oīa delīcta, delēns qđ aduersus nos erat cirographū decreti, qđ erat contrā nobis, et ipm tulit de medio affigēs illud cruci, et reliq;. In apocalipsi qñq; pene oēs laudes et oīa cātica que in eo sunt, ad passiōis Christi gloriā et graciā redēptionis nře p̄dicandam cōueniūt, cū de agno occiso q̄ in medio throni est, sepius ipse libere cōmemoret. Sed de histētōnia aliq; hic pōere nō necessariū iudicauīs, quia in ceteris locis huius librī non pauca inseruīs. Sūt aut̄ duo versus hic heroīci in sanctę Crucis imagine eisdē līris cōscripti, q̄rum prior in longitudine Crucis scriptus hīc est, si dore tibi metra sono hiis te Hiesus in oīis. Hic autem si eisdem litteris relegatur idest a fine vñq; ad inīcium eius facit huc versum, qui in trāuerso Crucis scriptus est tramite. Si donis vs ei eis hono, artem ibit et odis. Qui p̄ eas dēlīras relectus reddit in priorem, eum scilicet qui in longitudine Crucis est;

Omnipotens virtus maiestas a salta faba oth
 Excelsum dominus vir tutum lumme creator
 Formator mundi homini numtu vere redemptor
 Tume alia us vir tu glori
 Tu rex studio doctor tues
 Tu pectoris passio sens pro
 Portiota que mea sancta
 Dux viat lux yita mere
 Vox seius verbum y i
 Ad te dixi rex i et cum u
 Mens mea telo quicquid
 Quicquid lingua man
 Cor humile et yita ius
 Omnia te laudant et te
 Namque ego te domini nump
 Atque crucis de misericordia
 Spem orate ramus arama
 Hoc meus est ardor et
 Hoc mea mens posci et p
 Hoc si tis est anima
 Ut metu pie fuscipia
 Oblatum famulum quo d
 Hostia qod tua simme
 Iam tua consumata et p
 Carnalem yita conf
 Refrenet lingua ampi
 Men temp pacific et vi
 Namque tuus quando
 Igneus aduentus tor
 Tempestas stride te
 Ante apparebit quando
 Tum rōgome eripi at f
 Atque poetam magni pro
 Cui cano iure recanam
 Cordem manus imperdo
 Quod dedera ty ita em
 Qando ipsa iesus cle
 Inferni regi emnunc
 Dam ihoc posca spero
 Quae promisi sti hoc
 Quod verax facis ordine
 In nunc ad superos inc
 Olaus alma crucis semper fine valer

Omnipotens virtus, maiestas, alta sabaoth:
 Excelsus dominus, virtutum summe creator,
 Formator mundi: hominū tu vere redēptor.
 Tu mea laus, virtus, tu gloria cuncta, salusq;
 Tu rex, tu doctor, tu es rector, care magister.
 Tu pastor pascens, protector verus ouilis.
 Porcio tuq; mea sancte salvator et auctor
 Dux, via, lux, vita, merces bona, ianua regni es;
 Vox, sensus, verbum, virtutum lēta propagō:
 Ad te direxi, & cumulans nunc dirigo verba:
 Mens mea te loquitur mentis intentio tota
 Quid lingua manus orat et bucca beate
 Cor humile, et vita iusta, sacrata voluntas.
 Omnia te laudant et cantant, Christe serene:
 Namq; ego te dominum pronus et letus adoro:
 Atq; Cruci demisse, tūq; hinc dico salutans:
 Spem oro te ramus aram ara sumar, et oro hinc
 Hoc mēus est ardor clarus hoc signis amoris
 Hoc mēa mens poscit primum, hoc sāmen et ora:
 Hoc sitis est animi mandendi magna cupido:
 Ut me tu pie suscipias bone Christe, per aram
 Oblatum famulum, quod victimā sim tua Hiesus:
 Hostia quod tua sim: memet crucifixo totum
 Iam tua consumat, et passio mitiget gestum
 Carnalem, vicia confringat, deprimat iram,
 Refrenet linguam, pietatis verba reponat.
 Mentem pacificet, vitam deducat honestam.
 Namq; tuus quando toto fulgescat olimpo
 Igneus aduentus, torrebbit et ardor iniquos:
 Tempestas stridet cornu, iam mugit et orbe
 Ante apparebit quando Crucis aere signum:
 Tum rogo me eripiat flammis vtricibus ipsa:
 Atq; pectam agni proprium defendat ab ira
 Cui cano: iure canam Hrabanus versibus ore,
 Corde, manu, semper donum memorabile cantu:
 Quod dederat vite memet clementer in ara:
 Quando ipsa Hiesus clemens rōgo ab eruit imo
 Inferni requiem, nunc o Christe arce polorum
 Da mihi hoc posco, spero, et vera omnia credo:
 Que promisisti, hoc teneo pietate fideq;

DECLARATIO.

Quod verax facis ordine iudicio omnia vero.

Inunc ad superos, in celis rite triumphas.

O laus alma Crucis semper sine fine valeto;

Declaratio figure.

DEUS OMNIPOTENS pater domini nostri Hiesu Christi, qui vnigenitum ex te ante secula natum, carnem et animam humanam in tempore assumere, et Crucem subire pro humani generis salute volui- sti. Te adoro, tibi gracias ago, quod mihi misero famulo tuo con- ccessisti graciā tuam (quāvis indigno) et multorum facinorum mole aggrauato: vt dilectū filij tui passionē laudibus, (licet non cōdignis, tamē deuotis) canēdo et conscribendo depromerē. Tibi domine Hiesu Christe fili dei vnigenite hu- miles preces offero, et vota oris psoluo: qđ mihi peccatori inspirare dignatus es, honorem sancte Crucis tue quātulumcūq; decantare, et cōmunem omnium nostrum salutē conseruis meis predicare. Nec me ab incepto retardauit pro- priorum conscientia delictorū: sed magis illud mihi fiduciā tribuit, quod hoc in carmine celebstarem, in quo peccati regnum destruxisti: et toto mundo veniā delictorum omnium dedisti. Tibi sancte spiritus paraclete totis precordiis meis grates refero, quod me tua gracia in ipso opere adiuuare et cōsolari dignatus es. Te deprecor vt si aliqua, pro fragilitate mea incōueniēter posuisse rite nō intellexi, tua visitatione me illustrare digneris, vt ea decēter corrigam, meiq; erroris per te veniam consequar: vt ipse quem ante incepsum opus in auxiliū aduocai, sine naufragio ad optatum littus me perducas. Te ēterna et perpe- tua deus trinitas et inseparabilis vnitas, toto corde, tota anima, tota mente: et tota virtute colo, adoro, exopro, desidero. Tu illuminatio mea, tu salus mea tu laus mea, tu virtus mea, creator, redemptor, reparator, pater, arb̄iſ, magiſ- ter, beatitudo, fortitudo, alacritudo, eternitas, felicitas, serenitas, deus vnuſ omni potēs, deus deorum dominus, deus rerum creator oīm, deus lux, et vita fidelium, vita viuens, vita a viuente, viuificator viuentium, amans et amatus, amorq; amicissimus, genitor et genitus, potenterq; regenerans, dices et ver- bum ac procedens ab utrisq;, diligens et dilectus, amborumq; dilectio, verū lumen, lumen ex lumine, vera illuminatio, consiliator, consilium, et cōmu- ni- catio, a quo per queri et in quo sunt omnia, tibi laus et gloria in sempiterna secula. Te pater clemētissime peto, vt qui primitus me hoc opus conscribedo voluisti perficere, quod ad laudem redemptoris et salvatoris nostri pertinet, redemptionis et salvationis eius graciam per ipsum consequi merear: et quic- quid deinceps operis agam, ex tua, et per tuam, et in tua gratia ad laudem tuā totum peruenire facias, meq; deinceps tuiorē a peccatis, et in bonis operibus validiorē esse precipias; et quam diu in hoc corpusculo viuam, aliquid ser- uicij tibi semper exhibeam. Post exitum vero anime meę a corpore, veniam peccatorum omnium consequi, et vitā ēternam percipere per ipsum mihi con-

cedas. qui tecum et cum spiritus sancto coequalis viuit et regnat deus. per omnia secula seculorum amen. In Cruce vero antecedentis pagina est unus versus scriptus. xxvii. litterarum. qui eisdem litteris legi et relegi potest in hunc modum. Oro te ramus aram arafumar et oro. Imago vero mea quā subter Crucem genua flectentem et orantem depinxeram. asclepiadeo metro conscripta est. priorem versum tenens hexametrum heroicum. secundum hemistichium heroicum. ita. Rabanum memet clamēs rogo Christe tuere. O pie iudicio. Continet autem totus iste liber .xxviii. figurās metricās cū sequente sua prosa. absq; superliminari pagina et prologo. qui numerus intra centenarium suis partibus perfectus est. ideoq; iuxta huius summam opus consumare volui. qui illā formā in eo cantauī que consumatrix et perfectio rerum est.

FINIS.

Index cōtentorum libri huius per capitum quottas & numerorum
in singulas chartas distribucio.

- Caput primū Imaginem cōtinet Christi, brachia per Crucis modū expanden-
tis vbi nomia saluatoris ad vtrāmque eius naturam pertinētia expla-
nantur, libro i. folio. i. & libro secundo folio. i.
- II. Crucis figura intra tetragonum scripta: cōplectū cuncta dēmonstrat
li. i. fo. iii. & li. ii. fo. i.
- III. Denouem spiritū ordinibus, deq̄ noībus eorūdē in crucis formā
redactis, li. i. fo. vi. & li. ii. fo. ii.
- III. Chérubin & Seraphin circa crucem disponūt: addita illosū signifi-
catione, li. i. fo. viii. & li. ii. fo. ii.
- V. Quatuor figure Tetragonice iuxta crucem ordinantur, adiuncto
domus dei ēdificatio, li. i. fo. x. & li. ii. fo. iii.
- XI. Virtutes quatuor p̄cipales ad Crucē quō ptineāt: q̄liēc p̄ oīm fru-
ctus virtutū p̄ Crucē Christi nobis cōserat, li. i. fo. xii. & li. ii. fo. iii.
- VII. In Cruce quēadmodū ordinat et sanctificat: quatuor elemēta, qua-
tuor ḡzporū vicissitudines plage mūdi quatuor et quatuor diei natu-
ralis quadrantes, li. i. fo. xiii. & li. ii. fo. iii.
- VIII. Numeri mysteriū duodenarij in Cruce ostēdit: vbi menses, signa:
venti, apostolorū q̄c p̄dicatō duodenario manifestatur, li. i. fo.
xvi. & li. ii. fo. iii.
- IX. Annī dies in quatuor hexagonis & monade bissextili addito incre-
mento: qualiter in sanctę Crucis forma ordinant, cōsecratūr c̄, li. i.
fo. xviii. et li. ii. fo. v.
- X. Septuageneriū sacra mentum numen, q̄mō sanctę cruci adaptetur,
li. i. fo. xx. & li. ii. fo. v.
- XI. Per Christi crucem Moisi quicq̄ libri, vti innouētur, li. i. fo. xxii.
& li. ii. fo. vi.
- XII. Quomodo Adg secundi significauit Adg nomen prothoplasti, &
illius passionem, li. i. fo. xxiiii. & li. ii. fo. vi.
- XIII. Dies conceptionis in vtero virginis intemeratę quatuor Crucibus
insinuantur hoc est, cclxxvi, addita adiūctaq̄ mystica eius numeri
significatione, li. i. fo. xxvi. & li. ii. fo. vii.
- XIII. Annī ab origine mundi in tēpus passiōis Hiesu Christi, ḡcēs inm̄
scēntur l̄ris obseruata Crucis forma, annexo quod in hoc reuelat
sacramento, li. i. fo. xxviii. & li. ii. fo. vii.
- XV. Crucis speciem effigiant quatuor euangeliste cum agno, li. i. fo.
xxx. & li. ii. fo. viii.
- XVI. Dona spiritus sancti septem, enumeratione Easie prophete, li. i. fo.
xxxii. & li. ii. fo. viii.

- XVII. Octo beatitudinū series in Crucis specie notata. li. i. fo. xxxiiii. & li. ii. fo. viii.
- XVIII. Quadrageñarius numerus quid mysterij cōtineat. li. i. fo. xxxvi. & li. ii. fo. ix;
- XIX. Quinqueñarius significatio mystica. li. i. fo. xxxviii. & li. ii. fo. ix.
- XX. Mysterium numeri centenarij et vicenarij. li. i. fo. xl. & li. ii. fo. x.
- XXI. Septuagenarij significatio addita etiam explicacione binarij. li. i. fo. xlvi. & li. ii. fo. x.
- XXII. De Monogrammate vbi non ē Christi inest: In cuius medietate tpus
predicationis eiusdem cōtineat Altera ē medietas q̄ tpus regnicōphendit
antichristi iudicij pcedētis extremū. li. i. fo. xlvi. & li. ii. fo. xi.
- XXIII. De vicenarij et q̄ternarij sacramento. li. i. fo. xlvi. & li. ii. fo. xi.
- XXIII. Significacio Centenarij Q uadraegenarij & ipsius Q uaternarij li.
i. fo. xlvi. & li. ii. fo. xii.
- XXV. Alleluia & Amen aptissime Crucis imaginem constituit. li. i. fo.
i. & li. ii. fo. xii.
- XXVI. Super Christi passione nostracq̄ redempcione prophetarum sen-
tenciq̄. li. i. fo. iii & li. ii. fo. xiii.
- XXVII. Super eadem re Apostolorum legis nouę testimonia. li. i. fo. lv:
& li. ii. fo. xiii.
- XXVIII. Opifex ipse sanctam Crucem adorat: vbi gestus adorati habitusq̄
geniculantis ad pedes Crucis iūctissime figuratur. li. i. fo. lvii. &
li. ii. fo. xiii.

MOs apud veteres fuit, ut gemino stilo, ppria conderent opera, quo iucundiora simul & utiliora sua legentibus forent ingenia. Vnde et apud seculares et apud ecclesiasticos plurimi inueniuntur, qui metro simul & prosa una eandemque rem descriperant. Ut de ceteris taceam: quid aliud beatus Prosper ac venerandus vir Sedulius fecisse cernuntur? Nonne ob id gemino stili charactere duplex opus suum edunt: ut varietas ipsa & fastidium legentibus auferat; & si quid forte in alio minus quis intelligat, in alio mox plenius edissertum agnoscat. Hoc igit ex exemplo atque hac de causa ego quidem vilissimus hominio, opus quod in laudem sancte crucis metrico stilo condidi, in prosam vertere curauim: ut quia ob difficultatem ordinis & figurarum necessitatem obscura locutio minusque patens sensus videatur metro inesse, saltem in prosa lucidior fiat. Non enim fatigabam ut eisdem verbis quibus in metro usus sum: sed eodem sensu in hoc opere locutus essem. Hoc idem Oratius vir acutus et doctus in arte poetica eruditio interpreti precepit dicens. Nec verbum verbo curabis reddere fidus interpres. Interpres enim ego quodammodo in hoc opere sum, non alterius lingue sed alterius locutionis: ut eiusdem sensus veritatem explatiem. Quia, propter rogo lectorem ut non fastidiose accipiat nostrum laborem: sciatque me non supfluitati studere velle sed utilitati: nec ulli inuidere. sed magis fraternalia charitate quicquid gracia diuina possum ad utilitatem proximi scribendo velle conferre. Bonitas omnipotentis dei mihi concedat, ut quicquid boni mente teneam, opere perficiam: et quicunque noltrum laborem fraterne accipiat, deo largiente aeterni gaudij nobiscum particeps existat.

Explicit prefatio Libri Secundi

De prima figura in qua Christi imago manus in modum expedit crucis. I

Ecce filius dei et dominus dominium expandit manibus suis. Specie restaurantis honorandam hic ostendit. Et recte hunc unum pastorem gressus sacer ecclesie iustum colit: et in eo modo quo in cruce sua membrorum fatigari permisit, rite omnium populi probat redemptorem: quia hunc totius iuris parentem esse sacra scriptura predicit. Hoc quoque ego indignus agnoscens, pro modulo meo omnium summorum culmen adoro dominum Hierusalem: et credo quod ipse est rex regum. Iudea vero quem stimulante inuidia inuentrix malorum est, inique suum occidit regem. Ipse tamen cum gloria resurgens, armis impiorum per verbum euangelij sui secundum permissionem prophetarum potenter subuerit. At nos qui in illum credimus, in ipso legitemur: dum quicunque eternum dominum illum esse non confitetur, male ac primitiose dubitet, quia hic auctor omnium rerum in toto orbe colitur, cui decet cuncta subici: quia dextra summi patris proba & sancta oblatam predam de profundo inferni sanguine suo eripuit: et taliter in cruce positus, celeste regnum suis concessit fidelibus. Hic de se principium omnium rerum: hic nobiscum deus: hic origo, et finis universorum est: lux vera, imago dei patris inuisibilis: os domini, splendor lucis eternae: qui con-

LIBER

substantialis patrī, sol iusticē, uerbū dei: et ex lumine sumē est. Hic coequalis uirtus & manus domini est: dux iustorū et ppheta verus: quē filium dei vni- genitum & primogenitū iuste cōsitemur. Hic est lapis angularis credentibus. lapisq; offensionis et petra scandali infidelib;: idemq; ostium vitē est. Enin- dutus veste Christus veritas, quid mystice significet exponā. Vests q; Chri- sti, lex diuina est: que vili tegmine literarū, auctorem rerum om̄ia cōtinente qdāmodo amplectitur: Ad quem totus mundus, celum & terra et mare et vniuersitas creature pertinet: qui pugillo celum metitur, et terram palmo cō- cludit. Item nostra natura quā pro nostra redemptiōe suscepit, quasi vestimentū diuinitatis eius est. Nam hēc splendorem maiestatis eius, & ab humanis conspectibus celat: et radios claritatis eius, corā oculis impiorum adscondens claudit: ipse tamen miraculis coruscantibus, ac tonante euangelio verus deus innotuit. Ille q; magni consilij angelus, ac summa deuotō dei populo missus est: docens videlicet sapientia, et custos pacificus, fons vitē eterne, brachium domini, et panis viuus qui de cælo descendit: petra utiq; Christus, oriens lucifer, et verus medicus, clavis Dauid, via vitē, & agnus dei qui tollit peccata mundi, serpens qui exaltatus morituros viuiscitat, et mediator dei & hominū: vermis & homo, captiuā ducens captiuitatē: mōs dei. Aquila alta petens, ad- uocatus pro nobis. Leo de tribu Iuda, pastor bonus, et hēdus peccata nostra portans: fundamentū fidei, ouis innocens, sacerdos secundū ordinem Mel- chisedech, offerens panem et vinū: uitulus nanc; & aries p nobis immola- tus est victima. Qui filius est patris eterni, idem damnatus est ad pcam ligni. Hic utiq; ante luciferum, et ante omnem creaturam, ex patris utero est genitus: et temporaliter in momento pcessit ex matris aluo, atq; ut saluaret genus humanū, ad crucem venit eternus cōditor Christus; qui est sup̄ omnia deus benedictus in secula:

De secunda figura, in qua sancta Crux intra tetragonū depicta est. II

Sancta Crux Christi, quē potestate tibi collata excellis sup̄ omnia: tu in cælorum arce superna, cælorum potens regis agmina: quia crucifixi ī te regis virtus & diuinitas, totam te potentem et totam sanctam fecit, maxime cū passionis eius indicū semp in te exilitat. Qua ppter merito te reginam a Christo rege vocamus, quia regni celestis aditū per te primitū meruimus: dūq; humāitatis eius ac diuinitatis graciā, ipsum portans, pmeruisti, in vnius dei omnipotentis laudem sacra cōfessione Chri- sticolas sociasti. Nā multiplices laudes deo in sanctis angelorū cōctibus excitas: et simili ratioē ad glorificandū deū, deuotos reddis terrarū incolas. Te gene- raliter totus orbis, aer, mare, & ignea cælorū sidera sanctificant; ac specialiter vnaq; species creature, ex quatuor mudi partibus, magna deuotione cele- brat. Hoc quoq; oīm adunata confessio, pfitet, q; ab eterno lumine illustrata, nobis celestis regni gaudia demonstres, et demōstrata pie querētibus dones:

cum vtrumq; facis dispensatione diuina. ut et corde credulo et vera confessioē
dēū Christū cōfiteamur et q; hāc fidem ad ipsum. puenire mereamur. O crux
Christi que per desideratā eius victoriā es benedicta; quam claram et q; mag-
nam suo amore te omnium cōditor reddidit. Vivificationis enim munere te
ditauit; et ad hoc salubriter erexit. ne antiquus hostis qui primum parentem
nostrum sibi consentientem de paradiſo eiecit. diuicius irrisiōnis eulogio pro-
geniem eius in exilio damnatam fatigaret. O pia Crux domini: quis te decan-
tans metro. digne resonare valet. et totam potentiam tuam verbis enarrare;
pulchra nites ornatu: tecq; cernētibus glorioſa appares. Taxus mortifera longe
a te fugit; Calamus aromaticus et Pinus semp̄ virens honori tuo se subiciunt.
Cedrus q; diurna. et vermbus impforabilis. Myrrha guttiflua. et Meliro
odoris iocundissimi ad odorem tuū stupent: Nardus spicoma. & Cypressus
odoris boni. Mastix quoq; gutta Lentisci. & Tus Arabica. Gutta Indig et
Amomū Syriacū. Balsamū ludeg. Bdelium Phisonis maiestatē tuam verentes
sup se votis exaltant. Nominē licet sis asperior ipsis: dum cruciatum resones:
virtute tamen redēptionis nostrē ipsis preſtas: que concedis fidelibus ante
Christi tribunal honorū operum fructus percipere. O Crux Sacra. que diru-
ptis clauſtris inferni. plebem sanctorum eripueras et cælo collocaueras.

De Tercie forma figure. in qua nouem ordines
angelorum depicti sunt.

OTu sancta salus. et leta passio Christi salutē. Crux veneranda dei
que sapientia. lumen. & doctrix es orbis terrarū: que et vera laus.
amica virtus. et clara philosophia apud cælicolás. terrigenas. que
indefinenter viges: et iam apud exercitus angelorum. qui in cla-
ritate lucis eterne manent. et apud homines quibus salus et pulchra renouato:.
post diuinam infirmitatem & antiquam peccatorum vetustatem extitisti. Te
totus orbis beatificat: te cælorum agmina collaudant. Per te in nomine Hiesu
(qui cuncta mundi sceptra simul et regum curuat imperia) omne genu siue vo-
luntate siue reflectitur. cælestium videlicet terrestrium et infernorum. At Miha-
el dux et princeps plebis dei. te confessione memorat. cuncta celorum sidera
et virtute regere & potestate tegere. eo quod ara dei sis. in qua immolatus est
agnus qui abstulit peccata mundi: quo clipeo beniuolentiq; ipse sedulo exultat.
qua confessionis framea fidens. bellum init contra draconem horridum. anti-
quumq; serpentem: & de hoste triumphans. ouat cum sanctorum agminum
millibus. hoc sibi premij loco petens vt tuam laudem perpetuo ante tribunā
decāter domi. Igitur actus iste formatiōis literarū. et hic modus positiōis nouē
ordinum. nec non et sors ipsa qua primitus ad laudandum redēptorem sacra
angelorū agmina ordinantur. caliter suspensam iure statuit hanc Crucē. aram
salutē pōtificis & redēptoris nostri: ut ipsa vera vita in se contestans ostendar

Ali

LIBER

Iaudantem virtutum venerabilem senatum, sicut decet, vt in Cruce que est vera salus nostra, appareant bona & salubria scripta: ideoq; Christus semper ipsum humilians descendit de celorum arce, vt ad se solidum fundamentum fidei augmentumq; omnium bonorum valide nos duceret: & docuit verbis factisq; suis nobis docuissentia reliquit: et sic demum in sancta Crucis nos redimens, facta sua consumauit. Hoc tu Gabriel archangelus altissimi et desponsator celestium nuptiarū. Iesus claro famine virginis reuelabas, quādo Christi regni potentiam & salvationis eius opus, luculento sermone pronūcīaueras. Quid & tu o Raphael medicina dei? Nunquid in illo mystico opere, quo Tobi oculos aperuisti, felle orbem liniens, sancte Crucis potentiam significasti, que per amaritudinem mortis Christi peccatorum tenebris remotis, eternam lucem humano generi reddidit. Credendum ergo nobis est, quod facta angelorum quae vetus testamentum narrat, aduentum & gloriam significant redemptoris nostri: cum nouum testamentum statim in primordio nativitatis eius, eos gloriam in excelso, deo magno trīpudio cecinisse, et pacē hominibus adoptasse describat. Quia ppter vos quoq; predicari angelorum exercitus supplices obsecramus: vt dignas grates salvatori nostro incessanter agatis, et sanctum nomen eius in seculum benedicatis: qui nos per Crucem a perpetua morte liberavit, et vestrum numerum: ne diminutus ppter pditos angelos remanceret; sanctis animabus cōpleteuit in arce celesti.

De forma Quarti schematis, vbi Cherubim et Seraphim sunt iuxta Crucem depicti.

III

AT vos lugine cohortes Cherubim et Seraphim, iam nunc de celo laudate nomē regis vestri Hiesu Christi: quia ignis amoris et sapientie vestre ita bene ardet. si puro famine in redemptoris laude splendeat, cum vera et diuina est laus illa, qua pascha nřm: idē passio et resurrectio redemptoris nři. vere nostra p̄dicatur esse vita: verus utiq; lucis fructus est Christi, que cū patre et spūsancto dñm deum Sabaoth sociali laude celebratis: qui tūc in hora passionis vicit tristitia mortis, et nūc regnans vbiq; exultat in gaudio resurrectiōis. O beata Seraphim, quis fit vři amoris ardor dicite: et si fiant in celebratiōe hachabitus vestri iura celestia mōstrate. Si hac multa et valida laude significetis, victorem supernum pandite. Hinc cōfidenter ego provobis mīhmetip̄i et meis ita respondeo. Vnum namq; est quod nobis dēmōstrant. Hoc est quod in alarū suarum positione affirmant: iam dudum nobis p̄nunciata esse in figuris sancte Crucis aram, sacratūq; de cus hostię quod in ea īmōlatum est. Edūt quoq; Christi vota laudis, que sit virtus redēptionis nřg, ac bona premiorum que tribuere nobis rex Christus decreuit: cū in hac arā secundū suū p̄positū passus, cōsumpsit flāma passionis, sive iniūcias, et peccata scelerū nostrorū; cunctasque aduersariās potesta-

tes, in momento suę mortis superans vicit, atq; principem huius mundi foras eiciens, destructa eius claustra dirupit: & vetustatem peccatorum nostrorum deleuit, reddens nobis benignus dominus et rex virtutum ipsa regna paradisi in quibus primus homo conditus positusq; fuerat. Hocq; omnium fidelium ora probat: et virtutes et miracula, que deus in hoc mundo per sanctos suos facit testatur. qd; deus humano generi in carcerē & tenebras istius mudi iuste damnato, auxilia mādatorum dederit, causa ppetuam mortem euadendi. Cōditor utiq; et rex noster, qui pro nobis in alta Crucis confixus est stipite: quā magis decet thronū impialem vocari. qd; seruile tormentum: quia imperator noster rex Christus regnum sibi in ea: et potestatem in celo & in terra cōquisuit: hostes superauit. et mundum deo reconciliauit. Hec vexillum Christi anni est populi, hec framea qua cum hoste fortimur bellum: hēc insigne victorienē. Cū hac hostes nostros pterimus; hac arma iniquitatis frangimus. per hanc ad coronam alleuamur et virtutis premia capimus. Propterea exul semper & alienus a bono ignis cupiditatis. scito que tibi interfectio in morte Christi parata sit. Cherubin ergo illa que i tabernaculi templi cōstructiōe: iuxta aram post altare Thymiamatis stabant. hoc vexillum Crucis extensiōne alarum suarum, nec non & tota positione situs sui. hanc sanctam aram demōstrabant: que mystica vunctione linita triumphum Christi & certaminis eius palmam prefigurabant. Hēc itaq; animalia id est Cherubin distensis suis aliis. lēta facta Christi adducunt: et beata ea esse alma altaque manifestis indicijs trādunt. Ipsa quoq; Seraphin ad hoc pandunt os suum: vt cum celos & terram plenos esse gloria dei predicēt. iam prope est tempus quo carnalis hinc abeat luxus. et vicia recedant. Dicant d eniq; cuncta. simul hec animalia alarū suarū officio. precipue intimant saluatoris brachia in Cruce esse protensa: in hisq; trahi atq; subleuari iuine misericordia. omnes quos ipse postmodum in vniuersali iudicio. meritis condigna rependens. in fēde collocabit beata: tunc palam illos per discussiōem pbando. quos iam ante sibi notos & bonis operibus auctos probauit amando. Iustorum ergo vatuum prophetiq; de passione dñi villo modo nō dissentiant; nec significationes istorum animantium fallunt.

De Quintę figurę formā, vbi quatuor tetragoni circa Crucem cōsistunt. **V.**

TEmodo Crux sancta dei obsecro. vt tua virtute meum pectus infirmum benedicas: vt dignis laudibus eterni regis in te trophēū valeam decātare: quomodo cōlestia simul acterrena uno fēdere coniungas. pactum confirmes: et mortis vincula dissoluas. O tu facer apostolorū cōetus. et martyrum ordo laureatus: iure vos domus Christi posuistis fundamēta. quos ipse in arce gestat pulcherrima. Voce quippe vīa & exemplis deo plebem sacram acquiſistis. et sanctam ac salutarem Crucem Christi. iure in primo fundamine predicationis collocasti; quia illam crucē

LIBER

in palatio concrepet, hoc manus litteris scribat, hoc labia verbis exprimantur, hoc ipsa figura metrico opere depicta notet; quælibet difficulter, tamen ordinabiliter per quadragenarium in .iiii. decades diuisum et exemplatum. clara sancte Crucis preconia promit, qui numerus plenus mysterio venerabili, et superno serenus lumine, inter cetera sacramenta significationis suæ, presentis temporis gestat figuram: quo sancta ecclesia sub Christo principe, contra spiritales nequicias et contra amatores mundi, scuto fidei et lorica iusticie, galea salutis, et gladio spiritus (hoc est verbo dei) fortiter et insuperabiliter preliatur, et confidens sui regis potentia, virtutisq; eius conscientia, omnia tela hostis antiqui frangit ac prosternit ignita. Vexillo quippe Crucis quam in fronte signatam, ipsa victrix gloriose gestat, partis aduersæ confundit frontem, atq; sequam inimicorum subito perturbat aciem. Ergo in sancta Cruce salvator noster antiquum hostem vicerat, et in numero eius figure, rite et apte conuenienti quadragenario videlicet, sacrum ieiuniu in deserto protendebat; ut raptore fraudulentissimum prius tentantem, per patientiam et humilitatem vinceret; ac deinde in nequitia sua persistentem ac perdurantem, ipse moriens eterna morte iuste damnaret. Sicut enim serpens ille lubricus et callidus, hominem primum per gulam, avariciam, et vanam gloriam ad facinus illexit, et ita eum mortis obnoxium reddidit; sic et econtrario copotentibus medicamentis, salvator noster per abstinentiam, benignitatem atq; humilitatem, humanum genus ad vitam erexit. Ipsum quoq; auctorem mortis, eternis cruciatibus reum, victor tartaro subiecit. Christi quoq; pugnia nostra victoria est. eiusq; triumphus nostra salus est: qui sedet in celorum arce, &c. pspicit in inferiora terræ. Cruxq; eius ipsa est totius orbis honor: ipsa totu sustentat mundum. ipsaq; mihi carmine semp et amore venerabilis permaneat, semper in ore meo laus, et exultatio in corde pectus.

De forma Nonadecima. vbi quinquagenarij numeri ratio est. XIX

Attendite oculis et videte mente, audite auribus: et percipite corde, o omnes fideles, in quibus charitas Christi et amor sapientie feruet: quibus curæ est ad lucem eternam peruenire, et incorruptionem atq; immortalitatem sine fine percipere. Laudem Crucis Christi carmine depromo. Hic summi opificis virtus ostendit, et beati operis decor exprimitur: artisq; ipsius nobilitas declaratur. Vester honor est non caducus, sed secundum redemptionis ordinem manet perpetuus: immortalis est vestra in celis palma: quia Christus ipse vobis est victoria, qui salus nostra veraciter existes, vindictam in hostem detorsit antiquum, et in Cruce degustas mortem. ipsum mortis deuicit auctorem: Huc omnes conuenite egroti: et egritudinis vestre ne vos pudeat illi molestias conqueri. Verus vester medicus est iste, quem sancta Crux in patulo gustauit stipite: ipsaq; manibus suis expassis ad medeiam. Vos inuitat, qui vobis sanitatem integrum citius prestat. Pandite illi vulnus mentis: et in ulceræ corporis virus latens nolite abscondere: poscite medelam cordis devotione: et pullate mediciu in honorum operu strenuitate. Ipsius ergo ma-

SECUNDVS

FO. III

hoc est doctrinam mandatorum dei: vt fraudem maligni de penitralibus hu-
mani cordis auferat. et fideles dei attendeat ad cœlestia premia. supare car-
nis cōcupiscentias doceat: ipseque amor. per vniuersam mundi latitudinem sc̄itos
predicatores ducit. arguentes vitia. et virtutes commendantes: docentesque
per euangelium redemptori gratias agendum. qui secundum veterum pro-
phetiam nouissimis temporibus incarnatus est. et mandata tradens euāgelica
signis & miraculis verus deus innotuit: concedens omnibus fidelibus sibi. vt
per fidem plenam & baptismū. lucem eternam conquererent. illsc̄e qui inten-
tis auribus cœlestem doctrinam capiebant. dedit in modum bonę terrę ubi-
rem ex verbi semine virtutum fructum p̄ferre: et si quia incentiuia nature in
eis oriretur. abs̄cisa euangelij cultro. flamma spiritus sancti cōcremaret: vt sine
vlo impedimento diuinū germē et spiritales delicias regi Christo exhiberet.
Hos ergo fructus primum fides et religio christiana. per p̄dicatores euangelij
plāntauit. dēinde gracia virtutū puros. & ab omni forde alienos ostendit: dehinc
pacientia sanctorum in tribulationibus p̄bauit: paciū quoque et societas vere
cōcordie coadunatos et inseparabiles demonstrādo stabilit̄: exin mō virtu-
te constat̄ fortiter roborantur. et p̄ veram humilitatem illesi custodiuntur.
vt per discretionē in augmentum p̄ficere valeant. et per longanimē p̄seuerā-
tiā vsc̄e ad congruam maturitatem pueniant. Post hēc quidem iam vltimi
iudicij fālx mittenda est: vt messis albēns. quam granum frumenti p̄ aratum
Crucis interra conditum. gloriosam et multiplicatā prulit. apparente ipso
iudice viuorū & mortuorū. p̄ angelorū ministeria colligatur: et per senten-
tiam eiusdem iusti iudicis in horrea cœlestia sc̄iliciter collocetur.

De Septime figuracionis plasmate. vbi de quatuor elementis agitur. VII

Igitur omnia que in cælis et que in terris sunt. de lumine glorie Christi
illustrata iam splendent: cuius maiestati subiecta seruunt. et sacre Crucis
factum beatificādo concelebrāt. vt sic victori superno debita vota per-
soluant: hoc veraciter p̄fientes. omnia regna seruare modū suum sub
dispensatione diuinitatis Hiesu: non solum que in orbe mouentur. quinetā
omnia quæ sunt. viuunt. sentiunt atque discernunt et iura seruare norunt. sub
hoc imperio consistūt ab inicio. Imber quoque ac grādo de nubibus. nix. priu-
na ac glacie. ros et serenum simul cum fontibus & rivis in terra. p̄fluentibus
creatorem testantes laudant. Arcton Creticus & omnis stellarū positio simul
cum vertigine poli. auctore p̄dican suum. Nemini displiceat quod dico: quia
omitenentis laudes scribo. et non irrisione vel dolore in alicui ingerō. Bene-
dicite omnia opera domini dominum: cantate et psallite ei. Laudans dicat iu-
stus q̄ Christus in Cruce exaltatus omnia trahat ad seipsum: et electos suos
multes inuitet ad coronam. Non enim fas est vt in laudando conditorem dis-
cordet factura eius. sed gaudens concinat sibi debitas laudes. Vniuersa aqua
natantia & serpentia terræ. montes & colles. harena maris. luci & omnia

A iii

LIBER

fixi in ea domini virtus ad portandum. totam domini ecclesie machinam rite
roborauit. Vere quoque ipsa humanum genus ad vitam dedicauit. firmaque
erecta est columna; desiderans ostendere quod per ipsam eterna domus. ce-
lesti regno collocanda exurgit; aula videlicet iusti regis sponsorum ecclesie. Hac
tu domine Christe trophaeum nouum. iure dominationis crux redempti-
onis. viaque directionis. ociter in mundo erexit: quod christicolum genus
foedus iusticie seruet. spernat diabolum rite damnatum. & vincat pietate hos
minem inimicum: quia tu illi fautor laudis. & timor conseruationis utriusque
boni operis. ac palma victorie. atque corona remuneratio es. O inclita Crux
domini. aule Christi preciosum fundamentum: tu es pulchrior florifera spe-
cie omnium germinum: tu excelsior Cedris Libani: tu preciosior albo lapide
Pario: que quadratas iungis petras. viuentium lapidum in firmo fidei funda-
mento. Patriarcharum quoque coetus et ritus antiquissimus. iure prima fun-
damenta iacit in inicio totius edificationis: qui primum sanguine dogmate. corda
deuota sibi obedientium. ad domum regnat super omnia deo fide iunxerunt.
Postea prophetaribus predestinationis pluerant. ut regi Christo viuam aulam
monitis preceptisque suis. in hoc certaminis loco construerent: quia omnis
hæc fabrica ecclesie. per confessionem nominis Hieu Christi ad celeste regnum
eleuat: eiusque voce instructa. rite viget bona vita constructio. Hæc enim iunctio
ad latéra sancte Crucis quatuor tetragonorum loco signat. et omnino sacro re-
uelat nobis intellectum: ut sciamus quo nos via recta et ductor optimus iu-
beat ire: hoc est ad possidendum regnum perpetuum: omnes utique quos Christi
visitatio sua mansione illustrans. templum dicare dignatur. et cum his sanctis
parietibus in semetipsum lapidem angularem coadunans. ad perfectionem
celestis edificij perducet.

De specie Sexte figure. vbi de quatuor virtutibus principis commemorat. VI

Onnipotens virtus. et omnipotentis patris summa sapientia Christe
fili dei: tu es verus dñs. qui totum mundum adornas decoro sancte
Crucis. dispelaque pie tuis sanctis pia dona salutis. Nam quadriga
virtutum quatuor cornibus sancte Crucis decenter aptata. ostē-
dit sacram seriem specierum ex ipsa precedentem. in triumpho victorie regis
Christi consecratam: et per eius passionem. perficiam esse toto orbi. ad impe-
trandum fructum pietatis. et adipiscendam eternam beatitudinem. Virtus est
animi habitus. naturæ decus. vita ratio. morum nobilitas et lingue moderatio.
Hæc quippe cuncta. o sancta Crux religiosis homibus iusta laude. perbanda tu
tradis: cuncta simul beneplacita deo depromes. et singula salubria esse pdens.
Tua sancta prudentia tenerum mundum ab inicio docuit: quando p. martyrum
Abel iusti pro innocentia populum animam demonstrauit. de te iusticia
bene zelo feruens. diaboli pompa spernendam. et Christi gracie obsequen-
dum suasit. Per te castus amor in sanctis dei erigit se ad sectandum utilia consilia.

dignis reuelare: et dona genitae vite fidelibus tradere. Christus ergo rex sumus & celestia tribuens dominus munere diuinus. scandens alta Crucis robora. manifeste innotuit. hanc speciem formando. per hanc se p̄adere celos mundo. et vult ut sequentes eius vestigia uite. per hanc regiamus introitum. Denique quaterternos vētos a quatuor plagis mudi et ambitu oceanii. in habitu sancte Crucis cōiunctos. et coadunatos. saluator salubres fecit. signac. xii. cum. xii. mensibus suis ipse dñator sustentans. regit & gubernat: ac duodenā spacia horarū. oriente sole disponit ordinabilē trahi et p̄duci ad occasum. Ad hec quoq; vniuersa demōstranda distributio duodenarij numeri. quadrangulā sancte Crucis formam cōplet. Omnia nāc vīncula peccatorū nostrorū quibus cōstricti tenebamur. Crux Christi gloria nostra resoluit: ipsaq; erecta sa- crā celi gaudia iuracq; terre pponit & signat. laudat & probat; ipsaq; fidelibus veraciter confert.

De Nona figura. que dierum anni nume-
rū in Crucis specie continet.

IX

Sicut et Luna ei nunc competenti ordine. dominum Hicsum Christū benedicte: quia sancta Crux est vester honor. stabilis lux. dispositus ordo. series. laus. et probitas: spirituali lumine per cūcta tempora vos illustras. Vos quoq; hoc termino quē ipsa in quatuor hexago- nis et monade inter eos posito portendit. dies & noctes totius anni solaris cōnumeratis: equatisq; ad perfectionem eius numeri cursum vestrū. Pre- dicta ergo figura eius habet in se tricies denos et decies senos: atq; insuper quinquies unitatem. His quippe numeris rotā Solis & Lūne cursum suum noscitur indere. quatuorq; vicissitudines temporum his includuntur: quos omnes in quinquaginta duabus hebdomadibus et monade. unus pariter am- plectitur annus. Ad hanc diem iam bifrontis redditum tenet omnis hic ordo: ad hanc transit horarum series. temporum vicissitudo. annalis circuitus. & astrorum cursus: Ipsaq; quadrans horarum supvacuus supra numerum cer- tum dierum. quem indispositione sex angulorum quatuor hexagonorū san- eta Crux denotat. ociter ad illū terminū tingit: qđ in equinoctijs rite dinoscí potest. Os factum germen. quod clara luce fidei et sapientie corda hominum in tenebris infidelitatis posita illuminas: tu es videlicet Crux sancta miraculis coruscans. Nam et Christus hinc vbiq; per tua cornua latitudinem sui regni demontrat. Tu regis fortissimi sceptrum & ara dei altissimi. ordine poten- ti dilataris per orbem: descendisti ad inferos: tendis ad celestia. Hęc decus et honor est totius mundi: Sem quoq; verus idem nominatus noster. per cuius nomen solius tota saluatur creatura: cursum siderum ad huius formā tem- perat. ipsumq; regnū celi donat: cum in hac sede positus claustra celi nobis

LIBER

ligna syluarium, feræ, pecora, & truces bestiæ, vermes puluerei, & minuta voblatilia, aues mansuetæ & lacerantes vnguisbus. O genus christicolum, quo celi et terra decorantur, a vobis lumen fidei & virtus predicationis prodiens, legationem agit ad gentes, preces excitat, ad baptismum invitat: sed maxime doctorum sermo, preclara exhortatione dolum diaboli denudat, et acquisitis per dei gratiam electis exponit victoriam Christi. Omnibus fidelibus hoc quotidie predicatur, nec non & pagani et falsi christianis & haereticis, cum summa modestia & patientia intimatur. Qui ergo crediderit verbo dei salvabitur, qui autem non crediderit aut prauis operibus fidem destruxerit, infernū damnabitur. Igitur quia Christi gratia in celis & in terris redundat: bene condecet, ut celestia simul & terrestria, ore consono laudes deo decantent et gracias agant. Populus domini & oves pascue eius, qui partim in celis iam cum domino regnas, partim adhuc peregrinariis in terra: una ratio vos ad laudandum deum incitat, quos unum gaudium in celis expectat. Nam quod datum est iam tenetis, et quod promissum est veraciter accipietis, quia qui promisit sine dubio in vobis sua promissa inplebit, rex vestris uester proprius et factus, creator et saluator Hesus Christus dominus noster.

De Octave specieiforma, vbi de Duodenario numeri ratione expositum est.

VIII

Christus itaq; saluator nř Christus rex mitissimus in celis regnat confilium optimum; virtus dei patris summa, et benedictio vera, lumē de lumine, et ex deo genitore diuina proles genita. Hinc videlicet totius iuris origo est: ad hunc fabrum tota celi & terræ fabrica respicit: ad hunc pertinet omnis virtutum decor: a cuius bonitate & veritate omnibonum, verumq; fit: ipseq; mirabilis, solus mirabilia facit: a cuius iusticia ordinatur quicquid in celis vel in terris iuste decernitur, probatur, et profertur: quicquid honoris habent angelii boni: et quicquid peccati suffert angelii mali: nec non et illud quod Christus idolatriam de mundo expulit et diuinū cultū renouauit. Horum igitur omnium bonorum auctor est dominus Christus: qui in vexillo Crucis sua, honoris & potestatis proprię iudicia demonstrat. Quia pppter congruit ut nos terrigenæ, et paradisi exules notemus hos radios quos diffundit hec sancte Crucis species: p quam Christus nos saluat: et reddit splendorem luminis quem photoplastus peccatis olim iam amiserat. Quotquot ergo a principio hos radios rite agnoscentes venerabantur, ppetuæ lucis munere pfriunt: et abroq; hoc iubare vibrabant arma prophetarum: et fors apostolica pdicans hac luce nobilit coruscabat: hocq; sole fides Christi toto orbe terrarum relucet, atq; bona corda hominum, votaq; pia sanctor; patet: fusti quoq; diuino munere pollentes, per mystica signa olim iam patribus tradita, bonum et salubrem coniuncti radium: et proinde mandatis dei obedire gaudiadent populis, cum Christo ascribunt soli, et profunditate mysteriorum

diuitium p̄cellit suo munere. Deniq; quod in septuagenario numero mani-
festa redemptio toto mundo fuerit: Daniel p̄pheta in septuaginta hebdoma-
dibus suis, que ad Christū vsq; ptingebant demonstrat: quando exiliumetur
puaricatio. et fmē accipiat peccatum & deleatur iniquitas. et adducatur iusticia
sempiterna. Hieremias quoq; similiter post. lxx. annos, resolutionē captiuitatis
pdicat esse vētūrā: ast Moïses p̄ lxx p̄lbiteros, q̄s mādato dñi populo Israhel
pr̄culit, to tuis magisterij pfectūm. et reuelationē mysteriorum per Crucis
sacramētū nobis fieri significauit. O crux bñdicta dei: in hoc quid septuage-
nariū numerū in quīq; ptes diuīsum in medio tui. simul & p̄ quatuor cornua
tua quaternario. et denario numero āplectoris. significas te totum mundū p̄
decalogū legis. & p. iii. libros sancti euangeliū. ad concordiam et vnitatē fidei
reuocare. Necq; enim ipsum quinarium absq; mysterio p̄termittis: sed vene-
rabiliter innuis humanum genus. non solum per internum affectū animi. sed
etiam p̄ exteriores sensus corporis tibi veracissime esse deditum.

De vndeclima figura vbi pentathacus

Moisi ordinatus est.

XI

TEsancte pater inuoco dominū celi et terre, ut sis mihi in hoc car-
mine doctor & rector, et inchoato operi pius et clemens annuas
sensem opifici. et verba sobria tribuens. ut possim fideliter pan-
dere ad sanctę crucis eternā laudem. & ad gloriā noui testamenti:
quid lex prisca figuris significet modo in gratia. ipsis rebus. spiritualiter obser-
vandum. Nam cum primum hęc maxima rerum machina. ab inuisibili &
impenetrabili profunditate visibilis effecta est. et paradisus cū germine suo
floridus & iocundus apparuit. statim in ligno vite quod est in medio paradisi
vitale lignum sanctę Crucis p̄figurabatur: quod in medio gentium positū.
Pcedentes et subsequentes se viuicat et sanctificat generationes: cuius bene-
ficio recreati quiq; boni et sancti viri: spiritales et vitales virtutum p̄serunt
fructus. Hoc etiam lignum passionis Christi p̄figurabat Isaac patriarcha;
cum patre imponente p̄prijs humeris ligna portabat ad locū immolationis
sue. sicut liber genesis testatur. sic et exodus & ceteri libri legis edisserūt. quod
forti compagine armorum sancta crux. nostrum p̄cium euexerit: ut dote
sanguinis sui sponsus supnus exhiberet sibi sponsam ecclesiam. non habente
maculam aut rugam Hinc plebs Israhelitarum deo in Aegipto coniuncta. &
per rubrum mare translata. laudes victrices redemptori suo decantabat: &
itinere trium dierum gradiens domino misericorditer eos ducente. peruenit
ad fontem Marat. qui per lignum mysticum dulcatus est. Igitur Pharaō &
Aegiptij persequentes. qui prius populo dei quasi iam capto et reducto
insultabant. submersi maris fluctibus sera p̄nitenzia doluerunt: Israhelige
autem visis magnalibus ductori suo trinmphanti. deo videlicet patrum suo-
rum canticum glorie concinebant. & in conditoris sui amore feruētes laudes

apit. Hęc quippe humanum genus laudans cantibus exponit; cum prédicat fideliter pro Christo a ludeis crucifixo. q̄ media die lumen siderum obscuratum sit. Nam Iudea frendens licet iunidia estuaret: meliore tamen vſu in arbore Crucis hunc fructum extulit: quod ex quatuor plagis mundi et ex quadrifico Oceani limbo. gentes & populi vndeque confluentes. spiritales delicias appeterent. que in sancta Cruce demonstrantur. vt sacris et mysticis epulis replete. per dona summi patris ad centuplicem bonorum operum pueniant fructum: et intermixti splendidis nouem ordinibus angelorum. in celesti beatitudine ipsi perpetua claritate fulgeant. Quapropter moneo: vt quicquid canamus et quicquid scribamus. in redemptoris laudem totū vertamus: quatenus hac vna spe. quam per eum in eo habemus. exitum auidę & sequentis mortis. perpetuę damnationis scuto fidei repellentes. possimus evadere: et sic regnum dei superna luce nitentes leti mereamur possidere. auctoremq; nostrum ac redemptorem dominū Hiesum Christum omnipotentis patris videlicet natū. dignis laudibus resonare. verum sanctum atq; dominum altissimū: sit quoq; semper hęc nostra ratio. sempiterna laus et perpetuus ardor amoris.

**De ratione figure Decimę. vbi septuagenarij
ratio descripta est.**

Nunc itaq; concedet: ut pia modulatio spe eternorum nos ictificans. in hoc beato opere exprimat. quid nobis eternam vitam cōferat. et quid corruptionem auferat. quidq; delictorum veniam tribuat. & quid vincula peccatorū dirumpat: hoc est sancte Crucis predicit acta. Merito ergo hoc vox humana faucibus resonat. hoc deponente os proloquens. dīgitis scribentes. plectrum lingue & vota pīj cor dis. quod cecidit iu bello draco tortuosus et noxius ille. qui arte maligna truculentus in paradiſo prothoplastum nostrum decepit: cum prius ipse cadens Lucifer de celi arce. terciam partem astrorum traxit secum ad inferni sulfurea stagna: quia superbus et dolosus tentauit se equiparare altissimo. in gelida Aquilonis parte ponens sibi tribunal. Hunc scilicet ferocissimū lupum. agnus mitissimus stravit. iure potenti eripuit predam. et studia immania fregit. At gentes ex imis: & carnalibus desiderijs per sanctā euangelij predicationē cōuerterit ad meliora. & incendit ad cęlestia dona: ne vel ludorum fabulosa supersticio: vel hereticorum peruersa seductio. specioso velamine corruptat casta corda christianorum: qui veritatem diuine legis agnoscentes: in rebō fidei iam consistunt: et ne aridum fiat os genitium exinanitum a cultu demonum & adoratione ydolorum: fecūdat illud in diuina laude auctor totius boni & largitor virtutū Christus dñs. causat enim & damnat omnem p̄fidiam irimici. potens virtus sancte Crucis: et dimittens mundo debita. cunctas opes.

bulorum suorum hoc resonant. Vide condebet ut cuncta viventia atq; sub-
sistens dñm suum recognoscant, et laudibus deuotis cōcīnant, quod Hieſus
Christus verus est filius dei, et om̄nipotens dextera patris omnipotentis; cuius
curatio ſalubris eſt & contactus medicina ſalutis ēterne.

De Terciagedime ratione figure, vbi ille dierum numerus comprehensus
quo Christus in vtero virginis moratus eſt,

XIII

ARbor odoris ſuauiflormi et expansione pulchrarū frondium latiſ-
ſima, ortus deliciarum incōparabilis affluēs, vbertate largiſſima
floribus virtutū et folijs yborū iocundissima, p̄ predicatorē ſancti
euangelij fructificās, opes condis celeſtes; exaltata quidem ma-
iestate ſuper omnia ligna ſylvarum honorabilis & decora exiſtiſ; quia claritas
Christi int̄ crucifixi gloriosam et ſpeciosā et venerabilem omib; te exhibuit.

Hoc quisquis in fidei firmitate coſiſtit, plena deuotione pſit, licet demonis
vif horrida ſalutem hanc credere atq; cognoscere gētibus inuidens haſtenus
reluetetur. Varias quidem virtutum species in ſitu tuo de monſtrā: & abu-
dantiam ſpiritaliū diuinitarum te habere ſignicas, ex ſanguine Christi purpu-
reo fulgore nites, et pro Christo animas noſtras poſtere forſter ſuades. In te
eccleſiarum ſaluatoris celſitudo coſtituit, et vnitas fidelium in fide et pace pma-
nebit, qđ etiā erectō tabernaculi Moſaici, ſeu edificatō tēpli Salomonici pſi-
gurabat; hoc & altare holocausti ſive thymiamatis, atq; ignis i eis ſemp ardēs
ſignificabat; hoc et cādelabrum cū quatuor lucernis; hoc et ſabbati ocia i ndi-
cabant; quia in Christo agno videlicet dei immaculato, pro ſalute firā in ara
Crucis imolato, et fidelium eſt illuminatō, et requies ppetua ſanctorū. Ipſe eſt
ad vitam per paſſionē Crucis puius noſter, ipſe ſalus ēterna, ipſe lux vera, ipſe
bonitas piffiſſima, ipſe redēptio noſtra, ipſe eſt et vita ſemp̄terna, ipſe eſt prin-
ceps tamquā filius in domo ſua in eccleſia videlicet ſancta; ipſe eſt pax noſtra
qui fecit vtracq; vnu: ipſe principatū diaboli deſtruxit, et conatus eius noxios
retardauit; qui per frigus inſidelitatis feruorem charitatis extinguerē ſtudet.
et per illecebras voluptatū ſcolicitatem veram pmittens fallax decepit; et per
hanc dementiam iam quaſi captum irridens: manifestis viciorū vinculis &
cathenis peccatorū stringit. O Crux ſancta, o arbor ſpeciosa, que omnia ce-
drorū nemora altitudine & pulchritudine in compabilis ſuperas; eni numero
competenti in cornibus tuis radiati dona ſeruiflora et heatiſſima p aduentū
dominiū portendis. Ostendis enim ſeriem dierum: quibus ſaluator in vtero
virginis incarnatus eſt: et per hanc moram patientie & humilitatis eius docu-
menta nobis prebes: et quia cum lenitate & tranquillitate per partum ad nos
venit, mansuetudinē ſuam et obedientiā quam uſq; ad mortem in te ppetratā
ſeruabat designas. Ideo data eſt ei omnis potestas in celo et in terra ſecundum
humanitatem, qui cū patre & ſpūlā ſancto celum et terram & omnia que in eis
ſunt creauit ſecundum ſuam diuinitatē: ſicut ſancti Iudum cecinere, pphetæ

B

LIBER

triumphales exoluebant. Porro mare orientale hoc testatur: cum orbitas curru Aegiptiorum hactenus in pſuido. et in littore feruat. Deniq; veteris legis abyssim sancta crux immissa dulcavit: et petram solidissimam excidens fontem viuentis aque pduxit. Ad huius instar Moyses manus extendens in Amalech victoriam coepit: et per eam veri Amalech memoria deleta est sub celo. Duo ergo viri exploratores terre reprobmissionis. qui botrum in veste portabant. duos populos significant: qui gaudia supna per passionem Christi in cruce cōpieta. quosq; credentes pmereri posse p̄dicat. O crux benedicta dei: quis bene mysteria tua noscens. tanta & tam dona p̄clara salutis satis enar rare yalet: cui nulla lingua creature ad laudes debitas celebrandas idonea est. Te patris eterni hostia in odorem suauissimum oblata. sacram aram dicauerat: viuificantem exaltasti serpente: et vitale signum demonstrasti populo. quo saluari Iesus ab hostibus possit. Et quid amplius de te dicere possum: nisi hoc quod cuncta bona dederas. et mala cuncta aufereras.

De duodecime figure ratione. vbi nomen prothoplastis situm est. XII

Fla mo-lo dulcisona metrice artis fistula. vade salutiferam crucis dñic; laudem sui auibus canere versibus: opusq; mirabile redemptionis nostre. simul & cōsolationē vite futurę deuotis celebrare laudibus: quia in sancta cruce mors victa est dirissima. et peccatum nostrum vincula sunt resoluta. Lux nobis per Christum rediit pristina: et prime p̄uaricationis cōcessa est venia. Nam primus Adam decorē immortalitatis nobis abstulit. cum pomū ligni vetiti cōtra p̄ceptum gustauit: & secundus Adam saluator videlicet noster. omnē venustatem. et omnē gloriam atq; honorem superne claritatis. nobis adueniens secum attulit. Vnius obnoxiam multa et innumerabilia p̄cessimus mala. et temporalis mortis incidimus discrmina: Sic et vnius ob graciā fidelia saluantur agmina. et luce potiunt̄ eterna: Deniq; sicut per lignum p̄uaricatiōis mors introiuit in totū orbem terrarū. et in infernū omnes descendērū. etiam ipsi electi: ita & per lignum dominice passionis mors captiuata est. et multi euaserunt ex ea. etiam peccatis obnoxij. Vniuerso scilicet orbi Christus per crucē aditum vitę apuit. & in ea potētiam virtutis sue demōstravit: ipsamq; relictis ydolorū cultibus honorabilem esse q̄mibus voluit. Per hanclui sacramēti nobis patefecit archanum: & ad custodiendū ius sue voluntatis nobiscū firmauerat pactum. Primus homo de terra terrenus. terrenā generauit sobolē. cui & immite h̄ereditauit mortem: Secundus quoq; de celo celestis. celestem mūndo intulit generationē: et eternam suis p̄misit beatitudinem. Hic est dñs vniuersorum. & creator oīm rerū: regnum solus cum patre & spiritu sancto tenet eternum: et secum regnare vult ceteris glorioſos sc̄torum. Ipse etiā per nōmen Adam. quo iiiii plaga orbis p̄signatas habet. potestatis sue qua dñs in toto orbe terrarū nobis dedit indicium. Nā anatole. dyſis. arctos. & næzembria: quatuor mūndi partes in capitibus voca-

Filius dei patris altissimi, qui dira iacula inimici frangis nequissimi, da mihi sanctę Crucis victoriam carmine dulcione modulari. Nempe euangelista Iohannes, velut altiuolans aquila, in ipsum solum iusticie figens aspectum mentis, verbum dei vera reuelatione cognovit; & dabo sermone predicavit atq; conscripsit. Ita quippe gratia diuina precesteris euangelistis collata est Iohanni: ut cum illi incarnationis saluatoris et humanitatis eius archana maxime conficerent, iste diuinitatis eius sacramenta per fundo sermone reuelaret: quod videlicet factor omnium rerum, animam et corpus in se sumplisset humanum, et qui in principio deus unus erat: cum deo patre, in fine temporum visibilis appareret in carne. Hunc figura leonis significat regem, hunc vitulus prefigurat pontificem: quia ipse ut leo et quasi catus leonis certamine confligens, opulentissimam arripuit predam: atq; idem sacerdos & hostia fieri dignatus, salutem nobis concessit eternam: suiscz participibus dona largitus est immensa. Marcus quoq; in mysterio. vii: panum quibus. iiiii. nullia hominū Hieſus satiauit, mystice. vii. dona spiritus sancti indicat, quibus euāgelicū populuſ saluator q̄tidie reficit. O tu euāgelistā Lucas, regem iustissimum victimā salubrem predica. hoc fides tenet catholica: et pontificem clarum scriptis tuis resona: qui totius mundi tollit peccata. Hic ergo cum esset manus eterna conditoris, et patri eterno cōsubstantialis, ecce in diebus Herodis regis est natus in Bethlehem ex Maria matre infans admirabilis, ad salutem videlicet missus totius mundi. Nobilis ipse puer qui et vetustus dierū p prophetam describitur: qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bozra: qui torcular Crucis solus calcauit: et licet fuerit in cruce suspensus, tamen astra sustentauit arbiter supernus. Crucem enim paties ipse sanctificauit, glorificauit, et celesti benedictione dedit. Igitur Matheus qui primus in lux dea scripsit euāgeliū, humanum vultum figura dēnotans, significauit Christum de stirpe David secundum hominem esse natum: demonstrauitq; eum promissionis esse filium, cum Abraham in capite generationis posuit, contra duriciam scilicet et obtusum cordis infidelium, qui negant Christum ad salutem gentium esse destinatum. Nam hoc aduentus saluatoris veracissimum est signum: quod per patriarchas & reges gentis Iudee generationis ordo descendens, ad ipsum usq; peruenit Christus, qui est saluator omnium hominū maximē fidelium.

De Sextadecima forma, ybi de septem donis spiritus sancti narratur **XVI**

Te sancte spiritus paraclete supplex deprecor: ut salubris supernos a superno solio descendas, et tibi dedices deuotam mentem vatis: cordeq; bene credula ac fida facias, quia tu quoq; spiritus es vite: quem se ex parte promissum Christus dei, virtus et dei sapientia, discipulis suis mittere pfisit: donum videlicet illud, quo oēs sanctos suos ante aduentū atq; post aduentū suū, admirabiliter dedit: suāq; spōsam id est ecclē-

LIBER

cp celi et terre factor puerus filius nascetur cuius superius super humerum eius esset.

De figura Quartadecima in qua numerus annorum ab exordio mundi usq; in annum passionis Christi notatus est. XIII

Verum dignum opus est, ac preclarum valde, trophaeum celestis regis dulcissima modulatione psallere: triumphum dominatoris eterni competenter predicare: quo mundum de potestate tyranni eripuit. ipsumq; regno eius destructo ac reprobato, eterno carcere damnavit: in quo etiam celestia et terrestria atq; maritima regno, sibi acquisito fulcit atq; sustentat. Nam quando eius exaltatio fuerit ab origine nascentis mundi accurrens, cum mysterio annorum numerus per notas grecorum in figura ipsius dispositas exprimit, et ob hoc credentium deuotio augetur: cum perspicit conditorem omnium rerum tam congrue et tam convenienter rebus ipsis temporum seriem coaptare: cp figura Crucis & redemptio in ea perpetrata: ac salus per dona virtutum fidelibus collata: cum numero sacris mysterijs pleno rite in omnibus concordent. Deniq; principium libri genesis manifestissime comprobatur atq; confirmat, quod dominus prisca secula & creaturam suam in principio ab ipso conditam, per sanctam Crucem iuxta finem temporum renouauerit: quia dum post sex dierum opera hominemq; creatum requiescere deus dicitur, in sexta etate facili, ac sexta feria dierum per Crucem hominem reparato, sabbato in sepulcro requieuisse redemptor demonstratur. Diuino ergo nutu dispositum est q; numerus. V. CC. XXX. I. figure sc̄te Crucis apte conueniret, et per hoc demonstraret passionis Christi sacramentum omni nequitie demonum, ac falsitati prauorum hominum resisteret, opprimeretq; potentia, et superaret iusticia omnē quicunq; fraude ac dolo derogaret dispensationi dominice incarnationis, taretq; penitus veritate conuicta omnis philosophorū atq; hereticorū versutia: sed nec ultra fallax ludorum factio dirum ac immitem affectū Christi opponeret euāgelio: quia ipsum virtus dei ē in salutē omni credēti, et per hoc patescit voluntas creatoris, et demonstratur sanctam Crucem omnia tempora mundi in electis dei qui ab inicio fuerunt sanctificare, et regnum celeste promittere, quod per redemptorem nostrum cunctis fidelibus tribuetur, qui verbo eius obedientes corde credulo & opere mundo deo placere studuerunt. Species quippe sancte Crucis grandis consolatio est fidelibus: materiam tribuit laudis, quia bonitatem nos scire facit creatoris: et ipse prius hominē in paradyso formauerat rectum: et nunc nolens eum perire fraude hostis antiqui, per Crucem illum recuperans reduxit ad paradisum. Crux quippe est arx virtutū et remissio peccatorum, ipsa scilicet de his infimis atq; caducis, ad celestia & superna prouicit omnes, quos per fidem et spem atq; charitatē dignos esse eterna visione dei Christi electio comprobavit.

De Quintadecima figura, vbi agnus et quatuor euangelistæ depicti sunt.

XV.

sancta Crux collatrix virtutum et inicium ac perfectio est, salutis nostrae: et per ipsam sit saluatio et resurrectio nostra. Sic ergo coedet, et sic o quicunque es de iustorū numero, quam diu hic sis, diuinam laudem cū timore et auro profer: fac operai iusticię, inimico tuo qui te persequitur indulge, et presta ei refrigerium, pauperes Christi qui nunc in presenti seculo lugent, et esurientes ac sitientes iusticiam, ad vitam futuram toto desiderio anhelant, benignè suscipe: quia ipsi inspiratione diuina copunguntur, ac sursum habentes cor contemplantur, quis consilio eterno regit omnia, et quis miseratione immensa indulget peccata. Hoc ego miser latina lingua describo, hocque opto, ut ipse refecto metis meus sit in presenti, et in futuro facetas eterna. Non enim superbus quisquam hinc iustificabitur, quod ore et habitu humilitatem ostendit, supernumque regnatorem solo prostratus adorat, dum interna cordis eius superbe sentiunt: et opes habens elemosinas non facit, nec per valitudinem corporis sui (cū integrer viribus sit) opera facit iusticie: quia certum est, qd omnitemens conditor non solum verba, sed & facta bona et vitam honestam, omni tempore querat. Igitur quicumque eternam lucem veraciter querit, & ad eternam beatitudinem vult peruenire, necesse est ut per octo titulos euangelicos, in quibus species vere beatitudinis exprimuntur, ad regnum tendat supernum: quia et in ipso numero resurrectione generali perpetrata, post peractum iudicium sancti dei pariter cum Christo regnum intrabunt eternum: Crux quoque Christi via est iustorum ascensus ad cælum, rota de infimis ad superiora nos trahens, dux et ianua regni, victoria nostra. Per illam vitam possidebimus veram, et mercedem percipiemus eternam: que et binario quater posito, octonariū in se concludens, significat quod per duo precepta charitatis, que nobis sancti .iii. euangeliorum libri commendat, promereri possumus gaudia sempiterna: Hoc quod omnipotens dei omnipotentis spiritus, qui nos per pacem & charitatem veram, ad regnum inuitat futurum, in septem donis gracie sue ascensus in cordibus nostris posuit: ut demonstraret eo modo rite posse quocque cælum ascendere fideles. Si eius gracie particeps fieri non neglexerint: et qd eos expectant sursum gloria & corona sedis lucida in arce superna, quos hic irradiauit cum virtute charitas vera.

De octauadecima specie, vbi quadragenarius

numeris positus est:

XVIII

Expone modo et laudans edic, o homo toto affectu animi, et universis sensibus corporis triumphantem nobilem victoris eterni, quem gloria dominique Crucis vobis expedit, super celsa cælorum sidera. Et subtus abyssi profundissima tartara, vbi lucis eternae permanet candor, et vbi noctis perpetuae perdurat horror: nec non et per cuncta terrarum spacia, vbi noctis diesque suis inconfusis alternant vicibus, quo usque mundi adueiat terminus. Hoc seclusus animi cogitet, hoc gutturi voce resonet, hoc lingua

B iii

LIBER

siam sibi in peregrinatione istius mundi despōnsauit: et sanguinis sui precio cōparavit. Cuicunq; ergo tu das intellectum. mysteria diuina per singula testimoniā vtriusq; testamenti pleniter capi, et intime doctus omnia sagaciter inuestigat, et veraciter pensat: qualiter tē diuina sapientia Christus in orbem misserit. Iuq; sponsārām vel pignus dederit, dum cogernis deo patri et filio et consubstantialis simul. cū eis omnium rerum artifex existis. et omnia penetras: nec estylla creatura inuisibilis in conspectu tuo. Tē quidem Esaias propheta diuinitus inspiratus: in. vii. species nominū propter diuersitatē donorū. quivnus atq; idem es distribuit: atq; spiritum sapientie et intellectus. spiritum consilij et fortitudinis. spiritum scientie et pietatis. et spiritū timoris dei nuncupauit. Christus itaq; saluator noster ac vite eterne dator. factis atq; mandatis te apostolis suis bis dare se ostendit. cum bina charitatis precepta cōstituit. vt deum ex toto corde diligamus. laudemq; eius pleno affectu pronunciemus. omnemq; scientiam nostram atq; intellectum in veritate eius gracie deputemus. et proximos nostros tamq; nosmetipso amemus. Nam post resurrectionem suam in nos discipulos sufflans. accipere spiritum factum eos iussit: et item in die penthecostes de celo in linguis igneis apparentem eundem spiritum factum super eos misit: quod videlicet sancta Crux dei in figura sua nobis demonstrat. Nam erecta eius pars diuinum. transuersa quoq; fraternum cōmehdat amorem: cuius amotis integratatem Christus nobis ostedit. ac suo exemplo nos instruxit: qui dilectam animā suā in Cruce moriens pro amicis suis posuit. et nos idem facere docuit. Hunc amorem semper laudabilis. et semper laudādus. sancte deus spiritus tu pone in me: et timor inoxius atq; carnalis affectus procul recedat: quatenus gloria sancte Crucis aucta ac multiplicata. mecum in vera professione et digna laude in eternum perseveret: quia tu es quidem ille qui os implet mutum. et celestem facit rite resonare cantum.

De Septimedecim figure ratione. vbi octo.

beatiudines annumerantur. XVII
Sancta et beata potens et venerabilis Crux Christi. laus vite futuri et glorie et gloria redemptoris. tu quidem prospera functōes. et vitalis cunctis ab inicio seculis. benigna et honorabilis. quia cum Christi membra in te suspesta passione fatigabas. innumeros populos a tenebris peccatorum suorum eripueras. et celi regnum quod per transgressiōnem ablatū fuerat. misericorditer per gratiam reddebas: quoniam bonitas conditoris p̄sona est perire illos qui spem in illa iam dudum habuerant. sed per remuneravit eorum bona merita. videlicet eternam eis tributens coronam. Nam semen euangelice doctrine. quod in discipulorum corda saluator seminavit. secundum suum placitum in eorum opere multiplicauit. cum in monte sedens docebat eos. et incipiens ab. viii. beatitudinibus largissima documenta protulit: nimirum per numerū figure sancte Crucis aptissimum innuens: quia

nus salutiferā: nō in dilatione tēporis nonit tardare. sed in velocitate momēti idonea est. sanitatē prestare omnibus. qui salubriter metu cōpuncti. et cum reuerētia ab ipso vero medico curari appetūt. cui sumā est virtus ad curationē perficiendā. et sapiens consiliū ad salutē prestandā: qui de supernis et perpetuis ad infima et tēporalia descendit. vt rerū naturā (que corrupta est) diuinā dispēlationē reintegraret. metusq; mortis abiret. et signa beatitudinis per charismata diuinā rurſū in homine demōstrarētur. Numerū ergo quīquagēriū salutarē nobis esse. sancte Crucis species in cornibus suis descriptum venerabiliter notat. et sacramētis celestibus plenū esse rite designat. In illo enim veri iubilei idest plenē remissiōis noticia datur: in illo sabbati requies rite celebratur. Ille legis veteris datione insignis est: et in aduentū sp̄iritus paraditi super apostolos insignior: ille pacis auctorem venisse prodit: et pacis signaculum perfecta reconciliatiōe inter deum et homines. per sp̄iritus sancti gratiā ostēdit. Ipse venerabilis in specie. salubris in figurā: et perfectus est in sacramētorum decoro. Nam. x. littera figure sancte Crucis aptissimā. et denarium numerum designās. per. ii. loca posita ad exemplar sancte Crucis. quinçp; libros legis cum .x. precēptis significat: quia quod lex vetus per figurā et umbrā quodāmodo depinxit. hoc totū Christus per Crucem in nouo testamēto secundū veritatē impleuit. Omnia quippe sancte Crucis decētissime conueniunt: et character litterae et numerus in ea denotatus. legis mysteriū et tēporis sacramētū. factūq; in hoc laudabiliter ppetratū: ideoq; oporet vt omnes sanctam Crucem laudemus pariter ouantes. crucifixoc; regi incessabilis gracias agamus. qui sanguine pprio vniuersa laxauit debita mundo.

De Vicefima forma. vbi cētenarius & vicenarius numerus inditus est. XX

Ecce sanguis Christi pia effusio. et vnda illa que ipso dormiēte in Cruce. de latere eius emanauit mūdat nos a fōrdibus cūctis: quia ipse redēptor morte sua. noxia cūcta a nobis tulit. cū labes peccatorū nrōrē dempsit. et cirographū qd erat nobis cōtrariū p passionē suā deleuit. Laudabile quippe dogma euangelij cōdidit: qd peccatorū tenebras fugans omne facinus verat. idolorūq; culturas penitus abnegat. Quod virā docēns honestā. per virtutū potentiam in p̄dicatoribus suis cōmendat. vniuersis sub celo nationibus. Post ascensionem quoq; saluatoris. apostoli ab ipsa veritātē instruci. p̄dicantes euangelium mysteria veteris testamenti per Christum impleta et declarata esse testati sunt: et ipsum finem esse legis & p̄phetarum. vēris assertionib; firmauerunt. Deniq;. cxx. numerum in etate legislatoris et in aduentū sp̄iritus sancti super apostolos insignem lauda l̄ta. secundū significationē suam quaē posita. idest in Crucis modum nobilit̄ complet. pandens fidei sacramenta et vēre beatitudinis demonstrans gaudia: quia sicut per. iiiii. characteres laude. sancta Crux in vnu colligīt. cxx. vnicatesita: sp̄iritus sanctus adueniens in notitia omniū linguarū coadunauit: cxx. credētes. vnde aperte.

LIBER

ac manifeste daē intelligi. sanctam Crucem verām esse nostrām redēptionē; et in ipsa veraciter holstrām consistere vnitatem. Percepto itaq; dono in loq; la omnium & inguārum, alacer cetus credentium, lumen sparsit vbiq; diuinorū testimoniorū, coruscāte simul frequentia miraculorum; et rete euangelij misit in pelagus istius mundi, vt sagena domini retraheret homines de profunditate abyssi, et conglutinaret ad soliditatem dominici vexilli: vtq; insignia Crucis Christi omnibus pateant, quomodo dona spiritualia quibulq; consignet si delibus, et premia que incarnatus saluator illis promisit. ipsa fideliter eos percipere in cælis faciat: que videlicet premia in auctu secundum meritorum qualitatē sunt posita: & sponsor verus Christus filius vtq; dei: simul cum patre deo & spiritu sancto, quibusq; dignis multiplicia in supernis seruat. et veraciter donat rex regum in eternum regnans, et omnia regna ditione propria gubernans: qui dederat nobis spiritū paraclitū, pignus salutis et hereditatis nostrę: vt nos secundum voluntatem suam regens seruet: quo ad usq; ouantes gaudia vite faciat introire: psallite vitam deuote: bene psallite domino Christo, gētes omnes, tribus et lingue vniuersae, et cognoscite verum regē vestrum, sapientiā et virtutem dei patris: cuius potētia mors viēta succubuit, & memoria mortis deleta est. omnium rerum parentem Hiesum cognoscite. Heclaus quia ex vero, et probato proleta est germine, finem et perfectionē habet eternā requiē. Iste enim nature nr̄e inditus est ordo, vt in dicta cū reverentia et tremore seruet. et in futuro perpetuā remuneratiōnē expectet. Hec q̄c̄ est gl̄ia nostra, hec & virtus, hec vera stabilitas quietis sume, iste q̄c̄ iura religiōis, bene seruat, et rite arbitrio suo vt̄ sit, qui bona summa pr̄ oībus appetit, et media raciōabilē regit.

De vicesima prima figura, in qua septuagenarius et
binarius numerus est comprehensus.

XXI

Frgo lex domini vera et irreprehēsibilis, duorum testamentorum libris conscripta, in figuram sancte Crucis ponenda est, per quam et orbis terrarū ab ira debita solutus est, et vitam perpetuam portumq; salutis et quietis eterne inuenit, post naufragiū videlicet illud, quod primus parēs noster per preuaricationem diuini precepti super nos induxit. Nam quia per lignū vetitū mors s̄ua totum genus humanū absorbit, ac suo iure captiuauit, vt hoc a potestate eiusdem mortis eriperet, redēptori nostro placuit, lignum sancte Crucis in terra erigere: quatenns hoc quod per gulę noxā hostis ille deglutiuera, cuspidē ligni vitalis p̄fossus, per cōtinētię graciā euomeret, meritasq; penas inde lueret, qđ cōtra omne iūs & omne fas seruus nequissimus et fur dolosissimus, sibi dñatum in alieno operē usurpat. Hoc et iam auctor totius creaturę, & largitor duorum testamentorum deus int̄imare volēs, opus saluberrimum sancte Crucis et p̄ legē p̄dixit. & p̄ prophetas p̄ promisit: & p̄ euangelium suū se complesse fatetur, vt homines creatorē suū recognosceret, redēptoriq; suo grās ageret. Deniq; sc̄lā atq; magnifica Crux

hinc se totam serenam luce coruscantem ostendit, secundum viam atque dulcem ad perpetuam vitam nobis esse demonstrat: ideoque radiis suis mitans lampas lucis eternae, omnes getes ac populos ad cœlestia regna prouocat, ab hosteque misericorditer erutos pronunciat; sicut nunc in nocte istius mundi positos sua illustratione leuisificat, atque hinc ad alta celorum benemeritos postmodum eleuat. Nec ergo verendum est quod villa fallacia aliquæ decipiatur: sed principe huius mundi sorris electo, veraciter vera victrix regnat. Hinc quoque est quod in predicatione potestate et dominationis eius, sancti predicatorum miraculis coruscant, totumque orbem sibi subiciant, redemptosque per Christi gratiam deuotos corde, placidos moribus, mansuetos patientia, tranquilloque conuersatione perficiant. Ecce quot lingue sunt nationum in septuagenario et bittario numero. Crux sancta exemplata demonstrat: omnibusque gentibus per hoc lucis portam patet, item significat: hocque per Ixx. et duos discipulos saluator ipse predicare iussérat: sanctorumque archangelorum confortia, post resurrectionem generalem in celis promiserat: quod etiam ipse numerus designat. Octonarius namque numerus et nouenarius in se multiplicati. septuagenario in et biennio crevit: quorum octonarius ad resurrectionis tempus, nouenarius vero ad novem ordines angelorum respectat: sicut catholica fides tenet quod in fine mundi hoc est in octaua etate seculi sancti resurgententes, in societatem transeant angelorum. Omnia namque peccata mundi Christus in passionis sue ardore consumpsit, quando ex parte carnis in ipsa mortem gustauit; ac per potentiam diuinitatis suę electos suos ab inferni carcere liberavit, et sobrietatis ac fidei lumen per apostolos suis generi humano predicari iussit: legem videlicet suam veterem et novam, quam in hoc quod sancte Crucis figure cognovit. leue onus atque iugum suave esse, et ad celos ducendi idoneum omnibus credentibus sibi demonstrauit.

De Vicelis secunda figura, in qua monogramma depictum est. XXII

Christus qui est verus redemptor noster, in quo est omne desiderium nostrum, qui per gratiam suam hoc opus me facere voluit. O virtutinam ipse laboris finis, ipseque michi sic precium carminis, cui omnia bona placent, quia ipse omnium largitor est honorum. Hic ergohortatur invitans omnes ad cœlestia dona, spondetque hec facile impetrare posse, si pretius cunctis cupiditatibus istius mundi, per fidem spem et caritatem quis ea digne quesuerit. Hec quidem dona ipse in hunc mundum veniens, et carnalem amorem gladio pie separationis interficiens, per euangelij sui predicatorum seminauerat; et fructum pacatissimum in agro suo conquisuerat. Hoc quidem semper optimus magister docuit: veterans ne ad ima et proculvia se verterent: sed magis ad ardua se erigerent, atque intellecto euangelio suo inositam scutitiam morum deponerent, et mites ac mansueti esse disserent: quatenus in securido suo aduentu cum aduenient in gloria patris sui, cum angelis suis redire vincitique secundum opera sua: tales inueniat, quibus propter merita

bōna ēterna reddat et p̄ remia. Iste quidem numerus quē in literis grecis hoc monogramma figurat. domini saluatoris utrumq; significat aduentum, hoc est illum quando in humo natus principem huīns mundi foras eiecit; post baptismū scilicet suum, predicas euangelii regni, et sanans omniē languorem et omniē infirmitatem in populo. et illum quando idem iustus iudex homo Christus H̄iesus de solio dei patris in iussu et voce archangeli, et in tuba dei descendit, et mortui qui in Christo sunt resurgent ad gloriam, secundum preconium sancti euangelij et voces prophetarum, quae testantur sanctos dei visuros bona domini in terra viventium; quando venient et apparebunt ante faciem dei. Qui ergo boni meriti sunt, tunc accepta talenta cum lucro reportant ad dominum, et ab omni labore peccatorum mundati (lauerunt enim stolas suas et cādidas eas fecerūt in sanguine agnī) illū sequi, p̄meruerūt, cantabūt deo canticū nouū, alleluia videlicet angelicū, carmē, die noctuq; in templo sancto eius; nec erit ibi luctus neq; ullus dolor, que prima abierūt; om̄iac̄ facta erūt noua. Igitur necesse est ut deum et dominum nostrum fide plena, quae vtq; per dilectionem operatur, placare studeamus; quatenus ipse tunc adiutor & saluator noster fieri dignetur, quando secundum scripturas ad iudicium venerit; ignisq; ante eum preibit, & inflammabit incircuitū inimicos eius, & veniet mīst̄ri eius, et colligēt de regno eius omnia scādala et alligabūt zizania fasciculis ad cōburendū; triticum autem congregabunt in horreum dñi sui. Om̄iuī sc̄elix alia cui licet cū corpore icorruptibili intrare ianuas celi, et mūdis oculis cordis auctore cōspicere lucis. Cuius desideriū rite tunc implebitur, quando ex omni parte perfecta manebit, et eterno gaudio cum sanctis spiritibus angelicis, in luce perenni perfrueat: laudes psallēdo Christo; canticū vtq; nouum domino cantando in ecclesia sanctorum, in quo studio postea nunq; lassescere nescit; quia sic regna celi habere perpetualiter appetit.

De Viceimateria figura: in qua vicarius
& quaternarius numerus annotatus est.

XXIII

F N nobilis hic micat flos, et veri regis hoc est H̄iesu Christi nomine piestus; quem figura sancte Crucis cornibus suis exemplatur, laeta facta Christi denonstrādo. Senarius ergo numerus, quem per singula cornua, ternō versu dispositum sancta Crux notat, perfectionem passionis Christi, nostreque redēptionis designat: quia sicut in senario numero mundi creatura perfecta significatur, ita et senario numero, per Christum qui in sexta feira crucifixus est, mundi reparatio perfecta insinuat. Clara nempe dies illa fuit, qua conditor opus suum perfecit; nec minus ista clara est, qua redemptor opus suum restaurando sanctificauit. Tunc ergo creator creaturam suam operando compleuit; et nunc etiam ipsam regando benedictione cælesti repleuit, deniq;

ad insinuādū mysterium, factū est quod senarius in quā tuor cornibus Crucis positus, per .iii. plagas mundi tendit: rerum perfectionē demūstrans: quia ipse numerus primus perfectus est. ipseq; diem artificialē dimidiat et bis post tūc pōtus cōplet: ipse vnius mensis est pars sexta, et totius anni sexagēima. ipse quadrantem bisextilem numerat, et cum .v. diebus superflūt coadunat: ordinat ætates mūdi, et tēporum cursum finiet, quando rex regum veniet sanctis suis placido vultu peccata dimittere, et regna celestia tradere. Ergo bone rex Christe Hiesu, tu bene scis famulis tuis certa premia dare, quos ex omni mundo vera fidei lux illuminans, et viuus sapientie haustus irrigans, decor charitatis et iusticie opera rite ornantes ad te perduxerant. Deniq; predictus numerus circa Crucē positus, indicat concursum plebiū a .iii. plagiis mūdi ad redēmptorem suum, eius diuinitatem pro eterna salute deprecātiū: ut ipsius magnitudine ex perfecto euangelij dogmate audire discant, et perfectā fidem perfectis operibus probent. Omnia quidem opera dei perfecta, perfectum insinuant creatorem: pprioc; decore eius decorem inestimabilem testantur. Vniversa que in celis sunt et que in terra et que in mari, optimum laudā, et artificem. At nos homines, qui aliquantula pars creature eius sumus, licet non condignam, tamen deuotam cantemus gloriam nomini eius, et gracias ei agamus pro redēptione nostra: quia ille qui nōs fecit et multiplicauit, ipse nos proprio sanguine de inimici potestate liberauit: sic quoq; in hoc celebri cārmene eius amorem quem in nobis ipse ostendit predicemus: quia hunc inestimabili pietate operando demonstrauit, defensando insinuauit, suadendo quoq; et sibi placitum esse ostendendo nos habere precepit.

De Viceſimaquarta ſpecie, vbi centenārius quadragenarius, et quaternarius numerus signatifs eſt:

XXIII

○ Plebs dilecta deo, sanctissimus ordo virginum benedicte domino Christo, cantantes ei canticū nouum, quod ceteris omnibus est inimitabile. Psallite decus gloriæ immortalis ante ſedem altithroni: & ante .iii. animalia que diuersis vultibus formata sunt, et ante xxiiii, ſeniores ſedentes in .xxiiii, ſedilibus. Vos eftis ſumpti ab hominibus primiti deo et agno: pulchreḡ cohortes, ſanguinis illius prelio comparati, in eius caſtris consilitiis: ac dignissimas laudes triūphi nobilissimi cantatis. Vesta manus cytharis modulans, vultum dei ſerenum ac placabilem terrigenis reddet: cum clamore valido atria domus domini replens, tamquam vox tonitruī magnitonat in ethere: et ſicut vox concrepat aquarū mulcarum in valibus. In ore quoq; veftro non eſt mēdaciū inuētum, necq; in corde dolus: ſed pia carmina aptantes, dignas laudes ante thronum dei, die noctuq; conorūtis, p indicia virginitatis & castitatis corporis atq; animq; que in vobis rex yester ſuper omnia diligit. Nam hanc animam vobis nullus alijs dedit.

LIBER

¶ ductor et conditor vester: vt sine villa reprehensione viuētes in terris. eternā
inde remunerationē postmodū acciperetis in celis. Quia ppter pbatissimus
et pfectissim⁹ ordo virginū. qui diuerso sexu & in dissimili etate in mundo ce-
lestem cōversationem agebas. ab om̄i fornicationis inquinamento alienus. et
ab om̄i spurcicia diaboli immanis: per officiū oris ac deuotio[n]ē cordis gestū
et corporis placidus laudes deo decanta: Ecce trālitus vester ad celū directus
est: vbi merces aeterna vobis parata est: vbi īmaculatus virginis agnus prata
depascit floridā. quē et vos sequētes quocumq; ierit amena carpitis pascua.
singulas stolas cum laude castitatis in animabus vestris iam tenetis: alias iuxta
finē mundi in corporibus immortalibus accepturi. duplii honore gaudebitis
Quia ppter oramus & obsecramus vos o populi. et agmina celestis militie. p
nomē nobilissimū et insigne famosissimū decoris vestri: vt vbi vos iam lati-
cū rege vestro regnatis: ibi nobis eterna gaudia pmereri certetis: quatenus
agnus ille deit & gloria vestra. qui celī dominat in arce. cōcedat nobis locum
ibi spacio[n]um et desiderabilem. vt vestrum cantum et si non cantare possim⁹
saltem cum iocunditate per secula audiamus.

De Vicesimaquinta figura. vbi Alleluia et Amen posita sunt:

XXV

Laus pia & ppetua sancte Crucis. quā sanctorū cōctetus in celis fre-
quentat assis terrigenis: vt aliquid decenter et digne de te pferre
valeant. et pleno ore gloriam tuam pdicare. Ego nāq; p ut pa-
trui te sancta Crux metrico ritu cecini. multum tibi desiderans in
hoc facili facere: sed tu excedens dignitatem quātitatem virium nostrar̄ largi-
tionem quoq; munerum nostrorum supasti: Nec mirum. cum etiam celestia
simul & terrestria cūcta superas. nec satis valet vllus maiestati tue facere aut
verba cōdigna honorū tuo aptare. Quia ppter temptau[is] ex celestibus odis
quēdam verba ad laudandum te sumere que etiam speciei tue figure que con-
uenirent: dispositi eadem verba in pagina versuū non cōtinuatim: sed disperse
et inserui angelicos cantus. amen videlicet in medio Crucis collocans: et cum
Alleluia cornua illius cōplens. vt sic quoq; hanc sacram effigiem celesti car-
mine signarem. et mysterium per hoc insinuarem. Nam fideles quiq; et iusti
famuli dei mundi sceptra hinc triūphat. et munerum illius decorum spernunt.
hoc palam predicātes: q; spe eternorū ardor fidei per os electorum resonās
premia celestia suis confortibus preparat. et antiquum hostem aufuget. qui
prīmū humano generi sequissimā intulit mortem. et a pthoplastis parentibus
nostris. toram progeniem vscq; in aduentū Christi ad inferni loca detraxerat.
At nos quos desiderium eternorum ad celos animo eleuat. preoccupemus fa-
ciem domini in cōfessione. et in psalmis rite iubilantes. graciam in conspectu
eius inuenire studeamus: taliter in laudibus ipsius exultantes: qualiter iusticie
exposit ordo. et sanctorum agmina in celis perpetualiter concelebrant. Hoc
tuncrite fiet. si implere cōtenderimus pcepta tonantis. et non solum lingua

sed etiam cogitatu atq; opere laudes et gratissimā dicere decertauerimus? Nam sermo fidei tantum ore prolatuſ, ſine concordia mēſtis et operis non ſufficit ad ſalutem; quia talis laudatio non eſt deo placita, que licet ſibi grandia promittat, parua tamen meretur: quia ſcriptum eſt: nō eſt pulchra laudatio in ore peccatoris. Vos igitur precor celeſtes angelorum plebes ac ſpiritus animaſcū iuſtorum, qui in cōſpectu glorię maiestatis diuinae verāciter exultatis: ut ſicut ſine ceſſatione Alleluia & Amen perpetuum, domino Christo in eternum cantatis, ita noſtrā quoq; forteſ ſpecibus adiuuare ſtudeatis, quaenam beatitudinem veram quam vos iam perfecte tenetis. tandem aliquando per Christi graciā nos accipere mereamur.

De Vicesimafixa figura, in qua prophetę ſententię denotatur. XXVI

Tegitur oſancta Crux Christi oracula, pphetarū bene honorant, facta predican, virtutes exaltant, quia quicquid plebs illa ſacra-tiſſima, et diuino ſpiritu inspirata vaticinando de Christi aduētu protulit, tuę potentię gloriam in eo reuelauit: cum non ob aliud ipſe ſaluator in mundo apparuit, niſi vt per te ſaluaret genus humānū. Videamus ergo quid propheta et pſalmista Dauid dixerit: ſi forte ſignanter aliquid de te locutus ſit. Ait enim, foderunt manus meas et pedes meos, diuinauerunt omnia ossa mea. Quid eſt ergo manus et pedes cōfodere, ossaq; omnia diuinauerare, niſi Christi membra in te diuina clavis configere? Item Dauid dicit. Dederunt in escam meā ſel, et in ſiti mea potauerunt me aceto. Hoc vtiq; ſignificans quod euangelista de Christo expoſuit dicens. Poſtea inquit ſcienſ Hieſuſ quia iam omnia cōſūmata ſunt, vt consumaretur ſcriptura dicit. Sitio. Vas ergo poſitum erat aceto plenum, illi autem ſpongā plenā aceto, hysopo circumponentes obtulerunt ori eius, et alibi ſcriptum eſt. Dederūt ei vinum bibere cum felle mixtum. Hic quoq; Eſaias propheta vaticinans ait. Paruulus natus eſt nobis et filius datus eſt nobis, et factus eſt principatus ſuper humerū eius: et reliqua. Et item ex persona Christi dicit. Corpus meum dedi percutientibus, et genas meas vellentibus. Et item. Fatiem meam nō auerti ab incre-pantibus et conſpicientibus in me. Et leuabit dominus ſignum in nationibus, et congregabit profugos Iſrahel, et reliqua. In his ergo omnibus ſententiis, et tui erectionem & paſſionis Christi veritatem Iudorumq; expreſſit ſeuiciam, Hieremias vero deſcribit Christum quaſi agnū innocētēm duc̄tū ſine voce ad immolandum, lignumq; in panem eius miſſuros incredulos: quod ſigniſicat panem vițe in te eleuādum, mortemq; carniſ gulfaturum. Ezechiel vero T. tau litteram tuam effigiem ſimilantē, ſuper frōtes virorum gementium et dolentium eſſe poſitam aſſeueraſ, ob liberationem cladis vaſtatoriſ. Sic tu q; ſancta Crux non infirmitas vel ignobilitas eſſe ſanctis pphetis oſtenſa eſ: ſed virtus firma, laus p̄cipua, et nauis ſeu portus fideliffimus in ſubleuando totius orbis naufragiū. Nam Daniel p̄dixit Christum dñm a perfidiſ occidē-

LIBER

dum: et sic peccati noxam finiendam. Osegit interfectōne mortis. saluationē eorum describit populi: et lohel obscuritatē siderū in morte Christi prenūciauit futurā. Amos festiuitates iniquorum in luctum conuertēdas: et omnia cantica eorum in planctum. Abdias dolos ludicorū contra dominū et ecclesię salutationem expressit. Ionas quocq; suo exemplo triduanā sepulturā domini presigurauit. Micheas Christum montē domini appellans. cōuentum populorum ad ipsum predixit: Naū vltorem esse futurū impiis et cōsolatore pīis. dominū promisit: Abacuc quoq; plano sermone cornua tua: o sancta Crux in manib; Christi splēdescere testat: et Sophonias aduentū domini prenūciat futurū: et diem resurrectionis eius describit: Aggeus quippe in comotiōe celi et terre desideratum omniū gentium aduenisse testatur: Zacharias videt Hiesum in vestibus sordidis mortalitatis nostrę. et plagas in manib; eius fixas. planctūc; multorum super coquasi super vnigenito: Malachias quoq; licet nouissimus in ordine duodecim prophetarū ponatur. luculente tamen. vt ceteri dominatorem terrę ad templum suum venire describit. & purgare ministros suos examinatione v̄lida. quod possint ipsi sacrificia offerre iusticię. Hęc cuncta salutis dona. et v̄lida iudicia in te perpetrandā. O sancta Crux Christi sancti cōcorditer precinuere prophete: et ad hōcte auctor omnīū rerum destinauit: et omnia in te sine ylla dubitatione que de eo promissa sunt ipse perfecit.

De Vicesima septima forma. in qua apostolorum sententie colloquatur.

XXVII

Non minus tua iura o sancta Crux. testatur littera noui testamenti. q̄ scriptura legis veteris: quia dona gracie diuine que illa spondebat futura. hec per incarnationē salvatoris docet esse cōpleta: indeq; maxfē claret. q̄ Christus Hesus dominus est legis vtriusq;: quia proprio ore geminū mundo patefecerat abyssum: legem videlicet exponens: et euangelīū condens: sanctorūq; desideriorum voto reficiebat antiquos. et ostensione ipsarum rerum satiabat posteros: bonus. verax. omnibus equus. Vnde sit. q̄ apostolicus eetus de tua sanctissima cōstructione sermonē p̄tulit iocundissimum. factaq; tua magnifica saluberrimo ostendit relatu. Nam Petrus qui in apostolorū ordine primus est. fortiter de te persuasionis sumpsit exemplum: ita dices. Christus p̄ nobis passus est fratres. vobis relinques exemplum. vt sequamini vestigia eius: Et item. peccata inquit nostra. ipse pertulit in corpore suo super lignum. vt peccatis mortui. iusticie viuamus: cuius liuore sanati estis. Hinc quoq; credo. quod ipse qui pro impiis et ingratias animā suā posuit ad deuotorum atq; fideliū sibi preces aures sua p̄ ietatis inclinet. Proinde ego miser. si honorificentia eius aliquod munusculū dignabitur artis humanae accipere. hoc carmen ei sumo nisu opto offerre. quia in eius bonitatem confido: q̄od pie deuotionis munera ipsi non displiceat. si perseuerauerimus in vera confessione nominis eius. Ast nos beatus Iacobus apostolus hinc exhortatur.

exemplum patientie Christi nobis ostendes. Exemplū inquit accipite fratres laboris et patientie, prophetas qui locuti sunt in nomine domini Ihesu Christi. Ecce beatificamus qui sustinuerūt, sufferentiam lob auidistis, et finem domini vidistis. Hinc et dilectus domini Iohannes, ad mutuā dilectionē nos prouocat, Christum in mediū proferens; ut sicut ipse pro nobis animā suam posuit, ita et nos pro fratribus nostris animas ponamus. Iudas quoq; seruus Christi, frater autem Iacobi, sub exemplo Ihesu successoris Moysi, demonstrauit Ihesu Christū eduxisse nos p Crucē, de spiritali Aegypto, idest de p̄tate tenebrarum et incredulos perdidisse. Paulus ergo non paululum, sed magnifice de te locutus est, qui auditoribus suis ait. Nō enim iudico me inter vos aliquid scire nisi Christum Ihesum, et hūc crucifixū. Et cōtradixit sibi gloriari, nisi in Cruce domini nostri Ihesu Christi, per quem illi mūdus crucifixus sit, et ipse mūdo Christumq; affirmat propter mortem Crucis, accepisse potestatē in celo et in terra et subtus terram, ita vt in nomine Ihesu omne genu flectatur. celestium terrestriū et infernorum, et omnis lingua cōfiteat̄ quia dominus Ihesus in gloria est dei patris. Ecce sancta Crux Christi apostolicus ordo, quam concinne antiquis prophetis tuas laudes profert. ita vt in nullo dissentiat: cum ea que ipsi precinebāt futura, isti in te cōpleta affirment: quia tu verē cōcordie signū celestia simul et terrestria, vetera et noua omnia perficias.

De figura Vicesimaoctaua, vbi opifex

ipse sanctam Crucem adorat

XXVIII

Onipotens maiestas, virtus excelsa, creator celestium et formator terrestrium, dominus deus sabaoth, qui verus conditor et redēptor es hominum; tu laus nostra es, tu virtus et gloria cum salute vera, tu es rex regū, tu doctor ignorantū, rector fidelium et magister credentiū; tu sumus et princeps es pastorum, tu pius protector tuarum ouium; tu sancte salvator auctor es totius boni, dux bonus, via recta, lux vera et vita perpetua; merces clara, et ostium salutis eterne. Ex te omnis sensus, vox verbum et virtutū omnium fructus procedit. Ad te ergo direxi sermonē in primordio huius operis, et quęcūq; in sequētibus addidi, ad tuā laudē peruenire optauī. Cor meum ad te se eleuat: mentis meę tota intentio ad te clamat; quicquid visquam lingua recte cōfessionis, seu manus bone operationis cum deuotione pie mentis profert, totum ad laudem tuam pertinet. Omnia namq; te glorificat et benedicūt, que in imis et q; in supernis sunt: necnō et ego pars minima tuę creature, te dominum verum supplex et letus adoro, atq; Crucis tue submisse et humiliter salutans dico. O lignū vitale et ara salutifera; te adoro, spem vite eterne deprecans: vt per te structuram sanctissimā hostię grata deo oblatum existam. Hoc meū est desideriū, hoc validus amoris feruor, hoc tota intentio mentis et famina linguis exorant, hoc esuries cordis et sitis est animę; vt per passionis tue graciam me tibi oblatum famulū suscipias, tuaq; crucifixio.

C. ii

LIPER SECUNDVS

totum quod in me tibi contrarium sit consumat. et carnalem estum temperet: iram extinguat, lingua m a prauo et vaniloquio cōpescat. et pietatis verba in os meum reponat; omne perturbatione mentis pacifiet; et vitam honestam deducat. Ergo quando aduenieris domine Hiesu, iudicare viuos ac mortuos a cœlum per ignem, et cōsumperit flama aduersarios tuos. omnes qui oderunt nomen tuum. in nouissima tuba et tempestate valida, quando secundum euangelium tuum apparebit signum filij hominis in cœlo: et plangent super se omnes tribus terre, intuentes in eum in quem pupugerūt: Obscuro, ut tunca flami vtricibus sancta Crux me eripiat: atq; ab ira agni propriū poetam defendat: cui cano carmen presens, et vtinam vsc; in finem vite meę placita illi et honorifica semper decantē. minimus omnium seruorum tuorum et peccator Rabanus, hymnis laudibus, corde, ore, manu et totius gestu corporis, hoc semp memorans, quanta bonitate nos tu conditor noster creasti, et quanta pietate redemisti, cum ab inferni carcere et gehennæ flama nos liberalsti. Et nūc bone salvator deprecor, ut des mihi requiem illam, quam fidelibus tuis promiseras te daturum in arc; polarū: vbi vere populus tuus sabbatizat, sabbatho per henni fruens. Interim quoq; quamdiu sim in hoc corpusculo, dirige me in semita recta fidei catholice, sustenta firma spe, refice tua dilectione; ut ipse mihi sis refrigeriū in via, quem requiem desidero habere in patria. Sine villa Jenim diffidētia, omnia promissa tua credo esse verissima, iudicia tua pertimesco rectissima: dona tua expecto dulcissima. Presta ut in te gaudens tecū permaneā in eterna letitia. O Crux alma dei, vsc; huic quantū potui laudem tuam cecini: sed quia triumphū perpetū expetis, quem in his mortalibus pleniter et pfecte non intuenis: conser te ad celestia angelorum agrina, ibic; tibi laus perpetua per cuncta sonabit secula.

Libri Secundi Finis.

PERORACIO.

Habes nunc dulcissime lector Rabanū in mirifico carmine de laudibus sancte Crucis, in qua salus nostra pepedit, qua contra tetros hostes omni momento vtimur. Legito hos versus posthabitatis turpibus, obscenis, ipudicis: Asuesce deinceps christiāos lectitare poetas, qui tibi nō minus quā gētiles latinitatē, elegantiā, tropos, bonos mores, Syllabarūq; mēsuras suppeditare possunt: Recipiāt nūc in manus, pro Lucrecio Rabanus, pro Virgilio Seduliū, p Ouidio Alcīnus, p Proglio Laclācius, pro Stacio Arator, pro Catullo Prosper pro Tibullo Iuuēcius, pro Horacio Prudēcius, pro Martiale Epigrāmata Engelhardi Scintillē, et Hermāni Busthī, pro Lucano Galterus, pro Iuuēale Baptista Mātuanus. Sic christiāi ephœbi ex christiāis poetis a christiāis pceptoribus ad Christi honorē christiāe istituerūt. Augustius n̄ confiteat se, in variis gētiliū sēcēciis multa didicisse yba vtilia: que etiā in rebus nō vanis disci possunt: et etiā esse tutā, in qua pueri qmbularēt. Nō enī p hāc turpitudinē verba ista co medius discūt: sed p huiuscēodi yba turpitudo ista cōfūdētius ppetrat, Addē-

q̄ ipsem et Ouidius turpissimorum versuum auctor naturali conscientie ductus.
impulsus, nobiscum sentit his versibus.

Eloquar inuitus; teneros ne tarige poetas

Submoueo dotes impius ipse meas

Callimachum fugito: non est inimicus amori

Et cum Callimacho tu quoq̄ Cohe noces.

Me certe Sapho meliorem fecit amic⁹

Necrigidos mores Teia musa dedit.

Carmina quis potuit tuto legisse Tibullis?

Vel tua: cuius opus Cinthia sola fuit?

Quis potuit lecto durus discedere Gallo?

Et mea nescio quid carmina tale sonant?

Si id gentilis et obsecrus Naso sualit: erubescat deinceps Italic⁹ preceptores
interpretari, apostillare et legere mollibus ephœbis impudicos poetas, quid
prodest ignem igni adiceret; sanguinem ciret; furorem ampliare, malos cogitatus
immittere: amoris stimulus imprimere; phantasiam incitare; rationem ledere;
a pudore, pudicicia et ab omni virtute abstrahere; ab utiliori studio auerteret;
ad bestialē voluptatē incendere; teneram etatem perpetuo corruptā reddere;
motus carnis et libidinem vltro venientē prouocare; adolescentes inficere; ver-
nenum pueris tradere: et quod aliquin pro partio vicio ducunt: vt post hac
nullum omnino esse credant; auctorū fama persuadere: Ve mūdo a scandalis,
aīsumā veritas: et is; in cuius manus incidere horrendū est. Vale cādidiſſime
lector. Ex suburbano nobilis Heluctiorū vrbis Argēting. v. idus Iulij. M.D.II

Vale ſc̄elix Germania inuētrix artis, qua vnuſ, vna die tantū imprimere pōt:
qua vix mſti toto anno ſcr̄ibere pōſſet. Foelix et ipsa inuētrix tam mirandi ſtu-
pēdiq̄ carminis, quod tum Itali tum Galli ſuis hiftoriis maximope celebrarūt.

Et tu quoq̄ lector vale: qui plerosq̄ capillatores poetas; leuibus; frigidis
futilibusq̄ preditos numeris. & qui in confessa ſunt damnatione: tuis non de-
dignaris adhibere vigiliū, patiare & hūc te penes nidulari cōmorariq̄ petitū
imperatumq̄ volumus: quem conſtar incomparabili magisterio ſolertem &
in ſalubrū cognitione rerū ſagaciflīm extiſſe: qualia ſingula per ſuccelluas
& ſubſecundarias lectiones penitido vim ipsam ſtentiarū: virtuēq̄ yborū
(nil ſequitate maledictus et inuidia irritationis ſueris) ſufficientiſſime cōperies

Inter Epigrāmata pſulum Magūtinorum in mōte ſcū Albani: Mauri q̄c̄ntri
sequens illud exciſum ſculptūq̄ ghibēt; vetuſtate ne euenerit, apicibus littera-
rum illegibilibus aut alia quadam immundicia deletis detritisq̄. Ad nos vſq̄
quantu m peruenierit: tuis (lector) pretendimus luibus; cui ſi voles mundius
consultum veniſtiusq̄ adeo: ne mēdium quidē appareat; originalibus cōfer is
ipſe characteribus atq̄ contendas oramus; ne noſtre donandum hoc quoq̄
decernas imperiſſe denuo atq̄ iterum uale;

C iii

Epitaphium Rabani.

Lector honeste miām si vis cognoscere vitam

Tempore mortali, discere sic poteris.

Vrbe quidam genitus sum & sacro fonte renatus

In Fulda: post hec dogma sacrum didici.

Quo monachus factus, seniorum iussa sequebar;

Norma mihi vite regula sancta fuit.

Sed licet incaute hanc nec fixe semper haberem.

Cella tanien mihi met mansio grata fuit:

Ast ubi iam plures transiſſent temporis anni

Conuenere viri vertere fata loci.

Me abstraxere domo inualidum, regiqz tulere

Poscētes fungi presulis officio:

In quo nec meritum vite nec dogma repertum est:

Nec pastoris opus iure beneplacitum.

Promptus erat animus: sed tardans debile corpus:

Feci quod potram, quodqz deus dederat:

Nunc rogote ex tumulo frater dilecte iuuando

Commendes Christo: me vt precibus domino.

Judicis eterni me vt gracia saluer in eum.

Non meritum aspiciens: sed pietatis opus:

Rabani nempe mihi nomen: lectio dulcis

Divine legis semper vbiqz fuit.

Cui deus omnipotens tribuas celestia regna

Et veram requiem semper in arce poli.

Sedisse ferunt annis IX. obiisse vero DCCC.LVI.

sepultum quondam Maguncia in monte sancti Albani.

nunc traductum. Fulde quiescere.

Librarii de se ad lectorem:

& cuias sit Epigramma.

Ipse magisterium tu te cognoscis abunde:

Sed patriam si vis: nomen et artificis:

Est natale solum Baden: sedes mihi phorcyti

Dicor & Anshelmi bibliopola Thomas.

Phorcyheim, in aedibus Thome Anshelmi. Martio

mense, M.D.III. Sub illustri

principe Christofero

Baden;